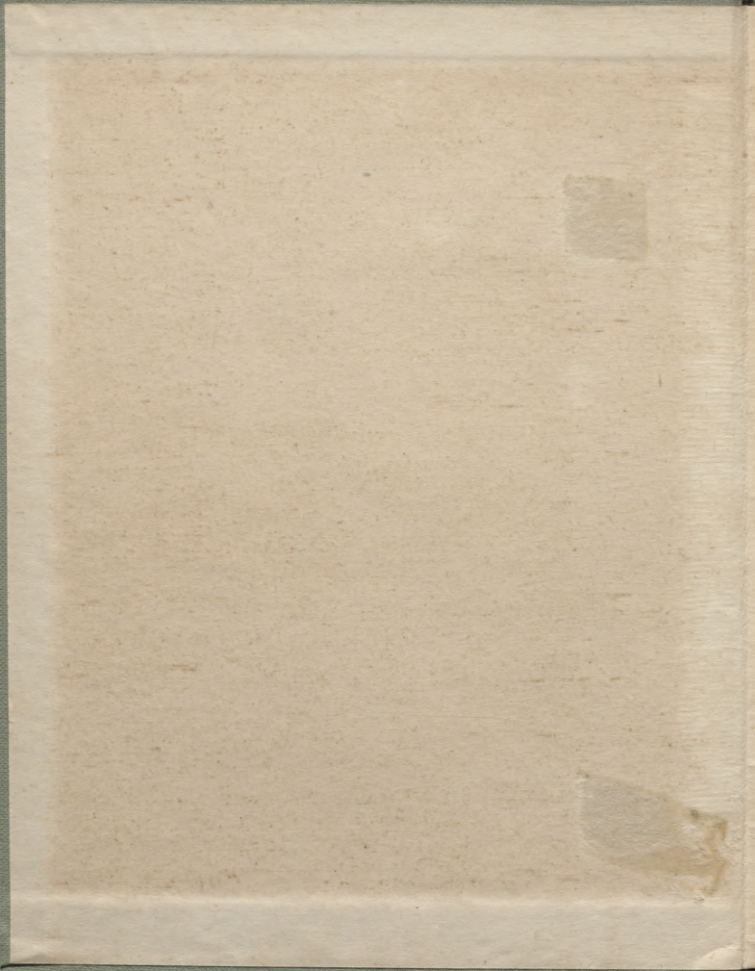

64-2
L 38

Koki
un krūmi

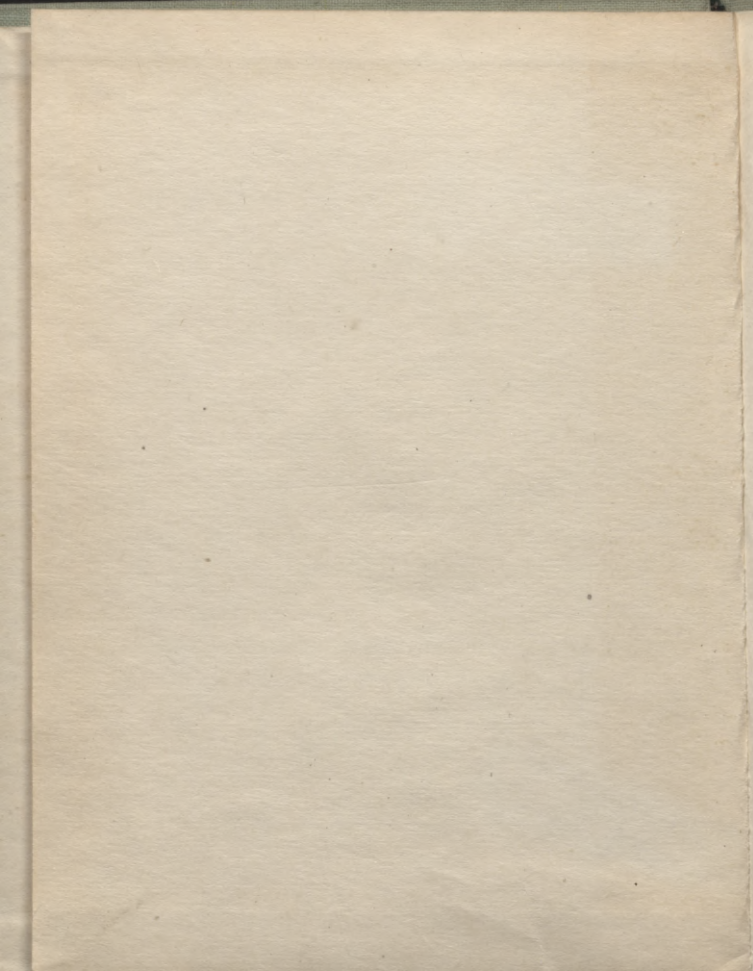

Upsālas latv. bibliotēkai
Ziedojs F. Skuja. 1958. g.

Upsālas latviešu

BIBLIOTĒKA

No 390.

64-2
38

dupl-
58

LATVIJAS PSR ZINĀTŅU AKADEMIJA
BOTANISKAIS DĀRZS

A. MAURINŠ, M. MORKONS, A. ZVIRGZDS

LATVIJAS PSR KOKI UN KRŪMI

(ISS PARSKATS AR SUGU
NOTEIKŠANAS TABULĀM)

Upsalas latviešu
BIBLIOTEKA
No 390.

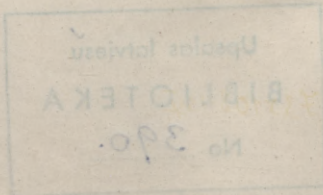
LPSR ZINĀTŅU AKADEMIJAS IZDEVNIECĪBA
RIGĀ 1958

А. Мауриньш, М. Морконс, А. Звиргаде
ДЕРЕВЬЯ И КУСТАРНИКИ
ЛАТВИЙСКОЙ ССР

—
На латышском языке

LATVIJAS VALSTS
BIBLIOTEKA

~~90~~ 8.908
0311016909

Latvian State Library
Riga, Latvia

IEVADAM

Ar katru gadu mūsu republikas pilsētu un lauku ciematu apstādījumi, kā arī meža kulturas, kļūst bagātāki ar jaunām koku un krūmu sugām. Latvijas Valsts universitātes Botaniskais dārzs, Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas Botaniskais dārzs, Mežsaimniecības problēmu institūts, Bioloģijas institūts, Latvijas Lauksaimniecības akadēmija un citas zinātniskās pētniecības un mācību iestādes veic plašu plānveidīgu jaunu svešzemju sugu ieaudzēšanas (introdukcijas) darbu. Ar svešzemju sugu ieaudzēšanu nodarbojas arī daudzi mūsu republikas dabas mīļotāji.

Tomēr līdz pat pēdējam laikam trūkst pārskata par mūsu republikā pašreiz sastopamām koku un krūmu sugām. Lai noskaidrotu attiecīgu sugu sastopamību republikā, no 1947. līdz 1957. gadam izpētījām parku apstādījumu un meža kulturu kokaugu floru. Protams, 10 gadu periods šāda darba pilnīgai veikšanai ir par mazu. Tāpēc dažu darbā minēto sugu sastopamība vēl sīkāk noskaidrojama, un, ļoti iespējams, ka dažas ļoti

reti sastopamas sugas nav šeit minētas. Tāpēc autori jau iepriekš pateicīgi visiem interesentiem par papildus ziņu sniegšanu vēl nepietiekoši noskaidroto sugu sastopamības jautājumā. Attiecīgu sugu izplatību savvaļā norādījām tikai aptuveni.

Ja ar latviešu valodā publicētās botaniskās literatūras palīdzību var noteikt mūsu republikā sastopamo koku un krūmu piederību dzimtām un ģintīm, tad sugu noteikšana ir visai apgrūtināta. Tāpēc sugu pārskatus pa ģintīm centāties dot tā, lai vajadzības gadījumā tos varētu izmantot sugu noteikšanai. Paturot pašreizējo darba apjomu, bija jāatsakās no plašiem dzimtu, ģinšu un sugu aprakstiem. Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas Bioloģijas instituta, Botaniskā dārza un citu zinātnisko iestāžu darbinieki strādā pie daudz dzimtu un ģinšu monogrāfijām, kuru publicēšana ievērojami papildinās mūsu pašreiz samērā trūcīgo dendroloģisko literatūru. Pilnīgāka koku un krūmu noteicēja sastādīšana ir nākotnes uzdevums.

Darbā ir mēģināts svešzemju sugām bez zinātniskiem nosaukumiem dot arī latviskos nosaukumus. Lai atvieglotu krievu literatūras lietošanu, pielikumā ģintīm doti arī krieviskie nosaukumi.

Par sniegtām ziņām un vērtīgiem padomiem sirsnīgi pateicamies prof. Dr. P. Galeniekam, botaniķiem A. Rasiņam, J. Mežsētam un visiem citiem, kas palīdzējuši veikt šo darbu.

Autori

SPERMATOPHYTA — SĒKLU AUGI

Visi mūsu republikā sastopamie koki un krūmi pieder pie augu valsts viena nodalījuma — sēklu augiem. Tie ir augi, kas vairojas ar sēklām. Sēklas attīstās no sēklu aizmetņa pēc olšūnas apaugļošanās un ir apklātas ar sēklas segām. Sēklas sastāv no jaunā auga dīgļiņa (embrija) un nereti satur vēl īpašus barības audus. Auga vīrišķie reprodukcijas organi — putekšņlapas un sievišķie — augļlapas sakopoti ziedos. No sēklām izaugušie augi diferencēti lapās, stumbrā un saknēs. Sēklaugu nodalījumu iedala divos apakšnodalījumos — kailsēkļos (*Gymnospermae*) un segsēkļos (*Angyospermae*).

1. APAKŠNODALIJUMS — *GYMNOSPERMAE* Ldl. — KAILSĒKĻI

Koki un krūmi ar adatveida vai zviņņveida lapām (izņemot *Ginkgo*) un vienkāršotu ziedu uzbūvi — sēklotnes nav, bet sēklaizmetņi uz augļlapām vaļēji. Apputeksnē vējš. Augļi parasti čiekurveida, retāk —

1. att. Vecs 70-gadīgs ginks Rīgā, kanala apstādījumos.

ogveida. Mūsu republikā sastopamie kailsēkļi pārstāv 2 klases — ginku augus (*Ginkgoinae*) un skuju kokus (*Coniferae*).

1. klase — *Ginkgoinae* — Ginku augi

Klase vispār pārstāvēta ar 1 dzimtu — *Ginkgoaceae*. Šī dzimta satur 1 ģinti — *Ginkgo* L. ar 1 sugu.

Lapas galā ar iegriezumu, platas, no ķīļveida pamata vēdekļveidā paplašinātas, ādainas, ar vēdekļveida dzislojumu, 10—12 cm garas. Ziedi divmāju. Dzimtene Ķīna, savvaļā vairs nav sastopams. Iecienīts apstādījumu koks. Mūsu republikā kultivēts samērā reti. Ziemcietīgi eksemplari ir Rīgas parkos, Viškos, Bulduros un citur. Rīgā, kanala apstādījumos, zied sievišķiem ziediem, bet dīgstošas sēklas neražo *GINKGO BILOBA* L. — GINKS

2. klase — *Coniferae* — Skuju koki

Lapas (skuju) šauras, linealas līdz lancetiskas vai zvīņveida, ar līdzteku dzisliņām. Ziedi vien- vai divmāju. Mūsu republikā sastopami 4 skuju koku dzimtu pārstāvji.

1. dz. — *Taxaceae* Ldl. — Īvju dzimta

Augi vien- vai divmāju, ziedi viendzimuma. Sievišķās ziedkopas ar nedaudzām augļlapām, sēklas ieslēgtas sulīgā krāsainā apvalkā. Dzimta pie mums pārstāvēta ar 1 ģinti.

Taxus L. — Ives

Ģints mūsu republikā pārstāvēta ar 2 sugām.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Pumpuru zvīņas bez šķautnes, ar strupu galu. Miza sarkanbrūna, bez dzeltenbaltiem plankumiem. Skuju galotne pakāpeniski sašaurinās smailē. Sēklsedze parasti koši sarkana, dārza formām dažkārt dzeltena. Savvaļā pie mums reti (Rucavā, Dundagas Zilajos kalnos, Slīterē, pie Engures), zied un ražo digstošas sēklas. Kultūrā arī citos rajonos, kur parasti bargākās ziemās stipri apsalst
 T. BACCATA L. — PARASTĀ IVE
- Pumpuru zvīņas ar šķautni un nosmailotu galu. Miza ar raksturīgiem dzeltenbaltiem plankumiem. Skuju galotne noapaļota un strauji pāriet asā smailē. Sēklsedze maigi rozā ar baltu sarmojumu. Savvaļā Azijas austrumu daļā. Kultūrā Kazdangā un citur, bet ļoti reti
 T. CUSPIDATA S. et Z. — JAPANAS IVE

2. dz. — Pinaceae Ldl. — Priežu dzimta

Auglīpas dalās sēkl- un sedzējzvīņās, pie kam sēklzvīņas pa lielākai daļai lielākas par sedzējzvīņām un nes 2 sēklaizmetņus. Čiekuri pa lielākai daļai lieli, dažkārt sairst. Skujas šauras, linealas līdz lancetiskas. No priežu dzimtas republikā sastopami 6 ģinšu pārstāvji.

1. *Abies* Hill. — Baltegles (dīžegles)

Ģints apvieno sugas ar plakani linealām skužām, kas piestiprinātas pie dzinumiem ar apaļu pamatni. Čiekuri stāv taisni uz augšu, gatavi čiekuri sairst kokā. Pirmā vai otrā lieluma koki. Izmanto dekoratīvos apstādījumos, retāk — meža kultūrās. Republikā ģints pārstāvēta ar 13 sugām.

Sugu noteikšanas tabula

1	Atvārsnītes abās skujas pusēs iet līdz pamatam	2
—	Atvārsnītes parasti tikai skujas apakšpusē, skujas virspusē spīdīga; dažkārt atvārsnīšu svītras ir arī skujas virspusē, bet tad neaiziet līdz skujas pamatam	5
2	Skujas 5—8 cm garas, virspusē blāvas, atsevišķās atvārsnīšu svītras nav skaidri atšķiramas	3
—	Skujas īsākas par 4 cm; virspusē atvārsnīšu svītra skaidri atšķirama	4
3	Jaunie dzinumi pelēkzaļi. Stumbra miza gluda, ar gareniskām plaisām. Skujas bieži sirpjveidīgi izliektas, ar noapaļotu vai smailu galu; skujas virspusē vadziņas nav vai arī tās saskatāmas tikai pie skujas pamata. Savvaļā Ziemeļamerikas rietumu kalnājos. Kultūrā pāretī. Ražo dīgstošas sēklas . . .	
	<i>A. CONCOLOR</i> Ldl. et Gord. — VIENKRĀSAINĀ BALTEGLE	
—	Jaunie dzinumi dzeltenzaļi vai dzeltenbrūni. Stumbra miza rievaina, krevelaina. Skujas novietotas ķemveidīgi; virspusē saskatāma gareniska vadziņa, kas izzūd netālu no skujas gala. Skuju gali parasti viegli jomaini. Savvaļā Ziemeļamerikas Klusā okeana piekrastē. Kultūrā ļoti reti (Braslavā). Ražo sēklas	
	<i>A. LOWIANA</i> Murr. — LOVA BALTEGLE	

2. att. Vienkrāsainās (divas pa kreisi) un Lova (pa labi) baltegles Braslavā (Limbažu rajonā).

- 4 Skujas pelēkzilganas, no dzinumiem atstāvošas. Pumpuri brūni. Miza pelēkbrūna. Savvaļā Ziemeļamerikas rietumos no 33—63° z. pl. Kulturā reti (Braslavā, Urgās, Eriņos u. c.). Ražo dīgstošas sēklas
A. LASIOCARPA Nutt. — RIETUMAMERIKAS BALTEGLE
- Skujas sudraboti zilganas, vairāk vai mazāk piegulošas dzinumiem. Pumpuri pelēcīgi. Miza gaišpelēka, korķaina. Savvaļā Ziemeļamerikas dienvidrietumu daļā. Kulturā ļoti reti (Ķeivelē, Salaspilī u. c.). Ražo sēklas
 . . . *A. ARIZONICA* Merr. — ARIZONAS BALTEGLE
- 5 Tekošā gada dzinumi pilnīgi kaili. Dažkārt jaunie dzinumi nedaudz pūkoti, bet vēlāk arī paliek kaili 6
- Tekošā gada dzinumi pūkaini (dažkārt pūkojums vāji izpausts) 8
- 6 Dzinumi ar gareniskām vadziņām (kā eglei). Skujas samērā cietas. Pumpuri ļoti sveķaini 7
- Dzinumi bez vadziņām. Skujas mīkstas, parasti pieguļ dzinumam, tikai uz stipri apēnotiem zariem novietojas ķemmeveidīgi. Savvaļā PSRS Eiropas daļas ziemeļaustrumos un Sibīrijā. Kulturā bieži. Ražo dīgstošas sēklas
 . . . *A. SIBIRICA* Ldb. — SIBIRIJAS BALTEGLE
- 7 Skujas vidēji 3 cm garas, smailu galotni, atvārsnišu svītras skuju apakšpusē vāji saskatāmas, jaunie dzinumi vāji pūkoti. Savvaļā Austrumāzijas piekrastē, Korejā, Mančžurijā. Kulturā ļoti reti (Skrīveros)
 . . . *A. HOLOPHYLLA* Max. — VESELLAPU BALTEGLE
- Skujas vidēji 2 cm garas, to galotnes pa lielāka daļa jomotas, atvārsnišu svītras skuju apakšpusē spilgti baltas, jaunie dzinumi kaili. Savvaļā Japānā (Hondo). Kulturā ļoti reti (Kazdangā). Ražo dīgstošas sēklas
 . . . *A. HOMOLEPIS* S. et Z. — NIKO BALTEGLE
- 8 Skujas galotne tikai retos gadījumos jomota. Miza jau agri

3. att. Sibīrijas balteģļu grupa Braslavā (Limbažu rajonā).

- saplaisā lielās plēksnēs. Savvaļā Korejā. Kulturā ļoti reti (Braslavā?). Ražo sēklas
- *A. KOREANA* Wils. — KOREJAS BALTEGLE
- Skujas galotne vienmēr jomota (izņemot jaunus augus un ražojošus zarus). Miza tikai veciem kokiem plaisā sīkās plēksnēs 9
- 9 Dzinumi pelēki, dzeltenpelēki. Skujas saberžot, jūtama spēcīga balzama smarža. Atvārsnišu rindas skuju virspusē pa lielākai daļai saskatāmas tikai augšgalā 10
- Dzinumi zaļgani vai brūni. Skujas saberžot, nav jūtama spēcīga smarža. Atvārsnišu rindas skuju virspusē nav saskatāmas 11
- 10 Jaunie dzinumi ar īsiem, cietiem un atstāvošiem matiņiem. Skujas līdz 3 cm garas. Ciekuru sedzējzviņņas nav redzamas (īsākas par sēklzviņām). Savvaļā Ziemeļamerikas mežu joslas ziemeļu daļā. Kulturā ļoti bieži. Ražo dīgstošas sēklas, novērojama pašizsēja (piemēram, Skrīveros)
- *A. BALSAMEA* Mill. — BALZAMA BALTEGLE
- Jaunie dzinumi ar mīksti, izlocītiem matiņiem. Skujas līdz 2,2 cm garas. Ciekuru sedzējzviņņas garākas par sēklzviņām, atliktas atpakaļ. Savvaļā Ziemeļamerikā, Aļegānu kalnos. Kulturā paretī. Ražo dīgstošas sēklas
- *A. FRASERI* (Pursh) Poir. — FRAZERA BALTEGLE
- 11 Pumpuri īsāki par 0,3 cm, stipri sveķaini. Skujas īsas, līdz 2,5 cm garas; dzinumu virspusē starp skujām šķīrtnes gandrīz nav. Savvaļā Japānā. Kulturā reti (Kazdangā, Vormsātē, Katvaros u. c.). Ražo sēklas
- *A. VEITCHII* Ldl. — VIČA BALTEGLE
- Pumpuri garāki par 0,3 cm, bez sveķiem vai tikai mazliet sveķaini. Šķīrtne dzinuma virspusē labi izteikta . . . 12
- 12 Jaunie dzinumi dzeltenzaļgani, parasti ar īsiem matiņiem (bieži paliek kaili). Skujas parasti nav sakārtotas

4. att. Niko baltegle Kazdangā (Aizputes rajonā).

5. att. Niko baltegles zars ar čiekuriem.

ķemmveidīgi. Pumpuri mazliet sveķaini. Savvaļā Kaukazā. Kulturā reti (Kazdangā, Šķēdes mežniecībā u. c.). Ražo sēklas A. *NORD-*

MANNIANA (Stev.) Spach. — *NORDMAŅA BALTEGLE*

— Jaunie dzinumi pelēki vai sarkanīgi brūni, ar biezu, rupju matojumu. Skujas sakārtotas ķemmveidīgi. Pumpuri pilnīgi

sausi, bez sveķiem. Savvaļā Rietumeiropas kalnos. Kulturā paretī, Kurzemes dienvidrietumos bieži. Ražo dīgstošas sēklas, novērojama pašizsēja (piemēram, Rudbāržos) . . .
 A. ALBA Mill. — EIROPAS BALTEGLE

2. *Pseudotsuga* Carr. — Duglazijas

Ģints apvieno ziemzaļas sugas, ar smailiem, izstieptiem olveida pumpuriem, plakanām, lineālām skužām, kas piestiprinātas pie dzinuma ar nelielu kātiņu. Čiekuri pēc ienākšanās nokrīt. Čiekuru sedzējzviņas 3-daivu, ievērojami garākas par sēklzviņām. Parasti pirmā lieluma koki. Ģints mūsu republikā pārstāvēta ar 3 sugām, kuras izmanto dekoratīvos apstādījumos un meža kultūrās.

Sugu noteikšanas tabula

1	Čiekuru sedzējzviņas taisnas	2
—	Čiekuru sedzējzviņu gali atliekti atpakaļ. Savvaļā Ziemeļamerikas Klinšu kalnos. Kulturā paretī. Ražo dīgstošas sēklas . . .	<i>P. GLAUCA</i> Mayr — ZILGANĀ DUGLAZIJA
2	Čiekuri ap 5 cm gari, ovali nōsmailoti. Skujas novietojas neskaidri 2 rindās. Savvaļā Ziemeļamerikas Klinšu kalnos. Kulturā izplatība nōskaidrojama	<i>P. CAESIA</i> (Schwer.) Flous — PELEKĀ DUGLAZIJA
—	Čiekuri 7—10(12) cm gari, iegareni olveidīgi. Skujas novietotas izteikti 2 rindās. Savvaļā Ziemeļamerikas Klusā okeana piekrastē. Kulturā paretī. Ražo dīgstošas sēklas . . .	<i>P. TAXIFOLIA</i> (Poir.) Britt. — PARASTĀ DUGLAZIJA

3. *Tsuga* Carr. — Hemlokegles

Ģints apvieno ziemzaļas sugas ar īsām, linealām skujām, kuru pamati piestiprināti uz paaugstināta spilventiņa. Čiekuri sīki, līdz 3 cm gari, čiekuru sedzējzviņņas īsākas par sēklzviņām. Sēklas spārniņš sēklu pilnīgi aptver. Putekšņi bez gaisa pūslīšiem. Otrā un trešā lieluma koki. Ģints mūsu republikā pārstāvēta ar 1 sugu.

Skujas 1—1,5 cm garas un 0,15—0,20 cm platas, galotnē sašaurinātas, gar apmali ar ļoti smalkiem zobīņiem. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kulturā Valdeķos, Jamaiķos, Aizviķos u. c. Ziemcietība laba, periodiski ražo dīgstošas sēklas. Izmanto dekoratīvos apstādījumos
T. CANADENSIS (L.) Carr. — KANADAS HEMLOKEGLE

4. *Picea* Dietr. — Egles

Ģints apvieno ziemzaļas sugas ar plakanām un 4-šķautnainām skujām, kas piestiprinātas pie dzinuma uz paaugstināta spilventiņa. Čiekuri lieli, vienmēr garāki par 3 cm. Sēklas spārniņš karotveidīgi aptver sēklu tikai no virspuses. Putekšņi ar 2 gaisa pūslīšiem. Pirmā, otrā un trešā lieluma koki. Ģinti republikā pārstāv 12 sugas, no kurām parasto un Kanadas egli lieto meža kulturās un dekoratīvos apstādījumos, bet pārējās sugas tikai dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Skujas plakanas, virspusē bez atvārsnīšu svītrām, atvārsnīšu svītras tikai skujas apakšpusē 10
 — Skujas 4-šķautnainas, ar atvārsnīšu svītrām visās 4 plaknēs 2
 2 Jaunie dzinumi pilnīgi kaili 3
 — Jaunie dzinumi vairāk vai mazāk pūkoti 5
 3 Skujas ar pastrupu vai strupi nosmailētu galotni, 1—1,8 cm garas, pelēkzaļas vai sudrabpelēkas, kas saberztas mazliet nepatīkami smaržo. Čiekuri 3—6 cm gari un ap 2 cm resni. Savvaļā Ziemeļamerikas vidus un ziemeļu daļā. Kulturā bieži. Ražo dīgstošas sēklas
 P. CANADENSIS Britt. — KANADAS EGLE
 — Skujas smailas, bez nepatīkamas smaržas, čiekuri lielāki 4
 4 Skujas dzinumu apakšpusē pašķirtas uz sāniem, no dzinuma ķemmveidīgi atstāvošas; 0,5—3 cm garas, zaļas. Čiekuri cieti, 10—16 cm gari un 3—4 cm resni. Savvaļā ļoti bieži, veido mežaudzes
 P. EXCELSA Link. — PARASTĀ EGLE

Kulturā biežāk sastopamas dekoratīvās formas:

- f. aurea* Carr. — ar dzeltenām skujām dzinumu galos;
f. inversa Beissn. — nokarenu augumu — sēru egle;
f. ohlendorffii L. Sp. — ļoti biezzarainu vainagu;
f. pumila Beissn. — sīku augumu un biezzarainu vainagu;
f. pyramidalis Voss. — piramīdaļu vainagu;
f. remontii hort. — pundurforma ar ieapaļu vainagu;
f. virgata Jacq. — vāji zarotiem, tālu atstāvošiem čūskveida dzinumiem.
 — Skujas stāvus no dzinuma atstāvošas, ļoti cietas, tumši blāvi zaļas līdz sudrabpelēkas un zilganas, 18—27 cm garas.

Pumpuri ar atpakaļ atliektām zviņām. Čiekuri ādaini, samērā čaugani, 8—10 cm gari un ap 3 cm resni. Savvaļā Ziemeļamerikas Klinšu kalnos. Kultūrā bieži. Ražo digstošas sēklas

. *P. PUNGENS* Engelm. — ASĀ EGLE, SUDRABEGLE

Biezāk sastopamas dekoratīvās formas:

f. argentea Beissn. — sudrabaini baltām skužām;

f. glauca Beissn. — zilganzaļām skužām.

- 5 Skujas cieši sakopotas, spīdīgi tumši zaļas, 0,5—1 cm garas ar ļoti strupiem galiem. Savvaļā Kaukaza austrumu daļā. Kultūrā izplatība noskaidrojama
 P. ORIENTALIS (L.) Link. — AUSTRUMU EGLE
- Skujas ar asu smaili 6
- 6 Pumpuru apakšējās zviņas ar pagarinātu īlenveida galotni, kura bieži pārsniedz pumpura garumu 7
- Pumpuru apakšējās zviņas bez īlenveida pagarinājuma, atsevišķos gadījumos šāds pagarinājums novērojams, bet tad tas nesniedzas līdz pumpura galam 8
- 7 Skujas zilganzaļas, bez spīduma, 0,7—1,2 cm garas un mazāk nekā 0,1 cm platas, ļoti cieši stāvošas, dzinumu apakšējā pusē novietotas neskaidri 2 rindās. Pumpuri sarkanbrūni. Čiekuri 2—3,5 cm gari. Savvaļā Kanadā, Aļaskā. Kultūrā ļoti reti (Skriveros, Salaspilī). Ražo digstošas sēklas
 P. MARIANA Britt. — MELNĀ EGLE
- Skujas zaļas, ar spīdumu, 1—1,5 cm garas un 0,1 cm platas, dzinumu apakšējā pusē skaidri izteikts novietojums 2 rindās. Pumpuri tumši brūni. Čiekuri 3—4 cm gari. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kultūrā izplatība noskaidrojama *P. RUBRA* Link. — SARKANĀ EGLE
- 8 Pumpuri sveķaini, skujas no sāniem nav saspīestas, gaiši zilganzaļas līdz sudrabbalti zaļas, nedaudz pieguļ dzinū-

6. att Sudrabegļu grupa LPSR ZA Botaniskajā dārzā
(Salaspilī).

mam, it kā apvītušas, saberztas nepatikami ož. Jaunie dzinumi gaiši dzeltenpelēki, vāji dziedzermatāini. Veciem kokiem miza atlobās cilindriski uz āru izliektām plēksnēm. Savvaļā Ziemeļamerikā, Klinšu kalnos. Kultūrā paretī. Ražo dīgstošas sēklas

. *P. ENGELMANNI* Engelm. — ENGELMAŅA EGLE

- Pumpuri nav sveķaini, skujas no sāniem viegli saspīestas. Čiekuru zvīņas gar malām noapaļotas. Jaunie dzinumi kaili vai gandrīz kaili 9

- 9 Jaunie dzinumi pa lielākai daļai ar rupju, īsu pūkojumu. Pumpuru apakšējās zvīņas bieži ilenveidīgi pagarinātas. Skujas tumši zaļas, dzinumu apakšpusē novietotas 2 no-
teiktās rindās, vidēji 1—1,5 cm garas. Savvaļā PSRS Eiropas daļas ziemeļaustrumos un Sibīrijā. Kultūrā ļoti reti (Skrīveros) *P. OBOVATA* Ldb. — SIBIRIJAS EGLE

- Jaunie dzinumi kaili. Skujas zilganzaļas ar 2 baltām joslām skuju augšpusē. Savvaļā Tālajos Austrumos. Kultūrā ļoti reti (Skrīveros)

. *P. KORAIENSIS* Nakai — KOREJAS EGLE

- 10 Jaunie dzinumi pūkoti. Skujas parasti ar noapaļotu galotni, retāk īsi nosmailētas. Čiekuri līdz 8 cm gari 11

- Jaunie dzinumi kaili. Skujas pakāpeniski sašaurinās garā smailā galotnē. Čiekuri 5—10 cm gari. Savvaļā Ziemeļamerikas Klusā okeana piekrastē. Kultūrā ļoti reti (Dzērvē)

. *P. SITCHENSIS* Carr. — SITKAS EGLE

- 11 Skujas no abām pusēm vāji šķautnainas, apakšpusē bālas, bez vidus dzīslīņas. Pumpuri sveķaini, pumpuru apakšējās zvīņas noapaļotas. Čiekuri 3—8 cm gari, ar ādainām (mikstām), ribotām čiekuru zvīņām. Vainags plati piramidāls. Savvaļā Tālajos Austrumos, Japānā. Kultūrā ļoti reti (Skrīveros). Ražo dīgstošas sēklas

. *P. JEZOENSIS* (S. et Z.) Carr. — AJANU EGLE

- Skujas apakšpusē ar zaļu vidus dzīslu. Pumpuri nav sveķaini, pumpuru apakšējās zvīņas ar īlenveida smaili. Čiekuri 4—6 cm gari, ar cietām noapaļotām čiekuru zvīņām. Vainags šauri konisks, smails. Savvaļā Dienvidslāvijas kalnos Drisas upes baseinā. Kulturā reti (Skrīveros, Salaspilī, Rīgā, Krāslavā u. c.)
 P. OMORICA Purk. — SERBIJAS EGLE

5. *Larix* Mill. — Lapegles

Ģints apvieno vasarzaļas sugas ar linealām, mīkstām skujām. Pirmā un otrā lieluma koki. Ģints mūsu republikā pārstāvēta ar 8 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos un meža kulturās.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Čiekuru sedzējzvīņas redzamas, tās garākas par sēklu zvīņām. Jaunie dzinumi un čiekuru zvīņas parasti kaili. Savvaļā Viduseiropā. Kulturā ļoti bieži. Ražo dīgstošas sēklas *L. DECIDUA* Mill. — EIROPAS LAPEGLE
- Čiekuru sedzējzvīņas nav redzamas (isākas par sēklu zvīņām) vai arī redzamas tikai čiekura lejas daļā 2
- 2 Sēklu zvīņu malas atliektas atpakaļ. Savvaļā Japanā (Hondo). Kulturā paretī (Skrīveros, Lielaucē, Litenē u. c.). Ražo dīgstošas sēklas
 L. LEPTOLEPIS Gord. — JAPANAS LAPEGLE
- Čiekuru sēklu zvīņu malas nav atliektas atpakaļ 3
- 3 Čiekuri olveida, ar vairāk vai mazāk karotveidīgām sēklu zvīņām 4
- Čiekuri pa lielākai daļai apaļi, ar taisnām, atstāvošām sēklu zvīņām 5

- 4 Ciekuri 2,9—3,5 cm gari. Ciekuru zvīņas spēcīgi izliektas, karotveida. Savvaļā PSRS Eiropas daļas ziemeļaustrumos, Uralos un Rietumsibirijā. Kultūrā ļoti bieži. Ražo dīgstošas sēklas
 L. SUKACZEWII Djil. — SUKACEVA LAPEGLE
- Ciekuru zvīņas ar taisnu galu, neizteikti karotveidīgas. Ciekuri 2,2—3 cm gari. Savvaļā Sibirijā — no Uraliem līdz Baikalam. Kultūrā paretī. Ražo dīgstošas sēklas
 L. SIBIRICA Ldb. — SIBIRIJAS LAPEGLE
- 5 Ciekuri 1,5—3 cm gari. Ciekuru zvīņas novietotas 6—7 rindās. Savvaļā Tālajos Austrumos, Botčes upes baseinā. Kultūrā ļoti reti (Salaspilī)
 L. MARITIMA Suk. — PIEJORAS LAPEGLE
- Ciekuri 1—2,5 cm gari. Ciekurzvīņas novietotas 3—4 rindās 6
- 6 Ienākušies ciekuri atveras plati, to garums 1,5—2,5 cm. Ciekuru zvīņu gali pa lielākai daļai it kā taisni apcirsti . . . 7
- Ienākušies ciekuri atveras nedaudz, ir 0,8—2 cm gari. Ciekuru zvīņu gali nedaudz ieliekti. Savvaļā Ziemeļamerikas ziemeļaustrumu daļā. Kultūrā reti
 L. AMERICANA Michx. — AMERIKAS LAPEGLE
- 7 Ciekuru zvīņas taisnas, plakanas, ar ieapaļu galu. Jaunie dzinumi gaišdzeltenī, kaili, dažkārt ar retu pūkojumu. Savvaļā Austrumsibirijā, Tālajos Austrumos, Mančžurijā. Kultūrā paretī. Ražo dīgstošas sēklas
 L. DAHURICA Turcz. — DAURIJAS LAPEGLE
- Ciekuru zvīņas ieliektas, nedaudz karotveidīgas. Jaunie dzinumi sarkanbrūni, ziemā ar violetu toni, pūkoī. Savvaļā Tālajos Austrumos un Japanā. Kultūrā ļoti reti (Skriveros u. c.). Ražo dīgstošas sēklas
 L. KURILENSIS Mayr — KURIJU LAPEGLE

7. att. Sukačeva lapegle rudenī LPSR ZA Botāniskajā dārzā (Salaspilī).

6. *Pinus* L. — Priedes

Ģints apvieno ziemzaļas sugas ar linealām skujām, kas novietotas pa 2—5 uz īsvasām, pie pamata ar kopēju maksti, kas vēlāk nokrīt. Pirmā, otrā un trešā lieluma koki, dažkārt krūmi. Ģinti mūsu republikā pārstāv 13 sugas, no kurām parasto, Veimuta un Banksa priedi lieto meža kultūrās un dekoratīvos apstādījumos, bet pārējās — tikai dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

1.	Skujas puškos pa 2—3	6
—	Skujas puškos pa 5	2
2	Jaunie dzinumi pūkoti, skujas nav tiem piegulošas	3
—	Jaunie dzinumi pilnīgi kaili, drukni, ap 0,4 cm diametrā, zaļgani, zaļganīgi pelēki, jau otrā gadā ar tumši pelēku mizu. Skujas vairāk vai mazāk piegulošas dzinumiem, diezgan cietas, vidēji zem 10 cm garas. Sānzari īsi, tāpat koka vainags šauri konisks. Sēklas spārnotas. Savvaļā Balkanu pussalā. Kultūrā ļoti reti (Skrīveros). Ražo dīgstošas sēklas.	<i>P. PEUCE</i> Gris. — RUMELIJAS PRIEDE
3	Jaunie dzinumi ļoti tievi, līdz 3. gadam tikko 0,2—0,3 cm diametrā, zaļgani, ar smalkiem matiņiem, 2. gadā kaili, spīdīgi melnpelēki. Skujas dzinumu galos atveidīgi sakārtotas. Sēklas spārnotas. Ciekuri 10—15 cm gari un ap 4 cm resni, parasti līki. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kultūrā bieži. Ražo dīgstošas sēklas.	<i>P. STROBUS</i> L. — VEIMUTA PRIEDE
—	Jaunie dzinumi resnāki, nekad nāv zaļgani, klāti bieziem rūsas sarkaniem vai gaiši brūniem matiņiem, sēklas bez spārnēm	4

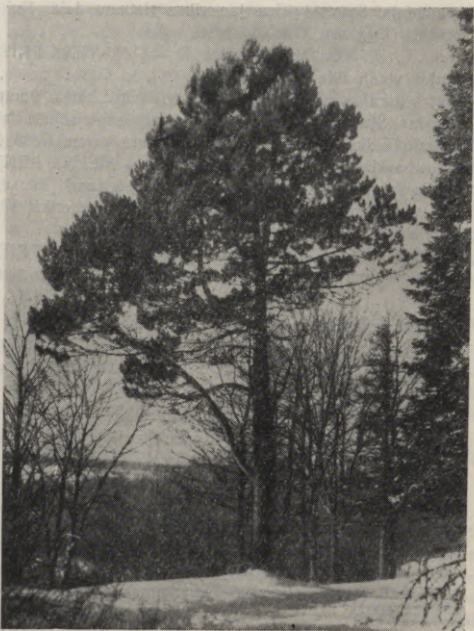
8. att. Rūmelijas priedes ar daļēji apzāģētiem zariem
Skrīveros (Ogres rajonā).

9. att. Veimuta priede LPSR ZA Botaniskajā dārzā
(Salaspilī).

- 4 Skujas no dzinuma uz visām pusēm atstāvošas, stingras, manāmi zilganbālzaļas, pa lielākai daļai jau 2. gadā nobirst. Koka vainags skrajš. Ciekuri 10—15 cm gari un 5—6 cm resni. Savvaļā Tālajos Austrumos, Mančūrijā, Korejā, Japānā. Kultūrā ļoti reti (Salaspilī)
- P. KORAIENSIS* S. et. Z. — KOREJAS CIEDRU PRIEDE
- Skujas pie dzinuma nedaudz piespiestas, tumši zaļas, saglabājas kokā vairākus gadus. Koka vainags blīvāks. Ciekuri īsāki (līdz 12 cm gari) un resnāki (5—12 cm diametrā). Pumpuru zvīņas ar šauru tumšu vidusjoslu un baltām apmalēm 5
- 5 Skujas apmēram 0,1 cm platas, 5—8 cm garas, uz jauniem dzinumiem gandrīz nav veldrētas. Ciekuri 5—8 cm gari, sēklas 1—1,2 cm garas. Savvaļā Viduseiropā. Kultūrā parēti. Ražo dīgstošas sēklas
- P. CEMBRA* L. — EIROPAS CIEDRU PRIEDE
- Skujas apmēram 0,12 cm platas, 6—13 cm garas, uz jauniem dzinumiem it kā veldrējas. Ciekuri 6—10 (12) cm gari, sēklas 1—1,5 cm garas. Savvaļā PSRS Eiropas daļas ziemeļaustrumu daļā, Sibīrijā. Kultūrā reti (Skrīveros, Brenģuļu «Ciekuros» u. c.). Ražo dīgstošas sēklas
- P. SIBIRICA* (Rupr.) Mayr — SIBIRIJAS CIEDRU PRIEDE
- 6 Skujas pušķos pa 2 8
- Skujas pušķos pārsvarā pa 3 7
- 7 Skujas vidēji 7—8 cm garas, gar apmali asas. Jaunie dzinumi sākumā gaiši zaļi, vēlāk oranži brūni. Ciekuri ilgi paliek kokā. Ļoti labi dod dzinumus no veciem stumbriem, tāpat arī dod daudz sakņu atvašu. Vainags plats. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kultūrā izplatība noskaidrojama
- P. RIGIDA* Mill. — PIĶA PRIEDE
- Skujas 12—25 cm garas. Jaunie dzinumi brūngani, vecākie melngani pelēki. Ciekuri paliek kokā 2—3 gadus. Vainags

- piramidals. Savvaļā Ziemeļamerikas rietumu daļā. Kulturā ļoti reti (Engurē). Ražo dīgstošas sēklas
- *P. PONDEROSA* Dougl. — DZELTENA PRIEDE
- 8 Skujas vidēji līdz 7 cm garas 9
- Skujas garākas par 7 cm (8—15 cm), tumši zaļas. Pumpuri sveķaini. Stumbrs melni pelēks ar dziļi saplaisājušu mizu. Savvaļā Vidus- un Dienvidēiropā. Kulturā paresti. Ražo dīgstošas sēklas *P. NIGRA* Arn. — MELNĀ PRIEDE
- 9 Jaunie dzinumi nedaudz apsarmoti. Skujas tumši līdz dzeltenīti zaļas, sagrieztas ap asi. Savvaļā Ziemeļamerikā, Klusā okeana piekrastē. Kulturā izplatība noskaidrojama
- *P. CONTORTA* Dougl. — AMERIKAS KRŪMU PRIEDE
- Jaunie dzinumi nekad nav sarmoti. Skujas nav sagrieztas ap asi 10
- 10 1-gadīgie dzinumi ar 1 posmu 12
- 1-gadīgie dzinumi ar vairāk posmiem, t. i., tekošā gada dzinums ir sazarojis, jaunākie čiekuri atrodas dzinuma sānos 11
- 11 Skujas uz visām pusēm ievērojami izlocītas. Čiekuri 4—5 cm gari, saliekti, kokā ilgi paliek neatvērušies. Čiekuru zvīņas izcilnīši bez dzelonīšiem. Savvaļā Ziemeļamerikas ziemeļu daļā. Kulturā paresti. Ražo dīgstošas sēklas
- *P. BANKSIANA* Lamb. — BANKSA PRIEDE
- Skujas nav izlocītas. Čiekuri vērsti uz leju, vairāk vai mazāk greizi, bet nav izlocīti. Čiekuru zvīņu izcilnīši nobeidzas ar asu dzelonīti. Savvaļā Ziemeļamerikas rietumu daļā. Kulturā reti (Brenguļu «Čiekuros» u. c.). Ražo dīgstošas sēklas
- *P. MURRAYANA* Balf. — MURREJA PRIEDE
- 12 Skujas zilgani vai pelēki zaļas, bieži uz visām pusēm izliektas. Pumpuri nedaudz sveķaini, sarkanbrūni. Čiekuri 2,5—7 cm gari un 2—3,5 cm resni, nav spīdīgi, ar 0,3—

10. att Melnā priede Kazdangā (Aizputes rajonā).

- 0,5 cm garu kātiņu, nokareni. Parasti pirmā lieluma koki (20—40 m augstumā). Savvaļā pie mums ļoti bieži. Veido mežaudzes . . . *P. SILVESTRIS* L. — PARASTĀ PRIEDE
- Skujas tumši zaļas, taisnas, dzinumiem pieliekas. Pumpuri ļoti sveķaini, brūni. Čiekuri 2—5 cm gari un 1,5—2 cm resni, spīdīgi, sēdoši, sākumā vērsti uz augšu, vēlāk līmeniski vai slīpi atstāvoši. Parasti krūms vai neliels (līdz 10 m augstumā) koks. Savvaļā Rietumeiropas kalnos. Kultūrā bieži. Ražo dīgstošas sēklas
- *P. MONTANA* Mill. — KĀLNU PRIEDE

Pazīstamas šādas apakšsugas:

- subsp. mughus* Willk. — krūmveida, čiekuri taisni, čiekuru zvīņu izcilnītis ar dzelonīti;
- subsp. pumila* Willk. — klājeniska, čiekuri taisni;
- subsp. uncinata* Willk. — kokveida, čiekuri līki, čiekuru zvīņu vairodziņi piramidāli izvirzīti.

3. dz. *Taxodiaceae* F. W. Neger — Taksodiju dzimta

Skujas uz dzinumiem novietotas spirāliski. Tikko jaužama auglīlapu iedalīšanās sēkl- un sedzējzvīņās. Sēklaizmetņi 2—9. Čiekuri koksaini. Taksodiju dzimtu republikā pārstāv 2 ģintis.

1. *Taxodium* Rich. — Purvu cipreses

Skujas plakanas, rudenos nokrīt kopā ar to nesošām īsvasām. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu. Kultūrā sastopama ļoti reti. Audzēta Sķēdes mežniecībā.

Rīgā u. c. Bargās ziemās parasti izsalst. Savvaļā Ziemeļamerikas dienvidaustrumu daļā
T. DISTICHUM (L.) Rich. — PARASTĀ PURVU CIPRESE

2. *Cryptomeria* D. Don. — Kriptomerija

Skujas adatveida, paliek kokā arī ziemu, dzinumu diferencēšanās gar- un īsvasās nav novērojama. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu.

Kulturā sastopama ļoti reti. Audzēta Rīgā, Salaspilī u. c. Bargās ziemās parasti izsalst, lai gan izturīgāka par iepriekšējo sugu. Savvaļā Japonā
 . . . *C. JAPONICA* D. Don. — JAPANAS KRIPTOMERIJA

4. dz. — *Cupressaceae* F. W. Neger — Ciprešu dzimta

Lapas adatveida vai zvīņveida, pretējas vai mieturos, ļoti reti sakārtotas spirāliski. Augļlapas nedalās sēkl- un sedzējzvīņās. Sēklaizmetņu 1—20. Čiekuri koksaini, ādaini vai ogveida. Ciprešu dzimtu republikā pārstāv 5 ģintis.

1. *Thujaopsis* S. et Z. — Platlapainais dzīvības koks

Gatavi čiekuri koksaini, zvīņas nav saaugušas, tikai nedaudz sedz cita citu, nogatavojoties tālu atvīzās viena no otras. Dzinumi un zvīņveida skujas apakšpusē sudraboti baltraibas. Augums krūmveida. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu.

Savvaļā sastopama Japanā. Kultūrā sastopama Rīgā, Bulduros u. c. Bargās ziemās apsalst. Izmanto dekoratīvos apstādījumos

T. DOLOBRATA S. et Z. — PLATLAPAINAIS DZIVĪBAS KOKS

2. *Thuja* L. — Dzīvības koks

Gatavi čiekuri koksnaini, zvīņas nav saaugušas, jumstiņveidā cita citu sedzošas. Skujas zaru platajā pusē plakanas, otrādi olveidīgas, strupas, sānos skuju laiviņveida, saspīestas no sāniem un nosmailētas. Sēklas 0,3—0,4 cm garas, plakanas, ar 2 šauriem spārnīem. Krūmi līdz trešā lieluma koki. Ģints republikā pārstāvēta ar 2 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Skujas dzinumu virspusē spīdīgi zaļas, apakšpusē ar baltganām svītriņām. Sveķu dziedzerītis uz skuju tikko saskatāms. Savvaļā Ziemeļamerikā, Klusā okeana piekrastē. Kultūrā ļoti reti (Rīgā, Salaspilī u. c.)
 T. PLICATA Don. — MILZU DZIVĪBAS KOKS
- Skuju krāsa dzinumu virspusē un apakšpusē vienāda — spīdīgi zaļa. Sveķu dziedzerītis uz skuju labi saskatāms, izcelts. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kultūrā ļoti bieži. Ražo dīgstošas sēklas
 T. OCCIDENTALIS L. — RIETUMU DZIVĪBAS KOKS

Kulturā ļoti daudzas dekoratīvas formas, no kurām biežāk sastopamas:

- f. albo-spicata* Beissn. — baltraibām skujām;
- f. Bothii* Beissn. — plati piramidāla, smalkām skujām;
- f. columna* Späth — šauri piramidālu vaināgu;
- f. cristata* hort. — zema auguma, ar ķemveida zariem;
- f. elegantissima* hort. — ar biezu vaināgu, gaiši dzelteniem dzinumū galiem;
- f. ericoides* hort. — zema auguma, ar mīkstām, pelēkzaļām, viršveida skujām;
- f. Ellvangeriana* Beissn. — plati piramidāla, jauktām skujām, smalkiem zariem;
- f. fastigiata* Jouger — šauri piramidālu vaināgu;
- f. filiformis* Beissn. — zema auguma, nokareniem, diegveida zariem;
- f. globosa* Gord. — zema, lodveida auguma;
- f. globosa compacta* Beissn. — līdzīga iepriekšējai, bet biežāka;
- f. Hoveyi* Gord. — ovali piramidāla, ar biezu zarojumu, gaiši zaļām skujām;
- f. lutea* Kent. — dzeltenām skujām, kas krāsu saglabā arī ziemā;
- f. pyramidalis compacta* hort. — blīvu, piramidālu augumu;
- f. Rosenthalii* Ohlend. — piramidāla auguma, smalkām tumšzaļām skujām;
- f. Vervaeeneana* hort. — plati piramidāla, skuja vasarā iedzeltenas, ziemū bronzas krāsā;
- f. Wagneriana* Froeb. — ātraudzīga, kupla, ar piramidālu vaināgu, smalkām tumši zaļām skujām;
- f. Wareana* Nels. — biezi piramidālu vaināgu, drukniem

zariem, tumši zaļām skujām, kas krāsu saglabā arī ziemā;

f. *Wareana lutescens* Hasse — līdzīga iepriekšējai, atšķiras ar biežākām skujām, kas ir dzeltenā krāsā.

3. *Biota* D. Don. — Biota

Skujas kā zaru platajā pusē, tā arī sānos vienādas. Sēklas ieapaļas, bez spārniem. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kura savvaļā sastopama Ziemeļķīnā.

Kulturā sastopama ļoti reti — Liepājā, Rīgā, Salaspilī u. c. Bargās ziemās stipri cieš

. *B. ORIENTALIS* Endl. — AUSTRUMU BIOTA

4. *Chamaecyparis* Spach. — Zemās cipreses

Gatavi čiekuri koksaini, zvīņas nav saaugušas, līdzīgas vairodziņiem, vārstveidīgi pieguļ cita citai, nogatavojušās atvirzītas cita no citas. Krūmi līdz otrā vai trešā lieluma koki. Ģints republikā pārstāvēta ar 3 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Skujas nosmailētas, zaru platajās pusēs vienādā garumā ar zaru sānos novietotām skujām 2
- Skujas nav nosmailētas, zaru sānos saspīestas un nedaudz garākas, parasti ar pāresnu, iespiestu dziedzerīti. Dzinumu apakšpusē bāli vai zilgani zaļas ar neskaidri bālganām līnijām. Čiekuri apmēram 0,8 cm diametrā, aiz katras zvīņas atrodas 2—5 sēklas ar 2 lieliem gariem sveķu dziedzerīšiem katrā sēklas spārniņa pusē. Savvaļā Ziemeļamerikā,

- Klusā okeana piekrastē (Kalifornijā). Kulturā pareti. Ražo dīgstošas sēklas *CH. LAWSONIANA* (Andr.) Parl. — LAVZONA ZEMĀ CIPRESE
- 2 Skujas ar neskaidri saskatāmu dziedzerīti, dzinumumu apakšpusē ar iegareniem baltiem plankumiem. Ciekuri apmēram 0,4 cm diametrā. Sastāv no 10 krokotām čiekuru zvīņām, aiz katras zvīņas atrodas 1—2 sēklas ar vairākiem (5—6) sīkiem sveķu dziedzerīšiem katrā pusē, nogatavojas 1. rudenī. Savvaļā Japānā. Kulturā reti (Salaspilī u. c.). Ražo sēklas *CH. PISIFERA* S. et Z. — JAPANAS ZEMĀ CIPRESE
- Skujas bez baltiem plankumiem un pa lielākai daļai bez dziedzerīšiem. Ciekuri apmēram 0,8 cm diametrā, sastāv no 4—6 zvīņām ar izcilnišiem, aiz katras zvīņas atrodas pa 2 sēklas bez sveķu dziedzerīšiem; nogatavojas nākošajā rudenī. Savvaļā Ziemeļamerikā, Klusā okeana piekrastē. Kulturā izplatība noskaidrojama *CH. NOOTKATENSIS* (Lamb.) Spach — NUTKAS ZEMĀ CIPRESE
- Kulturā pazīstamas daudzas zemo ciprešu dekoratīvās formas, kuras pie mums sastopamas ļoti reti.

5. *Juniperus* L. — Paegļi

Gatavi čiekuri vairāk vai mazāk sulīgi, ogveida, izveidojas no saaugušām zvīņām. Krūmi līdz trešā lieluma koki. Ģints republikā pārstāvēta ar 5 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Visas skujas šauri lancetiskas, atstāvošas no dzinuma, mieturos pa 3 2
- Skujas pieaugušajiem augiem (sevišķi uz ražojošiem zariem) zvīņveida un piekļaujas zariem, pāros, pretējas . . . 3

- 2 Zems krūms ar gulošiem dzinumiem. Skujas 0,6—0,8 cm garas, virspusē bez svītrām. Savvaļā Eiropas un Azijas kalnu apgabalos. Kultūrā ļoti reti (Skrīveros)
 J. SIBIRICA Burgsd. — SIBIRIJAS PAEGLIS
- Neliels koks vai krūms ar stāviem dzinumiem. Skujas līdz 1,5 cm garas, gar vidus dzīslu balta atvārtnišu rinda. Savvaļā pie mums ļoti bieži mežos
 J. COMMUNIS L. — PARASTAIS PAEGLIS
- 3 Augsts krūms vai koks. Dzinumus saberžot, nav jūtama nepatīkama smarža 4
- Zems krūms, bieži ar gulošiem dzinumiem. Dzinumus saberžot, jūtama nepatīkama smaka. Savvaļā Eiropas un Azijas vidus joslas kalnu un stepju apgabalos. Kultūrā bieži. Ražo dīgstošas sēklas
 J. SABINA L. — KAZAKU PAEGLIS

Pazīstamas vairākas dekoratīvas formas, no kurām pie mums visvairāk izplatīta:

ƒ. tamariscifolia Ait. — zems krūms ar paciliem zariem un zilganzaļām adatveida skujām.

- 4 Skujas zvīņveida, šauri rombiskas vai lancetiskas, nosmailētas un parasti nedaudz atstāvošas no tumšzilajiem, neskaīdri 4-šķautņainajiem dzinumiem. Savvaļā Ziemeļamerikas dienvidaustrumu daļā. Kultūrā ļoti reti (Rīgā)
 J. VIRGINIANA L. — VIRGINIJAS PAEGLIS
- Skujas strupas, rombiskas vai olveida, piegulošas tumšzaļajiem ieapaļajiem dzinumiem. Uz dažiem dzinumiem ir arī adatveida skujas. Savvaļā Ķīnas ziemeļaustrumu daļā, Mančžurijā, Korejā. Kultūrā reti (Salaspilī, Rīgā u. c.)
 J. CHINENSIS L. — ĶĪNAS PAEGLIS

2. APAKSNODALIJUMS — *ANGIOSPERMAE* A. Br. et Doell. — SEGSEKĻI

Koki un krūmi pa lielākai daļai ar platām lapām. Sēklaizmetņi ieslēgti sēklotnē. Ziedi parasti ar apziedni, nereti ļoti spilgtu. Mūsu republikā sastopamie koki un krūmi visi pieder tikai pie vienas segsēkļu klases — divdīgļlapjiem (*Dicotyledonae*) un aptver 55 dzimtas.

1. dz. — *Salicaceae* Ldl. — Vītolu dzimta

Divmāju koki un krūmi. Ziedi sakopoti dzinumu galotnēs vai to sānos vārpās vai spurdzēs. Auglis viencirkņa daudzsēkļu pogaļa, atveras ar 2 vāršnēm. Sēklas mazas, bez endospermas, ar matiņu pušķi pie pamatnes. Ziedi plaukst pirms lapām vai reizē ar tām. Pumpuri klāti it kā ar 1 plēksni, kas saaugusi no 2 plēksnēm. Lapas sakārtotas pamīšus, retāk pretējas, veselas, vasarzaļas. Dzimta mūsu republikā pārstāvēta ar 2 ģintīm.

1. *Populus* L. — Apses

Ziedu spurdzes nokarenas ar šķeltām vai robotām, pat bārkstainām zvīņām. Ziedi ar kausveida apziedni. Putekšņlapu 8—30. Pirmā vai otrā lieluma koki. Ģints republikā pārstāvēta ar 19 sugām, no kurām vairākas tiek lietotas meža kultūrās, bet visas izmanto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Lapas abas puses gandrīz vienādā krāsā vai apakšpusē mazliet gaišāk zaļas, ar caurspīdīgu, dziedzerainu apmali, virspusē atvārsnišu tik pat, cik apakšpusē 2
- Lapas apakšpusē baltganas; ja abas puses vienādā krāsā, tad virspuse bez atvārsnišu svītrām. Lapas apmale ar ciešu, smalku dziedzerainu robojumu 6
- 2 Ziedu spurdžu zvīņas dziļi bārkstaini šķeltas. Jaunie dzinumi vairāk vai mazāk apaļi, arī stumbra atvases nav spārnotas. Lapas pamatne vairāk vai mazāk ķīļveidīga vai taisni nošķelta 3
- Ziedu spurdžu zvīņas tikai vairāk vai mazāk zobainas. Jaunie dzinumi vienmēr spārnoti. Lapas pamatne sirdsveida. Dzinumi olīvbrūni ar garām lenticelām. Lapu kāti 4,5—12 cm gari, pie pārejas lapas pamatnē ar dziedzerīšiem. Savvaļā Ziemeļamerikā. Kultūrā izplatība noskaidrojama *P. ANGULATA* Ait. — STORAINĀ APSE
- 3 1-gadīgie dzinumi apaļi, stumbra atvases reizēm arī nedaudz šķautnainas 4
- 1-gadīgie dzinumi vairāk vai mazāk šķautnaini 5
- 4 Koki ar platu vēdekļveida vai olveida vainagu. Lapas ar plati ķīļveidīgu pamatni. Savvaļā Vidus- un Dienvidēiropā. Kultūrā sastopama paretī. Ražo sēklas *P. NIGRA* L. — MELNĀ APSE
- Koki ar stāvu piramidālu vainagu. Lapas līdzīgas iepriekšējai sugai. Savvaļā Vidus- un Dienvidēiropā. Kultūrā sastopami paretī *P. PYRAMIDALIS* Rozier — PIRAMIDALĀ APSE
- 5 Lapas uz jauniem dzinumiem ar taisni nogrieztu pamatni, gandrīz kailas. 1-gadīgie dzinumi gaiši olīv- vai dzeltenbrūni. Kultūrā ļoti bieži. Pēc prof. Dr. P. Galenieka, krustojums (*P. deltoides* × *P. nigra*). Ražo sēklas *P. CANADENSIS* Moench — KANADAS APSE

11. att. Piramidālā apse Nicā (Liepājas rajonā).

- Lapas pie pamata plati nogrieztas, ar vairāk vai mazāk skropstainu apmali. 1-gadīgie dzinumi brūngani. Zari atzarojas no stumbra asā leņķī. Lapas plaukstot vara dzeltenas, vēlāk tumši zaļas, 10 cm garas un 9 cm platas. Lapu kāti vāji iesarkani. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kulturā ļoti reti (Skrīveros). Ražo sēklas
- *P. MONILIFERA* Ait. — PERĻAUGĻU APSE
- 6 Lapu apakšpuses noteikti vairāk vai mazāk baltganas, pilnīgi vai gandrīz kailas. Lapas apmale vāji caurspīdīgi dziedzeraina. Virspuse ar atvārsnītēm 7
- Lapas abas puses vairāk vai mazāk vienādā krāsā, apakšpuse ar baltu spilvojumu. Virspusē atvārsnišu nav. Apmale noteikti caurspīdīgi dziedzeraina 15
- 7 Sēklotne un auglis kaili 8
- Sēklotne un auglis pārklāti ar bieziem matiņiem. Lapas vāji zobainas, bieži ar gandrīz līdzenu apmali, ar vāji sirdsveidīgu līdz gandrīz ķīļveidīgu pamatni, plati ieapaļas līdz lancetiski trīsstūrainas, apakšpusē uzkrītoši baltas. Pumpuri un jaunas lapas ļoti smaržīgas. Savvaļā Ziemeļamerikas rietumu daļā. Kulturā bieži
- P. TRICHOCARPA* Torr. et Gray — POKAINAUGĻAINĀ BALZAMAPSE
- 8 Lapas kāts un lapa ar noteiktiem matiņiem 9
- Lapas kāts un lapas viscaur kailas vai tikai ar ļoti smalkiem matiņiem, bet tad lapas pamatnē nekad nav sirdsveida . 10
- 9 Lapas garākas nekā platas, pamatnē ieapaļa līdz strupi ķīļveida, pielapas pa lielākai daļai paliekošas. Lapas līdz 9 cm garas, gandrīz trīsstūrainas, virspusē tumši zaļas, apakšpusē baltganas, dzinumu galos piespiestas. Dzinumi apaļi. Pumpuri ļoti lieli un lipīgi. Savvaļā Centralajā Azijā. Kulturā ļoti reti (Skrīveros u. c.)
- *P. TRISTIS* Fisch. — TUMSĀ APSE

- Lapas īsākas nekā platas, ar sirdsveida pamatni, pa lielāku daļai ieapaļi olveidīgas. Dzinumi oliv- līdz vairāk vai mazāk sarkanbrūni. Pumpuri smaili. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kultūrā izplatība noskaidrojama
 P. CANDICANS Ait. — LIELLAPAINĀ APSE
- 10 1-gadīgie dzinumi ieapaļi līdz nenoteikti šķautnaini, tumši purpurbrūni vai dzeltenpelēkbrūni. Lapas apakšpusē noteikti baltas 11
- 1-gadīgie dzinumi vairāk vai mazāk skaidri šķautnaini; ja apaļi, tad lapas apakšpusē nav baltganas 12
- 11 Dzinumi tumši purpurbrūni. Lapas kāts un lapas plātne kaila. Lapas olveida, pie pamata noapaļotas vai sirdsveida, apakšpusē uzkrītoši bālganas, vidēji īsākas par 12 cm. Pumpuri lieli, lipīgi. Savvaļā Ziemeļamerikas ziemeļu un centralajā daļā. Kultūrā bieži. Ražo sēklas
 P. BALSAMIFERA L. — BALZAMAPSE
- Dzinumi dzeltenpelēki līdz dzeltenbrūni. Lapas kāts reizēm ar smalkiem matiņiem. Lapas gar apmali ar smalkām skropstiņām. Lapas 1,3 reizes garākas nekā platas, apakšpusē baltas. Dzinumi apaļi. Savvaļā Azijas ziemeļaustrumu daļā. Kultūrā bieži. Ražo sēklas
 P. SUAVEOLENS Fisch. — SMARŽIGĀ APSE
- 12 Lapu kāti vidēji garāki par 1 cm; ja īsāki, tad lapas plātne 2 reizes garāka nekā plata, 1-gadīgie dzinumi pelēki dzeltenā krāsā 13
- Lapu kāti pa lielāku daļai īsāki par 1 cm. 1-gadīgie dzinumi vairāk vai mazāk spārnoti, oliv- vai sarkanbrūni. Lapas abos galos vienādi vai pamatnē vairāk nosmailētas, gar visu apmali ar noteiktiem zobīņiem. Savvaļā Ziemeļķīnā, Tālojos Austrumos, Korejā, Mongolijā. Kultūrā reti (Salaspilī, Bukultos u. c.). *P. SIMONII* Carr. — SIMONA APSE

- 13 1-gadīgie dzinumi nav spārnoti, vairāk vai mazāk apaļi, brūngandzeltenpelēki. Lapas parasti 2 reizes garākas nekā platas, visplatākas apakšējā ceturtdaļā, apakšpusē neskaidri baltganas. Koka vainags piramidāls. Auglis kātains. Savvaļā Ziemeļamerikā. Kulturā reti (Salaspilī u. c.)
 P. ANGUSTIFOLIA James — SAURLAPAINĀ APSE
- 1-gadīgie dzinumi vairāk vai mazāk spārnoti, gaiši pelēkdzelteni 14
- 14 Lapas virspusē tumši zaļas, spīdīgas. Lapas ar ļoti smalkiem un smailiem zobīņiem, plati olveidīgas, iegarenas līdz lancetiskas, 6—13 cm garas. Savvaļā Sibīrijā. Kulturā bieži. Ražo sēklas
 P. LAURIFOLIA Ldb. — LAURLAPAINĀ APSE
- Lapas virspusē gaiši zaļas, spīdīgas, 8—15 cm garas, olveida ar garu galotni, zāģzobainas, uz spēcīgiem dzinumiem gar apmali viļņotas. Kulturā bieži. Krustojums (*P. laurifolia* × *P. pyramidalis*)
 P. BEROLINENSIS Dipp. — BERLINES APSE
- 15 Lapas kailas vai viegli matainas, ieapaļi olveidīgas, robainas. Lapu kāti augšdaļā saspīesti 18
- Jaunas lapas abās pusēs balti vai pelēki pūkotas, vecākas tikai apakšpusē. Lapu kāti apaļi. Jaunie dzinumi pūkoti . 16
- 16 Spēcīgu dzinumu lapas daivainas 17
- Spēcīgu dzinumu lapas nav daivainas vai tikai nedaudz daivainas, trīsstūrāini eliptiskas, apakšpusē ar pelēcīgu pūkojumu. Iso dzinumu lapas ar viļņotu, nereti divkārt zāģzobainu apmali. Savvaļā Viduseiropas stepju zonā, Krimā, Kaukazā, Balkanos. Kulturā reti (Salaspilī u. c.). Krustojums (*P. alba* × *P. tremula*)
 P. CANESCENS Sm. — PELEČIGĀ APSE
- 17 Lapas 12—15 cm garas, uz spēcīgiem dzinumiem ar 5—7 daivām, īso dzinumu lapas olveida ar zobainu apmali,

- Savvaļā Vidusazijā. Kultūrā izplatība noskaidrojama . . .
 P. BOLLEANA Lauche — BOLLES APSE
 — Lapas 4—7 cm garas, uz spēcīgiem dzinumiem ar 3 vai
 5 daivām, īso dzinumu lapas ieapaļas, viegli daivainas vai
 arī 3—5-staraini šķeltas, jaunas stipri pūkotas, vēlāk virs-
 pusē kailas. Savvaļā Dienvidēiropā, Mazāzijā, Sibīrijas
 dienvidrietumos, Ziemeļāfrikā. Kultūrā ļoti bieži. Ražo
 sēklas *P. ALBA* L. — BALTA APSE

Sastopamas vairākas dekoratīvas formas, no kurām izplatītākās:

- f. nivea* Dipp. — jauno dzinumu lapas sniegbalti spil-
 votas, vecākas virspusē spīdīgi zaļas;
f. pyramidalis Bunge — ar šauri piramīdalu vainagu;
f. globosa Späth — dzinumi un zari uz augšu vērsti,
 koka vainagam ovāla forma.

- 18 Lapas ar smalkiem, vienādiem zobītiem, ļoti īsi un asi-
 nosmailētas, 3—6 cm garas un tikpat platas. Savvaļā Ziemeļ-
 amerikā. Kultūrā ļoti reti (Skrīveros). Ražo sēklas . . .
P. TREMULOIDES Michx. — AMERIKAS TRISOŠĀ APSE
 — Lapas vairāk vai mazāk rupji un nevienādi, strupi zobai-
 nas, galā strupas vai nosmailētas, 3—7 cm garas un 3—
 8 cm platas. Savvaļā un kultūrā ļoti bieži, veido mež-
 audzes *P. TREMULA* L. — PARASTĀ APSE

2. *Salix* L. — Vītoli un kārkli

Ziedu spurdzes stāvas, zvīņas ar veselu apmali, reti
 mazliet zobainu. Ziedi bez kausveida apziedņa. Pu-
 tekšņlapas 2—5, reti līdz 12. Krūmi līdz otrā un trešā
 lieluma kokī. Daudzas sugas tiek plaši lietotas deko-
 ratīvos apstādījumos. Ģints republikā pārstāvēta ar
 21 sugu, no kurām vairums sastopamas savvaļā.

Sugu noteikšanas tabula (pēc veģetatīvām pazīmēm)

- 1 Pieaugušas lapas abpusēji vai vismaz apakšpusē ar bieziem matiņiem 2
- Pieaugušas lapas abpusēji kailas vai gandrīz kailas . . . 11
- 2 Pieaugušas lapas lancetiskas, eliptiskas, olveida, to garums tikai nedaudz pārsniedz platumu 5
- Pieaugušas lapas parasti lineali lancetiskas, to garums vairākkārt pārsniedz platumu 3
- 3 Pieaugušas lapas dzinumū galotnēs parasti iegareni lancetiskas vai lineali lancetiskas, to garums parasti 10—12 reizes pārsniedz platumu. Lapas apmale gandrīz vesela, nedaudz uz leju ieritināta. Apakšpuse balti zīdaini spilvota, ar paralelām dzīslām. Galvenā dzīsla dzeltenī brūngana. Sānu dzīslu 25—30 pāri. Savvaļā ne visai bieži visā republikā. Zied pirms vai reizē ar lapu plaukšanu
 S. *VIMINALIS* L. — **KLŪDZIŅU KĀRKLS**
- Lapas parasti daudz platākas, iegareni lancetiskas līdz plati lancetiskas 4
- 4 Pieaugušas lapas apakšpusē ar biezu atlasbaltu vai sniegbaltu samtainu matojumu, lancetiskas vai lineali lancetiskas, 5—7 cm garas un 0,7—1,2 cm platas ar veselu vai viļņaini robainu apmali. Matiņi lapas apakšpusē pieglauti, paraleli dzīslīņām. Savvaļā Austrumeiropā līdz Austrumāzijai. Republikā ļoti reti
 S. *ROSSICA* Nas. — **KRIEVU KĀRKLS**
- Pieaugušas lapas ar mazāk izteiktu pelēcīgi samtainu vai zīdaiņu pūkojumu, plati lancetiskas, retāk iegareni lancetiskas, 8—20 cm garas un 2—3,5 cm platas. Lapas apmale vesela vai arī nedaudz dziedzeraini zobaina. Lapas virspuse kaila, tumši zaļa ar 10—12 sānu dzīslīņu pāriem. Galvenā dzīsla plakani saspiesta, iedzeltena. Jaunie dzinumū

- ar baltiem vai pelēki zīdainiem matiņiem. Pielapas lielas. Savvaļā reti
- S. *DASYCLADOS* Wimm. — GARLAPU KĀRKLS
- 5 Pieaugušu lapu apakšpuses balti tūbainas vai ar baltiem matiņiem. Lapas iegarenas, iegareni olveidīgas vai lance-tiskas, abos galos sašaurinātas, ar veselu vai zāgzobainu apmali. 1—1,5 m augsts krūms. Dzinumi tumši sarkani, kaili, tikai jauni nedaudz matoti. Savvaļā bieži zāļu purvos S. *LAPPONUM* L. — LAPZEMES KĀRKLS
- Lapas apakšpusē ar pelēkiem matiņu pušķiem dzīslu stūros vai pelēku tūbveida spilvojumu 6
- 6 Lapas otrādi olveidīgas, retāk eliptiskas vai rombiskas, parasti ar visplatāko vietu pāri vidum. Lapas īsas, 0,8—4 cm garas un 0,5—3 cm platas. Plātnes virspuse tikai reti ar matiņiem. Lapas bieži kailas, ar nedaudz ieritinātu apmali, manāmi krokotas, apakšpusē ievērojami tūbainas vai villainas ar biezu izceltu sānu dzīslīņu tīklu. 1-gadīgie dzinumi kaili vai vāji spīlvoti, vienmēr ar nierveida vai sirpjveida pielapām. Savvaļā bieži. Zied IV—V
- S. *AURITA* L. — AUSAINAIS KĀRKLS
- Lapas parasti eliptiskas, iegarenas, lancetiskas, retāk otrādi olveidīgas. 1-gadīgie dzinumi bieži un īsi pūkaini vai arī kaili 7
- 7 Sānu dzīslīņas atzarojas no galvenās dzīslas asi, veidojot 60—80° platu leņķi 8
- Sānu dzīslīņas atzarojas no galvenās dzīslas lēzeni, veidojot 35—40° platu leņķi 9
- 8 Koksne pēc mizas nolobīšanas ar daudziem iegareniem valnīšiem. Lapas otrādi olveidīgas līdz lancetiskas, virspusē nespodras, manāmi krokotas ar iespīstām dzīslīņām, apakšpusē pelēki spīlvotas, 4—12 cm garas un 1,2—1,4 cm platas, ar 10—16 pāriem sānu dzīslīņu. 1-gadīgie dzinumi

- spilvoti. Līdz 5 m augsti krūmi. Savvaļā ļoti bieži. Zied IV—V *S. CINEREA* L. — **PELEKAIS KĀRKLS**
- Koksne pēc mizas nolobīšanas gluda, bez valnišiem. Lapas eliptiskas vai olveida, virspusē tumši zaļas, nedaudz spīdīgas, vāji krokotas, 7—15 cm garas un 5—6 cm platas, ar 6—9 sānu dzīslīņu pāriem. Pielapas ātri nokrīt. 1-gadīgie dzinumi un pumpuri kaili. Otrā lieluma koks. Savvaļā un kultūrā bieži. Zied IV—V
 S. CAPREA L. — **PUVOLITOLS**
- 9 Līdz 1 m augsti krūmi. Lapas lineali lancetiskas vai iegarenī lancetiskas, 2—8 cm garas un 0,3—1 cm platas ar 10—12 sānu dzīslīņu pāriem 10
- Lielāki koki, līdz 15 m augsti. Lapas lancetiskas, nosmailētas, gar apmali bieži sīki zāgžobainas, abpusēji sudrabortiem zīdainiem matiņiem, ar 12—15 sānu dzīslīņu pāriem. Jaunie dzinumi sudrabaini pūkaini. 1-gadīgie dzinumi kaili, lokāni. Savvaļā un kultūrā bieži. Zied V
 S. ALBA L. — **BALTAIS VITOLS**

Sugai sastopamas vairākas formas:

- f. typica* Anders. — zariņi rūsganzaļi;
f. coerulea Koch — lapas virspusē kailas, apakšpusē nedaudz matainas, iezilšanas;
f. argentea Wimm. — lapas abās pusēs sudrabaini zīdaini spilvotas;
f. vitellina (L.) Seringe — zariņi dzeltenī vai iesarkani;
f. pendula hort. — ar ievērojami nokareniem dzelteniem zariem
- 10 Lapas eliptiskas līdz lancetiskas ar ieritinātu lapas apmali, galotne nedaudz atliekta atpakaļ. Ziedu spurdzes iegarenas līdz cilindriskas. Savvaļā bieži
 S. REPENS L. — **VILKU KĀRKLS**

Sugai sastopama dekoratīva dārza forma:

f. argentea W. Koch — zems krūms ar sudrabbaltām lapām.

- Lapas lineāli līdz iegareni lancetiskas, lapas apmale nav vai tikai nedaudz ieritināta, ar taisnu galotni, ziedu spurdzes olveida vai gandrīz ieapaļas. Savvaļā un kultūrā reti *S. ROSMARINIFOLIA* L. — ROSMARINKĀRKĻS
- 11 Lapas eliptiskas, olveida, lancetiskas vai iegarenas, lapu garums pārsniedz platumu ne vairāk kā 3—4 reizes . . . 12
- Lapas lancetiskas vai iegarenas, lapas garums pārsniedz platumu vienmēr vairāk nekā 3—4 reizes 16
- 12 Lapas biezas, blīvas, gandrīz ādainas, olveidīgi iegarenas līdz plati lancetiskas, visplatākas pret vidu, 5—13 cm garas un 2—5 cm platas. Apmale ar bieziem dziedzerotiem zāgzobiņiem. Lapas pilnīgi kailas. 1-gadīgie dzinumī tumši pelēki vai dzeltenī olivzaļi, kaili, spīdīgi. Jaunie dzinumī lipīgi, smaržīgi. Zied vēlāk nekā citas sugas — VI. Otrā lieluma koks. Savvaļā un kultūrā ļoti bieži
. *S. PENTANDRA* L. — SKĻĒTRA
- Lapas nav biezas, blīvas, parasti zāļainas 13
- 13 Lapas divkrāsainas, virspusē tumši zaļas, nedaudz spīdīgas, apakšpusē nav tik zaļas, galotnē kļūst zaļākas, ar 8—12 sānu dzīslīņu pāriem. Jaunie dzinumī iesarkani pelēki, tūbaini spilvoti, vēlāk tumši purpursarkani un kaili. Zied IV—V. Savvaļā reti
. *S. NIGRICANS* Sm. — MELNEJOSAIS KĀRKĻS
- Lapas vairāk vai mazāk vienkrāsainas, zilganbaltas 14
- 14 Lapas sīkas, 1—3,5 cm garas un 0,7—1,5 cm platas, olveida, eliptiskas vai iegareni eliptiskas, abos galos vairāk vai mazāk noapaļotas, ar veselu apmali vai nedaudz zo-

- bainas, kailas. Zems, stāvs krūms ar kailiem jaunajiem dzinumiem. Savvaļā reti
 S. MYRTILLOIDES L. — MELLENĀJU KĀRKLS
- Lapas lielākas 15
- 15 Lapas 2—6 cm garas un 1,5—3 cm platas. Platums sastāda $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ no garuma. Lapas otrādi olveidīgas ar ķīļveida vai plati noapaļotu pamatni, abos galos vienmērīgi sašaurinātas, dažreiz šauri eliptiskas, ar veselu apmali vai sīki zobainas. Lapas virspusē tumšzaļas, apakšpusē zilgas. Savvaļā bieži
 S. LIVIDA Wahlb. — ZILGANĀIS KĀRKLS
- Lapas 4—9 cm garas un 2—4 cm platas, galotnē nosmailētas, pamatnē noapaļotas, ar sekli un nevienmērīgi robotu apmali vai arī zobainas, reti pilnīgi veselu apmali. Lapas virspuse spīdīgi tumši zaļa, apakšpuse pelēki balta vai gaiši zaļa, kaila. Pie žāvēšanas nepaliek melnas, galvenā dzislīņa lapas apakšpusē brūngani dzeltena. Savvaļā reti (galvenokārt Vidzemes ziemeļaustrumos)
 S. PHYLICIFOLIA L. — DIVKRĀSU KĀRKLS
- 16 Lapu kāti pie lapu pamatnes ar dziedzerīšiem 17
- Lapu kāti pie lapu pamatnes bez dziedzerīšiem 20
- 17 Jaunas lapas lipīgas, pieaugušas lapas olveida, eliptiskas, lancetiski eliptiskas vai lancetiskas 18
- Jaunas lapas nav lipīgas, pieaugušas lancetiskas, olveidīgi vai lineali lancetiskas 19
- 18 Lapas biezas, ādainas, parasti lapu platums $\frac{1}{2}$ — $\frac{1}{3}$ no garuma. 1-gadīgie dzinumi tumši sarkanbrūni (skat. 12. tezi) *S. PENTANDRA* L.
- Lapas blīvas, bet nav ādainas, 10—12 cm garas un 1,2—2,5 cm platas, virspusē tumši zaļas, apakšpusē zilga-

- nas. Dzinumi olīvzaļi, pie pamatnes viegli lūstoši. Līdz 20 m augsti koki. Savvaļā un kulturā ļoti bieži
 S. FRAGILIS L. — TRAUSLAIS VITOLS
- 19 Koki ar stingru, resnu stumbru un tieviem nokareniem zariem. Lapas lineāli līdz šauri lancetiskas, gari nosmailētas, gar apmali sīki zāgzobainas, virpusē tumši zaļas, apakšpusē zilgani zaļas, pieaugušas lapas kailas. 1-gadīgie dzinumi iesarkani vai dzeltenī. Krustojums (*S. alba* f. *vitellina* × *S. babylonica*). Kulturā reti
 S. CHRISOCHOMA Dode — SĒRU VITOLS
- Zari parasti nav gari nokareni. Lapas lancetiskas, lancetiski iegarenas vai iegareni eliptiskas, sīki dziedzeraini zāgzobainas. Pielapas nierveida vai olveidīgi lancetiskas, ilgi paliek pie lapu kāta. Miza no stumbra atlobās plānām plēksnītēm. Savvaļā bieži
 S. TRIANDRA L. — VICU KĀRKLS
- 20 Lapas visplatākas augšdaļā, zilganas, lancetiskas vai šauri otrādi olveidīgas, parasti ar veselu apmali vai tikai pašā galā zāgzobainas, bieži novietotas pretēji. Jauno dzinumu miza dzeltena ar purpursarkanu nokrāsu. Savvaļā paretī
 S. PURPUREA L. — SĀRKANAIS KĀRKLS
- Lapas visplatākas vidū vai pie pamata, lancetiskas vai eliptiski lancetiskas, sakārtotas spirāliski. Dzinumi noklāti ar baltu vai zilganu sarmojumu 21
- 21 Lapas ar īsi nosmailētu galotni, iegarenas, olveidīgi lancetiskas vai iegareni lancetiskas, parasti 3—4 reizes garākas nekā platas. Savvaļā bieži
 S. DAPHNOIDES Willd. — SMILSU KĀRKLS
- Lapas ar gari nosmailētu galotni, lancetiskas, pie pamatnes ķīļveida. 6—15 cm garās un 0,7—1,2 cm platas, retāk šauri eliptiskas. Lielī krūmī, retāk nelielī koki. Savvaļā reti
 S. ACUTIFOLIA Willd. — SARMOTAIS KĀRKLS

2. dz. — *Myricaceae* Ldl. — Purva miršu dzimta

Ziedi viendzimuma, bez apziedņa, sakopoti vārpās pie iepriekšējā gada dzinumiem. Auglis — kaulenis. Zied pirms lapu plaukšanas. Dzimta pārstāvēta ar 1 ģinti. Pie mums sastopama tikai viena suga.

Myrica L. — Purva mirtes

Lapas ādainas, 2,5—4 cm garas, virspusē tumši zaļas, nespīdīgas, apakšpusē bālākas ar vāju matojumu, abpusēji ar dzelteniem dziedzerīšu punktiem, ziemā pilnīgi nobirst. Virišķie ziedi ar 4 putekšņlapām. Sievišķo ziedu 2 seglapas saaugušas ar augli un veido augļa spārnu. Auglis ar 3 smailēm un klāts ar dziedzerīšu punktiem. Neliels krūms, augumā līdz 1 m. Savvaļā piejūras purvos
 M. GALE L. — PURVA MIRTE

3. dz. — *Juglandaceae* Ldl. — Valriekstu dzimta

Ziedi viendzimuma ar vienkāršu apziedni. Putekšņlapas 8—40. Irbulis ar 2 lineālām vai lancetiskām drīksnās daivām. Auglis olveida vai lodveida kaulenis ar 2—4 nepilnīgi nodalītiem cirkņiem. Dzimta republikā pārstāvēta ar 3 ģintīm.

1. *Pterocarya* Kunth — Pterokarijas

Augļi ar spārniem. Līdz otrā lieluma koki, dažkārt krūmveida. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru izmanto dekoratīvos apstādījumos.

12. att. Spārnaugļu pterokarija (*Pterocarya pterocarpa*) Rīgā.

Pumpuri bez zvīnām. Lapiņas 15—23, kailas, tumši zaļas, zāgzobainas. Auglis zirņa lielumā ar plati ieapaļiem spārnēm. Parasti veido vairākus stumbrus. Savvaļā Kaukazā un Mazazijā. Kulturā reti (Rīgā u. c.) *P. PTEROCARPA* (Michx.) Kunth — SPARNAUGĻU PTEROKARIJA

2. *Juglans* L. — Valrieksti

Augļi bez spārniem, augļu apvalks neatveras pa šuvēm, čaula krokota, nelīdzena. Dzinumu serde tukša, pārdalīta biežām plēkšņveida šķērssienām. Otrā vai trešā lieluma koki, dažkārt krūmveida. Ģints republikā pārstāvēta ar 6 sūgām, kuras izmanto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

1	Lapiņas 5—9, ar līdzenu apmali vai tikai nedaudz zobainas. Lapiņu apakšpuse pilnīgi kaila, vienīgi dzīslīņu stūros matiņu pušķi. Saberztaš lapas stipri smaržo. Auglis ieapaļš, kails, gluds, gatavs brūnganā krāsā. Rieksts ar 2 gludām ribām. Kodols garšīgs. Savvajā Tuvajos Austrumos un Centralajā Azijā. Kulturā reti (Grobīnā, Liepājā, Rīgā, Salaspilī u. c.). Dažkārt ražo dīgstošas sēklas	
		<i>J. REGIA</i> L. — GRIEĶU VALRIEKSTS
—	Lapiņas 11—25, zāģzobainas, vismaz apakšpusē dzīslīņas ar matiņiem	2
2	Lapiņas ar vairāk vai mazāk paralelām apmalēm, vidēji 10—17 cm garas. Lapas lielas, 50—100 cm garas. Auglis ar dziedzerainiem matiņiem	4
—	Lapiņu apmales nav paralelas, tās īsākas par 12 cm. Auglis kails vai sarains, bet nav ar dziedzerainiem matiņiem	3
3	Lapiņas iegareni olveidīgas, 5—10 cm garas un 2,5—3,5 cm platas. Stumbra miza gandrīz melna. Lapiņas virspuse, izņemot vidus dzīslīņu, kaila. Auglis ieapaļš, kails, gatavs tumši brūns. Rieksts apaļš vai olveida, galotnē nosmailēts, caurmērā 3—4 cm liels, ar 2 zobainām, viļņveida ribām un	

13. att. PeiĶo valriekstu grupa Ķirova v. n. dārzā (Rīgā).

asi rievots starp tām. Kodols salds. Savvaļā Ziemeļamerikas dienvidaustrumu daļā. Kultūrā izplatība noskaidrojama . . .

. *J. NIGRA* L. — MELNAIS VALRIEKSTS

- Lapiņas 12 cm garas un 4 cm platas, virspusē ar paliekošiem matiņiem. Apmale zāģzobaina. Dzinumu serde tumši brūna. Dzinumu un stumbra miza pelēka. Auglis iegareni līdz gari olveidīgs, sarains un ļoti lipīgs. Rieksts ar 4, dažreiz 8 ribām. Starp ribām ar dziļām asām viļņveida rievām. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kultūrā bieži. Ražo dīgstošas sēklas

. *J. CINEREA* L. — PELEKAIS VALRIEKSTS

- 4 Lapas 40—60 cm garas. Lapiņas īsi nosmailētas, apakšpusē matainas. Auglis ieapaļš. Rieksts olveida, ar asu izstieptu galotni un sirdsveida pamatni, gandrīz gluds, manāmi saspīests perpendikulari ribām, kuru ir 2. Savvaļā Japānā. Kultūrā ļoti reti (Rīgā u. c.). Ražo dīgstošas sēklas . . .

. *J. CORDIFORMIS* Max. — SIRDSVEIDA VALRIEKSTS

- Lapas 80—100 cm garas, rieksts vairāk vai mazāk krokains, tikai nedaudz saspīests 5

- 5 Rieksts ar 2 ribām, ieapaļš, olveida vai eliptisks, ar asu smaili 2,5—3,5 cm garš un 2—3 cm resns. Lapiņas apakšpusē mīkstiem matiņiem, virspusē gaiši zaļas, apakšpusē iedzeltenas. Savvaļā Japānā. Kultūrā paretī. Ražo dīgstošas sēklas

. *J. SIEBOLDIANA* Max. — ZIBOLDA VALRIEKSTS

- Rieksts ar 6—8 ribām, no kurām 2 stiprāk izteiktas. Lapas ļoti lielas; lapiņas īsi nosmailētas, vidēji 16—17 cm garas un 5—6 cm platas, virspusē tumši zaļas, skarbas, apakšpusē gaišākas. Savvaļā Tālojos Austrumos, Ziemeļķīnā, Korejā. Kultūrā paretī

. *J. MANSHURICA* Max. — MANČURIJAS VALRIEKSTS

3. *Carya* Nutt. — Karijas

Augļi bez spārnjiem, augļa apvalks atveras pa šuvēm, sadaloties 4 daļās; čaula gluda, reizēm ribota. Dzi-
numu serde blīva. Parasti otrā lieluma koki, dažkārt
krūmveida. Ģints pārstāvēta republikā ar 4 sugām,
kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Pumpuru zviņas nedaudz, 2—6, novietotas pretēji. Lapiņas
7—9, tikai retos gadījumos 5. Dzinuma galotnes pumpurs
iedzeltens. Pumpura zviņas lapveida. Lapu kāti līdz 5,5 cm
gari, lapiņas sēdošas. Auglis 2—4 cm garš, ieapaļš, pāri
vidum ar 4 spārnīņiem. Augļa apvalks ap 0,1 cm biezs,
uzplīst apmēram līdz vidum. Rieksts ieapaļš ar asām šķaut-
nēm. Ja bez šķautnēm, tad ar smalkām rievīņām. Kodols
rūgts. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kultūrā
ļoti reti (Skrīveros, Rīgā)
C. *CORDIFORMIS* (Wang.) Koch — SIRDŠVEIDA KARIJA
- Pumpuru zviņu daudz (vairāk par 6), spirāliski sakār-
totas 2
- 2 Pumpuri līdz 1,2 cm gari. Lapas parasti saliktas no 5 lapi-
ņām, 20—30 cm garas ar kailu lapas kātu. Kaulenis otrādi
olveidīgs, no augšas saspīests, 2,5 cm garš un 2 cm resns.
Kodols rūgts. Savvaļā Ziemeļamerikas dienvidaustrumos
Kultūrā izplatība noskaidrojama
. C. *GLABRA* (Mill.) Sweet — KAILĀ KARIJA
- Pumpuri 2,5 cm, pat 5 cm gari, rieksti ribaini, kodols
salds 3
- 3 Lapas kāts ar tūbveida spilvojumu. Lapiņas 5, retos gadī-
jumos 7. Auglis 3—5 cm garš, ieapaļš vai mazliet pagarinā-

tas formas, ar 4 rievām. Augļa apvalks 0,5—0,8 cm biezs, līdz pamatam uzplīstošs. Rieksts šķērsgrīzumā šķautnains ar gandrīz plakanām vai mazliet izliektām sānu plāksnēm. Kodols salds. Savvaļā Ziemeļamerikas dienvidaustrumos. Kultūrā izplatība noskaidrojama

- *C. ALBA* (L.) Koch — **BALTĀ KARIJA**
 — Lapas kāts kaīls vai nedaudz matains. Lapas saliktas no 5 otrādi olveidīgām lapiņām. Kodols salds, aromatisks. Savvaļā Ziemeļamerikas dienvidaustrumos. Kultūrā reti (Skrīveros, Rīgā, Aizviķos u. c.). Dažkārt ražo sēklas
 C. OVATA (Mill.) Koch — **OVALA KARIJA**

4. dz. — *Betulaceae* C. A. Agardh — Bērzu dzimta

Driksnas 2, putekšņlapas 2—12, sievišķie ziedi sako-
 poti spurdzēs vai arī tos apņem seglapu vīkāls. Dzimta
 republikā pārstāvēta ar 5 ģintīm.

1. *Betula* L. — Bērzi

Sievišķo ziedu spurdzes pa 1 īsu sānu dzinumumu galos, pārziemo pumpuros. Vīrišķo ziedu spurdzes atveras, lapām plaukstot. Spurdze, augļiem izkaisoties, sairst. Augļu zvīņas plānas, 3-daivu. Krūmi līdz pirmā lieluma koki. Ģints republikā pārstāvēta ar 11 sugām.

Sugu noteikšanas tabula

1	Koki, retāk ļoti lieli krūmi	2
—	Krūmi, kuri nekad nerasniedz koka lielumu	3
2	Augļu sastāti apaļīgi, olveida vai iegareni olveidīgi, biežāk	

- uz augšu stāvoši vai noliekti. Lapas ar 9—22 sānu dzīslīņu pāriem, kas kopā ar vidus dzīslīņu mazliet iegrimušas lapas virspusē (sekcija *Costatae* Rgl.) 5
- Augļu sastati vairāk vai mazāk cilindriski, pa lielākai daļai nokareni. Lapas ar 5—8 sānu dzīslīņu pāriem (sekcija *Albae* Rgl.) 7
- 3 Lapas ar 9 un vairāk dzīslīņu pāriem (sekcija *Costatae* Rgl.) 5
- Lapas ar 2—7 sānu dzīslīņu pāriem. Augums nepārsniedz 2,5 m 4
- 4 Lapas apaļas vai pat platākas nekā garas, ar dziļiem zobīņiem, 0,4—1,2 cm garas. Jaunie dzinumi ar matiņiem, bez sveķu dziedzerīšiem. Augļa spārns ļoti šaurs. Purvājos, diezgan reti *B. NANA* L. — PUNDURBERZS
- Lapas noteikti garākas nekā platas, ieapaļi olveidīgas līdz olveida, vidēji 1—3 cm garas, ar 4—5, retāk 6 pāriem sānu dzīslīņu. Augļa spārns apmēram $\frac{1}{2}$ tik plats kā riekstiņš. Sastopams kūdrājos, biežāk nekā iepriekšējā suga. Kulturā reti *B. HUMILIS* Schrank — ZEMAIS BERZS
- 5 Lapas parasti tikai 1,5 reizes tik garas kā platas, plati olveidīgas, ar nostrupinātu vai sirdsveida pamatni. Jaunie dzinumi kaili vai tikai nedaudz spilvoti. Miza dzeltenbalta, nolobās parasti platām strēmelēm, zem tām stumbra miza dzeltenī brūna. Zied V. Savvaļā Mančžurijā, Japānā. Kulturā ļoti reti (Salaspilī)
. *B. ERMANI* Cham. — ERMAŅA BERZS
- Lapas parasti 2—2,5 reizes garākas nekā platas 6
- 6 Stumbra miza melngana, gluda, nenolobās, vēlāk rievoti saplaisā. Augļa spurdzes līdz 1,2 cm resnas. Augļkopas zvīņas kailas vai augstākais gar apmali ar retām spilviņām, zvīņu daivas ar paralelām malām, galotnē strauji noapaļotas vai nostrupinātas. Lapas virspusē spīdīgas.

- Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kultūrā ļoti reti (Skrīveros u. c.). Ražo sēklas
- *B. LENTA* L. — SIKSTAIS BERZS
- Stumbra miza dzeltenīgi pelēka vai iesarkani brūna, atlobās lielām, plānām plēksnēm. Augļu spurdzes 1,5—2 cm resnas, augļkopas zviņas skaidri pūkotas, zviņu daivas asas, īsi lancetiskas vai trīsstūrainas. Lapas virspusē nespodras. Savvaļā Ziemeļamerikas ziemeļaustrumu daļā. Kultūrā paretī. Ražo dīgstošas sēklas
- *B. LUTEA* Michx. — DZELTENAIS BERZS
- 7 Jaunie dzinumi bez vai tikai ar nedaudz sveķu dziedzerīšiem, kas redzami kā sīkas kārpiņas, parasti samtaini, sīkiem matiņiem klāti, vēlāk paliek kaili. Lapas gandrīz ādveida, plātne olveida līdz rombveida ar noapaļotiem sānu stūriem. Lapas pamats noapaļots, nogriezts vai plati ķīļveidīgs. Lapas galotnē īsi nosmailētas. Lapas apakšpusē dzīslīņu stūros ar paliekošiem matiņu pušķiem. Spurdžu segzviņu vidējā daiva noteikti garāka par līmeniski atstāvošām sānu daivām. Augļa spārns 1,5 reizes platāks nekā riekstiņš. Savvaļā bieži, mežos, purvainās vietās, veido mežaudzes . . . *B. PUBESCENS* Ehrh. — PURVA BERZS

Sastopamas vairākas variācijas:

var. carpatica Wetk. — aug pa daļai krūmveidā. Stumbrs ar saplaisājušu brūnganu mizu un izlocītiem zariem. Dzinumi tikai jaunie ar matiņiem. Lapas vēlāk pilnīgi kailas.

var. urticifolia Spach — lapas nevienādi padziļi šķeltas.

- Jaunie dzinumi (sevišķi ūdens zari) vairāk vai mazāk bieži klāti ar sveķu dziedzerīšiem, vēlāk bieži paliek kaili. Vecākās lapas plānaš 8

- 8 Lapas šķeltas bieži vien pāri vidum. Savvaļā Skandināvijas pussalā. Kulturā paretī. Ražo dīgstošas sēklas
 B. DALECARLICA L. — DALEKARLIJAS BERZS
- Lapas nav šķeltas, reizēm tikai sekli daivainas 9
- 9 Lapas gari nosmailētas. Smaile sākas no $\frac{2}{3}$ — $\frac{3}{4}$ no lapas garuma. Lapas olveida vai trīsstūrains olveidīgas ar noapaļotu vai nogrieztu pamatni. Jaunie dzinumi ar retiem sveķu dziedzerīšiem. Augļa segzviņas siki pūkainas. Savvaļā Kanadas austrumos. Kulturā ļoti reti (Salaspilī)
 B. COERULEA Blanch. — ZILAIS BERZS
- Lapas nav gari nosmailētas, smaile sākas ne ātrāk kā no $\frac{3}{4}$ lapas garuma 10
- 10 Lapas trīsstūrainas līdz rombiskas, ar vāji noapaļotiem sānu stūriem. Pie pamata plati ķīļveidīgas līdz nostrupinātas, pie jauniem spēcīgiem dzinumiem reizēm pat sirdsveida, kailas 11
- Lapas olveidīgi eliptiskas, pie pamata noapaļotas vai sirdsveida, mazliet cietas. Lapas apakšpusē dzisliņu stūros ar paliekošiem matiņiem. Jaunie dzinumi gandrīz vienmēr ar matiņiem. Stumbra miza balta līdz rožaina, nolobās plānām plēksnēm. Augļu spurdzes līdz 1,5 cm resnas. Augļkopas segzviņas vidus daiva garāka nekā ieapaļās sānu daivas. Savvaļā Ziemeļamerikas ziemeļaustrumos. Kulturā bieži. Ražo dīgstošas sēklas un dabīgi izsējas (Skrīveros)
 B. PAPHYRIFERA Marsh. — PAPIRA BERZS
- 11 Koks līdz 20 m augsts. Lapas 3,5—7 cm garas un 2,5—5 cm platas. Jaunie dzinumi kaili, reti uz ūdens zariem matiņi. Stumbra miza balta vai brūngana, ātri uz visa stumbra pāriet melnā saplaisājušā tāsī. Augļkopu spurdzes 2,5—3 cm garas un 0,8—1,2 cm resnas. Augļkopu segzviņas vidus daiva tikpat gara kā sānu daivas. Sēklas spārniņi

14. att. Sēru bērzs (*Betula verrucosa* f. *Youngii*)
LPSR ZA Botaniskajā dārzā (Salaspili).

ap 5 reizes lielāki par riekstiņu. Bieži mežos, birzīs. Veido mežaudzes *B. VERRUCOSA* Ehrh. — ĀRA BĒRZS

Sugai vairākas formas, no kurām izplatītākās:

f. fastigiata Koch — ar piramidālu vai gandrīz stabveida vainagu;

f. purpurea C. K. Schn. — plaukstot sarkanās, vēlāk melnganas līdz violeti melnganas lapas;

f. lutea hort. — ar iedzeltenām lapām;

f. Youngii C. K. Schn. — sēru bērzs, ar horizontāliem, nokareniem zariem.

- Krūms līdz 3 m augsts. Lapas 1,5—3 cm garas, 1—2 cm platas. Augļu spurdzes ap 2 cm garas. Sēklas spārniņi tikai nedaudz lielāki par riekstiņu. Savvaļā Polijas dienvidos. Kultūrā ļoti reti (Salaspilī)
 B. OYCOVIENSIS Bess. — OIKOVAS BĒRZS

2. *Alnus* Gaertn. — Alkšņi

Sievišķo ziedu spurdzes pa vairākām kopā, mazas, pārziemo kailas. Vīrišķo ziedu spurdzes pa lielākai daļai atveras pirms lapu plaukšanas. Augļa 5-daivainā zvīņa vēlāk kļūst koksaina. Augļa sastati pēc augļu izbiršanas vēl ilgi paliek kokā nesairstot. Krūmi līdz pirmā lieluma koki. Ģints republikā pārstāvēta ar 3 sugām, no kurām 2 izplatītas pie mums savvaļā un 1 kultūrā (dekoratīvos apstādījumos).

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Pumpuri sēdoši. Lapas plati olveidīgas, galotnē īsi no-smailētas, sīki, bet asi zobainas, ar 8—10 sānu dzīslīņu pāriem. Savvaļā Ziemeļeiropā un Azijas ziemeļrietumos. Kultūrā ļoti reti (Skrīveros). Ražo sēklas
A. *VIRIDIS* Lam. et DC. — BĒRZLAPAINAIS ALKSNIS
- Pumpuri uz kātiņiem 2
- 2 Lapas ar 5—8 sānu dzīslīņu pāriem. Lapas plātne strupa un izrobota, ieapaļa vai otrādi olveidīga, galotne plaši jomota, apakšpusē bāli zaļa, dzīslīņu stūros ar matiņu pušķiem, citādi pilnīgi kaila, lipīga. Sānu augļu sastati ar kātiņiem, plati olveidīgi, 1,2—2 cm gari. Bieži upmalās, mitrās vietās, veido mežaudzes
. A. *GLUTINOSA* Gaertn. — MELNALKSNIS

Sugai vairākas formas, no kurām izplatītākās:

f. incisa Willd. — ar sīkām, dziļi šķeltām lapām, lapu daivas ieapaļas;

f. aurea Versch. — ar dzeltenām lapām;

f. pyramidalis Dipp. — ar šauri piramidālu vainagu.

- Lapas ar 9—18 sānu dzīslīņu pāriem, olveida vai eliptiskas, divkārt zāgzobainas, apakšpusē dzīslīņu stūros bez matiņu pušķiem, bet visā plātnē, sevišķi uz dzīslīņām, ar pelēkiem matiņiem. Augļu sastati līdz 2 cm gari, sēdoši vai ar ļoti īsiem kātiņiem. Stumbra miza gaiši pelēka. Pie mums savvaļā plaši izplatīta suga, veido mežaudzes
. A. *INCANA* Moench — BALTALKSNIS

Sugai vairākas formas, no kurām izplatītākās:

f. aurea Schelle — ar dzeltenām lapām;

f. aureovariegata hort. — ar dzeltenraibām lapām;

f. pendula Call. — ar nokareniem zariem;

f. acuminata Rgl. — ar šķeltām lapām.

15. att. Parastā skābarža audze Dunikas mežniecībā (Priekules rajonā).

3. *Carpinus* L. — Skābarži

Vīrišķo ziedu spurdzes parādās tikai pavasarī. Augļi apņem blīvs apvalks. Augļa segzviņas 3-daļīgas vai arī vairāk vai mazāk noapaļoti zobainas. Lapas sānu dzīslīņas reti zarojas. Otrā vai pirmā lieluma koki, dažkārt krūmveida. Ģints republikā pārstāvēta ar 2 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Pumpuri pūkaini, 0,3—0,4 cm gari. Lapas vasarā tumši zilganzaļas. Rudeņos sārtojas. Augļa segzviņa ar 5—7 bazalām dzīslīņām. Savvaļā Ziemeļamerikas dienvidaustrumu daļā. Kultūrā ļoti reti (Skrīveros)
C. CAROLINIANA Walt. — KAROLINAS SKĀBARDIS
- Pumpuri kaili, 0,5—0,8 cm gari. Lapas vasarā tumši zaļas, rudenī dzeltenas, 6—15 cm garas un 3—6 cm platas, īsi nosmailētas. Augļa segzviņas ar 3—5 bazalām dzīslīņām, 3—5 cm garas, 3-daivainas, ar garu vidējo daivu un 2—3 isākām, strupām sānu daivām. Bieži sastopama suga apstādījumos, kā arī savvaļā republikas dienvidrietumu rajonos. Ražo dīgstošas sēklas
 C. BETULUS L. — PARASTAIS SKĀBARDIS

Sugai vairākas formas, no kurām biežāk sastopamas:

f. pyramidalis Dipp. — ar piramīdalu augumu;

f. pendula Petz. et Kirchn. — ar tieviem nokareniem dzinumiem.

4. *Ostrya* Scop. — Ostrijas

Vīrišķo ziedu spurdzes izveidojas jau rudenī un pārziemo kailas. Augļi no visām pusēm apņem pūšļveida apvalks. Lapas sānu dzīslīņas vienmēr nedaudz zarojas. Parasti krūmveida. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu.

Lapas apakšpusē kailas vai arī tikai uz dzīslīņām nedaudz matiņu, 4—10 cm garas un ar 11—18 sānu dzīslīņu pāriem. Rieksts olveida, ar matiņu pušķiem galotnē. Augļu kopa

līdzīga apiņu ziedu sastatam. Savvaļā Vidusjūras un Melnās jūras apgabalos. Kultūrā ļoti reti (Salaspilī)
O. CARPINIFOLIA Scop. — SKĀBARZLAPAINĀ OSTRĪJA

5. *Corylus L.* — Lazdas

Lapas olveida vai otrādi olveidīgas, parasti tikpat garaš vai nedaudz garākas nekā platas, ar 5—9 sānu dzīslīņu pāriem. Pumpuri olveida vai īsi nosmailēti. Salapo pēc ziedēšanas. Vīrišķo ziedu spurdzes pārziemo kailas. Sievišķās ziedkopas līdzīgas pumpuriem ar izvirzītām sarkanām driksnām. Rieksts liels, pilnīgi vai daļēji apņemts kausveida seglapām, kuras augšdaļā vairāk vai mazāk šķeltas. Krūmi līdz otrā lieluma koki. Ģints republikā pārstāvēta ar 4 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos un 1 no tām — parasto lazdu — arī augļkopībā.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Dzinumu miza sasprēgājusi, ar korķa kārtu. Lapas ar strupiem zobīņiem, sirdsveida pamatni. Lapas kāts 2—4,5 cm garš. Augļa apvalks pārsniedz augli, sašķelts asās daivās. Savvaļā Eiropas dienvidaustrumos, Tālajos Austrumos. Kultūrā reti (Aizputē, Stelpē u. c.). Dažkārt ražo dīgstošas sēklas
C. COLURNA L. — KOKVEIDA LAZDA (LĀCU RIEKSTS)
- Dzinumi gludi, bez korķainas mizas. Lapas pie pamata nopaļotas vai sekli sirdsveidīgas, asi zobainas. Lapas kāts reti kad garāks par 2 cm. Augļa apvalks cauruļveida, galotnē nedaudz daivains, bet ne līdz pamatam 2

16. att Kokveida lazda («lāču rieksts») Stelpes «Tī-
mukos» (Baldones rajonā).

2 Augļa apvalks garāks par augli, aiz augļa sašaurināts un stobrveidīgi pagarināts, galā nedaudz paplašināts un šķeltis vairākās daivās. Augļa apvalks pie pamata ar rūsas dzelteniem skarbiem matiņiem. Rieksts ieapaļi konisks. Lapas ieapaļi olveidīgas, sīkzobainas, vāji daivainas. Lapas kāts 1—1,5 cm garš. Savvaļā Ziemeļamerikas vidus daļā. Kultūrā ļoti reti (Skrīveros, Inčukalnā u. c.). Ražo dīgstošas sēklas

. C. CORNUTA Marsh. — SNUĶAUGĻU LAZDA
— Augļa apvalks augšdaļā vaļējs, sastāv no 2 šķirtām, reizēm vienpusīgi saaugušām lapām, kas šķeltas īsās platās daivās 3

3 Lapas ieapaļas līdz plati otrādi olveidīgas, pie pamata pa lielākai daļai noteikti sirdsveidīgas, vāji stūrains daivainas. Lapu kāti 1—2 cm garī. Lapas apakšpusē tikai uz dzīslīnām ar matiņiem. Vīrišķo ziedu spurdzes ar ļoti īsu plēksnes smaili. Augļa apvalks īsāks vai tikai nedaudz garāks par riekstu, augšdaļā plati atvērts. Bieži savvaļā un arī kultūrā . . . C. AVELLANA L. — PARASTĀ LAZDA

Sugai vairākas dekoratīvas formas, no kurām izplatītas:

f. laciniata Petz. et Kirchn. — lapas šķeltas ar nosmailētām daļām;

f. atropurpurea Petz. et Kirchn. — ar sarkanbrūnām lapām;

f. aurea Petz. et Kirchn. — ar dzeltenām lapām.

— Lapas olveidīgi iegarenas, reizēm ieapaļas, pie pamata noapaļotas vai vāji sirdsveidīgas, nedaudz daivainas, apakšpusē spilvotas. Vīrišķo ziedu spurdžu plēksnes ar garu akolveida smaili. Augļa apvalks 2 reizes garāks par riekstu, plaši atvērts vai no 2 pusēm galā saspīests. Savvaļā Ziemeļ-

amerikas dienvidaustrumu daļā. Kultūrā ļoti reti (Skrīveros, Rīgā). Ražo sēklas
 C. AMERICANA Walt. — AMERIKAS LAZDA

5. dz. — *Fagaceae* A. Br. — Ozolu dzimta

Lapas veselas vai plūksnoti šķeltas. Ziedi viendzimuma. Vīrišķie ziedi sakopoti spurdzēs vai galviņveida ziedkopās. Sievišķie ziedi vientuļi. Augļi aptver augļa bļodiņa, kurai ārpusē ir lapveida, zvīņveida vai dzeloņveida piedevas. Apziednis 5- vai 6-daivu, saaudzis ar sēklotni. Dzimta republikā pārstāvēta ar 3 ģintīm.

1. *Fagus* L. — Dižskābarži

Vīrišķās ziedkopas gandrīz apaļas, garos kātiņos — nokarenas. Augļa apvalks dzeloņains. Auglis 3-šķautnains. Parasti pirmā lieluma koki. Ģints republikā pārstāvēta ar 2 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos un meža kultūrās.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Lapas ar 5—9 sānu dzīslīņu pāriem. Lapas apmale ar attālinātiem, neizceltiem zobīņiem vai viļņota, pat līdzena. Lapas 4—10 cm garas un 2,5—7 cm platas. Pumpuri pie pamata sašaurināti. Savvaļā Vidus- un Rietumeiropā. Kultūrā pārti, rietumu rajonos bieži. Ražo dīgstošas sēklas, dažkārt novērojama pašizsēja
 F. SILVATICA L. — MEZA DIŽSKĀBARDIS

Sugai vairākas dekoratīvas formas, no kurām biežāk sastopamas:

- f. fastigiata* Koch — augums kolonveida vai piramidals;
- f. pendula* Loud. — sēru forma;
- f. purpurea* Ait. — ar brūni sarkanām lapām;
- f. purpurea pendula* Rehd. — sēru forma ar brūni sarkanām lapām;
- f. zlatia* Späth — lapas pavasarī un vasarā dzeltenas, rudenī kļūst zaļākas;
- f. asplenifolia* Sweet — lapas dziļi un smalki šķeltas.

- Lapas ar 9—14 sānu dzīslīņu pāriem, apmalē ar noteiktiem zobiņiem, 6—15 cm garas un 3—9 cm platas. Pumpuri pie pamata nav sašaurināti. Savvaļā Ziemeļamerikā, ASV austrumu daļā. Kultūrā ļoti reti (Skrīveros)
F. GRANDIFOLIA Ehrh. — AMERIKAS DIZSKABARDIS

2. *Castanea* Mill. — Īstā kastaņa

Vīrišķo ziedu ziedkopas sakārtotas garās, stāvās diegveida skarās. Lapas ar dzeloņainiem zobiņiem. Augļa apvalks dzeloņains. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru pagaidām vājās ziemcietības dēļ audzē tikai reti dendroloģijas un augļkopības entuziasti.

Lapas vidēji 10—18 cm garas, ar tikpat daudz lapas apmales zobiņiem, cik sānu dzīslīņu. Apakšpusē daudz gaišākas nekā virspusē. Savvaļā Vidusjūras apgabalā, Mazāzijā, Aizkaukazā. Kultūrā ļoti reti (Rīgas Jūrmalā)

. *C. SATIVA* Mill. — EDAMĀ KASTAŅA

3. *Quercus* L. — Ozoli

Vīrišķo ziedu ziedkopas sakārtotas garās, nokarenās diegveida skarās. Lapas daivainas, šķeltas vai ar līdzenu apmali. Augļa apvalks nav dzeloņains un aptver augli kausveidīgi. Auglis — rieksts (zīle). Parasti pirmā un otrā lieluma koki. Ģints republikā pārstāvēta ar 9 sugām, no kurām 2 lieto meža kultūrās — parasto un ziemeļu sarkano ozolu, bet visas sugas lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Lapas daivu galos ar pagarinātu akotveida smaili 2
- Lapas daivu galos nav smailas, ar augstākais līdz 0,1 cm garu akotveida smaili 4
- 2 Lapas rupji zāģzobainas. Zīles apvalka iekšpuse kaila. Zīles kausiņš ar garām atstāvošām zvīņām. Lapas apakšpusē kailas. Savvaļā Japanā, Korejā un Ķīnā. Kultūrā ļoti reti (Rīgā)
 Q. SERRATA Thunb. — ZĀĢZOBAINAIS OZOLS
- Lapas rupji robotas vai daivainas. Zīles apvalks iekšpusē villains, kausiņi ar sīkām piespiestām zvīņām 3
- 3 Lapas augstākais līdz pusei šķeltas, katrā pusē ar 4—6 uz priekšu vērstām daivām, virspusē nespodri zaļas. Lapas daivas platākas par iegriezumiem. Kausiņš aptver zīli apmēram līdz $\frac{1}{3}$. Savvaļā Ziemeļamerikā, ASV ziemeļaustrumu daļā. Kultūrā bieži. Ražo dīgstošas sēklas, dažkārt novērojama pašizsēja
Q. BOREALIS Michx. f. — ZIEMEĻU SARKANAIS OZOLS
- Lapas dziļi iegrieztas, katrā pusē pa lielākai daļai 3 daivas, kas caurmērā šaurākas nekā iegriezumi. Lapas virspusē

- spīdīgi zaļas, rudeņos krāsojas spīdīgi šarlaksarkanas. Kausiņi aptver zīles līdz pusei. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kulturā ļoti reti (Salaspilī)
- Q. *COCCINEA* Muench. — SARLAKSARKANAIS OZOLS
- 4 Lapa katrā pusē ar 4—9 daivām, kuras galotnē noasinātas, it kā ar dzeloni. Lapas 5—8 cm garas, mazliet ādainas. Dzinumi vairāk vai mazāk rievoti. Pumpuri ar sagrieztām diegveida zvīņām. Auglis sēdošs vai ar ļoti īsu kātiņu. Zīles kausiņš ar lineālām, asām, atpakaļ atliektām zvīņām. Zīles ienākas 2. gadā. Savvaļā Vidus- un Dienvidēiropā, Mazāzijā. Kulturā ļoti reti (Salaspilī)
- Q. *CERRIS* L. — AUSTRIJAS OZOLS
- Lapas daivas nav ar akotveida smaili. Pumpuru zvīņas nav diegveida. Zīļu kausiņu zvīņas nelielas, nav atpakaļ atliektas. Zīles nogatavojas 1. gadā 5
- 5 Pielapas pie galotnes un lapu žaķļu pumpuriem paliekošas, pūkainas, diegveida. Lapu kāti 0,5—1,5 cm gari. Lapas 6—18 cm garas, katrā pusē ar 8—11 iegareni trīsstūrainām daivām, apakšpusē mīksti pelēki villainas. Zīles pa 4 kopā, sēdošas. Zīles kausiņš ar vaļēji piegulošām zvīņām. Savvaļā Aizkaukazā. Kulturā ļoti reti (Salaspilī, Talsos)
- Q. *MACRANTHERA* Fisch. et Mey. — AIZKAUKAZA OZOLS
- Pielapas ātri nokrīt, dažreiz paliek pie galotnes pumpuriem, bet tad tās nekad nav pūkainas 6
- 6 Lapas ar īsiem, vidēji 0,5 cm gariem kātiem. Lapas pamatne sirdsveida, kas izveido pie kāta austiņām līdzīgu veidojumu. Lapas dzinumu galos satuvinātas, gandrīz vienmēr nesimetriskas. Zīles ar gariem kātiņiem. Bieži savvaļā un apstādījumos . . . Q. *ROBUR* L. — PARASTAIS OZOLS

Sugai vairākas formas, no kurām izplatītākās:

f. *fastigiata* (Lam.) DC. — piramidals vainags;

f. *pendula* (Loud.) DC. — nokareniem zariem, sēru forma;

17. att. Piramidālais ozols (*Quercus robur* f. *fastigiata*)
Strutelē (Tukuma rajonā).

- f. atropurpurea* Hartw. et Ruempl. — ar tumši brūnganpelēkām lapām;
- f. argenteo-marginata* C. K. Schn. — lapas ar baltu apmali.
- Lapu kāti līdz 2 cm gari. Lapas pamatne ķīļveida vai noapaļota 7
- 7 Jaunie dzinumi un pumpuri manāmi pūkaini. Lapas 15—30 cm garas. Zīles kausiņš liels, apakšējās kausiņa zvīņas biezas, ar šķautni, augšējās bārkstveida, kuras pārsniedz kausiņa apmali. Zīle 2,5—5 cm gara, kausiņā līdz $\frac{2}{3}$ ieslēgta. Savvaļā Ziemeļamerikas vidus- un austrumdaļā. Kultūrā ļoti reti (Kazdangā ?, Skrīveros)
. Q. *MACROCARPA* Michx. — LIELAUGĻU OZOLS
- Jaunie dzinumi un pumpuri kaili vai tikai nedaudz spilvoti 8
- 8 Zīļu kātiņi ļoti īsi, tā ka zīles gandrīz sēdošas. Lapu kāti 1—3 cm gari. Dzinumi diezgan vienmērīgi lapoti. Lapas pie pamata sašaurinātas, parasti simetriskas. Savvaļā visā Eiropā, izņemot austrumu daļu, Ziemeļskandināviju un Spāniju. Pie mums kultūrā pāreti
. Q. *PETRAEA* Liebl. — ZIEMAS OZOLS
- Sastopamas vairākas formas, no kurām izplatītākās:
- f. mespiliifolia* (Wallr.) Schw. — ar šauru, gandrīz veselu lapas formu;
- f. laciniata* (Lam.) Schw. — ar dziļi daivotām lapām;
- f. variegata* Schw. — ar baltraibām lapām.
- Zīļu kātiņi 3—5 cm gari. Lapas 12—18 cm garas ar 4—10 sānu dzīslīņu pāriem. Augšējās zīles kausa zvīņas izstieptas uz priekšu un pārsniedz kausiņa malu. Savvaļā Ziemeļamerikā — ASV ziemeļaustrumu daļā. Kultūrā ļoti reti (Stelpes «Timukos»)
. Q. *BICOLOR* Willd. — DIVKRASU OZOLS

18 att. Piramidalais ozols ziemā LPSR ZA Bota-
niskajā dārzā (Salaspili).

6. dz. — *Ulmaceae* Mirb. — Viksnu dzimta

Lapas vienkāršas un veselas, sakārtotas spirāliski. Ziedi vien- un divdzimuma, sakārtoti pa 1 vai pušķos. Apziednis vienkāršs. Putekšņlapas 4—5, novietotas pretī apziedņlapām. Sēklotne saaugusi no 2 augļlapām. Auglis — spārnains riekstiņš. Dzimta republikā pārstāvēta ar 2 ģintīm.

1. *Ulmus* L. — Viksnas, Gobas

Lapas biezi zāģzobainas, pie pamata nesimetriskas. Sānu dzīslīņas ieiet lapas apmales zobiņos. Apziednis ar saaugušām lapiņām. Auglis ar spārnu. Trešā līdz pirmā lieluma koki. Ģints republikā pārstāvēta ar 6 sugām, no kurām 2 — vīksna un goba — aug mežos; visas sugas lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Augļa kātiņš garš, auglis nokarens. Augļa spārns gar apmali skropstains. Pats auglis kails. Ziedu kātiņš līdz 1,5 reizes garāks par apziedni 2
- Augļa kātiņš ļoti īss vai augļi pat sēdoši. Augļa spārna apmale kaila. Ziedu kātiņš 3—6 reizes garāks par apziedni 3
- 2 Sēklas spārna šķēlums neaiziet līdz sēklai. Lapas 6—12 cm garas, pie pamata ar nevienādām pusēm. Lapas apmale ar nevienādiem un uz priekšu saliektiem zobiņiem. Pie mums savvaļā reti un kulturā paretī
 U. LAEVIS Pall. — **VĪKSNA**

Sastopamas vairākas formas:

- f. argenteo-variegata* hort. — ar balti raibām lapām;
f. rubra hort. — ar sarkanām lapām.

- Sēklas spārna šķēlums pieskaras sēklas malai. Lapas 5—7 cm garas, pie pamata gandrīz simetriskas, rudenī spilgti dzeltenas. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kulturā ļoti reti (Skrīveros). Ražo sēklas
 U. AMERICANA L. — AMERIKAS GOBA
- 3 Lapu kāti 4—5 reizes garāki par viņiem piegulošiem žākļu pumpuriem, kaili vai nedaudz spilvoti 4
- Lapu kāti vairāk nekā 2—3 reizes garāki par viņiem piegulošiem žākļu pumpuriem, biezi villaini. Lapas 8—16 cm garas, plāni ādainas, virspusē skarbas. Jaunie dzinumi tumšbrūni, ievērojami villaini. Putekšņlapas 5—6. Auglis kails. Pareti sastopama savvaļā. Plaši izplatīts apstādījumu koks *U. SCABRA* Mill. — GOBA

Sugai daudzas dārza formas, no kurām izplatītākās:

- f. purpurea* Rehd. — lapas plaukstot tumši sarkanas, vēlāk paliek zaļas;
f. atropurpurea Rehd. — lapas brūngani sarkanas;
f. pendula Rehd. — ar nokareniem zariem;
f. fastigiata Rehd. — ar stāvu piramidālu vainagu.

- 4 Lapu apakšpuse, jaunie dzinumi un augļa spārni pārklāti asiem, sarainiem matiņiem. Lapas līdz 10 cm garas, virspusē var būt gan gludas, gan arī skarbas, pa lielākai daļai cietas. Putekšņlapas 3—4. Auglis kails. Sēkla tuvināta spārna augšmalai. Savvaļā Eiropas vidus- un dienviddaļā. Kulturā pareti. Ražo dīgstošas sēklas
 U. FOLIACEA Gilib. — LAUKU GOBA

19. att. Sēru goba (*Ulmus scabra* f. *pendula*) Stāmerienā
(Gulbenes rajonā).

Sugai daudzas dārza formas, no kurām biežāk sastopamas:

f. *umbraculifera* (Trautv.) Rehd. — ar lodveida vainagu;

f. *stricta* Rehd. — ar uz augšu virzītiem zariem, piramidālu vainagu;

f. *purpurea* hort. — lapas plaukstot sarkanas, vēlāk paliek zaļas;

f. *argenteo-variegata* hort. — lapas balti raibas.

— Lapu apakšpuse, jaunie dzinumi un augļa spārni kaili vai villaini, bet nekad ar asiem sarainiem matiņiem. . . . 5

20. att. Piramidālā goba (*Ulmus scabra* f. *fastigiata*)
Rīgā.

21. att. Lauku gobas dekoratīvā forma (*Ulmus foliacea*
f. *umbraculifera*) Kazdangā (Aizputes rajonā).

- 5 Lapas cietas, ādveida. Augļa spārns plati eliptisks, gandrīz apaļš. Lapas plati lancetiskas. Savvaļā Centralajā un Austrumāzijas vidus daļā. Kulturā reti (Rīgā, Skrīveros, Kazdangā) *U. PUMILA* L. — ZEMA GOBA
- Lapas mīkstas, plānas. Dzinumi ar korķa izaugumiem. Vecāku dzinumu miza pelēka. Augļu spārni ar kātiņiem. Savvaļā PSRS Eiropas daļas dienvidos, Kaukāzā, Rietum-

eiropā, Mazazijā. Kulturā reti (Jaunlīvē, Lielaucē, Salaspilī u. c.).
 U. *SUBEROSA* Moench — KORĶA GOBA

2. *Celtis* L. — *Celtis*. Karkass

Lapas pie pamata ar 3 dzīslīņām. Sānu dzīslīņas pie lapas apmales saliecas uz augšu. Apziednis gandrīz šķeltām lapiņām. Auglis — ieapaļš kaulenis. Ģints republikā pārstāvēta ar 2 sugām, kurām vāja ziemcietība un tādēļ izplatītas ļoti reti.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Lapas no abām pusēm mīksti pūkotas, apakšpusē pat villainas, tādēļ gandrīz pelēkzaļā krāsā. Savvaļā Dienvidēiropā, Ziemeļāfrikā un Mazazijā. Kulturā ļoti reti (Salaspilī)
 C. AUSTRALIS L. — DIENVIDU KARKASS
- Lapas virspusē kailas, apakšpusē vāji spilvotas, galvenokārt pa dzīslīņām, gaiši zaļas. Savvaļā Ziemeļamerikā, ASV ziemeļaustrumu daļā. Kulturā ļoti reti (Salaspilī).
 C. OCCIDENTALIS L. — RIETUMU KARKASS

7. dz. — *Moraceae* Ldl. — Zīdkoku dzimta

Augi ar piensulu. Augļi siki un tos aptver apaugšais sulīgais apziednis. Augļi veido kopaugļus, kas atgādina avenes. Dzimta republikā pārstāvēta ar 1 ģinti.

Morus L. — Zīdkoki

Ziedi sakopoti vārpveida ziedkopās. Apziednis 4-daļīgs. Parasti krūmi līdz trešā lieluma koki. Ģints republikā pārstāvēta ar 2 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos un zīdkopībā kā barību zīdtauriņu kāpuriem.

Sugu noteikšanas tabula

1. Lapas cietas, virspusē skarbas. Lapas pamats pa lielākai daļai dziļi sirdsveidīgs. Galotne īsi nosmailēta, apmale zobaina. Lapas kāts 0,5—1,5 cm garš. Auglenciņu ziedu ziedkopas sēdošas vai ar ļoti īsu kātiņu, ziedkopas vienmēr garākas par savu kātiņu, driksnas noteikti matainas. Auglis — neīsta, 2—2,5 cm gara oga, nogatavojusies spīdīgi melna vai violeta, garšīga. Savvaļā Iranā, Afganistanā. Kulturā reti (Rīgā u. c.). Ražo dīgstošas sēklas
 M. NIGRA L. — MELNAIS ZIDKOKS
- Lapas plāni ādainas, virspusē gludas vai tikai nedaudz skarbas, pie pamata strupas, līdz noteikti sirdsveidīgas. Lapas plātne vesela vai ar 3—5 daivām. Lapu kāti parasti garāki par 2 cm. Auglenciņu ziedu ziedkopas ar garākiem kātiņiem. Ziedkopu kātiņi apmēram tikpat gari kā pašas ziedkopas. Neīstā oga sikāka nekā iepriekšējai sugai, balta, reti sarkana, pliekani saldu garšu. Savvaļā Japanā, Ķīnā, Indijā, Mazāzijā. Kulturā pāreti. Ražo dīgstošas sēklas.
 M. ALBA L. — BALTAIS ZIDKOKS

8. dz. — Loranthaceae D. Don. — Āmuļu dzimta

Mūžzaļi krūmi ar pretējām lapām. Parazitē uz koku zariem. Dzimta republikā pārstāvēta ar 1 ģinti, sastopama viena suga.

22. att. Baltais zīdkoks (Kandavas rajonā).

Viscum L. — Āmuļi

Augs-parazīts, bez savas sakņu sistēmas. Lapas lancetiskas, dzeltenīgi zaļas, ādveida, ziemojošas. Ogas baltas. Dzinuņi dzeltenīgi zaļi. Augums 30—60 cm. Parazītē uz dažādiem kokiem (liepām, kļavām, pīlādžiem u. c.). Pie mums savvaļā atzīmēti Liepājas un Daugavpils rajonos.

. *V. ALBUM* L. — BALTIE ĀMUĻI

9. dz. — *Aristolochiaceae* Blume —
Aristolochiju dzimta

Sēklotne apakšējā ar 6 cirkņiem. Apziednis stobrveida, izliekts, vainagveida. Auglis — gareniski uzplīstoša pogaļa. Kāpelējoši krūmi. Dzimta republikā pārstāvēta ar 1 ģinti.

Aristolochia L. — Pipju koki

Vijīgi krūmi ar spiraliski sakārtotām lielām lapām. Putekšņlapas 6, saaugušas ar irbuljiem kolonveida veidojumā. Ģints republikā pārstāvēta ar 3 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- i Jaunie dzinumi villaini, pieaugušu lapu apakšpuses un kāti ar bieziem villainiem matiņiem. Savvaļā Ziemeļamerikas dienvidaustrumu daļā. Kulturā ļoti reti (Salaspili)
. *A. TOMENTOSA* Sim. — PŪKAINAIS PIPJU KOKS
- Jaunie dzinumi kaili vai nedaudz pūkaini, pieaugušu lapu apakšpuse kaila vai tikai ar nedaudz matiņiem. 2
- 2 Jaunie dzinumi nedaudz pūkaini. Pieaugušas lapas apakšpusē ar retiem īsiem matiņiem. Apziedņa atliektā apmale brūngana vai zaļgani dzeltena. Savvaļā Tālajos Austrumos, Ķīnā, Korejā. Kulturā ļoti reti (Salaspili).
A. MANSHURIENSIS Kom. — MANČURIJAS PIPJU KOKS
- Jaunie dzinumi un pieaugušo lapu apakšpuses kailas. Apziedņa atliektā apmale brūnganā purpura krāsā. Savvaļā

23. att. Liellapainā aristolochija Valmierā.

Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kulturā pareti. Zied, bet
 augļu ražošana novērota reti
 A. *MACROPHYLLA* Lam. — LIELLAPAINAIS PIPJU
 KOKS

10. dz. — *Cercidiphyllaceae* Van Tiegh. —
 Katsuru dzimta

Ziedi bez vai ar neskaidri izteiktu apziedni. Katrā
 ziedā 2 vai vairākas augļenīcas, kas brīvas vai tikai
 nedaudz pie pamatnes saaugušas. Lapas pretējas.
 Auglis ar vairākām sēklām. Dzimta republikā pārstā-
 vēta ar 1 ģinti.

Cercidiphyllum S. et Z. — Katsura

Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto
 dekoratīvos apstādījumos. Bargās ziemās nedaudz ap-
 salst.

Lapas pretējas, apakšpusē zilgani zaļas. Zemākās lapas
 sirdsveidīgi ieapaļas, augšējās eliptiskas, visas ar sīkiem
 zobītiem. Ziedi divmāju, bez kausa un vainaga, bet ar
 4-zvīņainu apziedni. Savvaļā Japanā. Kulturā reti. . . .
 C. *JAPONICUM* S. et Z. — JAPANAS KATSURA

11. dz. — *Ranunculaceae* Juss. — Gundegu dzimta

Apziednis vainagveida, lapiņas ziedu pumpuros sa-
 kļautām apmalēm. Lapas plūksnoti saliktas vai 3-sta-
 rainas, retāk vienkāršas. Dzimta republikā pārstāvēta
 ar 3 ģintīm.

24. att. Kokveida peonijas Kirova v. n. dārzā (Rīgā).

1. *Paeonia* L. — Peonijas

Lapas novietotas pamišus. Ziedi pa 1, lieli, ne mazāki par 5 cm diametrā. Kauslapas 5, vainaglapas 5. Ziedi sarkani, dažkārt pildīti. Augi nav kāpelējoši, nelieli krūmi. Republikā ģints pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto dekoratīvos apstādījumos.

Lapas pa lielākai daļai divkārt 3-starainas ar 3—5 daivainām lapiņām, lapiņas ar kātiņiem. Ziedi dažādas krāsas, dažkārt pildīti. Savvaļā Ķīnā. Kultūrā ļoti reti (Rīgā)

. *P. ARBOREA* Donn — KOKVEIDA PEONIJA

2. *Atragene* L. — Atragenes

Lapas pretējas, kāpelējoši krūmi. Apziednis divkāršs, sastāvošs no vainagveida kauslapām un sīkām vainag-lapiņām. Ģints republikā pārstāvēta ar 2, sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Vainagveida kauslapas baltas vai dzeltenī baltas. Savvaļā PSRS Eiropas daļas ziemeļaustrumos, Sibīrijā, Vidusāzijā, Mongolijā. Kultūrā reti (Skrīveros, Salaspilī, Katvaru «Stīrnās»). Ražo dīgstošas sēklas.
 A. SIBIRICA L. — SIBIRIJAS ATRAGENE
- Vainagveida kauslapas tumši vai debeszilās, ārpusē pūkainas. Savvaļā Centralajā un Dienvidēiropā. Kultūrā ļoti reti (Skrīveros, Salaspilī). Ražo dīgstošas sēklas.
 A. ALPINA L. — ALPU ATRAGENE

3. *Clematis* L. — Mežvītepi

Lapas pretējas, pa lielākai daļai kāpelējoši krūmi. Apziednis vienkāršs, vainagveida. Ģints republikā pārstāvēta ar 17 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Uz neziedošiem dzinumiem lapas saliktas vairāk nekā no 3 lapiņām, uz ziedošiem dzinumiem lapiņu skaits lapā samazinās 8
- Lapas vienkāršas vai no 3 lapiņām saliktas. Augšējā lapiņa reizēm dziļi šķelta, dažkārt gandrīz 3-daļīga 2

- 2 Lapiņu apmale zobaina vai pat dziļi šķelta. Lapas vienmēr 3-daļīgas. 4
- Lapas apmale pilnīgi līdzena. 3
- 3 Lapas sēdošas, veselas, kailas. Ziedi uz kātiņiem, kuri garāki par pašu ziedu. Ziedi pa 1, reti pa 2 vai 3 ziedkopā, ar 2—4 cm garām apziedņa lapiņām. Kauslapas ārpusē kailas, tumši violetas vai tumši purpursarkanās. Stumbrs stāvs, nav kāpelējošs. Savvaļā Eiropas un Azijas centralajā daļā. Kulturā ļoti reti (Salaspili u. c.). Ražo sēklas.
. *C. INTEGRIFOLIA* L. — VESELLAPAINAIS
MEZVITENIS
- Lapas ar noteiktu kātu, vienkāršas, retāk 3-staraini saliktas. Lapu apakšpuse ar bieziem matiņiem. Ziedu kātiņš īsāks par ziedu. Kauslapas parasti 6, ārpusē ar matiņiem, 6—10 cm garas, zilās, sarkanās vai baltas. Ziedi reizēm arī pildīti (kulturšķirnēm). Stublājs kāpelējošs. Savvaļā Ziemeļķīnā. Kulturā ļoti reti (Salaspili).
. *C. LANUGINOSA* Ldl. — POKAINAIS MEZVITENIS
- 4 Kauslapas apakšējā daļā sakļautas stobriņā. Lapa parasti salikta no 3 lapiņām. Lapiņas pie pamata ķīļveida. Lapiņu apmale rupjiem zobīņiem un pa lielākai daļai daivaina. Stumbrs stāvs, nekāpelē. 5
- Kauslapas plaši izplestas. 7
- 5 Lapiņas lielas, līdz 20 cm garas. Ziedi zilganvioleti. Savvaļā Ķīnā. Kulturā ļoti reti (Salaspili).
. *C. HERACLEIFOLIA* DC. — LATVAŅLAPAINAIS
MEZVITENIS
- Lapiņas sīkākas, līdz 12 cm garas. 6
- 6 Ziedi debeszili, smaržīgi. Savvaļā Ķīnā. Kulturā ļoti reti (Salaspili)
. *C. DAVIDIANA* Dcne. — DAVIDA MEZVITENIS

- Ziedi balti pelēki vai gaiši zili, nesmaržīgi. Savvaļā Ķīnā. Kulturā ļoti reti (Salaspilī).
 C. STANS S. et Z. — STAVAIS MEZVITENIS
- 7 Ziedi pa 1, līdz 15 cm gariem kātiņiem. Ziedi 4—9 cm plati, balti vai rožaini. Kauslapas 4, kailas. Lapa salikta no 3 lapiņām. Lapiņas apmale nedaudz zobaina, reizēm daivaina. Stublājs kāpelējošs. Dzinumi ieapaļi. Savvaļā Himalajos. Kulturā reti (Liepājā, Salaspilī u. c.).
 . . . C. MONTANA Buch.-Cham. — KALNU MEZVITENIS
- Ziedi daudziedu ziedkopās, līdz 2 cm plati, pelēcīgi balti. Putekšņlapas sakārtotas 1 aplocē. Putekšņlapu kātiņi sākumā 2—3 reizes garāki par putekšņnīcām. Kauslapas ārpusē spilvotas, iekšpusē pilnīgi vai gandrīz kailas. Lapas tikai jaunas ar matiņiem. Dzinumi rievoti. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kulturā ļoti reti (Skrīveros, Salaspilī). Ražo sēklas
 . . . C. VIRGINIANA L. — VIRGINIJAS MEZVITENIS
- 8 Lapas saliktas, ar noteiktu gala lapiņu 9
- Lapas galā ar vītņi. Lapiņas cietas ar izceltām sānu dzislīnām. Ziedi lapu žāklēs uz gariem kātiņiem, kuri vairākas reizes garāki par pašu ziedu. Kauslapas ārpusē kailas, spilgti šarlaksarkanas, kopā sakļautas, ar nedaudz atliektām galotnēm. Savvaļā Ziemeļamerikā. Kulturā ļoti reti (Salaspilī)
 . . . C. COCCINEA Engelm. — SARKANAIS MEZVITENIS
- 9 Kauslapas iekšpusē villainas. 10
- Kauslapas iekšpusē kailas vai ļoti maz villainas, ārpusē gar apmali bieži ar matiņiem. 11
- 10 Putekšņlapu kātiņi apakšdaļā villaini. Ziedi uz gariem, līdz 10 cm kātiņiem. Ziedkopas ar 3—7 ziediem. Kauslapas dzeltenas, parasti 4, 1,5—2,5 cm garas. Lapas plūksnoti saliktas

- ar 3- vai 5-daivainām lapiņām. Savvaļā Azijas vidusjoslā. Kulturā ļoti reti (Salaspilī)
- *C. ORIENTALIS* L. — AUSTRUMU MEZVITENIS
- Putekšņlapu kātiņi kaili. Atsevišķu ziedu kātiņi apmēram 3 cm garī. Ziedkopas saliktas no daudz ziediem. Kauslapas baltas, ap 2 cm garas. Lapas plūksnoti saliktas ar gludmalainām vai zāgzobainām lapiņām. Savvaļā Vidus- un Dienvidēiropā, Kaukazā, Mazāzijā, Ziemeļāfrikā. Kulturā reti (Salaspilī u. c.). Ražo sēklas.
- *C. VITALBA* L. — VINLAPU MEZVITENIS
- 11 Ziedi lielās ziedkopās 15
- Katrs no lapu žākles atejošais ziedkopas kāts tikai ar 1—3 ziediem 12
- 12 Irbulis kails vai augstākais līdz $\frac{1}{3}$ ar matiņiem. Ziedi zili, sarkani vai balti 13
- Irbulis ar matiņiem, ziedi zelta dzeltenī, pa 1 lapu žāklēs uz 6—30 cm gariem kātiņiem. Lapas dzeltenī zaļas. Lapiņu apmale zāgzobaina. Savvaļā Vidusāzijā, Ķīnā, Mongolijā. Kulturā reti (Salaspilī u. c.). Ražo sēklas.
- *C. TANGUTICA* Korsh. — TUNGUZIJAS MEZVITENIS
- 13 Ziedi 2—5 cm diametrā. Lapas saliktas no daivainām lapiņām. Savvaļā Dienvidēiropā, Mazāzijā. Kulturā pāri. Ražo sēklas
- *C. VITICELLA* L. — VIOLETAIS MEZVITENIS
- Ziedi 8—15 cm diametrā 14
- 14 Apziednis parasti sastāv no 4 lapām. Lapas saliktas no veselām lapiņām. Kulturā reti (Salaspilī, Rīgā, Bērzaunes «Iedzēnos» u. c.). Krustojums (*C. viticella* × *C. lanuginosa*)
- *C. JACKMANII* Moore — ZAKMAŅA MEZVITENIS
- Apziedņa lapas 6—10. Ziedi pa 1 līdz nedaudz ziedkopā.

Lapiņas apakšpusē matainas vai kailas. Savvaļā Japānā. Kulturā ļoti reti (Liepājā, Salaspilī).
 C. PATENS Morr. et Dcne. — IZPLESTAIS
 MEZVITENIS

15 Stublāja lapas saliktas gandrīz tikai no vienkāršām lapiņām. 16

— Stublāja lapas gandrīz visas saliktas no 3-staraini daivainām lapiņām. Ziedi 2—2,5 cm plati, ar mandeļu smaržu, balti vai nedaudz iedzelteni. Savvaļā Dienvidēiropā, Mazāzijā, Ziemeļāfrikā. Kulturā ļoti reti (Salaspilī).
 C. FLAMMULA L. — KODIGAIS MEZVITENIS

16 Līdz 8 m augsta liana. Ziedi platāki par 2,5 cm, balti. Savvaļā Japānā, Korejā. Kulturā ļoti reti (Salaspilī).
C. PANICULATA Thunb. — SKARAINAIS MEZVITENIS

— Līdz 1 m augsts maz stīgojošs krūms. Gatavu augļu knābis pagarināts, matains. Ārējās apziedņa lapas gar apmali mikstmatainas. Savvaļā Vidus- un Dienvidēiropā un Azijas vidusjoslā. Kulturā reti (Gaujienā, Rīgā, Salaspilī).
 C. RECTA L. — TAISNAIS MEZVITENIS

12. dz. — *Berberidaceae* Torr. et Gray — Bārbeļu dzimta

Lapas veselas vai plūksnoti saliktas, sakārtotas spirāliski. Pielapas bieži pārvērstas ērkšķos. Ziedi divdzimumu, kārtņi, apziedņa lapas brīvas. Putekšņlapas brīvas, sakārtotas 2 gredzenos. Dzimta republikā pārstāvēta ar 2 ģintīm.

1. *Mahonia* Nutt. — Mahonijas

Lapas plūksnoti saliktas. Nelieli krūmi. Ģints republikā pārstāvēta ar 2 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Lapas saliktas no 5—9 lapiņām, līdz 20 cm garas, tumši zaļas ar spīdīgu virspusi. Lapiņas iegareni olveidīgas, 3—9 cm garas un 1,5—2,5 cm platas. Ziedi dzeltenī, līdz 0,8 cm plati. Oga 0,8 cm resna, zili melna ar baltu sarmojumu. Savvaļā Ziemeļamerikas rietumu daļā. Kulturā bieži. *M. AQUIFOLIUM* Nutt. — PARASTĀ MAHONIJA
- Lapas saliktas no 7—13 lapiņām, līdz 30 cm garas, blāvi zaļas. Lapiņas lancetiskas, 5—15 cm garas un 0,8—2 cm platas. Savvaļā Ķīnā. Kulturā ļoti reti (Rīgā). *M. FORTUNEI* (Ldl.) Fedde — FORTUNA MAHONIJA

2. *Berberis* L. — Bārbeles

Lapas vienkāršas, veselas. Līdz 2 m augsti krūmi. Ģints republikā pārstāvēta ar 8 sugām, kuras lieto dekoratīvajā dārzkopībā.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Mūžzaļi krūmi 2
- Vasarzaļi krūmi 4
- 2 Lapas apmale vesela vai ar dažiem retiem zobiņiem plātnes galotnē, lapas iegarenas vai šauri lancetiskas. Savvaļā Rietumķīnā. Kulturā ļoti reti (Salaspilī)
- B. WILSONAE* Hemsl. et Wils. — VILSONA BĀRBELE
- Lapas apmale vienmēr ar dzeloņainiem zobiņiem 3

- 3 Ziedi pa 10—20 ķekaros. Lapas virspusē spīdīgas, eliptiskas vai lancetiskas, 5—10 cm garas, apmale sīki dzeloņzobaina. Apakšpuse manāmi gaišāka. Augļi melni, ar 1 sēkļu. Savvaļā Himalajos. Kultūrā ļoti reti (Salaspili) *B. WALLICHIANA* DC. — VALICHA BĀRBELE
- Ziedi sakārtoti mazziedainos pušķos. Dzinumi riboti, iedzelteni, ērkšķi 1—3 cm gari. Lapas šauri eliptiskas, 3—6 cm garas, ar dzeloņaini zobainu apmali, virspusē tumši zaļas, matētas, apakšpusē gaišākas. Augļi tumši zili ar sarmojumu. Savvaļā Centralajā Ķīnā. Kultūrā ļoti reti (Salaspili). *B. JULIANAE* C. K. Schn. — JULIANA BĀRBELE
- 4 Lapas ar līdzenu apmali, retos gadījumos ar dažiem zobītiem, plāni ādainas. Ziedi bāli dzelteni, pa 1—4 ķekaros. Dzinumi sākumā spilgti sarkani oranži, vēlāk brūni. Savvaļā Japanā, Ķīnā. Kultūrā bieži. Ražo dīgstošas sēklas *B. THUNBERGII* DC. — TUNBERGA BĀRBELE

Sastopama forma:

f. atropurpurea hort. — ar purpursarkanām lapām.

- Lapas zobainas vai zāgzobainas 5
- 5 Erkšķi vienkārši, līdz 1 cm gari. Lapas otrādi olveidīgas, pusādainas, līdz 7 cm garas. Augļi spilgti šarlaksarkani. Savvaļā Korejā. Kultūrā ļoti reti *B. COREANA* Palib. — KOREJAS BĀRBELE
- Erkšķi 3—5-, pat 7-daļīgi 6
- 6 Erkšķi dzelteni, lieli, uzbiezīnāti un nedaudz no sāniem saspiesti, 3-, 5-, 7-daļīgi. Savvaļā Tālajos Austrumos, Ziemeļķīnā. Kultūrā ļoti reti (Rīgā, Salaspilī). *B. AMURENSIS* Rupr. — AMURAS BĀRBELE
- Erkšķi brūni vai pelēkbrūni 7
- 7 Dzinumi dzelteni vai dzelteni violeti. Lapas sīki robainas. Savvaļā bieži. *B. VULGARIS* L. — PARASTĀ BĀRBELE

Sastopama dekoratīva forma:

f. atropurpurea Kirchn. — ar sarkani violetām lapām.

— Dzinumi rūsgani vai zilgani violeti. Lapas rupji zobainas. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kulturā ļoti reti (Rīgā, Salaspilī).

. *B. CANADENSIS* Mill. — KANADAS BĀRBELE

13. dz. — *Menispermaceae* DC. — Mēnešsēkļu dzimta

Vainaglapas parasti 6, līdz pamatnei brīvas. Putekšņlapu daudz, brīvas, piestiprinātas zieda pamatnei zem auglenīcas. Auglis — sulīgs kaulenis. Vijīgi un kāpelējoši krūmi un puskrūmi. Dzimta republikā pārstāvēta ar 1 ģinti.

Menispermum Tourn. — Mēnešsēklas

Ģints republikā pārstāvēta ar 2 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Jaunie dzinumi pūkaini. Lapas kāts piestiprināts lapas plātnes malā vai ne vairāk kā 0,5 cm no lapas plātnes malas. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kulturā ļoti reti (Skrīveros, Rīgā u. c.)
 . . . *M. CANADENSE* L. — KANADAS MĒNESSEKLA
- Jaunie dzinumi kaili. Lapas noteikti vairogveidīgas. Lapas kāta piestiprināšanās vieta vismaz 0,6—1 cm no lapas malas. Savvaļā Sibīrijā, Mongolijā. Kulturā reti (Skrīveros, Salaspilī, Valmierā, Rīgā u. c.)
 . . . *M. DAHURICUM* DC. — DAURIJAS MĒNESSEKLA

25. att. Sulanža magnolija LVU Botāniskajā dārzā
(Rīgā).

14. dz. — *Magnoliaceae* J. St. - Hill. —
Magnoliju dzimta

Ziedi divdzimuma, retāk viendzimuma. Putekšņlapu un apziedņa lapu skaits pa 4 vai arī putekšņlapu daudz. Dzimta republikā pārstāvēta ar 2 ģintīm.

1. *Magnolia* L. — Magnolijas

Koki vai krūmi. Augļi sakārtoti čiekurveida augļlapu sastatā, katrā augļlapā pa 2 sēklām. Ģints republikā pārstāvēta ar 2 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Ziedi rožaini vai balti, to diametrs lielāks par 12 cm. Lapas otrādi olveidīgas, galotnē strauji sašaurinātas. Kultūrā ļoti reti (Rīgā). Zied, bet sēklas neražo. Krustojums (*M. denudata* × *M. liliflora*)
M. SOULANGIANA Soul.-Bod. — SULANZA MAGNOLIJA
- Ziedi zaļgani, 5—6 cm diametrā. Ārējās apziedņa lapas apmēram $\frac{1}{3}$ tik garas kā iekšējās. Lapas eliptiskas vai pagarināti otrādi olveidīgas. Savvaļā Ziemeļamerikas dienvidaustrumu daļā. Kultūrā ļoti reti (Rīgā). Zied un dažkārt ražo sēklas. *M. ACUMINATA* L. — GURĶU MAGNOLIJA

2. *Schizandra* L. C. Rich. — Citronliana

Krūmveida vītenaugs. Augļi sakārtoti ķekarveida sastatā ar daudzām divsēklainām, sarkanām ogām. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto dekoratīvos apstādījumos.

26. att. Gurku magnolija (*Magnolia acuminata*)
Kronvalda bulvāra apstādījumos (Rīgā).

27. att. Ķīnas citronliana LVU Botaniskajā dārzā (Rīgā).

Stublājs vijīgs. Lapas eliptiskas vai otrādi olveidīgas ar ķīļveida pamatu, galotnē pakāpeniski nosmailētas, 5—10 cm garas, apmale ar dziedzerainiem zobītiem. Ziedi ap 2 cm lieli, dzeltenbalti, pie jauno dzinumu pamata. Savvaļā Tālajos Austrumos, Ziemeļķīnā, Japānā. Kultūrā reti (Rīgā, Salaspilī u. c.). Ražo digstošas sēklas

S. CHINENSIS (Turcz.) Baill. — ĶĪNAS CITRONLIANA

15. dz. — *Calycanthaceae* Ldl. — Kalikantu dzimta

Lapas pretējas. Auglenciņas sēdošas padziļinātā zieda pamatnē. Apziednis sastāv no spirāliski sakārtotām,

bieži vien daudzām lapiņām, kas pakāpeniski pāriet no ārējām plēkšņveida uz iekšējām vainagveida lapiņām. Dzimta republikā pārstāvēta ar 1 ģinti.

Calycanthus L. — Kalikants

Ģints republikā pārstāvēta ar 2 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos. Ziemcietība vāja — bargās ziemās nosalst līdz sakņu kaklam pat zem pieseguma.

Sugu noteikšanas tabula

1. Pieaugušas lapas apakšpusē mīksti villainas. Ziedi brūngansarkani, 4—5 cm plati, ar stipru zemeņu smaržu. Ziedu kātiņi 1—3 cm gari. Savvaļā Ziemeļamerikas dienvidaustrumos. Kulturā ļoti reti (Rīgā, Salaspilī).
 . . . *C. FLORIDUS* L. — DAUDZZIEDU KALIKANTS
- Lapas pat jaunībā nav villainas. Ziedi purpura vai gandrīz ķieģeļsarkani, 5—7 cm diametrā, ar skābu smaržu. Savvaļā Ziemeļamerikas rietumu daļā. Kulturā ļoti reti (Salaspilī).
 C. OCCIDENTALIS Hook. et Arn. — RIETUMU KALIKANTS

16. dz. — *Saxifragaceae* DC. — Akmeņlauzišu dzimta

Lapas bez pielapām, pretējas. Vainaglapas brīvas, nesaaugušas. Putekšņlapu vairāk par 10. Sēklotne apakšēja. Auglis — pogaļa vai oga. Dzimta republikā pārstāvēta ar 5 ģintīm.

1. *Philadelphus* L. — Neīstie jasmīni

Lapas pretējas. Ziedi balti, pa lielākai daļai ķekaros, visi ziedkopas ziedi vienādi. Kauslapas 4, putekšņlapu vairāk par 12. Lapas bez zvaigžņveida matiņiem. No 0,5—3 m augsti krūmi. Ģints republikā pārstāvēta ar 14 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Ziedi sakārtoti vārpās vai skarveida ziedkopās 2
- Ziedi pa 1 vai 3, retāk vairāki, sakārtoti čemurveida ziedkopās 12
- 2 Kauslapas ārpusē kailas, tikai reti ar nedaudz matiņiem vai pūkotas tikai pa muguras dzisliņu 3
- Kauslapas ārpusē pūkainas. 2. gada dzinumū miza gaiši pelēka, blīva, vāji saplaisājusi, parasti neatlobās. Savvaļā Ziemeļamerikas dienvidaustrumos. Kultūrā bieži
. . . *P. LATIFOLIUS* Schrad. — PLATLAPU NEISTAIS JASMINS
- 3 2. gada dzinumū miza parasti neplaisā un neatlobās. Savvaļā Ziemeļamerikas rietumu daļā. Kultūrā izplatība noskaidrojama *P. GORDONIANUS* Ldl. —
GORDONA NEISTAIS JASMINS
- 2. gada dzinumū miza parasti stipri saplaisā un atlobās lielām plēksnēm 4
- 4 Lapas apakšpusē kailas vai tikai ar matiņu pušķiem dzisliņu stūros 5
- Lapas matainas visā plātnes apakšpusē, plati olveidīgas, gar apmali rupji zobainas. 2. gada dzinumū miza viegli plaisā un atlobās. Kultūrā sastopams bieži. Krustojums (*P. coronarius* × *P. Gordonianus*) . . . *P. FLORIBUNDUS* Schrad. — DAUDZZIEDU NEISTAIS JASMINS

- 5 Lapas apakšpusē kailas vai tikai nedaudz matainas pa dzīslīņām, dzīslīņu stūri bez matiņu pušķiem 6
- Lapas apakšpusē ar skaidri izteiktiem matiņu pušķiem dzīslīņu stūros 8
- 6 Irbuli pie pamata pūkaini. Lapas galotnē strauji sašaurinātas garā smailē. Savvaļā Tālajos Austrumos, Ķīnā, Mančžurijā, Korejā. Kulturā izplatība noskaidrojama
P. SCHRENKII Rupr. et Max. — SRENKA NEISTAIS JASMINS
- Irbuli kaili 7
- 7 Lapas apmāle zobaina. Lapa 4—8 cm, reizēm pat 10 cm gara. Savvaļā Tālajos Austrumos, Ķīnā, Korejā. Kulturā bieži . . .
P. TENUIFOLIUS Rupr. et Max. — SAURLAPAINAIS NEISTAIS JASMINS
- Lapas ar veselu apmali vai ar 1—4 nelieliem zobīņiem katrā lapas pusē. Lapas 1,5—4 cm garas. Kulturā ļoti bieži. Krustojums (*P. microphyllus* × *P. coronarius*)
P. LEMOINEI Lem. — LEMUANA NEISTAIS JASMINS
- Sugai izveidotas ļoti daudzas šķirnes gan pildītiem, gan vienkāršiem ziediem, kā arī ar dažādu augumu un ziedu lielumu.
- 8 Lapas ar robotu apmali 9
- Lapas pa lielākai daļai ar gandrīz veselu lapas apmali vai tikai ar nedaudz zobīņiem. Savvaļā Ziemeļamerikas rietumu daļā. Kulturā reti (Skrīveros u. c.)
P. LEWISII Pursh — LEVISA NEISTAIS JASMINS
- 9 Putekšņlapas garākas par irbuli. Ziedu ķekari ar 5—15 ziediem. Lapas pie pamatnes pa lielākai daļai sašaurinātas. Savvaļā Rietumeiropas dienvidos. Kulturā ļoti bieži
P. CORONARIUS L. — PARASTAIS NEISTAIS JASMINS
- Putekšņlapas īsākas par irbuli vai gandrīz vienādā garumā ar to 10

10. Ziedi krema balti, ļoti smaržīgi. Ziedkopā 7—9 ziedi. Lapas pagarināti eliptiskas, iegareni olveidīgas līdz lancetiskas, 3,5—8 cm garas ar noapaļotu pamatni. Savvaļā Kaukāzā, Mazāzijas ziemeļaustrumos. Kultūrā ļoti reti (Skrīveros, Salaspilī) *P. CAUCASICUS* Koehne — KAUKAZA
NEISTAIS JASMINS
- Ziedi tīri balti, bez smaržas vai ar vāju smaržu 11
11. Lapas olveida vai eliptiskas, strupī nosmailētas. Ziedi 3,5—5 cm diametrā, sakārtoti pa 3—7 ziedkopā. Kultūrā reti (Salaspilī, Rīgā u. c.). Krustojums (*P. coronarius* × *P. inodorus*) *P. ZEYHERI* Schrad. — CEICHERA
NEISTAIS JASMINS
- Lapas olveidīgi lancetiskas līdz lancetiskas, nosmailētas. Ziedi līdz 3 cm diametrā, sakārtoti pa 3—5 skrajos ķekaros. Kultūrā ļoti reti (Salaspilī, Rīgā). Krustojums (*P. coronarius* × *P. laxus*) *P. FALCONERI* Sarg. — FALKONERA
NEISTAIS JASMINS
12. Lapas parasti garākas par 3 cm. Putekšņlapas parasti īsākas par irbuli 13
- Lapas 0,5—2 cm garas. Putekšņlapas parasti garākas par irbuli. Savvaļā Ziemeļamerikas rietumu daļas vidienē. Kultūrā izplatība noskaidrojama
P. MICROPHYLLUS Gray — SIKLAPAINAIS NEISTAIS
JASMINS
13. Lapas apmale vesela vai ar nedaudz nelieliem zobīņiem, pamatne noapaļota. Ziedkopas ar 1—3, retāk 5 ziediem. Savvaļā Ziemeļamerikas dienvidaustrumu daļā. Kultūrā reti (Salaspilī, Rīgā, Kazdangā u. c.) . . . *P. INODORUS* L. —
NESMARŽIGAIS NEISTAIS JASMINS
- Lapas apmale zobaina vai siki robota, lapas pamatne ķīļveida 14

- 14 Ziedkopas sastāv no 1—3 ziediem. Lapas eliptiski vai iegarenī olveidīgas, 2—7 cm garas, galotnē nosmailētas. Savvaļā Ziemeļamerikas dienvidaustrumu daļā. Kultūrā bieži .
P. GRANDIFLORUS Willd. — LIELZIEDĪGAIS NEISTAIS JASMINS
- Ziedi pa 5—9 vārpveida ziedkopās, retos gadījumos 1—3. Lapas olveida līdz otrādi šauri olveidīgas. (Skat. 11. tezi.)
 P. ZEYHERI Schrad.

2. *Deutzia* Thunb. — Deicijas

Lapas pretējas. Ziedi balti vai iesarkani, pa lielākai daļai ķekaros. Kauslapas 5, putekšņlapas 10. Lapas ar zvaigzņveida matiņiem. Nelieli krūmi. Bargās ziemās apsalst. Ģints republikā pārstāvēta ar 2 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- I Lapas virspuse ar vairāk matiņiem nekā kailā vai gandrīz kailā lapas apakšpuse. Matiņi lapas virspusē 3—4-staraini, apakšusē 5—6-staraini. Lapas pie pamata strupi ķilveidīgas, iegarenas, smailas, 3—7 cm garas. Ziedi balti. Putekšņlapu kātiņi ar 2 sikiem zobīņiem. Kauslapas pa lielākai daļai paliek pie augļa. Augums tikko 1 m. Savvaļā Japanā. Kultūrā reti (Salaspilī, Rīgā u. c.)
 D. GRACILIS S. et Z. — SMUIDRĀ DEICIJA
- Lapas apakšpuse vairāk noklāta matiņiem nekā virspuse. Matiņi lapas virspusē 5—7-staraini, apakšpusē 10—15-staraini. Lapas pie pamata ieapaļas, uz garvasām 5—12 cm garas. Ziedi balti vai iesarkani, bieži pildīti. Putekšņlapu kātiņi galā ar 2 lieliem zobīņiem. Kauss pa lielākai daļai

nokrit. Augums ap 2,5 m. Savvaļā Ķīnā, Japānā. Kultūrā paretī *D. SCABRA* Thunb. — SKARBĀ DEICIJA

Sastopamas daudzas formas un šķirnes, no kurām biežāk izplatītas:

f. aurea Schelle — lapas dzeltenas;

f. aureo marginata Lem. — lapas ar dzeltenu apmali;

kā arī daudzas šķirnes ar vienkāršiem un pildītiem ziediem.

3. *Hydrangea* L. — Hortenzijas

Lapas pretējas. Ziedi sakārtoti lielās čemurveida skarās. Malējie ziedkopas ziedi bieži neauglīgi; neauglīgie ziedi ar lielām rožainām kauslapām, bez vainaglapām. Ziedkopas vidējie ziedi ar mazāku kausu, vainagu un augļlapām. Vidēji līdz lieli krūmi, mūsu apstākļos bargās ziemās apsalst. Ģints republikā pārstāvēta ar 2 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Ziedi sakārtoti koniskās skarās, balti, vēlāk iesarkani, bieži gandrīz visi neauglīgi un tādēļ ar palielinātu kausu. Lapas bieži pa 3 mieturi. Lapu kāti 0,5—2,5 cm gari. Savvaļā Japānā, Ķīnā, Dienvidsachalinā. Kultūrā paretī
 . . . *H. PANICULATA* Sieb. — SKARAINĀ HORTENZIJA
- Ziedi sakārtoti plakanos vai nedaudz ieapaļos čemuros, balti vai gaiši zaļgani balti, reizēm visi neauglīgi, 2—2,5 cm plati. Lapas rupji zāgzobainas, pie pamata noapaļotas vai sirdsveida. Lapu kāti 2—5 cm gari. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kultūrā reti (Rīgā, Salaspilī u. c.)
 . . . *H. ARBORESCENS* L. — KOKVEIDA HORTENZIJA

4. *Ribes* L. — Jāņogas

Lapas sakārtotas pamīšus. Augļi — ogas, kailas vai ar dziedzerīšiem. Parasti līdz 2 m augsti krūmi. Ģints republikā pārstāvēta ar 14 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos un vairākas no tām — auglīkopībā kā ogulāju kultūras.

Sugu noteikšanas tabula

1	Ziedi divdzimuma. Pumpuru zvīņas ādainas vai zālainas, parasti brūnas. Dzinumi bez ērkšķiem pie lapu pamatnes	3
—	Ziedi viendzimuma, augi divmāju. Pumpuru zvīņas plēvainas. Dzinumi parasti bez vai ar ērkšķu pāri pie lapu pamatnes (apakšģints <i>Berisia</i>)	2
2	Dzinumi bez ērkšķiem. Ziedi iezalģani. Augļenīca un kausiņš kaili. Ziedkopa ar satuvinātiem ziediem, dziedzeraina. Lapas sīkas, pie pamata sirds- līdz plati ķilveidīgas. Oga sarkana, sāja, gļotaina. Savvaļā pāri. Kultūrā ļoti bieži	<i>R. ALPINUM</i> L. — VERENES, ALPU JĀŅOGAS
—	Dzinumi ar noteiktiem ērkšķiem pie lapas kāta un dažreiz ar nedaudz ērkšķiņiem uz posma starp lapu piestiprināšanās vietām. Ziedi vaļīgos, retos ķekaros, iezalģani vai iedzelteni. Lapas 1,5—4,5 cm garas, pie pamata pa lielākai daļai ievērojami sašaurinātas. Oga dzeltenī sarkana. Savvaļā Austrumsibirijā, Mongolijā, Ķīnā, Korejā. Kultūrā ļoti reti (Skrīveros, Salaspilī)	<i>R. DIACANTHA</i> Pall. — DIVĒRKŠĶU JĀŅOGAS
3	Pumpuru zvīņas ādainas (apakšģints <i>Ribesia</i>)	4
—	Pumpuru zvīņas zālainas	7
4	Vainags sīks, tā garums ne vairāk kā 1/3 no kauslapu garuma. Ziedi zaļi, trbulis cilindrisks	5

- Vainags lielāks, apmēram $\frac{1}{2}$ no kauslapu garuma, ziedi brūngansarkani vai zaļgani, skropstaini 6
- 5 Kauss blodveida, iekšpusē bez valniša, putekšņicas pilnīgi saaugušas, nav atdalītas ar putekšņlapu kātiņu pagarinājumiem. Ogu ķekari horizontāli, 2—5 cm gari, ar 2—8 (10) augļiem. Lapas kailas, spīdīgas, ar rupji zobainām asām daivām. Suga piedalījies kultūršķirņu veidošanā. Savvaļā bieži *R. RUBRUM* L. — SARKANAS JĀŅOGAS
- Kauss plakans, vienmēr ar 5-stūrainu valnīti gar apmali. Putekšņicas atdalītas ar putekšņlapu kātiņu pagarinājumiem, kas ir diezgan plati. Ziedi zaļgani. Lapas gandrīz apaļas, ar īsām rupji zobainām daivām. Suga piedalījies kultūršķirņu veidošanā. Savvaļā Rietumeiropā *R. VULGARE* Lam. — PARASTAS JĀŅOGAS
- 6 Putekšņlapas un irbulis neizceļas virs vainaglapām. Ziedi zaļi, pa lielākai daļai ar brūnganu nokrāsu. Irbulis konisks. Putekšņlapas un vainaglapas piestiprinātas pie zieda pamatnes vienādā augstumā. Augļenīca zemāka par videjo. Ziedi sakārtoti ciešos, vēlāk nokarenos ķekaros. Oga asinsarkana, ļoti skāba. Lapas apakšpusē biezi mīksti villainas, ar pareizi trīsstūrainām daivām. Suga piedalījies kultūras jāņogu veidošanā. Savvaļā Vidus- un Dienvideiropā, Ziemeļafrikā *R. PETRAEUM* Wulf. — KLINSU JĀŅOGAS
- Putekšņlapas un irbulis gari, tālu izceļas virs vainaglapām. Kauss iekšpusē ar 5 pabieziem uzbieznējumiem. Ziedi zaļgani, sakārtoti līdz 12 cm garos daudzziēdains ķekaros. Ziedu kātiņi villaini. Oga tumši sarkana. Lapas apakšpusē mīkstmatainā, reizēm vāji daivainas. Suga piedalījies kultūršķirņu veidošanā. Savvaļā Dienvideiropā un Balkanos *R. MULTIFLORUM* Kit. — DAUDZZIEDU JĀŅOGAS
- 7 Lapas apakšpusē ar zeltainiem punktveida, smaržīgiem eļļas dziedzeriņiem. Visa lapas apmale vienmērīgi zobaina.

- Ziedkopas sīkas, šauras (apakšģints *Eucoreosma*) 8
- Lapa apakšpusē bez punktveida eļļas dziedzerīšiem; lapas apmale zobaina tikai daivu galotnēs. Ziedkopas ar pieziedlapiņām (apakšģints *Calobotrya*) 10
- 8 Zems, ložņājošs krūms, līdz 25 cm augsts. Ogas zaļganas, vēlāk nobrūnē, smaržīgas. Savvaļā Dienvidsibirijā. Kultura ļoti reti (Salaspilī u. c.)
 R. PROCUMBENS Pall. — **SUNU UPENE**
- Krūmi stāviem zariem. Ogas melnas un nekad nebrūnē 9
- 9 Ziedkopā vairāk nekā 10 ziedu. Ziedi dzeltenbaltā krāsā. Lapas gandrīz apaļas, 3—9 cm garas un tikpat platas. Kausa apmale 2 reizes garāka vai vismaz tikpat gara kā plata. Sēklotne apakšēja. Ogas melnas. Savvaļā Ziemeļamerikas vidus daļā. Kulturā sastopama reti (Rīgā, Salaspilī u. c.)
 R. AMERICANUM Mill. — **AMERIKAS JĀŅOGAS**
- Ziedkopā līdz 10 ziedu. Jaunie dzinumi brūni. Ķekari augļu laikā nokareni. Ziedi violeti vai pelēki rožaini. Kausa apmale platāka nekā gara. Sēklotne vidēja. Lapas ļoti smaržīgas. Ogas melnas. Plaši izplatīts ogu krūms, savvaļā upmalās *R. NIGRUM* L. — **UPENES**
- 10 Ziedi asinssarkani, rožaini, retāk balti. Lapas pumpurā salocītas 11
- Ziedi dzelteni. Lapas pumpurā saritinātas 12
- 11 Ziedu ķekari ar daudz ziediem, stāvi vai uz augšu liekti. Jaunie dzinumi ar bieziem baltiem matiņiem, arī jaunās lapas abpusēji ar bieziem baltiem matiņiem, vēlāk virspuse paliek kaila, tumši zaļa. Oga zilgani melna ar baltu sarmojumu. Savvaļā Ziemeļamerikā, Klusā okeana piekrastē. Kulturā ļoti reti (Bulduros)
 R. SANGUINEUM Pursh — **ASINSSARKANAS JĀŅOGAS**
- Ziedu ķekari ar 2—7 ziediem, nokareni. Lapas pelēki zaļas, apakšā ar dziedzerīšiem. Ogas spilgti sarkanas. Savvaļā

- Ziemeļamerikā, Klusā okeana piekrastē. Kultūrā ļoti reti (Salaspilī, Rīgā)
 R. CEREUM Dougl. — VASKA JĀŅOGAS
- 12 Ogas sarkanas. Zieda pamatne un kauss ar lipīgiem dziedzerainiem matiņiem. Jaunie un 1-gadīgie dzinumi ar bieziem, sikiem matiņiem, gaiši brūni, vēlāk pelēki. Pumpuri ovali, strupi, diezgan lieli. Lapas vidēji tikko 3 cm garas, ar strupām vai ieapaļām daivām. Ziedi iedzelteni, īsos stāvos ķekaros. Ogas vairāk vai mazāk matainas. Savvaļā Kaukāzā, Ziemeļīranā, Turcijā. Kultūrā ļoti reti (Rīgā)
 R. ORIENTALE Desf. — AUSTRUMU JĀŅOGAS
- Ogas melnas vai sarkanmelnas 13
- 13 Jaunie dzinumi kaili vai viegli mataini. Ziedkopas nokarenas vai noliekušās. Ziedi koši dzeltenī, smaržīgi. Lapas gaiši zaļas, gar apmali skropstainas, citādi kailas. Vidus dzisliņa katrā pusē ar 1, retāk 2 sānu dzisliņām. Savvaļā Ziemeļamerikas dienvidrietumu daļā. Kultūrā bieži
 R. AUREUM Pursh — ZELTA JĀŅOGAS
- Jaunie dzinumi pūkaini. Ziedu sastāti stāvus vai nedaudz noliekušies. Ziedi dzeltenī, smaržīgi ar garu vainaga stobriņu. Savvaļā Ziemeļamerikas centralajā daļā. Kultūrā reti (Salaspilī, Rīgā u. c.)
 R. ODORATUM Wendl. — SMARZIGAS JĀŅOGAS

5. *Grossularia* Mill. — Ērkšķogas

Lapas sakārtotas pamišus. Augļi — ogas ar dzeloņveida sariņiem. Nelieli līdz vidēji lieli krūmi. Ģints republikā pārstāvēta ar 3 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos un augļkopībā.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Putekšņlapas un irbulis ar matiņiem. Putekšņlapas apm. 1,5 reizes garākas par kausu. Ziedi sniegbalti ar 1—1,5 cm gariem kātiņiem. Oga zilgani melna, apsarmota. Lapas ar vairāk vai mazāk noapaļotām daivām. Savvaļā Ziemeļamerikā. Kulturā ļoti reti (Rīgā, Salaspilī)
 G. NIVEA (Ldl.) Spach — SNIEGA ERKŠĶOGAS
- Putekšņlapas un irbulis kaili vai tikai irbulis ar matiņiem 2
- 2 Putekšņlapas vainaglapu garumā vai tikai nedaudz garākas par tām. Auglenciņa un auglis bez dziedzerainiem matiņiem. Ziedi zaļganbalti, pa 2—3 uz diezgan gariem kātiņiem. Oga brūngana. Lapas nedaudz pelēki zaļas. Savvaļā Ziemeļamerikas dienvidaustrumu daļā. Kulturā ļoti reti (Rīgā, Salaspilī)
 G. CYNOSBATI (L.) Mill. — DZELONAINĀS ERKŠĶOGAS
- Putekšņlapas apm. 2 reizes garākas par vainaglapām. Zieda pamatne un auglis pa lielākai daļai ar matiņiem vai dziedzerotiem matiņiem. Ziedi zaļgani, bieži iesarkani, 1—3 uz tikko 1 cm gariem kātiņiem. Oga dzeltena, sarkana, zaļa. Savvaļā Rietum- un Dienvidēiropā, Kaukazā, Ukrainas ziemeļrietumos, Ziemeļāfrikā. Ļoti bieži kā auglīkopības kultūra
 G. RECLINATA (L.) Mill. — EIROPAS ERKŠĶOGAS
- Sugai daudzas dārza šķirnes. Plaši izplatīts ogu krūms.

17. dz. — *Hamamelidaceae* Ldl. — Burvju lazdu
 dzimta

Ziedi ar neizteiktu apziedni, sakārtoti ciešās galvīnās, ziedkopas šķirtdzimuma. Lapas staraini daivainas.

Auglis — uzplīstoša 2-cirkņu pogaļa. Dzimta pārstāvēta ar 1 ģinti.

Hamamelis L. — Burvju lazda

Vidēji lieli krūmi. Ģints republikā pārstāvēta ar 2 sugām, kuras vāji ziemcietīgas, bargās ziemās izsalst.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Lapas otrādi olveidīgas. Kausiņš iekšpusē nespodri brūngani dzeltens, 4-zobains, stāvs. Zied rudenī. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kulturā ļoti reti (Salaspilī) . . .
 . . . *H. VIRGINIANA* L. — VIRGINIJAS BURVJU LAZDA
- Lapas ieapaļi vai iegareni olveidīgas. Kausiņš iekšpusē iesarkans vai violeti brūns. Zied ziemā vai agrī pavasarī. Savvaļā Japānā. Kulturā ļoti reti (Salaspilī)
 . . . *H. JAPONICA* S. et Z. — JAPANAS BURVJU LAZDA

18. dz. — *Platanaceae* Ldl. — Platanu dzimta

Ziedi ar neizteiktu apziedni, sakārtoti ciešās galvīnās, ziedkopas šķirdzīmuma. Lapas staraini daivainas. Auglis — riekstiņš. Dzimta republikā pārstāvēta ar 1 ģinti.

Platanus L. — Platani

Parasti otrā lieluma koki, dažkārt krūmveida. Ģints republikā pārstāvēta ar 2 sugām, kuras vāji ziemcietīgas un bargās ziemās izsalst.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Lapas pa lielākai daļai 3-, reti 5-daivainas ar retiem un nelieliem, atpakal atliektiem zobiņiem. Ziedu galviņas pa vienai. Augļu galviņas 2,5—3 cm diametrā. Auglis augšdaļā nopalojšs. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kultura ļoti reti (Laucienā). Ražo sēklas
 P. OCCIDENTALIS L. — RIETUMU PLATANS
- Lapas dziļi 5—7-daivainas. Lapas vidus daiva pie pamata šaurāka nekā gara. Lapas pamatne nogriezta vai plati sirdsveidīga. Auglis augšdaļā vairāk vai mazāk trīsstūrains sašaurināts un pāriet irbulī. Savvaļā Balkanu pussalas dienvidu daļā, Mazāzijā. Kultura ļoti reti (Salaspili)
 P. ORIENTALIS L. — AUSTRUMU PLATANS

19. dz. — *Rosaceae* Juss. — Rožu dzimta

Lapas sakārtotas pamīšus, galvenokārt ar pielapām. Ziedi divdzimuma. Apziednis pa lielākai daļai divkārsšs. Kauslapas un vainaglapas pa lielākai daļai 5. Putekšņlapu parasti 2—4 reizes vairāk nekā vainaglapu, ar brīviem kātiņiem. Dzimta republikā pārstāvēta ar 31 ģinti, kas iedalītas 4 apakšdzimtās.

1. apakšdz. — *Spiraeoideae* Agardh.

Ziedgultne plakana, piltuvveida vai zvanveida. Kauslapas 5. Vainaglapas 5. Putekšņlapas 15—30. Auglēnīcas 5. Sēklotnes brīvas. Kopauglis no 5 brīviem soņiem. Apakšdzimta apvieno mūsu republikā sastopamās 7 ģintis.

28. att. Rietumu platans Šķēdes mežniecībā (Talsu rajonā).

1. *Physocarpus* Max. — Fizokarpi

Augļenīcas vismaz līdz vidum viena ar otru saaugušas. Augļi sausi, uzpūsti. Pielapas samērā lielas, vēlāk nobirst. Sēklas ārējais apvalks spīdīgs, kaulains. Lapas pa lielākai daļai 3- vai retāk 5-daivainas, ar iegriezumiem. Ziedi balti. Ģints republikā pārstāvēta ar 3 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos. Vidēji līdz lieli krūmi.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Lapas apakšpusē ar matiņiem uz visas lapas plātnes. Ziedkopas ass, ziedu kātiņi un kausiņi biezi villaini. Ziedi 1,5—1,8 cm plati. Ziedkopai gandrīz puslodes veids. Auglis matains, tikpat garš vai tikai nedaudz garāks par kauslapām. Savvaļā Tāļajos Austrumos, Ķīnā, Korejā. Kulturā ļoti reti (Rīgā, Salaspilī) *P. AMURENSIS* Max. — AMURAS FIZOKARPS
- Lapas abpusēji kailas vai gandrīz kailas 2
- 2 Līdz 1,5 m augsts krūms, lapas līdz 7 cm garas. Ziedu kātiņi un kausiņi aplāti ar zvaigžņveida matiņiem. Savvaļā Ziemeļamerikas dienvidu centralajā daļā. Kulturā ļoti reti (Rīgā, Skrīveros, Salaspilī) *P. MONOGYNA* (Torr.) A. Nelson — VIENIRBUĻA FIZOKARPS
- Līdz 3 m augsti krūmi. Lapas līdz 3,5 cm garas. Ziedu kātiņi un kausiņi kaili vai ar īsiem, retiem matiņiem. Auglis vismaz 2 reizes pārsniedz kausiņa garumu. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kulturā ļoti bieži *P. OPULIFOLIA* (L.) Max. — IRBEŅLAPU FIZOKARPS

Sugai vairākas formas, no kurām izplatītākās:

f. *lutea* hort. — ar dzeltenām lapām;

f. *aureo-marginata* hort. — ar dzeltenām lapu apmalēm.

2. *Stephanandra* S. et. Z. — Stefanandra

Lapas daivainas. Ziedi sīki. Auglēcība 1, irbulis 1. Nelieli vai vidēji lieli krūmi. Ģints republikā pārstāvēta ar 2 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Zieda pamatne iekšpusē kaila. Ziedkopas ar nedaudz ziediem, tikko līdz 1 cm garas. Lapas kāts 0,5—1 cm garš. Lapas 2—4 cm garas, dziļi daivainas. Putekšņlapu 10. Savvaļā Japānā, Korejā. Kulturā ļoti reti (Salaspilī) S. *INCISA* Zbl. — ŠĶELTLAPU STEFANANDRA
- Zieda pamatne iekšpusē ar matiņiem. Ziedkopa gandrīz 10 cm gara. Lapas kāts 2 cm garš. Lapas 3—8 cm garas, ar seklām daivām, putekšņlapu 20. Savvaļā Japānā. Kulturā reti (Rīgā, Salaspilī u. c.) S. *TANAKAE* Franch. et Sav. — TANAKA STEFANANDRA

3. *Spiraea* L. — Spirejas

Auglēcības 5, brīvas, savstarpēji viena no otras šķirtas. Lapas parasti ar ļoti seklām daivām, ar gludu vai zobainu apmali. Putekšņlapas pie pamata ar uzbiezīnātu dziedzerainu gredzenu, kura apmale dziļi robaina. Nelieli līdz vidēji lieli krūmi. Ģints republikā pārstāvēta ar 19 sugām, kuras apvienotas 3 apakšģintīs.

1. apakšģints — *Chamaedryon* Ser.

Ziedi sakārtoti vairog- vai čemurveida ziedkopās. Zied pavasarī vai vasaras sākumā. Ziedi balti. Ziedkopas attīstās no 2-gadīgo dzinumu pumpuriem. Agri ziedošām sugām ziedkopas sēdošas, pa lielākai daļai ar lapu rozeti pie pamata, vēl ziedošām uz lapotiem dzinumiem un tikai dzinumu galā reizēm sēdošas. Ziedkopas parasti vienkāršas, tomēr vēl ziedošām sugām ir kā vienkāršas, tā arī saliktas ziedkopas uz viena krūma. Nelieli līdz vidēji lieli krūmi. Apakšģints republikā pārstāvēta ar 9 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Ziedi sakārtoti sēdošās, vienkāršās 4—10 ziedu ziedkopās. Ziedkopas pamats ar dažām rozetes lapiņām vai zviņām, reizēm pilnīgi kails. Lapas ar līdzenu apmali vai tikai galotnē ar nedaudz zobīņiem, otrādi olveidīgas vai lancetiskas, 1—3,5 cm garas un 1,5 cm platas. Ziedkopas kātiņš parasti īsāks par 1 cm. 50—100 cm augsts krūms. Zied jūnija sākumā. Savvaļā Eiropas dienvidaustrumos un Vidusāzijā, Austrumsibirijā, Mongolijā. Kulturā reti (Salaspilī, Rīgā u. c.) *S. HYPERICIFOLIA* L. — ASINSZAĻU SPIREJA

ar formu *f. acutiifolia* Dipp. — lapas 0,5—0,7 cm platas, smailas. Ziedi sīki, netīri baltā krāsā.

- Visas ziedkopas uz lapotiem sānu dzinumiem vai tikai dzinumu galos novietotās ziedkopas sēdošas vai gandrīz sēdošas 2

- 2 Ziedkopas dzinumumu augšējā daļā sēdošas vai uz īsiem nelapotiem ziedkopu kātiņiem. Virzienā uz dzinumumu pamatu ziedkopu kātiņi kļūst arvien garāki un vairāk lapoti . . . 3
- Visas ziedkopas, arī dzinumumu augšējā daļā, ar pagarinātiem lapotiem kātiņiem 4
- 3 Lapas asi, vienkārši vai divkārši zāgzobainas jau no paša pamata, koši zaļā krāsā, 1—1,5 cm platas. Kauslapas stāvas. Zied V—VI. Kulturā bieži. Krustojums (*S. multiflora* × *S. Thunbergii*) *S. ARGUTA* Zbl. — ASĀ SPIREJA
- Lapas ar līdzenu apmali vai pie galotnes ar 2—3 zobīņiem, pie pamata strupi sašaurinātas, pelēki villainas, sevišķi jaunas, vēlāk paliek kailākas. Kausa zobīņi nedaudz atpakaļ atliekti. Zied V. Kulturā sastopama bieži. Krustojums (*S. obovata* × *S. cana*) *S. CINEREA* Zbl. — PELEKA SPIREJA
- 4 Lapas ar veselu apmali vai ar nedaudz zobīņiem (1—5) lapas augšējā daļā 5
- Lapas uz neziedošiem dzinumiem zāgzobainas vai arī vienkārši zobainas jau no pašas pamatnes 7
- 5 Lapas uz neziedošiem dzinumiem ar 3 noteiktām, vienādi spēcīgām dzisliņām, nedaudz pāri vidum zobainas, lapas uz ziedošiem dzinumiem ar plūksnotu dzislojumu un pilnīgi gludu lapas apmali, zilganzaļā krāsā. Vainaglapas iegarenī apaļas, mazliet netīri baltas. Kauslapu zobīņi augļu laikā stāvus vai nedaudz atstāvoši. Zied V—VI. Savvaļā Rietumeiropas austrumu daļā, PSRS Eiropas daļas stepju zonā. Kulturā bieži *S. CRENATA* L. — ROBAINĀ SPIREJA
- Neziedošo dzinumumu lapas ar plūksnotu dzislojumu. Kausa zobīņi augļu laikā atpakaļ atliekti vai līmeniski atstāvoši 6
- 6 Lapas kailas vai apakšpusē dažreiz nedaudz pūkainas. Augļa irbulis sākas mazliet zemāk par augļa smaili. Lapas eliptiskas, augšējā daļā katrā pusē ar 2—4 zobīņiem, uz ziedo-

šiem dzinumiem ar gludu apmali. Jaunas lapas apakšpusē ar matiņiem, vēlāk matiņi tikai gar apmali. Ziedkopas kailas. Zied maija beigās. Savvaļā Eiropā un Azijā, no Alpiem līdz Sachalinai. Kulturā ļoti bieži.
 S. MEDIA Fr. Schmidt — VIDEJĀ SPIREJA

Sugai ir variācija:

var. *mollis* C. K. Schn. — ziedkopas un lapu apakšpusēs ar paliekošiem matiņiem.

— Lapas abas puses ar piegulošiem villainiem matiņiem, 2—3 cm garas, pelēki zaļas, ar pilnīgi gludu apmali vai galotnē 1—3 zobītiem. Ziedi mazliet iedzeltenbalti. Ziedkopas ar pelēkiem matiņiem. Auglis ar matiņiem, augļa smaile ar īrbuli izliekta uz āru. Zied V. Savvaļā Dienvidēiropā un Vidusāzijā. Kulturā bieži.

. S. CANA Waldst. et Kit. — SIRMĀ SPIREJA

7 Dzinumi ar 5 asām šķautnēm. Lapas, izņemot lapiņu pie dzinuma pamatnes, iegrieztas un divkārt zāgzbainas. Lapas pie ziedkopām no vidus zāgzbainas. Ziedi sakārtoti daudziedainās plakanās čemurveida ziedkopās. Zied V—VI. Savvaļā Viduseiropā un Azijā. Kulturā ļoti bieži.

. S. CHAMAEDRIFOLIA L. — GOBLAPAINĀ SPIREJA

— Dzinumi gludi, apaļīgi 8

8 Lapas ieapaļas, galotnē noapaļotas, pa lielākai daļai skaidri 3-daivainas ar noapaļotām daivām, daivu galos ar strupiem zobītiem. Zied V—VI. Savvaļā Vidusāzijā. Kulturā reti (Rīgā, Salaspilī, Skrīveros u. c.)

. S. TRILOBATA L. — TRISDAIVU SPIREJA

— Lapas iegareni līdz rombiski olveidīgas, 1,5 reizes garākas nekā platas, nosmailētas, pie pamata vairāk vai mazāk ķīlveidīgas, dažreiz 3-daivainas. Lapas dzislojums plūksnveida vai ar neskaidrām pamatdzisliņām. Vainaglapīņas un auglis

garāks par kauslapām. Zied VI. Kulturā bieži. Krustojums
(*S. cantoniensis* × *S. trilobata*)
S. VANHOUTTEI (Briot) Zbl. — VANHUTA SPIREJA

2. apakšģints — *Calospira* Koch

Ziedi sakārtoti vairog- vai čemurveida ziedkopās. Zied vasaras sākumā vai vidū. Ziedi sarkani, rozā, balti. Ziedkopas saliktas, parasti plakanas čemurveida skaras, kas vienmēr platākas nekā garas. Ziedkopas attīstās no 2-gadīgo dzinumu pumpūriem un atrodas īsu lapotu sānu dzinumu galos vai arī uz vairāk vai mazāk gariem šī gada dzinumiem, kas atzarojas no vecākiem zariem. Apakšģints republikā pārstāvēta ar 4 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Lapas parasti nav garākas par 2 cm, pelekzaļas, galā ar zobīņu. Ziedkopas pie iepriekšējā gada dzinumiem uz īsiem lapotiem kātiņiem. Ziedi iedzelteni balti. Auglis strups, matains. Irbulis piestiprināts nedaudz zemāk par augļa smaili. Zied VI—VII. Savvaļā Vidusāzijā. Kulturā paretī
S. CANESCENS D. Don. — SIRMOJOSA SPIREJA
- Lapas garākas. Ziedkopas parasti tekošā gada dzinumu galos 2
- 2 Ziedi balti. Vainaglapas tikai $\frac{3}{4}$ no putekšņlapu garuma. Dzinumi taisni, stāvi, resnākie manāmi šķautnaini. Lapas vairāk vai mazāk zilganzaļas, pa lielākai daļai vienkārši zāg-zobainas, kailas, 1,2—2 cm plataš. Krūmi 30—60 cm augstī.

- Zied VII—VIII. Savvaļā Japanā, tagad tikai kulturā. Kulturā reti (Rīgā, Bulduros, Salaspilī)
- . . . *S. ALBIFLORA* (Miq.) Zbl. — BALTZIEDU SPIREJA
- Ziedi gaiši vai tumši rožaini 3
- 3 Dziedzerīšu gredzens saredzams tikai kā dažas daivas. Ziedi gaiši, retāk tumši rožaini, sīki, 0,45—0,5 cm plati. Augļi kaili, gatavi izliecas uz āru. Lapas gari nosmailētas, dzinumi ieapaļi. Līdz 150 cm augsti krūmi. Savvaļā Japanā. Kulturā reti (Rīgā, Salaspilī u. c.)
- *S. JAPONICA* L. f. — JAPANAS SPIREJA
- Dziedzerīšu gredzens manāmi attīstīts. Dzinumi rievoti, ziedi lielāki, gaiši sarkani, sakārtoti no vairākiem vairogiem saliktās ziedkopās. Augļi gatavi kaili un augšējā daļā noliecas uz sāniem. Augļu kauss līmeniski atstāvošs. Kulturā bieži. Krustojums (*S. japonica* × *S. albiflora*)
- *S. BUMALDA* Burv. — BUMALDA SPIREJA

3. apakšģints — *Spiraria* Ser.

Ziedi sakārtoti garās, skarveida ziedkopās parasti jauno dzinumu galos. Ziedkopas vienmēr garākas nekā platas. Ziedi sarkani, rožaini vai balti. Apakšģints republikā pārstāvēta ar 6 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Ziedkopa — no čemuriem vai īsām skarām salikta skara, kuru garums nepārsniedz platumu. Arī visa ziedkopa tikpat gara, cik plata 2
- Ziedkopa — no mazākām skarām salikta skara, kas noteikti garākas nekā platas. Visa ziedkopa marāmi garāka nekā plata 3

- 2 Lapas abos galos nosmailētas, iegareni lancetiskas vai iegareni eliptiskas, tikai pie pamata ar veselu apmali, augstāk asi divkārt zāgzobainas. Kausiņš un lapas apmale kaila vai nedaudz mataina. Kauslapiņas augļa laikā atstāvošas. Ziedi rožaini. Kulturā reti (Rīgā, Bulduros u. c.). Krustojums (*S. japonica* × *S. salicifolia*)
S. SEMPERFLORENS Zbl. — VIENMERZIEDOSĀ SPIREJA
- Lapas pie pamata noapaļotas, plati olveidīgas, apakšpusē kailas, tikai gar apmali un dzīslīņām ar matiņiem. Ziedi balti vai iesārti. Kulturā ļoti reti (Rīgā, Salaspilī). Krustojums (*S. corymbosa* × *S. alba*)
 S. NOTHA Zbl. — NEISTĀ SPIREJA
- 3 Lapas apakšpusē kailas vai dzīslīņas ar matiņiem 4
- Lapas apakšpusē biezi balti spilvotas 5
- 4 Ziedi rožaini līdz balti. Ziedkopa — cilindriska vai šauri piramidāla skara. Skaras atsevišķie zari vērsti uz augšu. Lapas lancetiskas ar zāgzobainu apmali, zobiņi sānos gandrīz no pamata. Savvaļā Eiropas ziemeļaustrumos, Austrumāzijā un Ziemeļamerikas ziemeļrietumos. Kulturā ļoti bieži
 S. SALICIFOLIA L. — VITOLLAPU SPIREJA
- Ziedi balti. Ziedkopa irdenāka nekā iepriekšējai sugai. Atsevišķie skaras zari perpendikulāri pret ziedkops asi. Savvaļā Ziemeļamerikā. Kulturā reti (Rīgā, Salaspilī u. c.)
 S. ALBA Du Roi — BALTĀ SPIREJA
- 5 Lapas, kas atrodas pie skarām, ar pilnīgi līdzenu apmali, uz garvasām lapas augšējā daļā zāgzobainas. Visas lapas apakšpusē biezi balti villainas. Skara bieža, šaura — cilindriska vai šauri piramidāla. Ziedi tumši rožaini. Savvaļā Ziemeļamerikā. Kulturā ļoti reti (Salaspilī)
 S. DOUGLASII Hook. — DUGLASA SPIREJA
- Visas lapas zāgzobainas, apakšpusē ar pelēcīgiem matiņiem. Ziedi sakārtoti šauri koniskās skarās, rožaini, ar kailām,

taisni uz augšu stāvošām vainaglapīņām. Krustojums (*S. salicifolia* × *S. Douglasii*). Kulturā reti (Rīgā, Skrīveros, Kazdangā u. c.)
 S. BILLIARDII Dipp. — BILIARDA SPIREJA

4. *Sibiraea* Max. — Ķekarspireja

Ziedi sakārtoti šauros ķekaros, kas savukārt skarās. Lapas sēdošas ar līdzenu apmali. Augļenīcas pie pamatnes saaugušas. Vidēja lieluma krūmi. Ziemcietība laba — bargās ziemās apsalst tikai jauno dzinumu galotnes. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto dekoratīvos apstādījumos.

Lapas sēdošas ar līdzenu apmali, lancetiskas, zilganzaļā krāsā. Ziedi balti, sakārtoti skarās, kuras atrodas lapu žāklēs. Savvaļā Sibīrijā. Kulturā ļoti reti (Rīgā, Salaspilī, Kazdangā)

S. ALTAIENSIS (Laxm.) C. K. Schn. — ALTAJA ĶEKAR-SPIREJA

5. *Sorbaria* A. Br. — Sērmūkšpireja

Lapas plūksnoti saliktas. Ziedi sakārtoti jauno dzinumu galos, piramidālās skarās. Vidēja lieluma krūmi. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto dekoratīvos apstādījumos.

Garākās putekšņlapas apmēram 2 reizes garākas nekā vainaglapas. Augļis stāvs. Savvaļā Azijas ziemeļaustrumos, Japānā, Ķīnā, Mongolijā, Korejā. Kulturā ļoti bieži

. *S. SORBIFOLIA* L. — PARASTĀ ŠERMUKŠSPIREJA

6. *Exochorda* Ldl. — Ekzochordas

Lapas vienkāršas. Ziedi mazākais 3 cm plati. Auglenīcas līdz augšai saaugušas. Ziedi balti ar piltuvveida pamatni. Vidēja lieluma krūmi. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kura vāji ziemcietīga un bargās ziemās izsalst.

Garvasu lapas pie pamata ar lapiņveida piedevām, pie pamata ķīveidīgi sašaurinātas. Lapu kāti līdz 2 cm gari. Putekšņlapu 20—30. Ziedu ķekari ar 5—8 ziediem. Auglis līdz 1,7 cm garš. Savvaļā Vidusazijas dienvidaustrumos. Kulturā ļoti reti (Salaspilī)
 E. ALBERTII Rgl. — ALBERTA EKZOCHORDA

7. *Holodiscus* Max. — Holodisks

Auglenīcas nav saaugušas. Lapas iegrieztas, tikai daivu galos ar nelieliem zobiņiem. Putekšņlapas pie pamata ar uzbiezinātu, dziedzerainu gredzenu, kura apmale lidzena. Vidēja lieluma krūmi. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kura vāji ziemcietīga un bargās ziemās stipri apsalst vai pat izsalst.

Lapas apakšpusē pelēkas vai baltas. Ziedi sakopoti 12—24 cm garās skarās. Ziedi dzeltenbalti. Savvaļā Ziemeļamerikas rietumu daļā. Kulturā ļoti reti (Kazdangā)
 H. DISCOLOR Max. — DIVKRĀSU HOLODISKS

2. apakšdz. — *Pomoideae* Focke

Augļlapas ar zieda pamatni saistītas, reizēm saaug arī savstarpēji, pa lielākai daļai 5, retāk 2. Auglis izveidojas no zieda pamatnes, kura aptver savā starpā saistītās augļlapas. Koki un krūmi ar labi attīstītām pielapām. Apakšdzimta republikā pārstāvēta ar 12 ģintīm.

1. *Cotoneaster* Med. — Klintenes

Ziedi vairākHziedu ziedkopās. Lapas pilnīgi veselas. Dzinumi bez ērkšķiem. Augļi ieslēgtās sēklas ar cietu kaulainu apvalku. Nelieli līdz vidēja lieluma krūmi. Ģints republikā pārstāvēta ar 11 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Vainaglapas ziedēšanas laikā stāvas, rožainas, retāk baltas. Irbuļi 1—5 ... 1. sek. *Orthopetalum* Koehne 2
- Vainaglapas ziedēšanas laikā izplestas, baltas, retāk pie pamata nedaudz bāli rožainas. Irbuļi 1—2 2 sek. *Chaenopetalum* Koehne 11
- 2 Lapas līdz 1,5 cm garas, ieapaļas, virspusē vairāk vai mazāk spīdīgas. Dzinumi līmeniski izplesti, guloši, sakārtoti 2 rindās. Ziedi pa lielākai daļai pa 2 ziedkopā. Auglis sarkans. Savvaļā Ķīnā. Kultūrā reti (Rīgā, Salaspilī u. c.) *C. HORIZONTALIS* Dcne. — KLĀJENISKĀ KLINTENE
- Lapas parasti garākas par 1,5 cm 3
- 3 Gatavi augļi melni 9
- Gatavi augļi sarkani vai tumši purpursarkani 4
- 4 Lapas no abām pusēm kailas, virspusē spīdīgas, 0,8—2 cm garas. Ziedi parasti pa 3 ziedkopā. Augļi eliptiski, sarkani,

- parasti ar 2 sēklām. Savvaļā Ķīnas centralajā un rietumu daļā. Kulturā ļoti reti (Salaspili)
- C. DIVARICATA* Rehd. et Wils. — IZPLESTĀ KLINTENE
- Lapas apakšpusē tūbainas, matainas, ļoti reti gandrīz kailas. Ziedkopas parasti ar vairāk nekā 3 ziediem 5
- 5 Kausiņš kails ar nedaudz matiņiem 6
- Kausiņš ar bieziem matiņiem vai pat villains 7
- 6 Lapas caurmērā 4—8 cm garas, olveida vai olveidīgi iegarenas, gari nosmailētas. Lapas virspuse krokaina. Lapas apakšpusē gaiši pelēkzaļa, uz dzīslīnām ar ieritinātiem matiņiem. Ziedi pa 4—12 ziedkopā. Ziedu pamatne ar nedaudz matiņiem. Savvaļā Ķīnā, Tibetā. Kulturā ļoti reti (Salaspili) *C. BULLATA* Bois — POSĻU KLINTĒNE
- Lapas caurmērā 3—5 cm garas, iegarenas līdz eliptiskas, galotnē noapaļotas vai īsi nosmailētas, apakšpusē bieži balti vai pelēki villainas. Ziedi pa 2—4 ziedkopā. Zieda pamatne un kausiņš pilnīgi kaili. Savvaļā Vidus- un Ziemeļciropā, pie mums reti (gar Daugavas krastiem, Bauskas, Aizputes apkārtnē u. c.). Kulturā paretī
. *C. INTEGERRIMA* Med. — GLUDMALU KLINTENE
- 7 Lapas galotnē noapaļotas, reti īsi un plati nosmailētas, apakšpusē balti villainas. Ziedu pamatnes un kauslapas pelēki villainas. Irbuži pa lielākai daļai 3, pie pamata villaini. Savvaļā Eiropas dienvidaustrumos un Azijas rietumu daļā. Kulturā reti (Rīgā, Salaspili, Skrīveros)
. *C. TOMENTOSA* Ldl. — TŪBAINĀ KLINTENE
- Visu lapu galotnes nosmailētas 8
- 8 Lapas apakšpusē pelēki vai dzeltenīgi villainas. Līdz 3 m augsts krūms ar nokareniem zariem. Ziedkopas ar 8—15 ziediem. Ziedu pamatnes villainas. Savvaļā Ķīnas rietumos, Tibetā. Kulturā ļoti reti (Salaspili)
. *C. FRANCHETII* Bois — FRANŠE KLINTENE

- Lapas apakšpusē ar retiem matiņiem, vēlāk paliek kailas. Auglis gandrīz apaļš, ar 4—5 seklām. (Skat. 6. tezi.) *C. BULLATA* Bois
- 9 Lapas galotnē noapaļotas vai ar strupu, pat jomainu galotni, nespīdīgas, apakšpusē sākumā balti villainas. Ziedkopā 2—10 ziedi. Zieda pamatne kaila. Vainaglapīņas apaļas, pie pamata plati noapaļotas. Savvaļā PSRS Eiropas daļā, Kaukazā, Vidusazijā, Sibīrijā, Mongolijā, Ķīnā, Rietumeiropā, pie mums paretī (Daugavas ielejā, Bauskas, Aizputes apkārtnē u. c.). Kultūrā ļoti reti (Salaspilī u. c.) *C. MELANOCARPA* Lodd. — MELNAUGĻU KLINTENE
- Lapas galotnē vairāk vai mazāk nosmailētas. Vainaglapas ar plati ķīļveidīgu, bieži pat kātveida pamatu 10
- 10 Lapas virspusē spīdīgas, tumši zaļas. Ziedkopas pa lielākam daļai ar 4—6 ziediem. Zieda pamatne un kausis kails vai ar nedaudz matiņiem. Auglis ar 2—4 kauliņiem. Savvaļā Austrumsibīrijā ap Baikala ezera dienvidu galu. Kultūrā ļoti bieži. Ražo dīgstošas sēklas *C. LUCIDA* Schlecht. — SPOŽA KLINTENE
- Lapas virspusē nespodri zaļas, ar paliekošiem retiem matiņiem. Ziedkopā 1—3 ziedi. Zieda pamatne un kausis klāts ar vairāk vai mazāk villainiem matiņiem. Auglis ar 2 kauliņiem. Savvaļā Ziemeļķīnā, Mongolijā. Kultūrā paretī. Ražo dīgstošas sēklas *C. ACUTIFOLIA* Turcz. — SMAILLAPU KLINTENE
- 11 Ziedkopā 10—20 ziedi, kas izvietoti samērā reti. Ziedu pamatnes un kauslapas kailas vai ar retiem matiņiem. Lapas vasarzaļas, apakšpusē bāli zaļas, plāni villainas, drīz paliek gandrīz vai pilnīgi kailas. Auglis sarkans. Savvaļā Kaukazā, Rietumsibīrijā, Vidusazijā, Ķīnā. Kultūrā reti (Rīgā, Salaspilī u. c.). Ražo dīgstošas sēklas *C. MULTIFLORA* Bge. — DAUDZZIEDU KLINTENE

29. att. Dekorativi veidojumi no vārpainās korintes un spožās klintenes pie Akadēmiskā operas un baleta teatra (Rīgā).

- Ziedkopā 1—3 ziedi. Guloši krūmi. Lapas ziemzaļas, eliptiskas, 1,5—3 cm garas. Augļi ieapaļi, koši sarkani. Savvaļā Ķīnas centralajā daļā. Kulturā ļoti reti (Salaspilī)
C. DAMMERI C. K. Schneid. — DAMMERA KLINTENE

2. *Chaenomeles* Ldl. — Zemās cidonijas

Ziedi pa 1, lieli, līdz 5 cm diametrā, attīstās lapu žāklēs, rožainā līdz oranžā krāsā. Lapas ar nierveida pielapām, kailas. Auglī ieslēgtās sēklas ar ādainu

apvalku. Zemi krūmi. Ģints republikā pārstāvēta ar 3 sugām, kuras galvenokārt lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- i Lapas apakšpusēs un irbuži kaili. Lapas plati olveidīgas līdz plati eliptiskas 2
- Lapas no apakšpusēs un irbuži mataini. Lapas lancetiskas līdz lineāli lancetiskas. Savvaļā Ķīnā. Kulturā ļoti reti (Salaspili) *C. CATHAYENSIS* (Hemsl.) C. K. Schn. — KATAJAS ZEMĀ CIDONIJA
- 2 Lapas iegareni olveidīgas, 3—8 cm garas, asi zāgzbainas, galotnē nosmailētas. Ziedi 3—4,5 cm plati, šarlaksarkani vai rožaini, reizēm arī balti. Auglis 3,5—4 cm resns, zaļš vai iedzelteni zaļš. 1-gadīgie dzinumi gludi. Savvaļā Ķīnā. Kulturā bieži. Ražo dīgstošas sēklas *C. JAPONICA* (Thunb.) Ldl. — JAPANAS ZEMĀ CIDONIJA
- Lapas platas, eliptiskas, 3—5 cm garas, gar apmali ar strupiem zāgzbobiņiem, galotnē vairāk vai mazāk noapaļotas. Ziedi 2—2,5 cm plati, sarkani. Auglis sīkāks, dzeltens. 1-gadīgie dzinumi ar sīkām kārpiņām. Savvaļā Japānā. Kulturā paretī. Ražo dīgstošas sēklas *C. MAULEI* (Mast.) C. K. Schn. — MAULEJA ZEMĀ CIDONIJA

3. *Cydonia* Mill. — Cidonija

Ziedi lieli, līdz 5 cm diametrā, attīstās nelielu dzinumu galotnēs, bāli rožainā krāsā. Lapas bez pieļapām, apakšpusē villainas, uz jauniem dzinumiem tūbainas. Vidēji lieli krūmi. Ģints republikā pārstāvēta

ar 1 sugu, kuru lieto augļkopībā un dekoratīvos apstādījumos.

Lapas olveida, ar līdzenu apmali, apakšpusē pelēki villainas. Ziedi balti vai nedaudz iesarkani. Auglis liels, bumbierveida vai apaļš, villains, gatavs dzeltenā krāsā. Savvaļā Priekškaukaza austrumos, Vidusazijā, Iranā. Kultūrā ļoti reti (Talsos, Rīgā u. c.). Ražo dīgstošas sēklas
 C. VULGARIS Pers. — PARASTĀ CIDOŅIJA

4. *Pyrus* L. — Bumbieres

Ziedi sakārtoti mazziedainās vairogveida ziedkopās. Lapas ar veselu apmali vai sīki zāgzobainas. Augļa mīkstums ar cietām, akmensveida šūnām. Krūmi līdz otrā lieluma koki. Ģints republikā pārstāvēta ar 3 sugām, kuras lieto augļkopībā un dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Lapas ar līdzenu apmali vai augstākais uz jauniem dzinumiem nedaudz zāgzobainas, parasti vairāk nekā 2 reizes garākas nekā platas, sākumā zīdaines, vēlāk kailas. Ziedi balti, irbuļis tikai pie pamata villains. Auglis bumbierveida, 2—2,5 cm garš un ap 2 cm resns. Savvaļā Kaukazā, Ziemeļiranā. Kultūrā ļoti reti (Liepājā, Rīgā u. c.)
 P. SALICIFOLIA Pall. — KĀRKLLAPU BUMBIERE
- Lapas gandrīz gar visu apmali zāgzobainas, parasti tik pat garas kā platas vai nedaudz garākas nekā platas 2
- 2 Lapas ar asiem akotveida zāgzobiņiem, apaļas vai plati ovālas, 5—10 cm garas ar asu smaili lapas galotnē. Ziedu

- pumpuri un jaunie ziedi rožaini. Auglis gandrīz apaļš ar īsu kātiņu, 3—4 cm garš. Savvajā PSRS Tālajos Austrumos, Ķīnā, Korejā. Kultūrā paretī. Ražo dīgstošas sēklas
 P. USSURIENSIS Max. — USURIJAS BUMBIERE
- Lapas ar strupiem zāgzobiņiem, sākumā nedaudz matainas, vēlāk pilnīgi kailas. Ziedi balti. Auglis bumbierveida vai apaļš, uz kātiņa pusi pa lielākai daļai sašaurināts. Savvajā PSRS Eiropas daļas vidusdaļas dienvidos, Vidusazijā, Rietumeiropā, Ziemeļeiropā, pie mums ļoti reti
 P. COMMUNIS L. — MEZA BUMBIERE
- Sī suga pamatā lielākai daļai mūsu dārza bumbieru šķirnēm.

5. *Malus* Mill. — Ābeles

Ziedi sakārtoti mazziedainās vairogveida ziedkopās. Lapas zobainas, reizēm daivainas. Augļa mīkstuma centrs nav ar cietām akmensveida šūnām. Krūmi līdz otrā lieluma koki. Ģints republikā pārstāvēta ar 13 sugām, kuras lieto augļkopībā un dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Lapas pumpurā saritinātas, visas veselas, zāgzobainas, robotas, sīki zobainas, retāk pilnīgi veselām apmalēm
 sek. *Eumalus* Zbl. 2
- Lapas pumpurā salocītas, vairāk vai mazāk daivainas (vismaz uz garvasām), retos gadījumos veselas, bet tad uz garvasām ar rupjiem zobīņiem 9
- 2 Kauslapas uz gataviem augļiem paliekošas 3
- Kauslapas, augļiem nogatavojoties, nokrīt, vainaglapas lancetiskas, iekšpusē baltas, no ārpusē viegli rožainas. Lapas

- sīki, asi zāgzbainas. Pielapas pie pieaugušām lapām vienmēr kailas. Irbulis garāks par putekšņlapām. Zināma tikai kulturā. Domājams, ka cēlusies Ķīnā. Kulturā ļoti bieži *M. BACCATA* (L.) Borkh. — OGU ĀBELE
- 3 Kauslapas uz augļa brīvas, augļi pie pamata ar padziļinājumu 5
- Kauslapas uz augļa saaugušas caurulītē, augļi pie pamata nav ar padziļinājumu vai tikai nedaudz saspiesti 4
- 4 Kauslapas lancetiskas, ziedi pušķos, pumpuros rožaini, izplaukuši balti, reti no ārpuses bāli rožaini. Vainaglapas ar īsu kātiņu. Sastopama kokaudzētavās un botaniskos dārzos, kā arī apstādījumos. Zināma tikai kulturā. Domājams, ka cēlusies Ķīnā *M. PRUNIFOLIA* (Willd.) Borkh. — PLŪMJLAPU ĀBELE, ĶINAS ĀBELE
- Sastopama variācija:
- var. *Rinki* (Koidz.) Rehd. — ar pūkainākiem jauniem dzinumiem un lapu apakšpusēm, īsākiem ziedu kātiņiem, pūkainu ziedā pamatni. Savvaļā Ķīnā. Kulturā ļoti reti.
- Kauslapas olveida. Ziedi pumpuros tumši rožaini sarkani, pēc izplaukšanas bāli rožaini. Domājams, ka augusi savvaļā Ķīnā. Sastopama tikai kulturā, pie mums ļoti reti (Rīgā) *M. SPECTABILIS* (Ait.) Borkh. — KRASŅĀ ĀBELE
- 5 Augļu dārzos kultivētas dažādas ābeļu šķirnes vai arī savvaļā pārgājušas no augļu dārzjiem. Sastopama tikai kulturā visā pasaulē *M. DOMESTICA* Borkh. — MAJAS ĀBELE
- Savvaļā augošas ābeles 6
- 6 Pieaugušas lapas abpusēji kailas. Pumpuri kaili vai gar zviņu malām nedaudz pūkoti. Dzinumi ar ērkšķiem. Savvaļā Eiropas vidus- un ziemeļu daļā, pie mums reti *M. SILVESTRIS* (L.) Mill. — MEZĀBELE

- Pieaugušas lapas apakšpusē vienmēr vairāk vai mazāk pūkainas, dzinumi tikai reti ar ērkšķiem 7
- 7 Lapas asi zāgzobainas 8
- Lapas apmale robota. Ziedi tumši sarkani. Augļi sarkanvioleti ar sarkanu mīkstumu. Savvaļā Vidusazijā. Kulturā ļoti reti (Rīgā)
M. NIEDZWETZKYANA Dieck. — *ŅEDZVEDCKA ABELE*
- 8 Lapas pamatne noapaļota, galotne izstiepta garā smailē, apakšpusē vāji mataina. Savvaļā PSRS Eiropas daļas dienvidos. Kulturā reti (Rīgā, Kazdangā)
M. PRAECOX (Pall.) Borkh. — *AGRĀ ABELE*
- Lapas ar ķīļveida pamatni, galotne nav izstiepta garā smailē, apakšpusē stipri villainas. Savvaļā Kaukazā, Mazazijā. Kulturā ļoti reti (Rīgā)
M. ORIENTALIS Uglitzkich — *AUSTRUMU ABELE*
- 9 Kauslapas, augļiem ienākoties, nokrīt. Irbuļi 3, reti 4, putekšņīcas dzeltenas 10
- Augļi ar paliekošu kausu. Irbuļi 5, reti 4. Putekšņīcas violetas. Lapas plati olveidīgas vai eliptiskas, pie pamata plati nogrieztas vai sirdsveidīgas. Ziedi balti vai bāli rožaini. Auglis dzelteni zaļš. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumos. Kulturā ļoti reti (Rīgā u. c.)
M. CORONARIA (L.) Mill. — *VAINAGA ABELE*
- 10 Lapas visas veselas, uz garvasām ar lieliem, akotsmailiem zobīņiem. Ziedu pumpuri karminsarkani, ziedi purpura krāsā. Kulturā reti (Rīgā, Bulduros, Salaspilī u. c.). Savvaļā nav sastopama, ļoti plaši izplatīta Japānā, bet tikai kulturā. Domā, ka ir krustojums (*M. Sieboldii* × *M. baccata*)
M. FLORIBUNDA Sieb. — *DAUDZZIEDU ABELE*
- Lapas vismaz uz garvasām vairāk vai mazāk daivainas 11
- 11 Augs kokveida 12
- Zems krūms, līdz 2 m augsts, ar horizontāli novietotiem

- zariem. Ziedi tīri balti. Savvaļā Japanā. Kulturā reti (Rīgā, Skriveros u. c.)
 M. SARGENTII Rehd. — SARZENTA ABELE
- 12 Lapas uz īsvasām asi zāgzobainas, nekad nav ar veselām apmalēm. Kauslapas vienādā garumā ar zieda pamatni. Ziedi bāli rožaini. Savvaļā Japanā, Korejā. Kulturā reti (Rīgā u. c.)
 M. SIEBOLDII (Rgl.) Rehd. — ZIBOLDA ABELE
- Lapas uz īsvasām ar veselu apmali vai tikai nedaudz robotas. Kauslapas garākas par zieda pamatni. Ziedi balti. Savvaļā Japanā. Kulturā ļoti reti (Rīgā)
 M. ZUMI (Mats.) Rehd. — CUMA ABELE

6. *Sorbus* L. — Pilādži

Ziedi daudziedu vairogveida ziedkopās. Lapas nepārplūksnoti saliktas, arī daivainas, robaini daivainas vai dziļi robainas. Dzinumi bez ērkšķiem. Krūmi līdz otrā lieluma koki. Ģints republikā pārstāvēta ar 10 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Lapas nepārplūksnoti saliktas no zāgzobainām lapiņām
 Apakšģints *Eu-Sorbus* Kom. 2
- Lapas nav nepārplūksnoti saliktas, parasti veselas, daivainas vai plūksnoti šķeltas
 apakšģints *Hahnia* Med. 4
- 2 Sēklotnes vidū auglī brīva telpa. Ziedi balti, ap 1,5 cm plati. Vainaglapas pie pamata ar matiņiem. Irbuļi 5. Auglis ar konisku galu, 1—3 cm resns, bumbierveida vai apaļš, iedzeltenš līdz oranžsarkans, saules pusē tumšsārts. Sēklas ar asām malām. Lapiņu 11—17, asi nosmailētas, vienkārši

- zāgzobainas. Pumpuri lipīgi. Savvaļā Krimā, Eiropas dienvidrietumu daļā, Vidusjūras apgabalā. Kulturā reti (Rīgā, Pūrē u. c.) Ražo sēklas
- *S. DOMESTICA* L. — MĀJAS PILĀDZIS
- Sēklotnes vidū nav brīvas telpas. Lapiņu skaits mazāks. Lapiņas bieži divkārt zāgzobainas. Irbuļi parasti 3 3
- 3 Pumpuri gandrīz kaili, spīdīgi, lipīgi. Lapiņas ar smalkiem, pat akotveida zāgzobiņiem. Augļi 0,5—0,7 cm resni, apaļi, tumši šarlaksarkani. Savvaļā Ziemeļamerikā. Kulturā ļoti reti (Skrīveros). Ražo sēklas
- *S. AMERICANA* Marsh. — AMERIKAS PILĀDZIS
- Pumpuri balti, villaini, ja kaili, tad gar zvīņu apmali ar matiņiem, nav lipīgi. Lapiņu līdz 15, ar rupjākiem un mazāk asiem zāgzobiņiem. Lapas apakšpusē matiņi tikai uz dzīslīņām. Augļi ap 1 cm resni, sarkani. Plaši izplatīta suga savvaļā *S. AUCUPARIA* L. — PARASTAIS PILĀDZIS

Sugai vairākas dārza formas un varietates,
no kurām izplatītākās:

- var. *moravica* Zeng. — augļi lielāki, saldi, bez miecvielām, lapiņām zobiņi tikai līdz pusei;
- f. *fastigiata* Hartw. — ar piramidālu augumu;
- f. *pendula* Koch — ar nokareniem zariem;
- f. *laciniata* Beissn. — ar šķeltām lapiņām;
- f. *integerrima* Hartw. — ar gludmalainām lapiņām;
- f. *fructo luteo* Loud. — ar dzelteniem augļiem.
- 4 Lapas veselas vai neskaidri daivainas, arī roboti daivainas 5
- Lapas vienmēr ar vairāk vai mazāk noteiktām daivām 6
- 5 Lapas apakšpuse balta vai vēlāk pelēki villaina. Lapas apmēram 6—14 cm garas un 5—8 cm platas ar 8—12 diezgan stāviem satuvinātiem dzīslīņu pāriem. Ziedkopa, kaus-

- lapas un zieda pamats balti villains. Irbuļi 2, reti 3. Pum-puri lipīgi, zaļi. Auglis ap 1 cm resns, oranžs līdz šarlak-sarkans. Savvaļā Rietumeiropas kalnos. Kulturā reti (Rīgā, Pūrē, Salaspilī u. c.) Ražo dīgstošas sēklas
- *S. ARIA* Crantz — MILTAINAIS PILĀDZIS
- Lapas apakšpusē vairāk vai mazāk pelēki villainas, nekad nav baltas, vidēji 7—9 cm garas un 6—8 cm platas ar 8—10 sāndzislīņu pāriem. Irbuļi 2—3. Savvaļā Rietumeiropā, Mazāzijā, Ziemeļamerikā. Kulturā reti (Rīgā, Salaspilī u. c.). Krustojums (*S. aria* × *S. torminalis*). Ražo sēklas
- *S. LATIFOLIA* Pers. — PLATLAPAINAIS PILĀDZIS
- 6 Lapas ar 3—6 sānu dzislīņu pāriem, augstākais 1,5 reizes garākas nekā platas, apakšējā daļā dziļi šķeltas. Virspusē gaiši zaļas. Lapas kāts 2—5 cm garš. Auglis 1—2 cm resns, gatavs brūns ar gaišiem punktiem. Savvaļā Vidus-eiropā, Kaukazā, UPSR dienvidrietumu daļā. Kulturā ļoti reti (Rīgā). Ražo sēklas
- *S. TORMINALIS* (L.) Crantz — VILKĀBEĻU PILĀDZIS
- Lielākās lapas ar vairāk nekā 6 sānu dzislīņu pāriem 7
- 7 Lapas pie pamata plūksnoti saliktas, augšējā daļā daivai-nas, vidēji ar 8—10 sānu dzislīņu pāriem, no kuriem 6—8 ieieta lapas daivainajā daļā. Ziedi balti. Augļi 1—1,2 cm resni, sarkani. Savvaļā Skandināvijā, pie mums ļoti reti. Kulturā reti (Rīgā, Kazdangā, Ezerē u. c.). Krustojums (*S. aucuparia* × *S. aria*)
- *S. HYBRIDA* L. — BASTARDPILĀDZIS
- Lapas nav plūksnoti saliktas, daivainas tikai pie pa-mata 8
- 8 Lapas tikai nedaudz garākas nekā platas, vidēji 7—9 cm garas un 6—8 cm platas. Lapas apakšpusē vairāk vai mazāk dzeltenpelēki villainas. Auglis 1—1,7 cm resns, brūngan-sarkans. (Skat. 5. antitezi.) *S. LATIFOLIA* Pers.

- Lapas caurmērā 1,5—2 reizes garākas nekā platas, iegareni olveidīgas vai iegareni eliptiskas, apakšpusē balti vai pelēki villainas, irbuļi pa lielākai daļai 2 9
- 9 Lapas ar 5—8 sānu dzīslīņu pāriem, vidēji 1,5—2 reizes garākas nekā platas, virspusē spīdīgas, apakšpusē pelēki villainas, vēlāk paliek vairāk vai mazāk kailas. Pumpuri spīdīgi zaļi vai brūngani, gar zviņu malām pūkaini. Auglis 1—1,2 cm liels, oranžsarkans ar dzeltenu mīkstumu. Savvaļā Viduseiropā, Skandināvijā, pie mums paretī. Kulturā paretī. Ražo dīgstošas sēklas
. S. *INTERMEDIA* Pers. — ZVIEDRU PILĀDZIS
- Lapas ar 8—12 sānu dzīslīņu pāriem, līdz 2 reizes garākas nekā platas, apakšpusē vairāk pelēki villainas. Auglis sarkans. Savvaļā Viduseiropas kalnos. Kulturā ļoti reti (Rīgā u. c.)
S. *MOUGEOTII* Soy. et Godr. — MUGEOTA PILĀDZIS

7. *Aronia* Pers. — Aronijas

Ziedi sakopoti vairogveida ziedkopās. Lapas veselas ar melnganām svītriņām uz vidus dzīslīņas. Dzinumi bez ērkšķiem. Augļi tumši sarkani vai purpurnelni. Vidēja lieluma krūmi. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto augļkopībā un dekoratīvos apstādījumos.

Lapas eliptiskas vai otrādi olveidīgas, spožas. Ziedkopas kailas vai gandrīz kailas. Ziedi ap 1,2 cm diametrā, pa 12—34 ziedkopā. Augļi melni vai purpurnelni ar 8 sēkliņām. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumos. Kulturā reti (Rīgā, Rāmavā, Salaspilī u. c.)
A. *MELANOCARPA* (Michx.) Ell. — MELNAUGĻU ARONIJA

8. *Micromeles* Decne. — Mikromeles

Ziedi apmēram 1 cm diametrā, sakārtoti pa 2—3 čemuros. Augļi sausi ar zilganu sarmojumu. Lapas rupji zobainas, apakšpusē dzeltenīgi villainas. Krūmi līdz trešā lieluma koki. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto dekoratīvos apstādījumos.

Lapas apakšpusē kailas vai tikai ar nedaudz matiņiem. Lapas plati eliptiskī olveidīgas, ap 8 cm garas un 4,5 cm platas, ar 6—10 sānu dzīslīņu pāriem. Ziedkopas ar 6—12 ziediem. Irbuļi 2. Auglis purpursarkans, eliptisks, ap 0,8 cm resns. Savvaļā Tālajos Austrumos, Ķīnā, Korejā, Japānā. Kulturā ļoti reti (Skrīveros)

M. *ALNIFOLIA* (S. et Z.) Koehne — ALKSŅU MIKROMELE

9. *Amelanchier* Med. — Korintes

Auglī ieslēgtās sēklas ar ādveida apvalku. Ziedi sakārtoti vairāk vai mazāk daudziedainos ķekaros. Lapas zilganzaļas. Auglis melns. Vidēji līdz lieli krūmi. Ģints republikā pārstāvēta ar 4 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Irbuļi nav saauguši, brīvi līdz pat pamatam, īsi, parasti sasniedz tikai putekšņlapu pamatu. Vainaglapas ārpusē spilvotas, baltas, galā sārtas. Lapas olveida līdz ieapaļi olveidīgas, sākumā apakšpusē villainas, vēlāk kailas. Savvaļā Dienvideiropā, Krimā, Kaukazā. Kulturā reti. . . A. *ROTUNDIFOLIA* (Lam.) Dum.-Cours. — APALĻAPAINA KORINTE

- Irbuļi parasti līdz pusei vai arī tikai pie pamata saauguši, garāki, sasniedz putekšņlapu vidu vai pat galotni . . . 2
- 2 Lapas augstākais no vidus ar rupjiem zāgžobiņiem. Dzinumi, lapu apakšpuses, ziedkopu asis sākumā vairāk vai mazāk villainas. Vainaglapas līdz 1,4 cm garas. Gatavs auglis melns. Savvaļā Ziemeļamerikas rietumu daļā. Kultūrā ļoti reti (Skrīveros)
. A. *ALNIFOLIA* Nutt. — ALKSŅLAPU KORINTE
- Lapas vismaz no apakšējās trešdaļas smalki zāgžobainas. Ziedu kātiņi garāki par zieda pamatni un kauslapām . . 3
- 3 Auglenīcas smaile un irbuļa pamatne kaila. Vainaglapas garas un šauras. Lapas īsi nosmailētas, sākumā apakšpusē villainas, vēlāk kailas, plaukstot sarkanās. Auglis sarkans. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kultūrā reti (Skrīveros, Salaspilī u. c.)
. A. *CANADENSIS* Med. — KANADAS KORINTE
- Auglenīcas smaile un irbuļa pamatne villaina, vainaglapas otrādi olveidīgas, apmēram 2 reizes garākas nekā platas. Irbuļi saauguši pāri vidum. Lapas plati olveidīgas, pie pamata pa lielākai daļai plati sirdsveidīgas, jaunas apakšpusē balti villainas, vēlāk kailas. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kultūrā bieži, vietām pārgājušas savvaļā. . . .
A. *SPICATA* (Lam.) Koch — VĀRPAINĀ KORINTE

10. *Pyracantha* Roem. — Pirakantas

Mūžzaļi nelieli krūmi. Lapas robainas, vismaz galotnē ar nedaudz zobīņiem. Dzinumi ar ērkšķiem. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto dekoratīvos apstādījumos.

Dzinumi ērkšķaini, sākumā ar pelēkiem matiņiem. Lapas ziemzaļas, pa lielākai daļai 3,5 cm garas, robainas, spožas, gandrīz vienmēr kailas. Ziedkopas ar daudzām baltiem vai iesarkaniem ziediem. Auglis spīdīgi ugunssarkans. Savvaļā Eiropas dienvidu daļā, Krimā, Kaukazā. Kulturā reti (Salaspilī, Rīgā u. c.)

. *P. COCCINEA* Roem. — KOSSARKANA PIRAKANTA

11. *Mespilus* L. — Mespils

Ziedi pa vienam, lieli, līdz 5 cm diametrā. Augļi ieslēgtās sēklas ar cietu kaulainu apvalku. Parasti krūmi. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kura vāji ziemcietīga, bargās ziemās izsalst.

Lapas ar līdzenu apmali vai smalkiem zobīņiem, apakšpusē smalki villainas. Lapas kāts 0,5—0,7 cm garš. Ziedi 0,4—0,5 cm plati, balti, ar ļoti īsu kātiņu. Auglis liels, augšdaļā plakans, nogatavojies brūns. Savvaļā Krimā, Kaukazā, Vidusāzijā, Ziemeļķīnā. Kulturā ļoti reti (Rīgas Jūrmalā, Salaspilī) *M. GERMANICA* L. — VĀCU MESPILS

12. *Crataegus* L. — Vilkābeles

Ziedi parasti sakārtoti pa vairākiem ziedkopās. Lapas lielas, veselas vai daivainas. Augļi ieslēgtās sēklas ar kaulainu apvalku. Krūmi līdz trešā lieluma koki. Ģints republikā pārstāvēta ar 17 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Lapas veselas vai nedaudz daivainas (iegriezumu dziļums nepārsniedz $\frac{1}{3}$ lapas plātnes puses), retāk ar dziļākiem iegriezumiem pie lapas pamatnes. Irbuļi un sēklas augļi parasti 3—5, retāk 1—3 2
- Lapas dziļi daivainas, šķeltas vai pat dalītas 14
- 2 Augļi melni. Lapas tikai augšējā daļā sekli 7-daivainas, lapas plātnes pamatnes daļa ar veselu apmali. Ērkšķi 1,5—3 cm garī, reizēm paresti. Ziedkopa ar apm. 12 baltiem ziediem. Kauss apm. $\frac{3}{4}$ no zieda pamatnes garuma. Savvaļā Ziemeļamerikas rietumu daļā. Kulturā reti (Skrīveros, Kazdangā u. c.) Ražo dīgstošas sēklas
- C. DOUGLASII Ldl. — DUGLASA VILKABELE
- Augļi dzelteni, oranži, sarkani vai brūni sarkani 3
- 3 Ziedkopu asis un ziedu kātiņi kaili vai tikai nedaudz mataini 4
- Ziedkopu asis un kātiņi biezi villaini 9
- 4 Lapas pilnīgi veselas, tikai uz garvasām lapas galotnē ar 3—5 seklām daivām, kailas, otrādi iegarenas, pie pamata ķīļveida, vēlāk gandrīz ādainas. Lapas kāts parasti īsāks par 1 cm. Ērkšķi ap 8 cm garī, stingri. Ziedi balti. Putekšņlapas ap 10. Irbuļi un sēklas parasti 2. Auglis ap 1 cm resns, uz augšu stāvošām kauslapām, sākumā brūngans, vēlāk koši sarkans. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kulturā reti (Rīgā u. c.). Ražo sēklas
- C. CRUS-GALLI L. — GAIĻPIESA VILKABELE
- Lapas kā uz īs- tā garvasām ar vairākām daivām 5
- 5 Lapas daivas asas, veselām apmalēm, zāģzobainas vai asi zobainas 6
- Lapas daivas strupas, robainas. Ziedi balti vai viegli rožaini. Ziedu kātiņi un zieda pamatne kaila. Irbuļi un sēklas parasti 2. Auglis ap 1 cm resns, sarkans. Savvaļā PSRS Eiro-

- pas daļas rietumos, Skandināvijā, Viduseiropā. Pie mums ļoti reti. Kulturā reti (Salaspilī, Rīgā u. c.)
- . . . *C. OXYACANTHA* L. — DIVIRBUĻU VILKĀBELE
- 6 Lapas daivas veselām malām vai tikai netālu no galotnes ar nedaudz zobīņiem, daivas nobeidzas ar īsu cietu smaili. Kauslapas īsas, apmēram 2 reizes garākas nekā platas, manāmi atpakaļ atliekušās. Ziedi balti vai sarkani, bieži pildīti. Ziedu kātiņi un ziedu pamatnes apakšējā daļā bieži ar matiņiem. Irbulis un sēkla parasti pa 1. Auglis 0,8—0,9 cm resns, olveida, tumši vai brūngani sarkans. Savvaļā bieži. Kulturā ļoti bieži
- . . . *C. MONOZYNA* Jacq. — VIENIRBUĻA VILKĀBELE
- Sugai daudz variāciju un dārza formu, no kurām izplatītākās:
- f. *florē albo-pleno* hort. — ar baltiem un pildītiem ziediem;
- f. *florē roseo-pleno* hort. — ar rožainiem un pildītiem ziediem;
- f. *florē kermesino-pleno* hort. — ar karminsarkaniem pildītiem ziediem;
- f. *florē roseo* hort. — ar rožainiem ziediem.
- Lapu daivas ar zāgzobainām, divkārt zāgzobainām vai arī robainām apmalēm. Irbuļi un kauliņi parasti 3—5 7
- 7 Kauslapiņas ar veselām apmalēm vai nedaudz zobīņiem, pa lielāki daļai īsakas par zieda pamatni. Lapas olveida, otrādi olveidīgas vai plati rombiskas, 4—8 cm garas, daivainas, koši tumšzaļas, apakšpusē daudz gaišākas, pa lielāki daļai kailas. Ziedi balti. Auglis asinssarkans. Savvaļā PSRS Eiropas daļas austrumos, Sibīrijā, Vidusāzijā, Mongolijā. Kulturā reti (Rīgā, Skrīveros, Jēkabpilī u. c.). Ražo sēklas
- C. SANGUINEA* Pall. — ASINSSARKANĀ VILKĀBELE
- Kauslapu apmales ar dziedzerotiem robiņiem 8

- 8 Putekšņīcas rožainas. Lapas plati olveidīgas vai rombiskas ar divkārtzāgzobainu apmali. Ziedkopas ar 8—12 ziediem. Augļi sarkani. Savvaļā Ziemeļamerikā, Kanadas austrumu daļā. Kulturā reti. Ražo sēklas
C. FLABELLATA (Bosc) Koch — VEDEKĻA VILKĀBELE
- Putekšņīcas baltas vai bāli dzeltenas. Lapas kailas, rombiskas līdz ieapaļas, sekli daivainas, pamatne vairāk vai mazāk ķīļveida. Ērkšņi 4—9 cm gari. Ziedi balti. Irbuļi sākas zemāk par auglēnīcas smaili. Auglis apmēram 1,2 cm resns, ķieģeļsarkans. Savvaļā Ziemeļamerikā. Kulturā reti (Rīgā, Kazdangā u. c.). Ražo dīgstošas sēklas
C. ROTUNDIFOLIA Moench — APAĻLAPAINĀ VILKĀBELE
- 9 Augļi lieli, 1,3—2,5 cm plati 10
- Augļi mazāki, 0,5—1 cm plati 12
- 10 Putekšņīcas bāli dzeltenas 11
- Putekšņīcas rožainas. Lapas apakšpusē, sevišķi uz dzīliņām, ar matiņiem, otrādi olveidīgas līdz iegarenas, pie pamata ķīļveidīgi sašaurinātas. Ērkšņi līdz 8 cm gari. Auglis dzeltens ar sarkanu vaigu un izkaisītiem punktiem. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kulturā ļoti reti (Rīgā, Vadakstē). Ražo sēklas
 C. PUNCTATA Jacq. — PUNKTOTĀ VILKĀBELE
- 11 Augļi gandrīz lodveidīgi, šarlaksarkani ar izkaisītiem punktiņiem. Lapas apakšpusē paliekoši balti matainas, olveida līdz plati olveidīgas ar asām daivām. Ziedkopā līdz 20 baltu ziedu. Savvaļā Ziemeļamerikā. Kulturā ļoti reti (Kazdangā). Ražo sēklas
C. MOLLIS (Torr. et Gray) Schelle — MIKSTĀ VILKĀBELE
- Augļi plati eliptiski vai bumbierveida, koši oranžsarkani ar izkaisītiem bālākiem punktiņiem. Lapas olveida ar asu smaili un platu ķīļveida pamatu. Ziedkopas ar 10—15 baltiem

- ziediem. Savvaļā Ziemeļamerikas ziemeļaustrumu daļā. Kultūrā paretī. Ražo dīgstošas sēklas
 . . . *C. SUBMOLLIS* Sarg. — PAMIKSTA VILKĀBELE
- 12 Kauslapiņas apmale ar dziedzerotiem zobiņiem 13
 — Kauslapiņas ar veselām apmalēm, bez dziedzerīšiem. Krūms bez ērkšķiem vai ar ļoti nedaudziem ap 3 cm gariem ērkšķiem. Lapas apakšpuse spilvota. Savvaļā Tāļajos Austrumos. Kultūrā ļoti reti (Rīgā) *C. MAXIMOWICZII* C. K. Schn. — MAKSIMOVICA VILKĀBELE
- 13 Kauslapas uz augļa stāvas. Lapas mazliet ādainas, otrādi olveidīgas līdz gandrīz ieapaļas, ar zāgzbainu apmali, virspusē nedaudz spožas, apakšpusē uz dzisliņām ar matiņiem. Auglis līdz 1,2 cm resns, šarlaksarkans. Savvaļā Ziemeļamerikā. Kultūrā ļoti reti (Rīgā). Ražo sēklas . . .
C. PRUNIFOLIA (Marsh.) Pers. — PLŪMJLAPAINĀ VILKĀBELE
- Kauslapas uz augļa atpakaļ atliektas. Ērkšķi līdz 16 cm gari, spīdīgi purpurbrūni. Lapas zāgzbainas, retāk sekli daivainas, ap 10 cm garas. Auglis apmēram 1,4 cm resns, lodveida, spīdīgi asinssarkans. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kultūrā paretī. Ražo dīgstošas sēklas . . .
C. MACRACANTHA Lodd. — LIELĒRKŠĶAINĀ VILKĀBELE
- 14 Auglis melns. Auglenīcas virsotne kaila. Jaunie dzinumi biezi balti villaini. Lapas ar 9—13 daivām, apakšpusē biezi balti villainas. Ziedi balti, noziedot rozāini. Savvaļā Eiropas dienvidaustrumu daļā. Kultūrā reti (Skrīveros, Salaspilī, Vecaucē u. c.). Ražo dīgstošas sēklas
 . . . *C. NIGRA* Waldst. et Kit. — MELNĀ VILKĀBELE
- Auglis sarkans vai iedzeltens 15
- 15 Irbuļi 1—2, retos ziedos 3 16
 — Irbuļi 5, reti 4. Dzinumi kaili vai ar retiemi matiņiem. Lapas

- pa lielākai daļai ar 9 daivām, cieši, gandrīz līdz vidus dzīslīgai dalītas. Ziedi balti. Auglis tumši sarkans ar dzelteniem punktiem, apaļš. Savvaļā Tālajos Austrumos, Ķīnā, Korejā. Kulturā reti
 C. PINNATIFIDA Bge. — PĻUKSNAINĀ VILKĀBELE
- 16 Lapas īsi un strupi daivainas, ar šķēlumiem ne dziļāk kā līdz lapas puses vidum. Irbuļi parasti 2. (Sk. 5. antitezi.)
 C. OXYCANTHA L.
- Lapas plati vai olveidīgi apaļas ar vairāk vai mazāk smailām daivām un dziļākiem iegriezumiem. Lapu daivas atdalītas ar diezgan platām jomām, vāji zāgzbainas vai gandrīz līdzinām apmalēm. (Sk. 6. tezi.)
 C. MONOZYNA Jacq.

3. apakšdz. — *Rosoideae* Focke

Augļlapu ziedā daudz. Augļi pa lielākai daļai sulīgi vai sausi, nekad neatveras. Pielapas gandrīz vienmēr attīstītas. Apakšdzimta republikā pārstāvēta ar 4 ģintīm.

1. *Kerria* DC. — Kerijas

Lapas vienkāršas, 3—10 cm garas, vasarzaļas. Ziedi dzelteni. Nelieli krūmi. Bargās ziemās stipri apsalst, sevišķi dekoratīvās formas. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto dekoratīvos apstādījumos.

Dzinumi zaļi, lapas gari nosmailētas. Ziedi zelta dzelteni, pa lielākai daļai pildīti. Savvaļā Ķīnā, ievesta Eiropā no Japānas dārziem. Kulturā reti (Rīgā, Salaspilī)
 K. JAPONICA DC. — JAPANAS KERIJA

2. *Rubus* L. — Avenes. Kazenes. Lācenes

Lapas plūksnoti līdz staraini saliktas, lapiņas pa lielākai daļai zobainas. Sēklotnes brīvas, parasti sēdošas uz ieliektas vai koniskas zieda pamatnes. Auglis salikts no daudziem kauleņiem. Puskrūmi līdz vidēji lieli krūmi. Ģints republikā pārstāvēta ar 13 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos, augļkopībā, kā arī vairākas sugas sastopamas savvaļā.

Sugu noteikšanas tabula

1	Lakstaugi ar ložņājošu koksainu stumbru	2
—	Puskrūmi ar pārkoksnētiem zemes stumbriem	3
2	Lapas vienkāršas, daivainas, sirdsveida. Ziedi pa 1 uz gariem kātiņiem. Augi divmāju. Auglis sākumā sarkans, vēlāk dzeltenš. Pareti sastopama savvaļā	
	<i>R. CHAMAEMORUS</i> L. — LĀCENES	
—	Lapas staraini saliktas no 3 lapiņām. Ziedi pa 3—10 ķekaros, stublāja galotnē. Auglis sarkans. Kauslapas no augļa atliekušās. Bieži sastopama savvaļā	
	<i>R. SAXATILIS</i> L. — KAULENES	
3	Lapu vairums 5-staraini saliktas. Auglis nogatavojies melns, nokrīt reizē ar zieda pamatni	10
—	Lapas staraini daivainas vai 3-staraini saliktas, reizēm dažas 5-starainas, bet tad stublājs sniegbalti sarmots. Augļi sarkani, gatavi ļoti viegli atdalās no koniskās zieda pamatnes	4
4	Lapas plūksnoti vai staraini saliktas. Augs vairāk vai mazāk dzeloņains	5
—	Lapas tikai daivainas. Augi bez dzeloņiem	8

- 5 Ziedi rožaini. Dzinumi, lapu kātiņi un ziedu kātiņi ar sarkaniem dziedzerotiem sariņiem. Lapas 3- vai 5-staraini saliktas. Ziedi sakārtoti pa 6—10 vairogveida ziedkopās. Auglis oranžsarkans. Savvaļā Japanā, Korejā. Kultūrā ļoti reti (Salaspilī)
R. PHOENICOLASIUS Max. — PURPURAUGĻAINĀ AVENE
- Ziedi balti 6
- 6 Dzinumi ar likiem dzeloņiem, balti sarmoti. Lapas ar smalkiem un dziļiem zobiņiem, ar 4—6 cm garu kātu. Ziedi dzinumu galos biežās čemurveida skarās. Kauslapas nosmailētas, apmēram vainaglapu garumā. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kultūrā ļoti reti (Salaspilī)
R. OCCIDENTALIS L. — KAZEŅVEIDA AVENE
- Dzinumi kaili vai ar taisniem dzeloņiem 7
- 7 Lapu kāti, kausiņi un ziedu kātiņi ar dziedzersariņiem un dzelonīšiem. Ziedi mazziedainās ziedkopās vai pat pa 1 lapu padusēs. Auglis koši sarkans, retāk balts. Savvaļā Ziemeļamerikas vidus daļā. Kultūrā ļoti reti (Salaspilī)
R. STRIGOSUS Michx. — SARAINĀ AVENE
- Augs bez vai ar ļoti maz dziedzersariņiem. Ziedi dzeltenbalti, sakārtoti nolikušās mazziedainās ziedkopās. Augļi sarkani vai retāk dzelteni. Plaši izplatīta savvaļā
R. IDAEUS L. — MEŽA AVENE
- Sastopamas ļoti daudz kultūras šķirnes.
- 8 Ziedi sarkani, sakārtoti 4—5 cm platos vairogos. Dzinumi, lapu un ziedu kātiņi ar dziedzerotiem sariņiem. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kultūrā pāreji. Ražo sēklas.
R. ODORATUS L. — SMARŽIGĀ AVENE
- Ziedi balti 9
- 5 Lapas 4—8 cm platas, ar 3—8 cm garu kātu, jaunas abpusēji mīkstmatainas. Dzinumi mīksti villaini. Ziedi pa lielākaļai

- pa vienam, līdz 6 cm plati. Auglis brūngansarkans. Savvaļā Ziemeļamerikas rietumu daļā. Kultūrā ļoti reti (Salaspili)
 R. DELICIOSUS Torr. — KRĀSŅA AVENE
- Lapas 10—30 cm platas, tikai nedaudz matainas. Ziedi pa 3—6 sakārtoti vairogos, caurmērā 4 cm plati. Auglis sarkans. Savvaļā Ziemeļamerikā. Kultūrā reti (Skrīveros, Salaspili u. c.). Ražo sēklas
R. PARVIFLORUS Nutt. — MAZZIEDU NUTKAS AVENE
- 10 Pielapas plati linealas. Stublājs taisns vai lokveida, bet galotne nekad nenoliecas līdz zemei un nekad neiesakņojas 11
- Pielapas lancetiskas. Stublājs lokveida vai ložņājošs. Galotne bieži noliecas līdz zemei un iesakņojas. 12
- 11 Dzeloņi īsi, bieži koniski, sarkanmelni. Lapa salikta no 7 lapiņām, apakšpusē kaila. Auglis sarkani melns. Putekšņlapas garākas par irbuļiem. Sastopama bieži savvaļā . . .
 R. NESSENSIS W. Hall. — MELNAS CUCENES
- Dzeloņi spēcīgi. Lapas saliktas no 5 lapiņām, apakšpusē pūkainas. Auglis melns. Putekšņlapas nedaudz īsākas par irbuļiem. Savvaļā ļoti reti
 R. PLICATUS W. et N. — VEDEKĻA CUCENES
- 12 Dzinumi kaili, nav sarmoti, stāvus uz augšu. Lapas pa lielākai daļai saliktas no 5 lapiņām. Ziedi balti vai gaiši rozāini. Kauslapas no augļa atliekušās. Savvaļā reti . . .
 R. CORYLIFOLIUS Smith — LAZDLAPU KAZENES
- Dzinumi vienmēr balti sarmoti, guloši vai pacilus. Lapas pa lielākai daļai saliktas no 3 lapiņām. Ziedi balti. Kauslapas piespiedušās pie augļa. Savvaļā ļoti bieži
 R. CAESIUS L. — KAZENES

3. *Dasiphora* Raf. — Čužas

Lapas plūksnoti vai staraini saliktas, lapiņas ar līdzenu apmali. Kauss un vainags 5-lapains. Pielapas saaugušas ar lapas kātu. Ziedi dzelteni, sakārtoti dziņumu galos vairākziedu ziedkopās. Nelieli krūmi. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kura sastopama savvaļā un tiek lietota dekoratīvos apstādījumos.

Ziedi dzelteni, lapiņu virspuses netīri zaļas. Augums līdz 1 m. Savvaļā reti. Kultūrā bieži
 D. FRUTICOSA (L.) Rydb. — ČUZAS

4. *Rosa* L. — Rozes

Lapas plūksnoti saliktas, lapiņas pa lielākai daļai zobainas. Sēklotnes ieslēgtas krūz- vai lodveida zieda pamatnē, bet nav ar to saaugušas. Vidēji līdz lieli krūmi. Ģints republikā pārstāvēta ar 19 sugām, kuras apvienotas 6 sekcijās.

1. sekcija — *Synstylae* DC.

Irбуļi paceļas virs zieda pamatnes, saauguši stobriņā, parasti vienādā garumā ar iekšējām putekšņlapām vai nedaudz garāki par tām. Sekcija republikā pārstāvēta ar 2 sugām, kuras lieto dekoratīvajā dārzkopībā.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Pielapas dziļi ķemmveidīgi dalītas. Dzeloņi parasti pa pāriem. Ziedu kātiņš ar matiņiem. Ziedkopa ar daudz ziediem, piramidāla. Ziedi sīki, pa lielākai daļai balti. Lapas saliktas no 5—9 lapiņām. Ložņājošs krūms. Savvaļā Ķīnā, Japānā. Kulturā reti (Salaspilī, Rīgā u. c.)
 R. MULTIFLORA Thunb. — DAUDZZIEDU ROZE
- Pielapas ar veselu apmali. Dzeloņi izklaidus. Ziedu kātiņi kaili. Mūžzaļš krūms, ar spožām lapām. Ziedi piramidālās ziedkopās. Savvaļā Ķīnā, Japānā. Kulturā ļoti reti (Kazdangā, Salaspilī).
 R. WICHURAIANA Crep. — VICHURA ROZE

2. sekcija — *Cinnamomeae* DC.

Irbuļi nepaceļas virs zieda pamatnes. Ziedi pa 1 vai 3, retāk vairāki, sakārtoti vairogveida ziedkopās. Pielapas paplašinātas un pakāpeniski pāriet platās un pagarinātās austiņās. Sekcija republikā pārstāvēta ar 4 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Dzinumi biezi spilvoti, ar lielu skaitu dzeloņu, kuri savukārt spilvoti, ar sariņu un adatu piejaukumu. Lapas saliktas no 5—9 lapiņām, tumši zaļas, krokotas. Pielapas lielas, platas. Ziedi tumši rozaini, retāk balti. Auglis 2,5 cm resns, saspiesti apaļš. Savvaļā Tālajos Austrumos, Ķīnā, Japānā, Korejā. Kulturā bieži. Ražo dīgstošas sēklas
 R. RUGOSA Thunb. — KROKOTĀ ROZE
- Dzinumi un dzeloņi nav mataini, lapas nav krokotas 2

- 2 Dzeļoņi lieli, plati, reti izvietoti uz dzinuma, manāmi izliekti. Kausiņš paliek pie augļa. Pielapas platas, bieži gar apmali dziedzerainas, ar atstāvošām olveida austiņām. Savvaļā Vidusāzijā, Rietumsibirijā, Mongolijā, Ķīnā. Kulturā ļoti reti (Salaspilī). . . . R. *LAXA* Retz. — IRDENĀ ROZE
- Dzeļoņi sīki, tievi, bieži ar sariņu piejaukumu, adatveida . . . 3
- 3 Dzeļoņi tievi, taisni, samērā daudziem dzinumiem sakārtoti pa vairākiem kopā. Lapas abpusēji zilšanas vai bāli zaļas, sastāv no 5—7 lapiņām ar rupji zobainām apmalēm. Ziedi rožaini. Auglis olveida, slīps, līdz 2 cm resns. Savvaļā Eiropas ziemeļu daļā, Sibirijā, Vidusāzijā, Mongolijā, Ķīnā, Japānā. Kulturā ļoti bieži R. *ACICULARIS* Ldl. — DZEĻOŅAINĀ ROZE
- Dzeļoņi izliekti, dažreiz vāji liekti vai pat retos gadījumos taisni, bet vienmēr tikai pa 1. Dzinumu miza sarkanbrūna. Lapa salikta no 5—7 lapiņām, apakšpusē ar bieziem īsiem matiņiem. Pielapas gar apmali nedaudz ieritinātas — sevišķi uz neziedošiem dzinumiem. Ziedi pa lielākai daļai pa 1, reti pa 2—5 ziedkopā, rožaini. Savvaļā bieži R. *CINNAMOMEA* L. — RUDĀ ROZE

3. sekcija — *Pimpinellifoliae* DC.

Irbuļi nepaceļas virs zieda pamatnes. Lapas uz ziedošiem dzinumiem saliktas no 7—9 lapiņām, apakšpusē ar daudz dziedzerīšiem, veselas. Ziedi balti, rožaini vai dzeltenī. Dzeļoņi taisni, tievi, parasti kopā ar dzeļoņsariņiem, sevišķi uz ziedošiem dzinumiem. Sekcija republikā pārstāvēta ar 1 sugu.

Dzinumi ar dzeļoņiem noklāti nevienmērīgi. Lapas parasti saliktas no 7—9 lapiņām. Lapiņas sīkas, ieapaļas, vienkārši

zobainu apmali. Ziedi balti, retāk rožaini. Auglis ieapaļš, reti iegarens, tumši sarkans līdz melns. Savvaļā Eiropā, Vidusazijā, Mazazijā. Kulturā ļoti bieži. Ražo dīgstošas sēklas. . . . *R. SPINOSISSIMA* L. — MAIJROZĪTE

4. sekcija — *Luteae* Crep.

Irbuļi nepaceļas virs zieda pamatnes. Lapas uz ziedošiem dzinumiem saliktas no 5—7 lapiņām. Kauslapas parasti daivainas, retāk veselas. Ziedi dzeltenī. Dzeloņi lieli, parasti izliekti. Sekcija republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto dekoratīvos apstādījumos.

Dzeloņi taisni. Lapiņas tumši zaļas. Savvaļā Vidusazijā, Mazazijā, Himalajos. Kulturā ļoti reti (Salaspilī)
. *R. FOETIDA* Herrm. — DZELTENA ROZE

5. sekcija — *Gallicae* Crep.

Irbuļi nepaceļas virs zieda pamatnes. Ziedošo dzinumu lapas saliktas no 3—5 lapiņām, lielas un stingras. Kauslapas pēc noziedēšanas atpakaļ atliektas, ātri nokrīt. Sekcija republikā pārstāvēta ar 3 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Dzinumi ar dzeloņiem un sariņveida adatiņām. . . . 2
— Dzinumi tikai ar dzeloņiem, bet bez sariņveida adatiņām.
Lapiņas gandrīz pareizi zāgzobainas, virspusē bāli zaļas.
Kulturā ļoti reti (Salaspilī). Iespējams, ka krustojums
(*R. corymbifera* × *R. gallica*) . *R. ALBA* L. — BALTA ROZE

- 2 Lapiņas ādainas. Ziedi pa lielākai daļai pa 1, lieli, gaiši līdz tumši sarkani. Savvaļā Dienvideiropā un Mazāzijā. Kultūrā bieži. Ražo dīgstošas sēklas
 R. GALLICA L. — FRANĀU ROZE
- Lapiņas nav ādainas. Ziedi pa lielākai daļai sakārtoti pušķos, pildīti un ļoti smaržīgi. Savvaļā Mazāzijā, Aizkaukaza austrumos, Irānā. Kultūrā reti (Salaspilī, Rīgā u. c.).
 R. CENTIFOLIA L. — SIMTLAPU ROZE

6. sekcija — *Caninae* Crep.

Ir buļi nepaceļas virs zieda pamatnes. Stumbrs ar vienādiem, izvaidītiem, izliektiem, resniem dzeloņiem, dažreiz uz ziedošiem dzinumiem ar dziedzerainiem sariņiem. Augšējās kauslapas pa lielākai daļai daivainas. Lapas saliktas no 7, retāk no 5 lapiņām. Sekcija republikā pārstāvēta ar 8 sugām, kuras pa lielākai daļai izplatītas republikā savvaļā, bet dažas lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Dzeloņi vairāk vai mazāk āķveidīgi saliekti ar apaļu pamatu 4
- Dzeloņi taisni vai tikai viegli saliekti. 2
- 2 Lapiņas pūkainas 3
- Lapiņas kailas. Dzinumi, lapas un pielapas ar zilganu sarmojumu. Lapiņas asi zāgzobainas. Savvaļā Viduseiropā. Kultūrā bieži. Ražo dīgstošas sēklas
 R. GLAUCA Pourret — SARKANLAPU ROZE

- 3 Lapas lielas, vidēji 3 cm platas un 5 cm garas. Ziedu kātiņi ar dziedzerīšiem, skārbi, tāpat kā ziedu pamatne ar mīkstiem dzelonīšiem. Ziedi sarkani, retāk bāli rožaini. Auglis līdz 2 cm resns, šarlaksarkans līdz tumši sarkans. Savvaļā Eiropā un arī pie mums (reti). Kulturā reti
 R. POMIFERA Herrm. — ĀBOLU ROZE
- Lapas sikākas, līdz 2 cm platas un 3,5 cm garas. Ziedu kātiņi ar nedaudz maigiem dziedzerīšiem. Ziedu pamatne un auglis pa lielākai daļai kaili, ar nedaudz dziedzerīšiem, bet nekad nav mīksti dzelonāini. Ziedi gaiši rožaini. Auglis sikāks. Savvaļā Viduseiropā, Skandināvijā, Mazāzijā, pie mums pāri. Kulturā ļoti reti
 R. MOLLIS Smith — MIKSTĀ ROZE
- 4 Lapas manāmi smaržo pēc ābolu vīna, apakšpusē uz visas plātnes ar dziedzerīšiem. Ziedi koši rožaini, retāk balt-rožaini vai balti. Lapiņas ar atstāvošiem zobīņiem, pie pamata noapaļotas. Kauslapas, auglim nogatavojoties, nobirst. Savvaļā pāri
 R. EGLANTERIA L. — SMARZLAPU ROZE
- Lapas nesmaržīgas, apakšpusē pa lielākai daļai bez dziedzerīšiem, retāk ar nedaudz dziedzerīšiem, bet arī tad bez vīna smaržas 5
- 5 Kauslapas pēc ziedēšanas atpakaļ atliektas, pirms augļa gatavības nokrīt. Irbuļi kaili vai ar matiņiem. 7
- Kauslapas pēc noziedēšanas stāvas vai izplestas, paliek līdz augļa gatavībai. Irbuļi veido lielu villainu galviņu 6
- 6 Lapas pilnīgi kailas, pa lielākai daļai zilgani sarmotas. Ziedi koši sarkani. Auglis apaļīgs. Savvaļā bieži. Kulturā ļoti bieži (kā potcelms)
 R. AFZELIANA Fries — ZILGANĀ ROZE
- Lapas apakšpusē ar vairāk vai mazāk bieziem matiņiem, diezgan ādains. Ziedi gaiši rožaini. Augļi apaļīgi vai olveida,

- sevišķi lielu ziedkopu vidū bumbierveida. Savvaļā parēti . . .
 R. CORIIFOLIA Fries — ĀDLAPAINĀ ROZE
- 7 Lapas kailas, lapu kātiņi kaili vai reti ar matiņiem. Lapas
 spīdīgi zaļas ar divkārt zāgzbainu apmali. Dzeloņi sirpj-
 veidīgi izliekti. Savvaļā Eiropas vidienē, Kaukazā, Ziemeļ-
 afrikā, pie mums ļoti reti (pēc prof. P. Galenieka).
 R. CANINA L. — SUŅU ROZE
- Lapas vismaz apakšpusē uz vidus dzīslīgas ar matiņiem.
 Lapu kāti bieži villaini. Savvaļā reti
 R. CORYMBIFERA Borkh. — PACEMURU ROZE

4. apakšdzimta — *Prunoideae* Focke

Auglapa viena, nav ar zieda pamatni saistīta. Koki un krūmi ar veselām lapām. Auglis — kaulenis. Apakšdzimta republikā pārstāvēta ar 8 ģintīm.

1. *Prunus* Mill. — Plūmes

Kauliņa virsma parasti tīklveidīgi rievota. Lapas īsiem kātiem, parasti garākas nekā platas. Pumpuros lapas parasti saritinātas. Augļa kauliņš no sāniem saspīests. Krūmi līdz trešā lieluma koki. Ģints republikā pārstāvēta ar 6 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos un auglīkopībā.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Ziedi pa 1, retos gadījumos pa 2 ziedkopā 2
 — Ziedi pa 1—5 ziedkopā 3
 2 Augļi melni ar zilu sarmojumu un stingriem kātiņiem.
 Dzinumi pa lielākai daļai īsi spilvoti. Ērkšķu daudz. Sav-

- vajā Viduseiropā, Kaukazā, Mazazijā, pie mums reti. Kulturā
 paretī *P. SPINOSA* L. — ERKŠĶU PLOME
 — Augļi kaili, dzeltenī, sarkani, retāk melni, kauliņš neatdalās
 no mīkstuma. Augļu kātiņi vājāki. Savvaļā Eiropas dienvid-
 austrumu daļā, Vidusazijā, Kaukazā. Kulturā ļoti bieži . . .
 P. DIVARICATA Ldb. — KAUKAZA PLOME
 3 Lapas eliptiskas, olveida vai otrādi olveidīgas. 4
 — Lapas iegareni lancetiskas. Augļi 3—7 cm gari, olveida,
 sirdsveida vai koniski. Savvaļā Tālajos Austrumos, Ķīnā,
 Korejā. Kulturā ļoti reti (Rīgā)
 P. SALICINA Ldl. — ĶINAS PLOME
 4 Ziedi parasti pa 2. Lapas eliptiskas vai otrādi olveidīgas,
 4—10 cm garas, apakšpusē spilvotas. Augļi eliptiski, vis-
 biežāk tumši zili, bet dažreiz arī dzeltenī, zaļi vai sarkani.
 Plaši sastopama augļu dārzos. Izveidots plašs šķirņu sor-
 timents *P. DOMESTICA* L. — MĀJAS PLOME
 — Ziedi parasti vairāki ziedkopā. Lapas 6—10 cm garas. . . 5
 5 Lapas ieapaļi eliptiskas vai otrādi olveidīgas, ar div- vai
 trīskārt zobainu apmali, ar brūniem lodveida dziedzerīšiem
 zobiņu galotnēs. Savvaļā Ziemeļamerikas vidus joslā. Kulturā
 reti (Rīgā, Ogresgalā u. c.)
 P. NIGRA Ait. — KANADAS PLOME
 — Lapas eliptiskas, divkārt asi robotas ar galotnē atliektiem
 zobiņiem. Savvaļā ASV vidus un austrumu daļā. Kulturā
 ļoti reti (Skrīveros)
 P. AMERICANA Marsh. — AMERIKAS PLOME

2. *Amygdalus* L. — Mandeles

Kauliņa virsma parasti tīklveidīgi rievota vai asi
 bedraina. Augļi ar villainu miziņu vai sausu apvalku.
 Parasti vidēja lieluma krūmi. Ģints republikā pārstā-

vēta ar 3 sugām, no kurām 1 lieto augļkopībā, bet pārējās 2 dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Ziedu pamatne stobrveidīgi uzbiezināta. Lapas kailas, asi un smalki zāgzobainas, pie pamata ķīļveida, 3—7 cm garas. Ziedi koši rožaini vai balti. Auglis dzeltenī pelēks, villains. Savvaļā no Viduseiropas līdz Vidusāzijai. Kulturā reti (Rīgā, Salaspilī u. c.). Ražo dīgstošas sēklas A. *NANA* L. — PUNDURU MANDELE
- Ziedu pamatne īsi zvanveidīga, ar izplestu augšējo atvērumu 2
- 2 Ziedu kātiņi garāki par zieda pamatni, kaili. Ziedi rožaini, gandrīz vienmēr pildīti. Lapas asi un dziļi zāgzobainas, galā bieži dziļi 3-daivainas, gari nosmailētas. Savvaļā Ķīnā. Kulturā reti (Rīgā, Salaspilī, Siguldā u. c.). Zied, bet nerāžo sēklas A. *TRILOBA* Rick. — TRISDAIVU MANDELE
- Ziedu kātiņi īsāki par zieda pamatni. Lapas kāts 1,5—2 cm garš. Ziedi pa 2 ziedkopā, rožaini vai balti. Auglis olveida, samtaini villains. Savvaļā Mazāzijā, Ķīnā. Kulturā ļoti reti (Salaspilī). A. *COMMUNIS* L. — PARASTĀ MANDELE

3. *Cerasus* Juss. — Ķirši

Augļa miziņa pilnīgi kaila. Ziedi pa 1 vai arī nedaudzziedainos pušķos sakārtoti. Augļa kauliņš apaļš vai olveida. Lapas pumpuros gareniski salocītas. Krūmi līdz otrā lieluma koki. Ģints republikā pārstāvēta ar 7 sugām, no kurām vairākas lieto augļkopībā un visas dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Dzinumi villaini vai mataini. Lapas villainas, sevišķi apakšpusē, plati eliptiskas līdz otrādi olveidīgas. Ziedi balti. Auglis šarlaksarkans. Savvaļā Japanā un Ziemeļķīnā. Kultūrā reti (Rīgā, Salaspilī, Alūksnes raj. u. c.). Ražo dīgstošas sēklas. *C. TOMENTOSA* Wall. — PŪKAINAIS ĶIRSIS
- Dzinumi kaili, sarkanbrūni. Lapas kailas vai tikai apakšpusē uz galvenās dzīslīgas ar matiņiem. 2
- 2 Ziedkopas pie pamata bez lapiņām, ar zviņām, kuras saritinātas 3
- Ziedkopas pie pamata ar lapiņām un taisni stāvošām zviņām 4
- 3 Lapas vienkārši, divkārši vai pat trīskārši dziļi zāģzobainas. Lapas zobiņi galotnē noapaļoti. Lapas olveida, otrādi olveidīgas vai eliptiskas, līdz 16 cm garas. Ziedi sakārtoti pa 2—4 sēdošos čemuros, balti, reizēm pildīti. Plaši izplatīta auglīkopībā. Savvaļā Viduseiropā. Ražo dīgstošas sēklas
- *C. AVIUM* (L.) Moench — SALDAIS ĶIRSIS
- Sugai daudzas dārza formas un šķirnes.
- Lapas sīki divkārt robotas, iegareni olveidīgas līdz lancetiskas, 3—6 cm garas. Ziedi pa 1—2 ziedkopā, rozaini vai balti. Savvaļā Tālajos Austrumos un Ķīnā. Kultūrā ļoti reti (Rīgā, Salaspilī), parasti šīs sugas dekoratīvā forma *f. albiplena* Koehne — ar baltiem, pildītiem ziediem.
- C. GLANDUIOSA* (Thunb.) Lois. — DZIEDZERAINAIS JAPANAS ĶIRSIS
- 4 Lapas 5—7 cm garas un 3—4 cm platas. Lapas kāts 1—2 cm garš 5
- Lapas 2—6 cm garas, 0,8—2 cm platas. Lapas kāts 0,3—1 cm garš 6

- 5 Auglis gaiši sarkans ar bezkrāsainu sulu. Kauliņš neatdalās no mīkstuma. Zieda kātiņš 2—3 reizes garāks par zieda pamatni. Savvaļā Mazāzijā, Kaukazā. Plaši izplatīta suga auglīkopībā. Ražo dīgstošas sēklas
 C. VULGARIS Mill. — PARASTAIS ĶIRSIS
- Auglis melni sarkans ar sarkanu sulu. Kauliņš viegli atdalās no mīkstuma. Zieda kātiņš daudz garāks. Lapas 10—12 cm garas. Krustojums (*C. fruticosa* × *C. avium*). Kultūrā ļoti reti (Rīgā u. c.)
 C. AUSTERA (L.) Roem. — SKĀBAIS ĶIRSIS
- 6 Lapas virspusē tumši zaļas, spožas, mazliet cietas ar ieritinātu un grumbuļainu apmali. Lapas kāts gandrīz pilnīgi bez dziedzeriņiem. Ziedkopas reizēm ķekarveida. Vainaglapas baltas, pa lielākai daļai dziļi izrobotas. Auglis līdz 1 cm resns, tumši sarkans ar smailu kauliņu. Savvaļā Viduseiropā, Ziemeļkaukazā, Rietumsibirijā. Kultūrā bieži. Ražo dīgstošas sēklas
 C. FRUTICOSA (Pall.) G. Woron. — MAZAIS ĶIRSIS
- Lapas virspuse pelēkzaļa, apmale ar piespiestiem asiem zāgzobiņiem. Ziedi pa 2—4 ziedkopā. Auglis purpurmelnš, 1,5 cm resns. Savvaļā Ziemeļamerikas rietumu daļā. Kultūrā paretī. Ražo dīgstošas sēklas
 C. BESSEYI Bail. — AMERIKAS SMILSU ĶIRSIS

4. *Padus* Mill. — Ievas

Augļa miziņa pilnīgi kaila. Ziedi sakārtoti daudziedainos ķekaros. Augs vasarzaļš. Krūmi līdz otrā lieluma koki. Ģints republikā pārstāvēta ar 7 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Lapas apakšpusē ar daudziem lieliem, brūniem, sveķainiem dziedzerīšiem. Savvaļā Tāļajos Austrumos, Ķīnā. Kultūrā ļoti reti (Salaspilī u. c.)
P. MAACKII (Rupr.) Kom. — MĀKA IEVA
- Lapas apakšpusē bez dziedzerīšiem 2
- 2 Ķekari ar nedaudziem, parasti 2—9 ziediem 3
- Ķekari ar daudz ziediem, ja mazāk ziedu, tad ziedkopa vairogveida 4
- 3 Lapas ar nevienādiem noasinātiem zobiņiem, dzinumi nedaudz mataini, vēlāk sarkanbrūni, spīdīgi. Ziedkopa ar 3—8 ziediem. Vainaglapas ārpusē pie pamata ar matiņiem, baltas. Auglis 0,7—0,8 cm resns, sarkans. Savvaļā Ziemeļamerikas vidus joslā. Kultūrā reti (Salaspilī, Rīgā, Skrīveros u. c.). Ražo dīgstošas sēklas
P. PENNSYLVANICA (L. f.) Sok. — PENSILVANIJAS IEVA
- Lapas apakšējā daļa ar vienkārši, galotnē divkārši vai pat trīskārši robotu apmali. Zobiņi gari izstiepti un atliekti atpakaļ. Dzinumi dzeltenī pelēki, kaili. Ziedkopā 2—4 ziedi. Vainaglapas asi trīsstūrainas vai šauri olveida. Savvaļā Ķīnā, Tāļajos Austrumos, Japanā. Kultūrā ļoti reti (Rīgā, Skrīveros u. c.)
P. SERRULATA (Ldl.) Sok. — ĶĪNAS IEVA
- 4 Ķekari ar 5—14 ziediem — vairogveida, balti. Ziedkopas ar galā iešķeltām seglapiņām. Lapas ieapaļas līdz šauri olveida, robainas, apakšpusē uz galvenās dzīslīņas ar dzeltenu pūkojumu. Lapu kāti bez dziedzerīšiem. Dzinumi smaržīgi. Savvaļā Vidusazijā, Aizkaukazā, Krimā, Eiropas dienvidrietumu daļā, Moldavijā. Kultūrā paresti. Ražo dīgstošas sēklas
P. MAHALEB (L.) Borkh. — SMARZIGA IEVA (SMARZIGAIS ĶĪRSIS)
- Ķekari ar daudz ziediem 5

- 5 Pumpuri šauri koniski 0,6—1,3 cm gari, piespiesti pie dzinuma. Lapas eliptiskas, līdz 15 cm garas un 7 cm platas, tumši zilganzaļas, virspusē nedaudz nelīdzenas. Augļi melni. Bieži savvaļā un apstādījumos
 P. RACEMOSA (Lam.) Gilib. — PARASTĀ IEVA
- Pumpuri olveida, 0,5—0,7 cm gari, no dzinuma atstāvoši. Lapas vasarā spožas, koši zaļas 6
- 6 Auglis nogatavojoties bez kausiņa. Vainaglapas apaļas. Auglis purpursarkans, vēlāk kļūst melni sarkans. Lapas pa lielākai daļai eliptiskas vai plati otrādi olveidīgas, ar smalki, smaili zāgzbainu apmali. Savvaļā Ziemeļamerikas vidus joslā. Kulturā paretī. Ražo dīgstošas sēklas
 P. VIRGINIANA (L.) Mill. — VIRGINIJAS IEVA
- Auglis ar kauslapiņām, melns. Vainaglapas otrādi olveidīgas. Lapas pa lielākai daļai iegarenas ar sikiem, ieliektiem zobīņiem, spožas, vēlāk cietas. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kulturā reti (Rīgā, Skrīveros, Valdgalē u. c.). Ražo sēklas *P. SEROTINA* (L.) Agardh — VĒLĀ IEVA

5. *Laurocerasus* Roem. — Laurķirši

Augļa miziņa pilnīgi kaila. Ziedi sakārtoti daudzdziedainos ķekaros. Augs mūžzaļš. Ziemcietība vāja. Bargās ziemās stipri apsalst. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto dekoratīvos apstādījumos.

Lapas iegareni eliptiskas, ar retiem zobīņiem vai ar pilnīgi veselu apmali. Auglis ieapaļi olveida, nogatavojies melns. Savvaļā Kaukāzā, Balkanos, Mazāzijā. Kulturā ļoti reti (Liepājā, Salaspilī)

. *L. OFFICINALIS* Roem. — PARASTAIS LAURĶIRŠIS

6. *Prinsepia* Royle — Prinsepijas

Ziedi ar dzeltenām vainaglapiņām. Bargās ziemās bieži izsalst. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto dekoratīvos apstādījumos.

Ziedi dzelteni, līdz 1,5 cm lieli, sakārtoti pa 1—4 pušķos lapu padusēs. Lapas iegareni olveida vai lancetiskas. Auglis koši sarkans. Savvaļā Tālajos Austrumos, Ķīnā. Kultūrā ļoti reti (Rīgā) *P. SINENSIS* (Oliv.) Kom. — ĶĪNAS

PRINSEPIJA

7. *Armeniaca* Mill. — Aprikoses

Augļa miza samtaina. Kauliņš parasti ar gludu virsmu. Lapas pumpuros saritinātas. Ģints republikā pārstāvēta ar 2 sugām, kuras maz ziemcietīgas un bargās ziemās bieži izsalst.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Lapas sīki un vienkārši zāgzbainas, ieapaļi olveida, galotnē smailas. Ziedi pa 1 sēdoši vai uz ļoti īsiem kātiņiem, kas īsāki par kausa stobriņu. Savvaļā Vidusāzijā, Ķīnā. Kultūrā ļoti reti (Rīgā, Ventspilī u. c.)
 A. VULGARIS Lam. — PARASTĀ APRIKOSE
- Lapas dziļi un asi divkārt zāgzbainas. Ziedu kātiņi 0,5—1 cm gari, garāki par kausa stobriņu. Savvaļā Tālajos Austrumos, Ziemeļķīnā, Korejā. Kultūrā ļoti reti (Rīgā, Salaspilī)
A. MANSHURICA (Max.) Skvortz. — MANČURIJAS
 APRIKOSE

8. *Persica* Mill. — Persiki

Augļi ar samtainu miziņu. Kauliņš rievots. Lapas pumpuros parasti salocītas. Bargās ziemās stipri apsalst. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto augļkopībā.

Lapas šauri lancetiskas. Lielākās sānu dzīslīgas atiet no galvenās dzīslīgas zem asa leņķa un tuvu pie apmales savienojas ar blakus dzīslīgu. Augļi sulīgi, ēdami. Savvaļā Ķīnā. Kulturā reti (Rīgā u. c.)

. *P. VULGARIS* Mill. — PARASTAIS PERSIKS

20. dz. — *Leguminosae* Juss. — Pākšaugu dzimta

Lapas plūksnoti vai staraini saliktas, sakārtotas spirāliski. Ziedi nekārtņi, tauriņveida. Kauslapas 5, saaugušas stobriņā, vainaglapas 5. Putekšņlapu 10, no kurām 9 saaugušas savā starpā, bet 10. reizēm brīva vai retāk saaugusi ar pārējām. Augļlapa 1. Auglis — pāksts. Dzimta republikā pārstāvēta ar 19 ģintīm.

1. *Cercis* L. — Jūdasa koki

Lapas vienkāršas, ieapaļas, garākas par 5 cm. Ziedi sarkani. Ziemcietība ļoti vāja — bargākās ziemās pat zem pieseguma izsalst. Parasti krūmveida. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto dekoratīvos apstādījumos.

Lapas nosmailētas, pie pamata sekli sirdsveidīgas vai gandrīz nogrieztas, apakšpusē pie pamata ar matiņiem. Ziedi apmēram 1 cm gari, sakārtoti pa 3—8 pušķos, gaišā purpura krāsā. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kultūrā ļoti reti (Salaspilī)

. *C. CANADENSIS* L. — KANADAS JŪDASA KOKS

2. *Gleditsia* L. — Gledičijas

Lapas pa lielākai daļai divkārt plūksnoti saliktas, mazākās lapas reizēm arī vienkārši plūksnoti saliktas. Dzinumi bieži ar 3-daļīgiem ērkšķiem. Ziedi nav tauriņveida. Ziemcietība vidēja — bargās ziemās apsalst jaunie dzinumi. Parasti krūmveida. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto dekoratīvos apstādījumos.

Lapiņas iegareni lancetiskas, 2—3 reizes garākas nekā platas, pie pamata noapaļotas. Vienkārt plūksnotām lapām pa 14—20 lapiņas. Ziedi zaļgani, gandrīz sēdoši. Auglis līdz 40 cm garš, bieži sagriežies, sēklas apņemtas ar sulīgām augļlapām. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kultūrā ļoti reti (Rīgā, Salaspilī)

. *G. TRIACANTHOS* L. — TRISERKŠĶU GLEDIČIJA

3. *Gymnocladus* Lam. — Ragukoki

Lapas lielas, 50—100 cm garas, vienmēr divkārt saliktas ar 12—15 cm gariem kātiem. Lapiņas 4—4,5 cm garas. Ziemcietība laba — bargās ziemās apsalst tikai jauno dzinumu atsevišķi pumpuri. Otrā lieluma koks.

Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto dekoratīvos apstādījumos.

Lapas divkārt plūksnoti saliktas, ļoti lielas. Ziedi zaļganbalti. Augļi 10—26 cm gari. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kultūrā ļoti reti (Rīgā)

. *G. DIOECA* Koch — AMERIKAS RAGUKOKS

4. *Sophora* L. — Soforas

Vidēji līdz lieli krūmi. Ziemcietība vāja — bargās ziemās izsalst. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto dekoratīvos apstādījumos.

Lapiņas tumši zaļas ar dzeloņsmaili. Ziedi iedzeltenbalti, lielās, no ķekariem saliktās skarās. Augļi 4—6 cm gari, kreilveidīgi posmoti. Savvaļā Ķīnā. Kultūrā ļoti reti (Salaspilī)

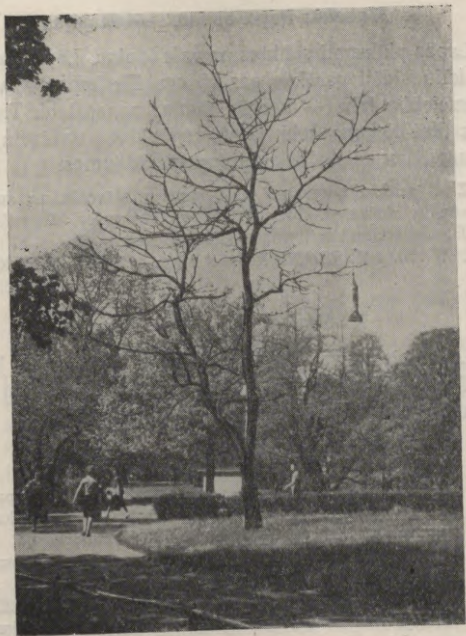
. *S. JAPONICA* L. — JAPANAS SOFORA

5. *Cladrastis* Raf. — Dzeltenkoki

Lapas plūksnoti saliktas ar gala lapiņu, lapas kopā ar kātu vidēji garākas par 20 cm. Trešā līdz otrā lieluma koki. Ziedkopas nokarenas. Ziemcietība laba — labi iztur bargās ziemas. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto dekoratīvos apstādījumos.

Ziedi balti, garos, nokarenos, ļoti retos ķekaros. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumos. Kultūrā ļoti reti (Rīgā). Ražo sēklas

. *C. LUTEA* Koch — AMERIKAS DZELTENKOKS

30. att. Amerikas ragukoks pavasarī plaukst vēl,
kad pārējie koki un krūmi Rīgas kanāla apstādījumos
jau ietērpušies lapu rotā.

6. *Maackia* Rupr. et Max. — Mākijas

Lapas plūksnoti saliktas ar gala lapiņu. Lapas kopā ar kātu vidēji garākas par 20 cm. Ziedkopas stāvas. Ziemcietība laba — bargās ziemas panes labi. Trešā līdz otrā lieluma koki. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto dekoratīvos apstādījumos.

Ziedi pelēkbalti, sakopoti uz dzinumiem stāvošās, uz augšu vērstās ziedkopās. Savvaļā Tālajos Austrumos, Ziemeļķīnā, Japānā. Kulturā reti (Rīgā, Salaspilī, Kazdangā)
 . . . *M. AMURENSIS* Rupr. et Max. — AMURAS MAKIJA

7. *Genista* L. — Irbulenes

Lapas vienkāršas. Ziedi dzeltenī, stublājs ar vai bez ērkšķiem. Nelieli krūmi. Ģints republikā pārstāvēta ar 2 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Stublājs bez ērkšķiem. Lapas gar apmali un reizēm apakšpusē uz dzīslīņām ar matiņiem. Auglīnīca un auglis kails. Augums 30—60 cm. Savvaļā Eiropā, Rietumsībirijā, pie mums vietām pāriet savvaļā. Kulturā pāreti (Kazdangā, Aizviķos, Rīgā u. c.). Ražo dīgstošas sēklas
 G. TINCTORIA L. — PARASTĀ IRBULENE
- Stublājs vismaz apakšējā daļā ar ērkšķiem. Jaunie dzinumi ar matiņiem. Lapas zāles zaļas, gar apmali ar skarbiem matiņiem. Ziedi koši dzeltenī. Auglis ar matiņiem. Savvaļā Vidus- un Austrumeiropā. Kulturā ļoti reti (Rīgā, Salaspilī)
 G. GERMANICA L. — VĀCIJAS IRBULENE

8. *Laburnum* Gris. — Zeltlijas

Lapas visas 3-stāraini saliktas, gala lapiņa ar tikpat garu vai īsāku kātiņu kā abas malējās lapiņas. Ziedkopas — nokareni ķekari. Sēklas bez nabiņas uzpūtuma. Vidēji līdz lieli krūmi. Ģints republikā pārstāvēta ar 2 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Lapas, sevišķi sākumā, ar cieši piegulošiem matiņiem. Ziedi zelta dzeltenī. Kausiņš ar īsu augšlūpu un nedaudz garāku apakšlūpu. Auglis zidmatains, augšējā šuve ļoti asa, bet nav spārnota. Savvaļā Dienvidēiropā. Kultūrā pāreti. Ražo digstošas sēklas
 L. ANAGYROIDES Med. — PARASTĀ ZELTLIJA
- Lapas kailas vai ar retiem matiņiem. Ziedi koši dzeltenī. Kausiņš ar apmēram vienādi garām lūpām. Auglis kails, augšējā šuve ar līdz 0,2 cm platu spārnu. Zied vēlāk par iepriekšējo sugu. Savvaļā Viduseiropas kalnos. Kultūrā ļoti reti (Salaspīli, Rīgā u. c.). Ražo digstošas sēklas
 L. ALPINUM Bercht. et Prsl. — ALPU ZELTLIJA

9. *Cytisus* L. — Kazāboliņi

Lapas visas 3-stāraini saliktas, apmēram 3 cm garas. Ziedkopas stāvas. Sēklas ar vairāk vai mazāk izceltu nabiņas uzpūtumu. Nelieli krūmi. Ģints republikā pārstāvēta ar 4 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Kauss zvanveida, stobrveida daļa nav garāka par lūpām. Ziedi dzeltenī, sakārtoti daudziedainos ķekaros. Lapas visas ar kātiem, apakšpusē, tāpat kā ziedu kātiņi, kausiņš un auglis, ar piespiestiem matiņiem. Lapas žāvējot paliek melnas. Savvaļā Centralajā un Dienvidēiropā. Kulturā reti *C. NIGRICANS* L. — MELNEJOSĀIS KAZĀBOLIŅŠ
- Kausa stobrveida daļa garāka par lūpām. Ziedi dzeltenī vai sarkani 2
- 2 Ziedi sakārtoti pa 2—4 pušķos pie iepriekšējā gada dzinumiem lapu žāklēs. Ziedi nekad nav pie tā paša gada dzinumiem. Dzinumi ar vairāk vai mazāk piegulošiem matiņiem 3
- Ziedi sakārtoti tā paša gada dzinumu galos galviņveida ziedkopās. Jaunie dzinumi un lapu kāti ar atstāvošiem matiņiem. Lapas abpusēji ar vairāk vai mazāk atstāvošiem matiņiem. Ziedi koši dzeltenī. Kailais karogs pa lielākai daļai ar brūnganu apmali. Auglis ar atstāvošiem matiņiem. Savvaļā Centralajā un Dienvidēiropā. Kulturā reti (Rīgā, Skrīveros u. c.). Ražo dīgstošas sēklas *C. CAPITATUS* Scop. — GALVIŅU KAZĀBOLIŅŠ
- 3 Dzinumi guloši vai pacilus. Lapas virspusē tumši zaļas, apakšpusē bālganas ar piegulošiem matiņiem. Savvaļā Viduseiropā, Rietumsibirijā, Kaukazā. Kulturā ļoti reti (Kazdangā, Salaspilī). Ražo dīgstošas sēklas *C. RATISBONENSIS* Schaeff. — SIBIRIJAS KAZĀBOLIŅŠ
- Dzinumi stāvi, garāki, ar atstāvošiem matiņiem. Lapas gandrīz 3 cm garas. Kauss ar atstāvošiem matiņiem. Pāksts 0,5—0,6 cm plata ar piegulošiem matiņiem. Savvaļā Eiropas dienvidaustrumu daļā. Kulturā ļoti reti (Kazdangā). Ražo dīgstošas sēklas *C. ELONGATUS* W. et K. — IEGARENAIS KAZĀBOLIŅŠ

10. *Sarothamnus* Wimm. — Sarotamni

Lapas vienkāršas vai no 3 lapiņām staraini saliktas, 0,6—1,2 cm garas. Dzinumi zaļi, asi šķautnaini. Vidēji lieli krūmi. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto dekoratīvos apstādījumos. Vietām tā pārgājusi savvaļā.

Dzinumi rikstveida. Ziedi lieli, pa 1—2, zelta dzeltenī, reizēm pildīti. Irbulis garš, ieritināts. Savvaļā Vidus-, Rietum- un Dienvideiropā. Kulturā reti, vietām pārgājusi savvaļā (Priekules un Skrundas rajonos). Ražo dīgstošas sēklas

S. *SCOPARIUS* (L.) Wimm. ex Koch — SLOTVEIDA
SAROTAMNS

11. *Amorpha* L. — Amorfis

Lapas plūksnoti saliktas, ar gala lapiņu. Lapiņas ar izkaisītiem caurspīdīgiem punktiņiem. Ziemas pumpuri jau vasarā saskatāmi lapu žāklēs plakanu plāksnišu veidā. Ziedi bez karoga un laiviņas. Ziemcietība vāja — bargās ziemās apsalst līdz sakņu kaklam. Vidēji lieli krūmi. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto dekoratīvos apstādījumos.

Lapas ar samērā gariem kātiem. Lapiņas pa 9—27 vienā lapā, apakšpusē gaiši pelēki zaļas, 1,5—2 cm garas. Ziedi zilgani violeti ar koši dzeltenām putekšnīcām. Savvaļā Ziemeļamerikas centralajā daļā. Kulturā reti (Rīgā, Salaspilī u. c.). Ražo dīgstošas sēklas

A. *FRUTICOSA* L. — PARASTĀ AMORFA

12. *Wistaria* Nutt. — Glicinijas

Kāpelējoši krūmi. Lapas plūksnoti saliktas. Ziedi garos nokarenos ķekaros. Zieda karogs iekšpusē divvains. Ģints republikā pārstāvēta ar 2 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Lapas saliktas no 7—12 lapiņām, kailas. Ziedi zilgani violeti, līdz 30 cm garos nokarenos ķekaros. Pākstis 10—15 cm garas, ar matiņiem. Savvaļā Ķīnā. Kulturā ļoti reti (Liepājā, Salaspilī) . . . *W. SINENSIS* Sweet. — ĶĪNAS GLICINIJA
- Lapas saliktas no 9—15 lapiņām, pūkotas. Ziedi violeti, līdz 10 cm garos ķekaros. Pākstis līdz 10 cm garas, kailas. Savvaļā Ziemeļamerikas dienvidaustrumu daļā. Kulturā ļoti reti (Salaspilī)
- *W. FRUTESCENS* DC. — AMERIKAS GLICINIJA

13. *Robinia* L. — Robinijas

Lapas plūksnoti saliktas, ar gala lapiņu. Lapiņas 2 reizes garākas nekā platas vai pat vēl garākas, pie pamata noapaļotas, apakšpusē vairāk vai mazāk baltganas. Dzinumi ar ērkšķiem, kas veidojušies no pielapām. Krūmi līdz otrā lieluma koki. Ģints republikā pārstāvēta ar 4 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Jaunie dzinumi dziedzeraini, lipīgi. Pielapu nav vai to nedaudz un pārvērtušās ērkšķos. Lapā 13—21 lapiņa. Ziedu ķekari ar 10—15 ziediem. Ziedi gaiši rožaini vai gaļas krāsā,

- reti balti. Augļi ar dziedzerainiem sariņiem. Savvaļā Ziemeļamerikas dienvidaustrumu daļā. Kultūrā ļoti reti (Cēsis, Valmierā u. c.) . . . *R. VISCOSA* Vent. — LIPIGĀ ROBINIJA
- Jaunie dzinumi nav lipīgi 2
- 2 Jaunie dzinumi ar sarkaniem sariņiem, reti bez tiem (*var. macrophylla* DC.). Lapa pa lielākai daļai salikta no 7—11 lapiņām. Pielapas diegveida, nav pārvērstas ērkšķos. Ziedi rožaini, lieli, nesmaržīgi. Auglis ar sarveida matiņiem. Savvaļā Ziemeļamerikas dienvidaustrumu daļā. Kultūrā ļoti reti (Rīgā) *R. HISPIDA* L. — SARAINĀ ROBINIJA
- Jaunie dzinumi nav ar sarkaniem sariņiem 3
- 3 Dzinumi sākumā ar daudziem matiņiem, ērkšķaini. Lapa salikta no 15—21 lapiņas, apakšpusē ar smalkiem matiņiem. Ziedi rožaini, īsos, biezos, mazliet stāvos ķekaros. Savvaļā Ziemeļamerikas dienvidrietumu daļā. Kultūrā ļoti reti (Rīgā, Salaspilī u. c.)
- R. NEOMEXICANA* A. Gray — JAUNMEKSIKAS ROBINIJA
- Dzinumi ērkšķaini, sākumā ar nedaudz matiņiem, vēlāk paliek kaili. Lapa salikta no 9—19 lapiņām. Ziedi balti, reti iedzelteni vai balti rozā, retos, nokarenos ķekaros, nesmaržīgi. Auglis kails. Savvaļā Ziemeļamerikas dienvidaustrumu daļā. Kultūrā paresti. Ražo digstošas sēklas
- *R. PSEUDOACACIA* L. — BALTA ROBINIJA

14. *Colutea* L. — Kolutejas (pūšļu koki)

Lapas plūksnoti saliktas, ar gala lapiņu. Lapas kāts pie pamata ar riņķveida rievu. Dzinumi ar zaļu serdi. Ziedi dzeltenī vai iesarkandzelteni. Vidēja lieluma krūmi. Ģints republikā pārstāvēta ar 3 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

31. att. Baltā robinija (baltā akacija) Strutelē (Tukuma rajonā).

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Ziedi dzeltenī vai oranži. Pāksts vienmēr noslēgta . . . 2
 — Ziedi oranžsarkanbrūni. Pāksts galā atveras. Lapa salikta
 no 7—9 lapiņām. Ziedi pa 2—3 ziedkopā. Auglis ap 3 cm
 garš. Lapas zilganzaļas. Savvaļā Kaukāzā, Mazāzijā. Kul-
 turā ļoti reti (Rīgā, Salaspilī)
 C. ORIENTALIS Mill. — AUSTRUMU KOLUTEJA
- 2 Ziedi dzeltenoranži, pa 2—8 nokarenā ķekarā. Lapa salikta
 no 7—13 lapiņām. Auglis 6—7 cm garš. Savvaļā Dienvid-
 eiropā, Ziemeļāfrikā. Kulturā pāreti. Ražo dīgstošas sēklas
 C. ARBORESCENS L. — PARASTĀ KOLUTEJA
- Lapiņas pa lielākai daļai 11, zilganzaļas. Zieda buras garā-
 kas par laiviņu, citādi ļoti līdzīga *C. arborescens*. Savvaļā
 Mazāzijā. Kulturā ļoti reti (Salaspilī)
 C. CILICICA Boiss. et Bal. — KILIKIJAS KOLUTEJA

15. *Halimodendron* Fisch. — Halimodendri

Lapas plūksnoti saliktas, nobeidzas bez gala lapiņas. Lapiņas un jaunie dzinumi ar biezi piegulošiem zīdaiņiem matiņiem. Lapiņas apakšpusē sudrabaini baltas. Lapām parasti 4 lapiņas. Ziedi gaiši lillā vai violeti. Ziemcietība vāja — bargās ziemās apsalst. Parasti nelieli krūmi. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto dekoratīvos apstādījumos.

Dzinumi sākumā ar piegulošiem zīdaiņiem matiņiem. Ziedi rožaini, pa 2—3 ziedkopā. Auglis 2 cm garš, gatavs brūngani dzeltens. Savvaļā Vidusāzijā, Aizkaukāzā. Kulturā ļoti reti (Rīgā, Salaspilī)

H. ARGENTEUM Fisch. — SUDRABOTAIS HALIMODENDRS

16. *Caragana* Lam. — Karaganas («dzeltenās akācijas»)

Lapas plūksnoti saliktas, nobeidzas bez gala lapiņas. Lapiņas apakšpusē zaļas vai pelēkas. Ziedi dzelteni. Vidēji līdz lieli krūmi. Ģints republikā pārstāvēta ar 7 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

1	Lapa salikta vismaz no 6 un vairāk lapiņām	5
—	Lapa salikta no 4 lapiņām	2
2	Lapiņas sakārtotas 2 viens no otra attālinātos pāros, ķīlveida, ar izceltu dzīslīņu tīklu. Pielapas pa daļai ērkšķveidīgas. Lapas ass reizēm paliek un pārvēršas ērkšķī. Ziedi gaiši dzelteni ar iesarkanu nokrāsu. Savvaļā Tālajos Austrumos, Ziemeļķīnā. Kultūrā ļoti reti (Rīgā, Salaspilī)	<i>C. CHAMLAGU</i> Lam. — ĶĪNAS KARAGANA
—	Lapiņas lapas kātiņa galā staraini satuvinātas	3
3	Lapiņas 0,8—1,4 cm garas un 0,1—0,2 cm platas	4
—	Lapiņas lielākas, 2,5 cm garas un 0,8 cm platas. Pielapas bieži ērkšķveida. Ziedi dzelteni. Buru austiņas 1/2 no to kātveida daļas garuma. Savvaļā PSRS Eiropas daļas stepēs, Sibīrijā, Mongolijā. Kultūrā paretī. Ražo dīgstošas sēklas	<i>C. FRUTEX</i> (L.) Koch — KRŪMVEIDA KARAGANA
4	Augums stāvs, līdz 1 m augsts krūms. Ziedi oranždzelteni. Pielapas ērkšķveida. Buru austiņas 2/3 no to kātveida daļas garuma. Auglencīca kaila. Savvaļā Vidusāzijā. Kultūrā ļoti reti (Salaspilī)	<i>C. ARENARIA</i> Dipp. — SMILSU KARAGANA
—	Pazeins, gandrīz ložņājošs krūms, līdz 60 cm augsts. Dziņnumi rīkstveida. Ziedi koši dzelteni. Lapiņas 0,8—1,4 cm garas. Citādi līdzīga iepriekšējām. Savvaļā Kaukāzā, Rietum-	

- sibirijā, Ķīnas ziemeļrietumu daļā. Kulturā ļoti reti (Rīgā, Salaspilī u. c.). Ražo digstošas sēklas
- *C. PYGMAEA* DC. — PUNDURKARAGANA
- 5 Lapas ass rudenī paliek par ērkšķi, 3—4 cm gara. Lapiņas 4—8, ķīļveida, tikai apakšpusē ar nedaudz matiņiem. Pielapas vairāk vai mazāk smailas. Ziedi dzeltenī. Savvaļā Sibīrijas dienvidu daļā. Kulturā reti (Rīgā, Salaspilī u. c.). Ražo digstošas sēklas
- *C. SPINOSA* DC. — ERKŠĶU KARAGANA
- Lapas ass rudenī nobirst kopā ar lapu 6
- 6 Lapas pa lielākai daļai saliktas no 8—10 lapiņām, plāni ādainas, jaunas abpusēji spilvotas, vēlāk tikai apakšpusē ar nedaudz matiņiem vai pilnīgi kailas. Pielapas reti pārvēršas sikos ērkšķiņos. Ziedi zelta dzeltenī. Kausiņš kausveida. Savvaļā Sibīrijā, Mongolijā. Kulturā ļoti bieži. Ražo digstošas sēklas
- *C. ARBORESCENS* Lam. — KOKVEIDA KARAGANA
- Lapas saliktas no 12—18 lapiņām. Lapiņas otrādi olveidīgas, jaunas ar plāni zīdainiem matiņiem. Pielapas ērkšķveida. Ziedi iesarkandzelteni. Dārzos bieži ar šīs sugas nosaukumu sastopama iepriekšējās sugas siklapainā forma. Savvaļā Sibīrijas dienvidu daļā. Kulturā izplatība noskaidrojama
- *C. MICROPHYLLA* Lam. — SIKLAPAINĀ KARAGANA

17. *Hedysarum* L. — Hedizarijas

Lapas plūksnoti saliktas ar gala lapiņu. Pazemi, līdz 1 m augsti krūmi. Lapiņas vidēji līdz 2 cm garas, ar caurspīdīgiem punktiņiem. Auglis — pantenis. Ziemcietība laba — bargās ziemās apsalst tikai jauno dzinumu gali. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto dekoratīvos apstādījumos.

Lapiņas pelēki zaļas. Ziedu ķekari garāki par 20 cm. Ziedi violetsarkani, reti balti. Auglis — pantenis ar īsiem dzelonīšiem. Savvaļā Mongolijā. Kultūrā ļoti reti (Salaspilī) . . .
H. MULTIJUGUM Max. — DAUDZLAPIŅU HEDIZARIJA

18. *Desmodium* Desv. — Desmodijas

Lapas 3-staraini saliktas, vidējā lapiņa ar garāku kātiņu nekā abas malējās lapiņas. Auglis ar vairākām sēklām. Nelieli krūmi. Ziemcietība vāja — bargās ziemās izsalst. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto dekoratīvos apstādījumos.

Lapiņas apakšpusē ar nedaudz matiņiem. Ziedi ķekaros, sarkani. Auglis ar gandrīz apaļiem posmiem. Augs krūmveida. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kultūrā ļoti reti (Rīgā, Salaspilī). Ražo dīgstošas sēklas
D. CANADENSE DC. — KANADAS DESMODIJA

19. *Lespedeza* Michx. — Lespedezas

Lapas 3-staraini saliktas, vidējā lapiņa ar garāku kātiņu nekā abas malējās lapiņas. Auglis ar 1 sēklu. Vidēja lieluma krūmi. Ziemcietība pavāja — bargās ziemās apsalst līdz sakņu kaklam, bet ātri atjaunojas. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto dekoratīvos apstādījumos.

Lapiņas galā vairāk vai mazāk izrobotas, gala lapiņa vidēji garāka par 4 cm. Ziedu ķekari apmēram 3—6 cm gari. Ziedi violeti līdz karminsarkani. Kausa zobiņi īsi vai tik pat gari

kā kausa stobriņš. Savvaļā Tālajos Austrumos, Ziemeļķīnā, Japanā. Kulturā ļoti reti (Rīgā, Salaspilī). Ražo sēklas . . .
 L. BICOLOR Turcz. — DIVKRĀSU LESPEDEZA

21. dz. — *Rutaceae* Juss. — Rūtu dzimta

Apziednis nav vainagveida. Augļenīcas 2 un vairākas. Lapas saliktas, ar dziedzerainiem, caurspīdīgiem punktiem. Dzimta republikā pārstāvēta ar 2 ģintīm.

1. *Ptelea* L. — Ptelejas

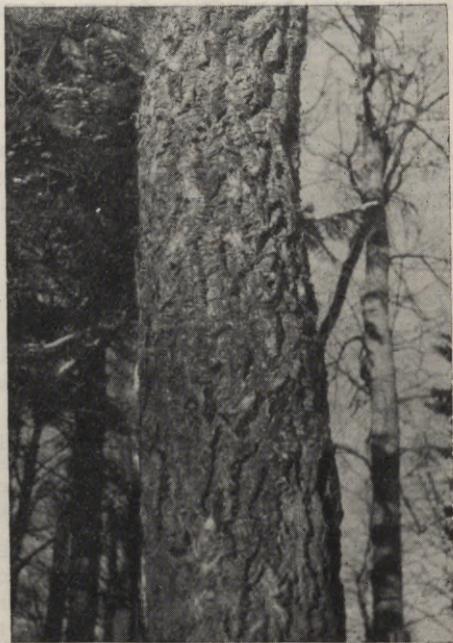
Lapas 3-staraini saliktas, pretēji sakārtotas, uz visas plātnes ar caurspīdīgiem punktiem. Vidēji līdz lieli krūmi. Ziemcietība laba, bargās ziemās apsalst tikai jaunie dzinumi. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto dekoratīvos apstādījumos.

Lapiņas ar līdzenu apmali, 7—10 cm garas. Ziedi zaļganbalti, sakopoti dzinumumu galos novietotās čemurveida skarās. Auglis visapkārt ar spārnu. Savvaļā Ziemeļamerikas dienvidaustrumu daļā. Kulturā reti (Salaspilī, Rīgā, Skrīveros, Tīnūžos u. c.). Ražo sēklas

. *P. TRIFOLIATA* L. — PARASTĀ PTELEJA

2. *Phellodendron* Rupr. — Korķa koki

Lapas plūksnoti saliktas, pamīšus sakārtotas, tikai gar apmali ar caurspīdīgiem punktiem. Trešā līdz otrā lieluma koki. Ziemcietība laba. Ģints republikā pār-

32. att. Amuras korķa koka stumbru klāj biezs korķa slānis (Kazdangā).

stāvēta ar 1 sugu, kuru lieto meža kulturās un dekoratīvos apstādījumos.

Lapas saliktas no 9—13 lapiņām, virspusē spožas, apakšpusē kailas. Ziedi parasti divmāju, zaļgandzelteni. Auglis vairāk vai mazāk apaļš, melns, ar terpentīna smaržu. Savvaļā Tālaļos Austrumos, Ziemeļķīnā. Kulturā reti (Lielvārdē, Zūrās, Baldonē u. c.). Ražo dīgstošas sēklas
 . . . PH. AMURENSE Rupr. — AMURAS KORĶA KOKS

22. dz. — *Simarubaceae* Ldl. — *Simarubu dzimta*

Lapas plūksnoti saliktas no 7—41 lapiņas. Auglēnīcas 2 vai vairākas, pie pamatnes brīvas vai tikai nedaudz saaugušas. Dzimta republikā pārstāvēta ar 1 ģinti.

Ailanthus Desf. — *Ailanti*

Parasti krūmveīda. Ziemcietība vāja — bargās ziemās stipri apsalst. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto dekoratīvos apstādījumos.

Lapas vienkārši plūksnoti saliktas, līdz 1 m garas, sastāv no 13—23 lapiņām. Lapiņām pie pamata katrā pusē 1—3 daiviņas. Ziedi novietoti dzinumū galos, skarās, dzeltenzaļi. Auglis ar aptverošu spārnu, līdz 5 cm garš. Savvaļā Ķīnā, Japanā. Kulturā ļoti reti
 . . . A. GLANDULOSA Desf. — PARASTAIS AILANTS

33. att. Parastais ailants LVU Botāniskajā dārzā (Rīgā).

23. dz. — *Euphorbiaceae* J. St.-Hill. — Eiforbiju dzimta

Ziedi viendzimuma. Augi ar baltu piensulu. Dzimta republikā pārstāvēta ar 2 ģintīm.

1. *Andrachne* L. — Andrachnes

Dzinumi apaļi, rīkstveida. Krūmi reti kad sasniedz 1 m augstumu. Ziemcietība laba. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto dekoratīvos apstādījumos.

Nelieli krūmi ar nokareniem rīkstveida dzinumiem. Ziedi divmāju. Lapas olveida, 0,6—1,5 cm garas, strupi nosmailētas. Savvaļā Kaukazā. Kulturā ļoti reti (Salaspilī)
A. COLCHICA Fisch. et Mey. — KOLCHIDAS ANDRACHNE

2. *Securinega* Juss. — Sekurinegas

Dzinumi šķautnaini, rīkstveida. Līdz 2 m augsti krūmi. Ziemcietība laba, bargās ziemās apsalst tikai jauno dzinumu gali. Ģints republikā pārstāvēta ar vienu sugu, kuru lieto dekoratīvos apstādījumos.

Līdz 2 m augsti krūmi, nokareniem 4-šķautnainiem dzinumiem. Ziedi divmāju. Lapas 3—7 cm garas un 1,5—3,5 cm platas. Savvaļā Tālajos Austrumos, Ķīnā. Kulturā ļoti reti (Rīgā)

S. RAMIFLORA Mill. — DAUDZZIEDU SEKURINEGA

24. dz. — *Empetraceae* Dum. — Visteņu dzimta

Kauslapas zvīņveida, skaits vienāds ar vainaglapām. Putekšņīcas divcirkņū, atveras ar garenisku plaisu. Sēklotne sēdoša, augšēja. Auglis sulīgs. Dzimta republikā pārstāvēta ar 1 ģinti.

Empetrum L. — Vistenes

Puskrūms. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kura izplatīta savvaļā republikas mežos.

Viršiem līdzīgs, sazarots krūms ar gulošiem, vietām pacilus zariem. Lapas ziemzaļas, adatveida. Ziedi divmāju, pa 1—3

lapu žāklēs, rožaini. Putekšņlapas purpursarkanas. Ogas melnas. Savvaļā mežos, purvājos
 E. NIGRUM L. — MELNĀ VISTENE

25. dz. — *Buxaceae* Dum. — Bukšu dzimta

Lapas vienkāršas, kailas, ziemeļzilas. Ziedi tikai uz pilnīgi lapotiem augiem. Auglis — 3-cirkņu pogaļa, kas atveras pa augļlapas muguršuvi. Dzimta republikā pārstāvēta ar 1 ģinti.

Buxus L. — Bukši

Zemi krūmi. Ziemcietība vāja — bargās ziemās apsalst. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto dekoratīvos apstādījumos.

Dzinumi vairāk vai mazāk ar matiņiem. Augļeniņu pirmsākumi putekšņlapu ziedos tikko $\frac{1}{2}$ no zieda kausiņa garuma. Savvaļā Dienvidēiropā, Ziemeļāfrikā, Kaukazā. Kulturā bieži. Pāretī ražo sēklas
 B. SEMPERVIRENS L. — MUZZAĻAIS BUKSIS

26. dz. — *Anacardiaceae* Ldl. — Anakardiju dzimta

Lapas plūksnoti saliktas vai arī vienkāršas, pamīšus sakārtotas. Sēklotne augšēja, brīva. Ziedi ar neskaidri izteiktu apziedni. Dzimta republikā pārstāvēta ar 2 ģintīm.

34. att. Mūžzaļais buksis LVU Botāniskajā dārzā (Rīgā).

1. *Cotinus* Scop. — Parūkkoki

Lasas vienkāršas, ar līdzenu apmali. Vidēji lieli krūmi. Ziemcietība vidēja — bargās ziemās apsalst atsevišķi zari. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto dekoratīvos apstādījumos.

Ziedi zaļgandzelteni, dzinumu galos stāvošās skarās, pa lielāki daļai neauglīgi un nobirst. Ziedu kātiņi pēc noziedēšanas pagarinās un pārklājas bieziem violetiem matiņiem. Skara līdzīga parūkai. Savvaļā Dienvidēiropā, Ukrainā, Kaukazā. Kultūrā reti (Rīgā, Tērvetē, Salaspilī u. c.). Ražo dīgstošas sēklas

. . . *C. COGGYGRIA* Scop. — PARASTAIS PARŪKKOKS

35. att. Indigais etiķkoks LVU Botaniskajā dārzā (Rīgā).

2. *Rhus* L. — Etiķkoki

Lapas plūksnoti vai staraini saliktas. Parasti krūmveida sugas. Ģints republikā pārstāvēta ar 2 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Lapas 3-staraini saliktas, nedaudz cietas. Dzinumi nokareni. Ziedi lapu žāklēs pušķos. Auglis dzeltenbalts, ļoti indīgs. Savvaļā Ziemeļamerikā. Kulturā ļoti reti (Rīgā)
 R. TOXICODENDRON L. — INDIGAIS ETIĶKOKS
- Lapas plūksnoti saliktas no 15—31 zāgzobainas lapiņas. Jauni dzinumi ar bjeziem matiņiem. Ziedi zaļgandzelteni

36. att. Parastais etiķkoks LPSR ZA Botāniskajā dārzā (Salaspili).

līdz purpursarkani, sakārtoti biežās skarās. Augļu kopas koniskas ar sarkaniem sariņiem. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kulturā paretī. Ražo sēklas

. *R. TYPHINA* L. — PARASTAIS ETIĶKOKS

27. dz. — *Aquifoliaceae* DC. — Akvifoliju dzimta

Lapas vienkāršas. Driksnas sēdošas. Auglis — vairāksēkļu ogveida kaulenis. Dzimta republikā pārstāvēta ar 1 ģinti.

Ilex L. — Ilekxi

Parasti krūmveida sugas. Ziemcietība vāja — bargās ziemās izsalst. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, ko lieto dekoratīvos apstādījumos.

Lapas ar dzeloņainiem zobīņiem vai ar līdzenu apmali, ādainas, ziemzaļas. Ziedi baltgani, sakārtoti pušķos. Auglis koral-sarkans. Savvaļā Dienvidēiropā, Aizkaukazā. Kultūrā ļoti reti (Rīgā) . . . *I. AQUIFOLIUM* L. — PARASTAIS ILEKSS

28. dz. — Celastraceae Ldl. — Segliņu dzimta

Lapas vienkāršas. Augļi — pogaļas. Lapas pretēji vai pamīšus sakārtotas. Sēklotne vairākcirkņu. Dzimta republikā pārstāvēta ar 2 ģintīm.

1. Celastrus L. — Kokžņaudzēji

Stublājs vijīgs. Lapas pa lielākai daļai pamīšus sakārtotas. Zieds 5-daļīgs ar padziļinātu pamatni. Ģints republikā pārstāvēta ar 3 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Ziedi pa 1 vai 3 lapu žāklēs. Lapas plati vai ieapaļi olveidīgas, strauji nosmailētas. Savvaļā Ķīnā, Japonā. Kultūrā ļoti reti (Skrīveros)
C. ARTICULATUS Thunb. — APAĻĻAPU KOKŽŅAUDZEJS
 — Ziedi sakārtoti dzinumu galos daudziedainās skarās . . . 2

- 2 Lapas iegareni eliptiskas, 6—14 cm garas, īsi nosmailētas, tumši zaļas, apakšpusē zilganbaltas. Savvaļā Vidusķīnā. Kulturā ļoti reti (Salaspilī)
C. HYPOLEUCA Warb. — DIVKRĀSU KOKZŅAUDZEJS
- Lapas olveida vai eliptiskas, 5—10 cm garas, pa lielākai daļai abos galos nosmailētas. Ziedi sakārtoti dzinumu galos daudzdziedainās skarās. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kulturā paretī. Ražo dīgstošas sēklas
 C. SCANDENS L. — PARASTAIS KOKZŅAUDZEJS

2. *Evonymus* L. — Segliņi

Stublājs nav vijīgs. Lapas pa lielākai daļai pretējas. Ziedi 4- un 5-daļīgi, ar plakanu pamatni. Puskrūmi līdz lieli krūmi. Ģints republikā pārstāvēta ar 5 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Lapas sakārtotas pamīšus, ziemzaļas, 0,5 cm platas un 0,9 cm garas, reizēm lielākas. Dzinumi vairāk vai mazāk guloši, tievi. Ziedi 4-daļīgi. Auglis rožaini sarkans, dziļi 4-daivains. Savvaļā Eiropas dienvidaustrumos, Kaukazā, Vidusāzijas kalnos, Rietumķīnā. Kulturā ļoti reti (Salaspilī, Skrīveros u. c.). Paretī ražo sēklas
 E. NANA M.B. — PUNDURSEGLIŅS
- Lapas pretējas, vasarzaļas 2
- 2 Dzinumi ar biežām kārpām vai korķveida spārniem 3
- Dzinumi gludi 4
- 3 Vecāki dzinumi ar 1 vai 2 uzkrītoši pelēkiem korķveida spārniem. Lapas asi un smalki zāģzobainas. Lapu kāts tikko garāks par 0,3—0,4 cm. Ziedi iedzelteni, gandrīz vienmēr

- 4-daļīgi. Auglis purpursarkans. Savvaļā Tālajos Austrumos, Japanā, Ķīnā, Mančžurijā. Kulturā ļoti reti (Kazdangā). Ražo sēklas *E. ALATA* Koch — SPĀRNOTAIS SEGLIŅŠ
- Dzinumi ar biežām tumši vai gaiši brūnām kārpīņām, apali. Lapas smalki, dažreiz neskaidri zāgzobainas. Ziedi brūngani. Auglis dzelteni sarkans, dalīts dziļās daivās. Pie mums savvaļā reti (Daugavas, Ventas, Amatas u. c. upju krastos) *E. VERRUCOSA* Scop. — KĀRPAINAIS SEGLIŅŠ
- 4 Pumpuri, vismaz dzinumu galos, ļoti gari, varpstveida. Lapas lielas, līdz 14 cm garas. Dzinumi nedaudz saspiesti. Ziedi 5-daļīgi. Augļi rožsārti ar plati spārnainām malām. Savvaļā Kaukazā, Ķrimā. Kulturā ļoti reti (Salaspilī, Rīgā) *E. LATIFOLIA* Scop. — PLATLAPAINAIS SEGLIŅŠ
- Lapu pumpūri īsi. Lapas mazākais 7—10 cm garas. Dzinumi ieapaļi četršķautnaini. Ziedi 4-daļīgi, dzeltenzaļi. Auglis rožsārts ar nelielām šķautnēm. Pie mums savvaļā pāretī (republikas rietumu un centralajā daļā, retāk austrumu daļā) *E. EUROPAEUS* L. — EIROPAS SEGLIŅŠ

29. dz. — *Staphyleaceae* DC. — Stafīleju dzimta

Lapas saliktas, pretēji sakārtotas. Augļi — pogaļas. Dzimta republikā pārstāvēta ar 1 ģinti.

Staphylaea L. — Stafīlejas

Parasti nelieli krūmi. Ģints republikā pārstāvēta ar 3 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Lapas visas saliktas no 3 lapiņām, gala lapiņa pie pamata noapaļota vai strupi ķīļveida, vienmēr ar garu kātiņu. Ziedu ķekari nokareni. Ziedi balti, apmēram 0,8 cm gari. Auglis 5 cm garš, 2,5 cm plats. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kulturā ļoti reti (Rīgā)
 S. TRIFOLIATA L. — TRISLAPU STAFILEJA
- Lapas saliktas vismaz no 5 lapiņām 2
- 2 Lapas uz ziedošiem dzinumiem bieži 3-daļīgas, uz steriliem dzinumiem pa lielākai daļai 5-daļīgas. Lapas gandrīz sēdošas. Ziedkopas stāvas vai nolikušas. Ziedi balti, apmēram 1,3—1,5 cm gari. Auglis garāks nekā plats. Savvaļā Kaukazā. Kulturā ļoti reti (Rīgā)
 S. COLCHICA Stev. — KAUKAZA STAFILEJA
- Lapas 5—7-daļīgas. Lapiņas kātainas. Ziedu skaras nokarenas. Ziedi balti, 1—1,2 cm gari. Auglis apaļīgs. Savvaļā Vidus- un Dienvidēiropas kalnos, Kaukazā, Mazāzijā. Kulturā ļoti reti (Salaspilī, Mežotnes «Vanadžiņos»)
 S. PINNATA L. — PARASTA STAFILEJA

30. dz. — *Aceraceae* Ldl. — Kļavu dzimta

Lapas vienkāršas, staraini daivainas vai šķeltas, retāk saliktas. Auglis — divkāršs spārnulis. Dzimta republikā pārstāvēta ar 1 ģinti.

Acer L. — Kļavas

Krūmi līdz pirmā lieluma koki. Ģints republikā pārstāvēta ar 15 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos un meža kulturās.

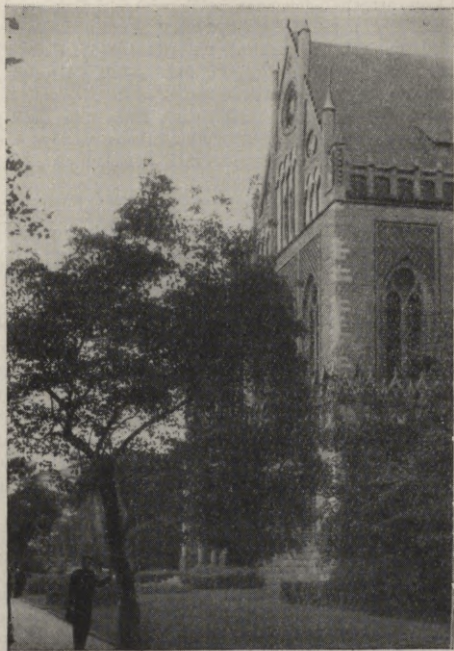
Sugu noteikšanas tabula

- 1 Lapas saliktas no šķeltām lapiņām. Lapas plaukstot apakšpusē nedaudz matotas, vēlāk paliek kailas vai tikai ar nedaudz matiņiem. Ziedi parādās pirms lapu plaukšanas. Savvaļā Ziemeļamerikā. Kultūrā sastopama bieži. Ražo dīgstošas sēklas *A. NEGUNDO* L. — OŠLAPU KĻAVA

Sugai vairākas dekoratīvas formas, no kurām izplatītākā:

f. aureo-marginatum hort. — ar dzeltenām lapu apmalēm.

- Lapas nav saliktas no šķeltām lapiņām, parasti daivainas . 2
- 2 Lapas veselas vai tikai neskaidri daivainas, ar apmēram 4 cm garu kātu, kurš virspusē rievots. Lapas ieapaļas līdz iegarenas, pie pamata sirdsveida, gar apmali nedaudz krūzotas. Ziedi baltgani, sakārtoti ieapaļās skarās. Augļa spārni gandrīz paraleli. Savvaļā Eiropas dienvidu daļā, Kaukāzā, Mazāzijā. Kultūrā reti. Ražo dīgstošas sēklas
. *A. TATARICUM* L. — TATARIJAS KĻAVA
- Lapas ar vairāk vai mazāk dziļiem šķēlumiem, noteikti stāroti daivainas 3
- 3 Lapas daivas ar līdzenu apmali. Ziedi sakārtoti stāvās, čemurveida skarās, dzeltenī. Vainaglapas apmēram 2 reizes garākas nekā kauslapas. Augļu spārni apmēram 2 reizes garāki nekā augļu aptverošās plēksnes. Savvaļā Mančūrijā, Japānā. Kultūrā ļoti reti (Kazdangā). Ražo dīgstošas sēklas *A. PICTUM* Thunb. — NIPONAS KĻAVA
- Lapas daivas ar smalkiem vai rupjiem daivainiem zobiņiem 4
- 4 Lapas ar 7—11 noteiktām daivām 5
- Lapas ar 3—5 daivām 7

37. att. Tatarijas kļava pie Mākslas akadēmijas (Rīgā).

- 5 Lapas parasti 5-daivainas, retāk neskaidri 7-daivu. Lapas apakšpusē ar paliekošiem matiņiem. Savvaļā Azijas ziemeļaustrumu daļā. Kultūrā ļoti reti (Kazdangā). Ražo dīgstošās sēklas. A. *BARBINERVE* Max. — POKAINA KĻAVA
- Lapas noteikti 7—9-daivainas 6
- 6 Lapas šķēlumi parasti seklāki par plātnes vidu. Ziedi parādās reizē ar lapām. Kausis purpursarkans, vainags dzeltenbalts. Irbulis dziļi dalīts. Savvaļā Ziemeļamerikas rietumu daļā. Kultūrā ļoti reti (Rīgā)
. A. *CIRCINATUM* Pursh — APALĻAPU KĻAVA
- Lapas parasti šķeltas dziļāk nekā līdz plātnes vidum. Daivas bieži robainas un ar dziļākiem šķēlumiem. Savvaļā Tālo Austrumu dienvidu daļā, Korejā. Kultūrā ļoti reti (Skriveros) A. *PSEUDO-SIEBOLDIANUM* Kom. — NEISTĀ ZIBOLDA KĻAVA
- 7 Lapas 3-daivainas, vidējā daiva stipri lielāka, 2—3 reizes garāka nekā plata. Ziedi baltgani, sakārtoti daudzdziedainās, uz augšu stāvošās skarās. Augļa spārni paraleli. Savvaļā Vidus- un Austrumāzijā. Kultūrā sastopama paretī. Ražo dīgstošās sēklas
. A. *GINNALA* Max. — GINNĀLA KĻAVA
- Lapas parasti 5-daivainas, ja 3-daivainas, tad vidējā daiva pie pamata tik pat plata cik gara 8
- 8 Lielākais vairums normali attīstītu lapu garākas par 10 cm 14
- Vairums lapu līdz 10 cm garas 9
- 9 Lapas daivas katrā pusē ar 1 vai 2 ļoti strupiem, gandrīz daivas veida zobīņiem. Lapas daivas strupas. Ziedi dzeltenzaļi, sakārtoti četurveida skarās. Augļa spārni līmeniski. Savvaļā Rietumeiropā, PSRS Eiropas daļas meža stepju joslā. Kultūrā paretī. Ražo dīgstošās sēklas
. A. *CAMPESTRE* L. — LAUKU KĻAVA

- Lapas daivas ar vairākiem īsiem, smalkiem zobiņiem vai arī gar apmali ar lielākiem daivas veida zobiņiem . . . 10
- 10 Lapas apakšpusē uz visas plātnes ar paliekošiem matiņiem 11
- Lapas apakšpusē vēlāk tikai uz dzisliņām ar matiņiem vai pilnīgi kailas 12
- 11 Lapas pārsvarā 5- vai neskaidri 7-daivainas, daivas vairāk vai mazāk gari nosmailētas. (Sk. 5. tezi)
. *A. BARBINERVE* Max.
- Lapas pārsvarā 3- vai neskaidri 5-daivainas. Ziedi šaurās stāvās skarās, iezalḡandzelteni. Vainaglapas 2—3 reizes garākas nekā kauslapas. Augļa spārni gandrīz taisni atstāvoši. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumos. Kultūrā ļoti reti (Tērvetē) . . . *A. SPICATUM* Lam. — VĀRPAINĀ KĻAVA
- 12 Lapu daivas vairāk vai mazāk gari nosmailētas . . . 13
- Lapu daivas strupī nosmailētas. Lapas apakšpusē pilnīgi kailas. Lapas parasti 3-, retāk 5-daivainas, reizēm dziļi dalītas vai pat 3-staraini saliktas. Ziedi sakārtoti čemurveida skarās. Augļa spārni šaurā leņķī izplesti vai pat paraleli. Savvaļā Ziemeļamerikas rietumu daļā. Kultūrā ļoti reti (Skrīveros) . . . *A. GLABRUM* Torr. — GLUDĀ KĻAVA
- 13 Lapas pa lielākai daļai dziļi šķeltas, drīz paliek kailas, apakšpusē sudrabbalti pelēkas, lapu daivas savukārt dziļi šķeltas. Dzinumi vairāk vai mazāk nokareni. Ziedi sakārtoti pušķos, sēdoši, parādās ilgi pirms lapu plaukšanas. Vainaglapu nav. Kauslapas iesarkani dzeltenas. Augļenīca biezi villaina. Savvaļā Ziemeļamerikā. Kultūrā bieži. Ražo digstošas sēklas . . . *A. SACCHARINUM* L. — SUDRABKĻAVA

Sugai vairākas dekoratīvas formas, no kurām izplatītākā:

f. Wierii Schwer. — lapas dziļi šķeltas.

- Lapas pa lielākai daļai seklāk šķeltas, apakšpusē dažreiz ar paliekošiem matiņiem, apakšpusē gaiši zilganzaļas. Lapu daivas ar zobiņiem, nav šķeltas. Ziedi kātaini, parādās neilgi pirms lapu plaukšanas. Ziedi ar vainaglapām un purpurkrāsas kauslapām. Augļenicā kaila. Savvaļā Kanadā. Kultūrā ļoti reti (Kazdangā, Aizviķos, Krāslavā u. c.). Parēti ražo dīgstošas sēklas
 A. RUBRUM L. — SARKANĀ KĻAVA
- 14 Lapas daivas gar apmali ar nedaudz daivas veida, pa lielākai daļai ļoti smalkiem zobiņiem. Smalkāku zobiņu nav . . . 17
- Lapas daivas gar apmali ar smalkākiem un rupjākiem zobiņiem, reizēm dziļāk šķeltas, bet tad daiviņas ar smalkākiem zobiņiem 15
- 15 Lapas šķeltas vismaz līdz vidum 16
- Lapas nav līdz vidum šķeltas. Ziedi dzeltenzaļi, sakārtoti nokarenās ķekarveida skarās. Kauslapiņas un vainaglapiņas iekšpusē ar matiņiem. Putekšņlapu kātiņi ar matiņiem. Augļa spārni pa lielākai daļai slīpi izplesti. Savvaļā Eiropas vidusjoslā, Kaukazā. Kultūrā bieži. Ražo dīgstošas sēklas
 A. PSEUDOPLATANUS L. — KALNU KĻAVA

Formas:

- f. atripurpureum* L. — ar purpursarkanu lapu apakšpusi;
f. albo-variegatum Loud. — ar balti raibām lapām;
f. Wortei Ohlend. — lapas plaukstot bronzas krāsā, vēlāk dzeltenzaļas.

- 16 Lapas apakšpusē zilgani pelēkas, daivas pa lielākai daļai slaidi nosmailētas un dziļi šķeltas (Sk. 13. tezi.)
 A. SACCHARINUM L.
- Lapas apakšpusē baltgani zaļas vai gaiši pelēkas; ja vairāk vai mazāk zilganas, tad lapu daivas strupākas, ar seklākiem

šķēlumiem. Ziedu skaras nokarenas. Putekšņlapu kātiņi ar matiņiem. (Sk. 15. antitezi.) . . . *A. PSEUDOPLATANUS* L.

- 17 Lapas ar piensulu, apakšpusē zaļas, ar asi nosmailētiem zobīņiem un daivām. Iedzeltenie ziedi sakopoti stāvās čemurveida skarās. Auglis kails. Kulturā un savvaļā ļoti bieži *A. PLATANOIDES* L. — PARASTĀ KĻAVA

Sugai ļoti daudz dārza formu, no kurām izplatītākās:

f. Schwedleri Koch — pavasarī ar spilgti sarkanām lapām;

f. Reitenbachi Nichols — uz rudenspusi ar sarkanām lapām;

f. palmatum Koch — ar staraini šķeltām lapām;

f. dissectum Jacq. — ar dziļi staraini šķeltām lapām;

f. cucullatum Lauche — ar lielām, viļņotām lapām;

f. aureo-marginatum Pax — ar dzeltenu lapas apmali.

- Lapas bez piensulas, apakšpusē nedaudz balti pelēkas. Lapu daivas ar smalkiem daivas veida zobīņiem. Ziedi ar gariem kātiņiem, nokarenī. Kauslapas saaugušas. Vainaglapu nav. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kulturā ļoti reti (Skrīveros) . *A. SACCHARUM* Marsh. — CUKURA KĻAVA

31. dz. — *Hippocastanaceae* DC. — Zirgkastaņu dzimta

Lapas staraini saliktas, pretējas. Ziedi nekārtņi, ar 5 vainag- un 5 kauslapām. Auglis — pogaļa, kas atveras ar 3 vārsnēm. Dzimta republikā pārstāvēta ar 1 ģinti.

Aesculus L. — Zirgkastaņas

Lapas saliktas no 5—9 lapiņām. Pogaļa gluda vai ar dzeloņiem. Sēklas lielas, apaļi plakanas, brūnas, ar lielu pelēki blāvu zīmītes plankumu. Trešā līdz otrā lieluma koki, dažreiz krūmveida. Ģints republikā pārstāvēta ar 3 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Lapiņas sēdošas. Ziedi balti ar dzelteniem un sarkaniem plankumiņiem. Vainaglapas 5, to kātiņi nepārsniedz kausa garumu. Putekšņlapu kātiņi un putekšņnīcas ar matiņiem. Auglis dzeloņains. Pumpuri lipīgi. Savvaļā Balkanu pussalā. Kultūrā ļoti bieži. Ražo dīgstošas sēklas
. *A. HIPPOCASTANUM* L. — PARASTĀ ZIRGKASTAŅA
- Lapiņas ar noteiktiem kātiņiem (vismaz vidējā). Vainaglapas 4—5, to kātiņi pārsniedz kausu 2
- 2 Lapas tumši zaļas, vidējā lapiņa ar kātiņu. Ziedi sarkani, vainaglapas 4—5, gar apmali ar matiņiem vai dziedzeriņiem. Auglis ar mīkstiem dzeloņiem vai gluds. Kultūrā ļoti reti. Krustojums (*A. hippocastanum* × *A. Pavia*)
. *A. CARNEA* Hayne — SĀRTĀ ZIRGKASTAŅA
- Ziedi dzelteni, vainaglapas nevienādas. Putekšņnīcas kailas. Auglis gluds. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kultūrā reti. Ražo sēklas
. *A. OCTANDRA* Marsh. — DZELTENĀ ZIRGKASTAŅA

32. dz. — Rhamnaceae R. Br. — Krūkļu dzimta

Lapas vienkāršas, veselas, pamīšas vai pretējas. Vainaglapas parasti mazākas nekā kauslapas vai arī

to nemaz nav. Putekšņlapu 4—5. Auglis — pogaļa vai sulīgs kaulenis. Dzimta republikā pārstāvēta ar 1 ģinti.

***Rhamnus* L. — Krūkļi. Pabērzi**

Vidēji līdz lieli krūmi. Ģints republikā pārstāvēta ar 6 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Lapas pretējas vai gandrīz pretējas, uz isvasām pušķos. Augs pa lielākai daļai ar ērkšķiem 6
- Lapas pamīšus sakārtotas 2
- 2 Lielākām lapām no vidus dzīslīņas atdalās vairāk nekā 12 sānu dzīslīņu pāri. Lapas zāgzobainas 4
- Lapas vidus dzīslīņa augstākais ar 12 sānu dzīslīņu pāriem 3
- 3 Lapas apmale gandrīz līdz pat pamatam siki zāgzobaina. Lapas galā strupas vai noapaļotas, pie pamata nedaudz noapaļotas vai sirdsveida, pa lielākai daļai ar 9—12 sānu dzīslīņu pāriem. Ziedi 4-daļīgi, vainaglapiņas ir. Savvaļā Dienvid- un Viduseiropas kalnos. Kulturā ļoti reti (Rūmenē, Salaspilī) *R. ALPINA* L. — ALPU KRŪKLIS
- Lapas ar līdzenu apmali, reizēm gar apmali mazliet viļņainas vai galā robotas. Ziedi pa 2—6 lapu žāklēs, sakārtoti pušķos. Auglis sākumā sarkans, vēlāk melns. Savvaļā bieži *R. FRANGULA* L. — PARASTAIS KRŪKLIS
- 4 Lapas apakšpusē ar matiņiem, uz dzīslīņām biezi villainas, noteikti nosmailētas, ar 15—25 sānu dzīslīņu pāriem. Ziedi 4-daļīgi. Savvaļā Aizkaukazā. Kulturā ļoti reti (Salaspilī) *R. IMERETINA* Koehne — KAUKAZA KRŪKLIS
- Lapas apakšpusē kailas, jaunās uz dzīslīņām ar matiņiem . 5

- 5 Lapas plati lancetiskas, vairāk vai mazāk sašaurinātas, pamats nogriezts vai sekli sirdsveidīgs. Lapas apakšpusē vairāk vai mazāk dzeltenzaļas. Ziedi pa 3—7, dzeltenī zaļi. Auglis melns. Savvaļā Balkanos. Kulturā ļoti reti (Skrīveros, Rīgā) . . . *R. FALLAX* Boiss. — NEISTAIS KRŪKLIS
- Lapas plati eliptiskas, pie pamata noapaļotas vai sirdsveida, ar strupu, noapaļotu smaili (Sk. 3. tezi)
 R. ALPINA L.
- 6 Lapas 5—6 cm, uz spēcīgiem dzinumiem 6—7 cm garas, 1,5—2 reizes garākas nekā platas, ar 3—4 sānu dzīslīņu pāriem. Auglis melns. Pie mums savvaļā bieži
 R. CATHARTICA L. — PARASTAIS PABERZS
- Lapas 6—14 cm garas, ar 3—8 sānu dzīslīņu pāriem, pa lielākai daļai gari nosmailētas, vēlāk nedaudz ādainas. Lapas kāts 2—3 reizes garāks par pielapām. Citādi kā iepriekšējā suga. Savvaļā Tālajos Austrumos, Korejā, Japānā. Kulturā ļoti reti (Salaspilī). Ražo sēklas
 R. DAVURICA Pall. — DAURIJAS PABERZS

33. dz. — *Vitaceae* Ldl. — Vinkoku dzimta

Stumbri parasti kāpelējoši, pieķeras pie atbalsta ar vītņēm — zaru pārveidnēm. Lapas vienkāršas vai saliktas. Ziedi mazi, zaļgani, sakopoti vairogos, ķekaros vai skarveida ziedkopās. Auglis — oga. Dzimta republikā pārstāvēta ar 3 ģintīm.

1. *Vitis* L. — Vinkoki

Dzinumu mezgli ar koksainu starpsienu. Miza no vecākiem zariem un dzinumiem nolobas. 2-gadīgo dzinumu serde brūngana. Ziedi sakārtoti vairāk vai mazāk

garās skarās. Vainaglapas nobirst kopā. Ģints republikā pārstāvēta ar 6 sugām, kuras lieto augļkopībā un dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Lapas abpusēji zaļas un spožas, apakšpusē kailas ar plāniem matiņiem 3
 - Lapu apakšpuses paliekoši brūngani vai balti villainas . . . 2
 - 2 Vītnes un ziedkopas turpinās pie vairākiem zaru mezgliem bez pārtraukuma. Lapas plaukstot iesārtas, nedalītas vai arī vairāk vai mazāk daivainas. Ziedkopas — gandrīz ķekarveida skaras. Ogas lielas, tumši violetas. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kultūrā reti (Rīgā, Dvietē u. c.). Ražo dīgstošas sēklas
- V. *LABRUSCA* L. — **LABRUSKA VINKOKS**

Pazīstamas vairākas kulturšķirnes, tanī skaitā Dvietes zilās (selekcionars P. Sukatnieks).

- Katrs 3. stublāja mezgls bez vītnes vai ziedkopas. Lapas plaukstot nav iesārtas, apakšpusē, sevišķi uz dzīslām, ar paliekošiem rūsas sarkaniem matiņiem, plātne vairāk vai mazāk noteikti 5—3-daivaina, gar apmali ar īsiem dzeloņsmailiem zobīņiem. Ziedu skara šaura, 6—8 cm gara, ar bieziem rūsas sarkaniem matiņiem. Savvaļā Japanā. Kultūrā reti (Salaspilī, Rīgā u. c.)
- V. *COIGNETIAE* Pull. — **JAPANAS VINKOKS**
- 3 Serdi ietverošā maksts plāna. Jaunās lapas pēc plaukšanas kādu laiku paliek sakļāvušās. Lapa ar smailām, rupji šķeltām daivām un plašu, bet seklu lapas pamatnes izliekumu, spoža. Ziedi smaržīgi. Auglis purpurneļns, manāmi ap-sarmots. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kultūrā

- pareti. Ražo dīgstošas sēklas
- V. *VULPINA* L. — SMARŽIGAIS VINKOKS
- Serdi ietverošā maksts bieza. Jaunās lapas pēc plaukšanas ātri atveras 4
- 4 Lapas pamatnes izliekums plašs un dziļš. Lapas nav daivainas, retos gadījumos 3—5-daivainas ar īsiem, platiem, dzeloņsmailiem zobīņiem. Ziedu skaras apmēram 5 cm garas. Auglis melns. Savvaļā Tālajos Austrumos, Mančžurijā. Kultūrā reti (Skriveros, Salaspilī, Remtē u. c.). Ražo sēklas V. *AMURENSIS* Rupr. — AMURAS VINKOKS
- Lapas pamatnes izliekums pie kāta šaurs ar asu leņķi . . . 5
- 5 Lapas vairāk vai mazāk olveida, parasti nav daivainas vai arī tikai vāji 3-daivainas, ar rupji zāgzbainu apmali. Apakšpusē ar cietiem matiņiem, 7—11 cm platas. Ogas 0,8—1 cm resnas, melnas, apsarmotas. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kultūrā ļoti reti
- V. *CORDIFOLIA* Michx. — ZIEMAS VINKOKS
- Lapas pa lielākai daļai dziļi daivainas, reizēm dziļi un smalki šķeltas, apakšpusē kailas vai ar matiņiem. Savvaļā Dienvidēropā, Vidusazijā, Kaukazā. Kultūrā pareti, kā auglīkopības kultura. Ražo dīgstošas sēklas
- V. *VINIFERA* L. — KULTURAS VINKOKS

2. *Parthenocissus* Planch. — Mežvīni

Dzinumu mezgli bez koksainas starpsienas. Miza ar kārpīņām, nenolobās. 2-gadīgo dzinumu serde balta. Vainaglapas šķirtas, nobirst pa 1. Dziedzerotais grezns ap sēklotni labi izteikts, no kuras tas blodveidīgi atvirzīts. Ģints republikā pārstāvēta ar 2 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Lapas veselas, 3-daivainas vai arī 3-staraini saliktas, spīdīgas. Vītnes ļoti garas, sazarotas. Savvaļā Ķīnā, Japānā. Kultūrā ļoti reti (Rīgā)
P. TRICUSPIDATA Planch. — TRISSTARAINAIS MEZVINS
- Lapas staraini saliktas no 5 lapiņām. Vītnes ar 5—12 atzarojumiem. Vītņu gali bieži nobeidzas ar piesūcekņiem. Lapas apakšpusē bālgani zaļas, nespodras. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kultūrā ļoti bieži. Ražo dīgstošas sēklas
P. QUINQUEFOLIA Planch. — PIECLAPAINAIS MEZVINS

Sastopamas varietātes:

var. murorum Rehd. — lapas kailākas, īsākas un platākas, nedaudz biežākas. Sānu lapiņas pie pamata bieži noapaļotas. Vītnes ar 8—12 atzarojumiem;

var. Engelmanni Graebn. — ar šaurākām un spīdīgākām lapiņām, kultūrā izplatīts ar paškāpēja mežvīna nosaukumu.

3. *Ampelopsis* Michx. — Mežvīni

Dzinumu mezgli bez koksnainas starpsienas. Miza ar kārpiņām, nenolobās. 2-gadīgo dzinumumu serde balta. Vainaglapas šķirtas, nobirst pa 1. Dziedzerotais gredzens ap auglenīcu nav skaidri izteikts. Ķinā republikā pārstāvēta ar 2 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Lapas staraini saliktas vai ļoti dziļi 3.—5-daivainas ar vairāk vai mazāk plūksnotu vidējo daivu. Lapiņas bieži dziļi

- šķeltas. Ķemurveida skaras mazas. Ogas dzeltenas. Savvaļā Ziemeļķinā. Kulturā reti (Rīgā, Salaspilī u. c.)
- . . . A. *ACONITIFOLIA* Bunge — ŠĶELTLAPU MEZVINS
- Visas lapas sekli 3—5-daivainas, pa lielākai daļai ar gari nosmailētu vidējo daivu un vairāk vai mazāk plaši atstāvošām sānu daivām. Oga melngani zila. Savvaļā Usurijā, Japānā. Kulturā ļoti reti (Rīgā, Salaspilī)
- A. *BREVIPELUNCULATA* Koehne — USURIJAS MEZVINS

34. dz. — *Tiliaceae* Juss. — Liepu dzimta

Lapas veselas vai vairāk, vai mazāk šķeltas, pamīšus sakārtotas. Ziedkopas daudzziēdaines. Sēklotne augšēja. Dzimta republikā pārstāvēta ar 1 ģinti.

Tilia L. — Liepas

Ziedkopas ass ar lielu lancetisku vai mēlveida seglapu, kas augļu laikā veido augļkopas spārnū. Parasti pirmā vai otrā lieluma koki. Ģints republikā pārstāvēta ar 10 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

1	Lapas apakšpusē balti vai pelēki villainas, zieda vainags ar papildus vainadziņu	7
—	Lapas apakšpusē zaļas vai zilgani zaļas, kailas ar īsiem matiņiem, nav villainas	2
2	Lapu zobiņi ar akotveida smailēm. Lapas apakšpusē dzisliņu stūros ar matiņu pušķiem, citādi kailas	5
—	Lapu zobiņi bez akotveida smailēm	3

- 3 Lapas kailas, apakšpusē zilgani pelēkzaļas ar brūnganiem matiņu pušķiem dzīslīņu stūros, līdz 10 cm garas. Ziedkopās pa 5—7 ziedi. Auglis vāji šķautnains. Pie mums savvaļā bieži *T. CORDATA* Mill. — PARASTĀ LIEPA
- Lapas apakšpusē ar īsiem matiņiem, lielākas 4
- 4 Lapas strauji nosmailētas, apakšpusē ar baltiem matiņiem dzīslīņu stūros. Ziedkopas pa lielākaī daļai ar 3 ziediem. Auglis gandrīz koksnains, manāmi 5-šķautnains. Savvaļā PSRS Eiropas daļas dienvidrietumos, Vidus- un Rietumeiropā. Kulturā ļoti bieži. Ražo dīgstošas sēklas
. *T. PLATYPHYLLOS* Scop. — PLATLAPU LIEPA

Sugai daudz dekoratīvu formu, no kurām izplatītākās:

f. asplenifolia hort. — ar piramidālu augumu un smalki šķeltām lapām;

f. pyramidalis C. K. Schn. — piramidāls augums, lapas ar sirdsveida pamatu;

f. aurea Kirchn. — dzinumi un pumpuri ziemā spilgti dzelteni.

- Lapas iepriekšējai sugai līdzīgas, apakšpusē pelēki zaļas ar iedzelteniem vai baltganiem matiņu pušķiem dzīslīņu stūros. Ziedkopās pa 3—7 ziediem. Auglis neskaidri šķautnains, apaļš. Savvaļā Rietumeiropā, Kaukāzā. Dabisks krustojums (*T. cordata* × *T. platyphyllos*). Kulturā bieži. Ražo dīgstošas sēklas *T. VULGARIS* Hayne — HOLANDES LIEPA
- 5 Lapas caurmērā līdz 10 cm garas, virspusē uzkrītoši tumši zaļas un spīdīgas. Jaunie dzinumi sākumā īsi spilvoti. Pumpuri dzeltenzaļi. Ziedkopas ar daudz ziediem. Savvaļā Dienvideiropā. Domā, ka dabisks krustojums (*T. platyphyllos* × *T. rubra*). Kulturā paretī. Ražo dīgstošas sēklas
. *T. EUCHLORA* Koch — KRIMAS LIEPA
- Lapas caurmērā garākas 6

38. att. No Holandes liepām veidota arka Kirova v. n. dārza (Rīgā).

6 Jaunie dzinumi purpursarkani. Lapas spīdīgas, apakšpusē ar baltiem matiņiem dzīslīgu stūros, 8—16 cm garas. Lapu zobīņu akotveida smailes ļoti viegli nolūzt. Ziedkopas sastāv no 3—7 ziediem. Ziedi bez papildvainaga. Auglis viegli šķautnains. Savvaļā Eiropas dienvidaustrumu daļā, Kaukāzā. Kulturā ļoti reti (Rīgā)

. *T. RUBRA* DC. — SARKANĀ LIEPA

— Jaunie dzinumi olivzaļi vai brūni. Lapas lielas, pat vairāk nekā 20 cm garas, plati olveida, pie pamata bieži greizas. Ziedkopā 5 un vairāk ziedi. Zieda vainagā bez 5 vainaglapām vēl 5 šauras papildvainaga lapiņas. Auglis bez šķaut-

nēm. Kultūrā reti (Rīgā, Skrīveros, Kazdangā, Edolē, Valmierā u. c.). Ražo dīgstošas sēklas

. *T. AMERICANA* L. — AMERIKAS LIEPA

Sastopama forma:

f. Moltkei hort. Späth — (domā, ka krustojums *T. alba* × *T. americana*) — lapas apakšpusē ar paliekošiem matiņiem.

- 7 Lapas kāts pa lielākai daļai $\frac{1}{2}$ no lapas plātnes garuma vai pat garāks. Ziedi nokarenī, pa 6—8 ziedkopā. Auglis rievots ar 5 noteiktiem izciļņiem. Savvaļā Eiropas dienvidaustrumu daļā. Kultūrā izplatība noskaidrojama
. *T. PETIOLARIS* DC. — GARKĀTU LIEPA
- Lapas kāts caurmērā īsāks, parasti nesasniedz $\frac{1}{2}$ no lapas plātnes garuma 8
- 8 1-gadīgie dzinumi un lapu kāti kaili vai gandrīz kaili. Lapas ieapaļas vai iegarenī olveida ar smalkiem un īsiem zāgzobiņiem, 10—20 cm garas. Ziedkopas ar 6—14 ziediem. Auglis apaļš, gluds. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kultūrā ļoti reti (Rīgā)
. *T. HETEROPHYLLA* Vent. — DAŽĀDLAPU LIEPA
- 1-gadīgie dzinumi un lapu kāti ar villainiem matiņiem . . . 9
- 9 Lapas ar vairāk vai mazāk akotsmailiem zobiņiem, jaunie dzinumi un pumpuri ar biezu, iedzelteni pelēku spilvojumu. Lapas lielas, 6—30 cm garas, plati olveidīgas līdz gandrīz apaļas. Ziedkopa ar 5—12 ziediem. Auglis ieapaļš. Savvaļā Tālajos Austrumos. Kultūrā izplatība noskaidrojama . . .
T. MANSHURICA Rupr. et Max. — MANČZURIJAS LIEPA
- Lapas zobiņi vairāk 3-staraini, asi, nav ar akotveida smaili. Jaunie dzinumi zaļgani vai pelēki villaini. Lapas ieapaļas, apmēram 6—12 cm platas. Ziedkopas ar 7 un vairāk ziediem. Auglis olveida vai iegarens, galā smails ar noteiktām

šķautnēm. Savvaļā Eiropas dienvidaustrumu daļā, Mazazijā. Kulturā pareti. Ražo dīgstošas sēklas
 T. TOMENTOSA Moench — SUDRABA LIEPA

35. dz. — *Malvaceae* Juss. — Malvu dzimta

Lapas vienkāršas, pamīšus sakārtotas, veselas vai vairāk, vai mazāk šķeltas. Vainaglapas 5 vai arī to nemaz nav. Putekšņlapas parasti 2 gredzenos, iekšējā gredzena putekšņlapām kātiņi saauguši stobriņā. Dzimta republikā pārstāvēta ar 1 ģinti.

Hibiscus L. — Kokveida malva, hibisks

Parasti krūmveida. Ziemcietība ļoti vāja, bargās ziemās izsalst pat zem pieseguma. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kas lietojama dekoratīvos apstādījumos.

Lapas 3-daivainas. Kauss divkāršs, ārējais 6—8 daļās dziļi šķelts ar šauri lineālām daivām. Ziedi balti, sarkani vai violeti, reizēm pildīti. Putekšņlapu kātiņi pie pamata saauguši stobriņā. Savvaļā Aizkaukazā, Iranā. Kulturā ļoti reti (Rīgas Jūrmalā) *H. SYRIACUS* L. — SIRIJAS MALVA

36. dz. — *Actinidiaceae* Van Tiegh. — Aktinidiju dzimta

Vainaglapas brīvas. Lapas pamīšus sakārtotas. Sēklotne daudzciņķu, irbuļu vairāk nekā 5. Auglis — oga. Dzimta republikā pārstāvēta ar 1 ģinti.

Actinidia Ldl. — Aktinidijas

Vijīgi krūmi. Ģints republikā pārstāvēta ar 3 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Lapas samērā pacietas, spožas, pa lielākai daļai ieapaļas. Lapu kāti sarkani, 2—3 cm gari. Ziedi apmēram 2 cm plati, vainaglapas baltas, pie pamata ar tumšiem plankumiem, bez smaržas. Putekšņīcas brūni sarkanas. Savvaļā Tālajos Austrumos, Korejā, Ziemeļķīnā, Japānā. Kultūrā reti (Rīgā, Salaspilī u. c.)
 A. ARGUTA Miq. — ASLAPAINĀ AKTINIDIJA
- Lapas plānākas, nespodri zaļas. Putekšņīcas dzeltenas. Ziedi smaržīgi 2
- 2 Dzinumu serde ar šķērssvītēm. Lapas pa lielākai daļai sirdsveida, plati iegareni olveidīgas, vīrišķiem augiem bieži ar balti rožainiem plankumiem. Kauslapas iegarenas. Augļi zaļgandzelteni. Savvaļā Tālajos Austrumos, Sachalinā. Kultūrā paretī, parasti vīrišķie eksemplari (Jaungulbenē, Rīgā, Pūrē u. c.)
 A. KOLOMIKTA Max. — PARASTĀ AKTINIDIJA
- Dzinumu serde bez šķērssvītēm. Lapas pamatne vairāk vai mazāk noapaļota. Lapas kāts līdz 3 cm garš. Ziedi ap 3 cm plati, balti. Kauslapas plati olveidīgas. Auglis dzeltens. Savvaļā Usurijā, Mančžurijā, Japānā. Kultūrā izplatība noskaidrojama *A. POLYGAMA* Max. — AUGLIGĀ AKTINIDIJA

37. dz. — Tamaricaceae Ldl. — Tamariksu dzimta

Lapas sīkas zvīņveida, sakārtotas pamīšus. Auglis — pogaļa. Sēklas ar sariņiem. Dzimta republikā pārstāvēta ar 1 ģinti.

Tamarix L. — Tamariksi

Nelieli krūmi. Bargās ziemās stipri apsalst. Ģints republikā pārstāvēta ar 3 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Lapas šauri lancetiskas, sīkas, koši zaļas, gar apmali caurspīdīgas. Vārpeida ziedkopas 4—5 cm garas, pie iepriekšējā gada dzinumiem. Ziedi 4-daļīgi, rožaini. Savvaļā Eiropas dienvidaustrumu daļā, Mazāzijā. Kultūrā reti (Rīgā). Zied, bet sēklas neražo
T. TETRANDBRA Pall. — ČETRPUTEKŠNICU TAMARIKSS
- Lapas pelēki zaļas. Ziedu vārpas pie tekošā gada dzinumiem. Ziedi 5-daļīgi 2
- 2 Vainaglapas pēc ziedēšanas nobirst. Putekšņlapu kātiņi pie pamata nedaudz paplašināti, uz dziedzeraina gredzena sēdoši. Ziedu vārpas līdz 2,5 cm garas. Ziedi rožaini. 2-gadīgie dzinumi sarkanbrūni. Savvaļā Dienvidēiropā, Kaukāzā, Ziemeļāfrikā. Kultūrā reti (Rīgā, Kandavā u. c.) Zied, bet sēklas neražo
 T. GALLICA L. — FRANCIJAS TAMARIKSS
- Vainaglapas paliekošas. Putekšņlapu kātiņi pie pamata nav paplašināti, piestiprināti starp dziedzerīšiem. Ziedu vārpas 2—5 cm garas, ziedi rožaini. 2-gadīgie dzinumi pelēki līdz olīvzaļi. Savvaļā Ukrainas dienvidos. Kultūrā reti (Rīgā, Salaspilī u. c.). Zied, bet sēklas neražo
 T. ODESSANA Stev. — ODESAS TAMARIKSS

38. dz. — *Cistaceae* Ldl. — Saulrozišu dzimta

Dzinumu apakšējās lapas pretējas, tuvāk galotnei pamīšus sakārtotas. Sēklaizmetņi sēdoši pa vairākām sēklotnes šuvēm, kas veidojusies no 2 vai vairākām augļlapām. Putekšņlapas 5. Augļi — pogaļas. Dzimta republikā pārstāvēta ar 1 ģinti.

Helianthemum Tourn. — Saulrozītes

Sīki ložņājoši krūmi. Ģints republikā pārstāvēta ar 2 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Pielapas īlenveida, tikai augšējām lapām garākas nekā lapu kāti. Lapas, lapu kāti, dzinumi un ziedu kausiņi vairāk vai mazāk pelēkbalti villaini. Lapas 0,3—0,45 cm platas. Ziedi balti vai rožaini. Savvaļā Dienvideiropas kalnos. Kultūrā ļoti reti (Rīgā, Salaspilī)
H. APENNINUM Lam. et DC. — BALTĀ SAULROZĪTE
- Pielapas šauri lancetiskas, visām lapām garākas par lapu kātu. Stublājs zaļgans. Lapas abpusēji zaļas vai arī apakšpusē baltgani villainas, 0,3—0,8 cm platas. Ziedi dzeltenī, kulturformām balti, iesarkani, arī pildīti. Savvaļā pie mums reti. Kultūrā ļoti reti (Salaspilī)
H. NUMMULARIUM (L.) Mill. — DZELTENĀ SAULROZĪTE

39. dz. — *Thymelaeaceae* Adans. — Zalkteņu dzimta

Putekšņlapu 2 reizes vairāk nekā apziedņa lapiņu. Apziednis vainagveida. Putekšņlapas pieaugušas

pie vainaga stobriņa. Ziedi vairogos, ķekaros vai pa 1. Auglis — oga. Dzimta republikā pārstāvēta ar 1 ģinti.

Daphne (Tourn.) L. — Zalktenes

Neliels krūms. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto dekoratīvos apstādījumos.

Ziedi parādās pirms lapu plaukšanas pa 2—3 iepriekšējā gada dzinumu sānos, rožsarkani, retāk balti. Oga sarkana. Lapas kailas, vasarzaļas. Augs indīgs. Pie mums savvaļā pāreti
 D. MEZEREUM L. — PARASTĀ ZALKTENE

40. dz. — *Elaeagnaceae* Ldl. — Eleagnu dzimta

Ziedi ar noteiktu apziedni. Sēklotne viencirkņa. Auglis — kaulenis (reizēm sauss). Lapas, jaunie dzinumi un kauslapas klāti zvaigžņveida matiņiem, kas veido sudrabbaltu pārklāju. Dzimta republikā pārstāvēta ar 2 ģintīm.

1. *Hippophaë* L. — Smiltsērķšķi

Ziedi viendzimuma, sīki, brūngani, apziednis 2-dalīgs. Putekšņlapas 4. Lapas virspusē gandrīz kailas, apakšpusē ar sudrabainiem zvaigžņveida matiņiem. Krūmi vai nelieli koki. Ziemcietība laba — bargās ziemās apsalst tikai jaunie dzinumi. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto dekoratīvos apstādījumos.

Lapas caurmērā 0,5—0,7 cm platas, virspusē ar izkaisītām zvīņām, apakšpusē sudrabbaltas ar neskaidrām sānu dzīliņām. Auglis oranžsarkans, retāk dzeltens. Augs pa lielākai daļai stipri ērkšķains. Savvaļā Eiropas vidusjoslā un dienvidu daļā, Sibīrijas dienvidu daļā, Mazāzijā, Indijā. Kulturā reti (Rīgā, Ezerē, Stelpes «Timukos» u. c.). Ražo dīgstošas sēklas

H. RHAMNOIDES L. — PARASTAIS SMILTSEKŠĪS

2. *Elaeagnus* L. — Eleagni

Ziedi divdzimuma vai viendzimuma, ļoti smaržīgi. Apziednis ārpusē sudrabains, iekšpusē dzeltenīgs, 4—6-daļīgs. Lapas abas puses ar sudrabbaltiem matiņiem. Krūmi. Ģints republikā pārstāvēta ar 4 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Jaunie dzinumi, pumpuri un lapas ar sudrabortām zvīņām, pilnīgi bez brūnām zvīņām, dažām variācijām lapas apakšpusē ar bieziem zvaigžņveida matiņiem, mīkstas, šauras, apmēram 0,8—2,5 cm platas. Irbuli pie pamata apņem apziedņa stobrveida izaugums. Auglis gaiši dzeltens. Savvaļā Eiropas dienvidos, Kaukazā, Rietumsibīrijā, Vidusāzijā, Mazāzijā, Indijā, Japānā, Ķīnā. Kulturā reti (Rīgā, Stakeldangā, Salaspilī u. c.)
- *E. ANGUSTIFOLIA* L. — SAURLAPU ELEAGNS
- Jaunie dzinumi un pumpuri, nereti arī lapu apakšpuses, ar brūnām zvīņām vai vismaz ar brūnu zvīņu lāsumiem. Irbulis pie pamata bez piedevām 2
- 2 Lapas abpusēji ar sudrabortām zvīņām, apmēram līdz 4,5 cm

- platas. Ziedi cilindriski, ar atstāvošiem zobiņiem. Gatavi augļi sausi, sudrabaini. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kulturā ļoti bieži, vietām pāriet savvaļā. Zied un ražo dīgstošas sēklas
- *E. COMMUTATA* Bernh. — SUDRABA ELEAGNS
- Lapas virspusē zaļas, bez zviņām, zviņas tikai jaunu lapu virspusē. Gatavi augļi — sarkanās ogas 3
- 3 Zieda stobriņš apmēram 2 reizes garāks nekā zieda apmales zobiņi. Ziedu kātiņi īsāki nekā ziedi. Ziedi sakārtoti gandrīz čemurā, nokareni. Auglis 0,8—0,9 cm resns, nav nokarens. Lapas apakšpuse pa lielākai daļai zviņaina. Savvaļā Ziemeļķīnā, Japānā. Kulturā ļoti reti (Salaspilī)
- *E. UMBELLATA* Thunb. — CEMURU ELEAGNS
- Zieda stobriņš tikai nedaudz garāks par apmales zobiņiem, ziedu kātiņi apmēram ziedu garumā. Auglis sīks, ļoti ciets. Lapas apakšpusē ar nedaudz vai pilnīgi bez zviņām. Augs ar ērkšķiem. Savvaļā Ķīnā, Japānā. Kulturā ļoti reti (Salaspilī). Zied un ražo sēklas
- E. MULTIFLORA* Thunb. — DAUDZZIEDU ELEAGNS

41. dz. — *Araliaceae* Vent. — Araliju dzimta

Lapas sakārtotas pamišus. Ziedi čemurveida ziedkopās. Irbuļi 2—5, reizēm saauguši. Auglis — sulīga oga vai kaulenis. Dzimta republikā pārstāvēta ar 4 ģintīm.

1. *Aralia* L. — Aralijas

Lapas divkārt plūksnoti saliktas, līdz apmēram 1 m garas. Ziemcietība vāja — bargās ziemās apsalst. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto dekoratīvos apstādījumos.

Dzinumi nedaudz dzeloņaini. Lapu kāti un lapas vidus dzīliņa ar mikstiem matiņiem. Lapas apakšpuse uz visas plātnes ar matiņiem. Ziedi sakārtoti dzinumū galos lielās skarās. Savvaļā Ķīnā. Kulturā ļoti reti (Rīgā, Tērvetes «Sprīdīšos» u. c.) *A. CHINENSIS* L. — ĶĪNAS ARALIJA

2. *Panax* L. — Panaksi

Lapas 3- vai 5-staraini saliktas. Augs nedaudz dzeloņains. Ziemcietība vāja — bargās ziemās izsalst. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto dekoratīvos apstādījumos.

Lapiņu apmale smalki un asi zāģzobaina. Ziedi brūngani, sakārtotļ galviņās, kas veido čemuru vai īsu ķekaru. Augļis iegarens, melns. Savvaļā Tālajos Austrumos, Ziemeļķīnā, Korejā. Kulturā ļoti reti (Rīgā). Zied, bet dīgstošas sēklas neražo

P. SESSILIFLORUM Rupr. et Max. — SĒDZIEDU PANAKSS

3. *Acanthopanax* Dcne. et Planch. — Akantopanaksi

Lapas 5-staraini saliktas. Augs stipri dzeloņains. Ziemcietība vāja — bargās ziemās apsalst. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto dekoratīvos apstādījumos.

Lapas kailas, lapiņas līdz 7 cm garas. Stublājs zem katra lapas kāta ar 1—3 spīdīgiem dzeloņiem. Ziedi vienkāršos čemuros. Savvaļā Japanā, Ķīnā. Kulturā ļoti reti (Rīgas Jūrmalā)

A. PENTAPHYLLUS Marsh. — PIECLAPU AKANTOPANAKSS

39. att. Parastā efeja Liepājas kapsētā.

4. *Hedera* L. — Efejas

Lapas ādveida, vienkāršas vai daivainas, ar gludmalainām daivām, ziemzaļas. Stublājs kāpelējošs. Ziemcietība vidēja — bargās ziemās nedaudz apsalst. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto dekoratīvos apstādījumos.

Lapas uz parastiem dzinumiem pa lielākai daļai daivainas, uz ziedošiem dzinumiem olveida līdz lancetiskas, nav daivainas. Kultūrā dažkārt ar dzeltenraibām lapām. Savvaļā pie mums ļoti reti — Rucavā, Dundagas Zilajos kalnos. Kultūrā reti

..... *H. HELIX* L. — PARASTĀ EFEJA

42. dz. — *Cornaceae* Link. — Grimoņu dzimta

Putekšņlapu skaits vienāds vai divreiz lielāks par vainaglapu skaitu. Sēklotne apakšēja. Lapas parasti sakārtotas pretēji, bez pielapām. Auglis — sulīgs kaulenis vai oga. Dzimta republikā pārstāvēta ar 1 ģinti.

Cornus L. — Grimoņi. Kizili

Krūmi. Ģints republikā pārstāvēta ar 7 sugām, kuras liefo dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Matiņi lapas apakšpusē taisni, cieši pieguloši vai tikai gar vidus dzīslīņu pacilus. Lapas reizēm gandrīz kailas. Ziedi balti vai dzeltenī 4
- Matiņi lapas apakšpusē krūzoti, nav pie lapas pieguloši, reizēm villaini. Ziedi balti 2
- 2 Irbulis zem driksnas uzkrītoši pāresnināts. Lapas apakšpusē zaļas vai dzeltenī pelēkas 3
- Irbulis zem driksnas nav uzkrītoši pāresnināts. Lapas apakšpusē noteikti baltganas, bagātīgi noklātas matiņiem, olveida, vienmērīgi nosmailētas, vidēji ar 6—7 sānu dzīslīņu pāriem, līdz 1,5 cm platas. Kausa zobiņi ļoti īsi. Auglis balts ar saspīestu, šķautnainu kauliņu. Savvaļā Ziemeļamerikas rietumu daļā. Kulturā ļoti reti (Rīgā)
. *C. PUBESCENS* Nutt. — POKOTAIS GRIMONIS
- 3 Sānu dzīslīņu 3—4 pāri, tikai izņēmuma gadījumos 5 pāri. Lapas olveida, apakšpusē krūzotiem matiņiem. Matiņi uz dzīslīņām nepaliek brūngani. Ziedi sakārtoti čemurainās 5—8 cm platās skarās. Auglis melns ar baltiem punktiņiem.

Dzinumi tipiskai sugai ziemā sarkani. Savvaļā paretī. Kulturā bieži. Ražo dīgstošas sēklas
 . . . C. SANGUINEA L. — ASINSSARTAIS GRIMONIS

Sastopama varietate:

var. viridissima Dieck. — dzinumi ziemā zaļi, arī augļi zaļā krāsā.

- Sānu dzīslīņu 4—8 pāri, lapas vēlāk gandrīz kailas, no sākuma apakšpusē ar krūzotiem atstāvošiem matiņiem, kuri vēlāk pa lielākai daļai stipri nobrūnē. Auglis netīri tumši zils līdz zilgani balts ar nevienādi rievotu kauliņu. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kulturā ļoti reti (Rīgā, Salaspilī)
 . . . C. AMOMUM Mill. — AROMĀTISKAIS GRIMONIS
- 4 Sānu dzīslīņu 3—4 pāri, izņēmuma gadījumos 5 pāri. Lapas vairāk kā 2 reizes garākas nekā platas, apakšpusē zaļas vai arī nedaudz bālganas. Ziedi parādās pirms lapu plaukšanas, zelta dzeltenī, sakārtoti mazos čemuros, ar 4-daļīgu apziedni. Auglis sarkans, reti dzeltens, iegarens, ēdams. Savvaļā Dienvidēiropā, Ķīnā, Kaukazā. Kulturā reti (Rīgā, Katvaros, Ligutos u. c.). Zied un dažkārt ražo sēklas . . .
 . . . C. MAS L. — KIZILS
- Sānu dzīslīņu 5—8 pāri, tikai mazākām lapām 4 pāri . . . 5
- 5 Lapas apakšpusē zaļganas vai dzeltenī pelēkas, nav uzkrītoši atšķirīgas no virspuses. (Sk. 3. antitezi.)
 . . . C. AMOMUM Mill.
- Lapas apakšpusē baltganas, uzkrītoši atšķirīgas no virspuses 6
- 6 Dzinumi pa lielākai daļai stāvi, asins- vai koraļšarkani. Lapas īsi nosmailētas, pa lielākai daļai īsākas par 10 cm. Auglis zili melns, nedaudz garāks nekā resns, ar abos galos nosmailētu kauliņu. Savvaļā PSRS Eiropas daļas ziemeļ-

austrumos, Sibīrijā, Tālajos Austrumos, Ķīnā, Korejā, Japānā. Kultūrā ļoti bieži, vietām pāriet savvaļā. Zied un ražo dīgstošas sēklas . . . *C. ALBA* L. — BALTAIS GRIMONIS.

var. sibirica hort. — ziemā ar spilgti koraļšarkaniem dzinumiem.

Pazīstamas arī vairākas dekoratīvas formas:

f. argenteo-marginata hort. — ar baltām lapu apmalēm;

f. aureo-variegata hort. — ar dzeltenraibām lapām.

- Dzinumi vairāk izplesti un nokareni, spilgti purpursarkani. Lapas smaili nosmailētas, līdz 20 cm garas. Auglis gaiši zilgans, ieapaļš. Kauliņš augstākais tikpat garš, cik resns, parasti nav nosmailēts, retos gadījumos apakšgalā nosmailēts. Savvaļā Ziemeļamerikas rietumu daļā. Kultūrā bieži. Zied un ražo dīgstošas sēklas
C. STOLONIFERA Michx. — ATVASAINAIS GRIMONIS

43. dz. — *Clethraceae* Klotzsch. — Kletru dzimta

Lapas vienkāršas. Sēklotne ar 1 irbuli, kas galotnē dalās 3 daļās. Driksnas 3, nesaskaras viena ar otru. Auglis — pogaļa. Dzimta republikā pārstāvēta ar 1 ģinti.

Clethra L. — Kletras

Nelieli krūmi. Ziemcietība vidēja — bargās ziemās apsalst jaunie dzinumi. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto dekoratīvos apstādījumos.

Lapas pāri vidum visplatākas, smaili nosmailētas, izņemot apakšējo 1/3, asi zāgzobainas. Ziedi balti, 5—15 cm garos

40. att. Alkšņlapu kletra LVU Botāniskajā dārzā (Rīgā).

ķekaros. Putekšņlapas 10, putekšņnīcas bultveida. Auglis stāvs, trīscirkņu pogaļa. Savvaļā Ziemeļamerikas dienvidaustrumu daļā. Kulturā ļoti reti (Rīgā). Zied, bet dīgstošas sēklas neražo . . . *C. ALNIFOLIA* L. — ALKŠŅLAPU KLETRA

44. dz. — *Ericaceae* DC. — Viršaugu dzimta

Lapas veselas, pamīšus sakārtotas. Vainags zvanveida vai piltuvveida. Putekšņnīcas atveras pa porām. Driksna 1, reizēm daivaina. Auglis — pogaļa. Dzimta republikā pārstāvēta ar 8 ģintīm.

1. *Ledum* L. — Vaivariņi

Lapas plakanas, gar apmali ieritinātas. Vainags ar 5 saaugušām vainaglapām. Ziedi dzinumū galos čemurveida ziedkopās. Puskrūmi. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kura sastopama savvaļā.

Lapas linealas, 5—9 reizes garākas nekā platas, gar apmali stipri ieritinātas, apakšpusē ar rūsas sarkaniem matiņiem, smaržīgas. Ziedi balti, reti iesarkani. Putekšņlapas 10. Seklas ar spānu. Savvaļā ļoti bieži mūsu republikas purvos . . .

. *L. PALUSTRE* L. — PURVA VAIVARIŅI

2. *Rhododendron* L. — Rododendri

Lapas plakanas ar veselu apmali, ziemzaļas. Vainags liels, plaši atvērts, greizs. Putekšņlapas 5—10, kas pa lielākai daļai saliekušās uz augšu, vienmēr brīvas, redzamas. Ģints republikā pārstāvēta ar 7 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

1	Lapas apakšpusē ar dziedzerīšiem vai ar brūnām zvīņām (jaunām lapām tās nav tik noteiktas), mazas, pa lielākai daļai īsākas par 5 cm	6
—	Lapas apakšpusē nav ar dziedzerīšiem vai brūnganām zvīņām, bet dažkārt ar brūnganiem matiņiem	2
2	Lapas apakšpusē kailas, tikai jaunās ar matiņiem	4
—	Lapas apakšpusē biezi villainas, sānu dzīslīņas pilnīgi vai gandrīz pilnīgi sedz spilvojums	3

- 3 Pazems 50—75 cm augsts, īs- un biezzarains krūms. Lapas apakšpusē brūngani villainas, gar apmali pa lielākai daļai ieritinātas. Lapu pumpuru zvīņas paliek ilgu laiku pie dzinuma pamata. Ziedi ārpusē bāli rožaini, iekšpusē dzeltenbalti ar zaļiem plankumiem. Savvaļā Kaukaza kalnos. Kultūrā ļoti reti (Rīgā). Zied
 R. CAUCASICUM Pall. — KAUKAZA RODODENDRS
- Augstāki krūmi. Kausa daivas apmēram 1 cm garas. Lapas apakšpusē baltas vai gaiši brūnganas. Ziedi baltgani ar rožainu nokrāsu, iekšpusē gar apmali zaļgani, sakārtoti daudziedainās ziedkopās. Savvaļā Aizkaukazā. Kultūrā ļoti reti (Rīgā). Zied
 R. SMIRNOWI Trautv. — SMIRNOVA RODODENDRS
- 4 Lapas apakšpusē gaiši zaļas, 9—13 cm garas. Kausa daivas nevienāda garuma, garākās auglenīcas garumā vai nedaudz īsākas, reizēm ātri nokrīt. Ziedi rožaini līdz balti ar tumšiem plankumiem. Auglenīca ar sikiem dziedzeriņiem. Savvaļā Mazāzijā, Dienvideiropā, Krimā. Kultūrā ļoti reti (Rīgā). Zied
 R. PONTICUM L. — PONTIJAS RODODENDRS
- Lapas apakšpusē baltas, vēlāk nedaudz brūnganas. Kausa daivas aptuveni vienāda garuma 5
- 5 Kausa daivas garums mazāks nekā $\frac{1}{2}$ no auglenīcas garuma. Ziedu kātiņi apmēram par $\frac{1}{2}$ īsāki nekā vainaglapas. Vainaglapas 3—5,5 cm garas, lillā. Auglis 1,6—2 cm garš. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kultūrā reti (Rīgas Jūrmalā, Rīgā, Salaspilī u. c.). Ražo dīgstošas sēklas
 R. CATAWBIENSE Michx. — KATAVBAS RODODENDRS
- Kausa daivas garākas par auglenīcas $\frac{1}{2}$. Ziedu kātiņi apmēram tikpat gari kā vainaglapas. Vainaglapas rožainas vai baltganas, ar iedzelteniem vai iesarkaniem plankumiem. Auglis 1—1,4 cm garš. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu

daļā. Kultūrā reti (Rīgas Jūrmalā, Liepājā u. c.). Zied un ražo sēklas

. *R. MAXIMUM* L. — LIELAIS RODODENDRS

- 6 Lapas gar apmali nedaudz ieritinātas, apakšpusē biezi zviņainas, vēlāk paliek rūsganas. Vainags rožains, ap 1,5 cm garš. Savvaļā Alpu kalnos. Kultūrā ļoti reti (Rīgā). Zied

. *R. FERRUGINEUM* L. — SARKANBRŪNAIS RODODENDRS

- Lapas nav ieritinātas, abpusēji zviņainas, apakšpusē gaiši pelēkas vai brūnas. Vainags 2,5—3 cm plats, rožains. Savvaļā Altajā, Jakutijā, Tālajos Austrumos. Kultūrā reti (Rīgā, Salaspilī u. c.). Zied

. *R. DAHURICUM* L. — DAURIJAS RODODENDRS

3. *Azalea* L. — Acalijas

Lapas veselas ar veselu apmali, vasarzaļas. Vainags liels, plaši atvērts, greizs. Putekšņlapas 5—10, kas pa lielākai daļai saliekta uz augšu, vienmēr brīvas, redzamas. Nelieli krūmi. Ģints republikā pārstāvēta ar 5 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Ziedi balti vai tumši rožaini. Ziedu kātiņi un kauss ar dziedzērotiem matiņiem. Ziedi parādās reizē ar lapām un arī vēlāk par tām. Irbulis pie pamata ar matiņiem. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kultūrā ļoti reti (Rīgā). Zied *A. VISCOSA* L. — LIPIGĀ ACALIJA
- Ziedi dzeltenī vai dzeltensarkani 2
- 2 Garākās putekšņlapas irbuļa garumā, tālu paceļas virs vainaga. Vainags sarkani dzeltens līdz ugunssarkans, nesmaržīgs. Auglenciņa ar baltiem cietiem matiņiem. Lapas apakš-

- pusē pelēki zaļas, 3—8 cm garas. Savvaļā Mazazijā, Kaukazā, Ukrainā un Baltkrievijā (Poļesjē). Kulturā paretī. Zied un ražo sēklas . . . *A. PONTICA* L. — PONTIJAS ACALIJA
- Putekšņlapas īsākas par irbuli, nepārsniedz vai nedaudz pārsniedz vainagu 3
- 3 Ziedu vainags līdz vidum stobriņveidīgi saaudzis, vienādi resns, tad strauji paplašināts, ļoti smaržīgs. Garākās putekšņlapas vainaga apmales zobiņu garumā. Vainags dzeltens vai dzeltenī sarkans. Ziedu kātiņi, kausiņš un auglenīca ar dziedzeraņiem matiņiem. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kulturā reti (Rīgas Jūrmalā, Rīgā u. c.). Zied un ražo sēklas
- *A. LUTEA* L. — DZELTENĀ ACALIJA
- Vainags, jau sākot ar pamatni, vienmērīgi paplašināts. Putekšņlapas visas īsākas par vainaglapām 4
- 4 Visi vainaga apmales zobiņi īsi, vairāk vai mazāk viens otru sedzoši. Kauss īsāks par auglenīcu. Ziedi dzeltenī. Lapas apakšpusē pelēkas vai pelēki zilas, arī uz plātnes ar paliekošiem matiņiem. Savvaļā Ķīnā. Kulturā ļoti reti (Rīgā). Zied *A. SINENSIS* Lodd. — ĶĪNAS ACALIJA
- Vainags ar 4 zobiņiem, garām daivām, kuras viena otru nesedz, izņemot tikai augšējo, kura pie pamata nedaudz pārsedz blakus daivas. Kauss tikpat garš kā auglenīca. Ziedi rozaini. Lapas apakšpusē vēlāk kļūst zaļgana ar kailu plātni. Savvaļā Japānā. Kulturā reti (Rīgā, Salaspilī u. c.). Zied un ražo sēklas *A. MOLLIS* hort. — MIKSTĀ ACALIJA

4. *Leucothoë* D. Don. — Leukotojes

Lapas plakanas ar veselu apmali. Vainags samērā sīks, krūzes- vai kausveida, galā ar 5 īsiem zobiņiem. Putekšņlapas 10, ieslēgtas vainaglapās. Ģints repub-

likā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto dekoratīvos apstādījumos. Bargās ziemās zem pieseguma necieš. Nelieli krūmi.

Lapas gari un smaili nosmailētas, 8—14 cm garas, apakšpusē ar tikko saredzamu dzislojuma tiklu. Ziedi iesarkani, sakārtoti 4—6 cm garos ķekaros, kuri novietoti dzinumū sānos. Savvaļā Ziemeļamerikas dienvidaustrumu daļā. Kulturā ļoti reti (Salaspili)
 . . . L. *CATESBAEI* A. Gr. — KATESBEJA LEUKOTOJE

5. *Andromeda* L. — Blusukārkliņi

Nelieli krūmi vai puskrūmi. Lapas plakanas ar veselu vai zobainu apmali. Vainags samērā sīks, krūzesvai kausveidīgs, galā ar 5 īsiem zobīņiem. Putekšņlapas 10, ieslēgtas vainaglapās. Putekšņnīcas ar akotveida smaili. Ģints republikā pārstāvēta ar 2 sugām, no kurām 1. sastopama savvaļā, bet 2. lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Lapas augstākais 1 cm platas, gar apmali manāmi ieritinātas, citādi ar līdzenu apmali, apakšpusē zilgani baltas. Ziedi dzinumū galos sakārtoti čemuros, balti vai rožaini. Putekšņnīcas ar 2 akotiem. Savvaļā pie mums bieži kūdras purvos, arī priežu silos
 . . . A. *POLIFOLIA* L. — PARASTIE BLUSUKĀRKLIŅI
- Lapas platākas. Jaunie dzinumi, lapu kātiņi un apmale ar iesarkaniem sarveida matiņiem. Lapas apmale smalki, asi zobaina. Ziedi dzinuma galos sakārtoti ķekaros, balti. Pu-

tekšnīcas ar 2 atpakaļ vērstiem akotiem. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kultūrā ļoti reti (Salaspilī, Rīgā). Zied, bet dīgstošas sēklas neražo

A. *FLORIBUNDA* Pursh — DAUDZZIEDU BLUSU-KARKLIŅI

6. *Chamaedaphne* Moench — Kasandras

Lapas plakanas ar zobainu apmali un nedaudz ieritinātas, apakšpusē ar rūsganām zvīņām. Ziedi balti, vienkāršos ķekaros. Pogaļa atveras pa 10 garensvītēm. Nelieli krūmi. Ģints republikā pārstāvēta ar vienu sugu, kas sastopama savvaļā.

Lapas abpusēji un jaunie dzinumi ar brūnganām zvīņām. Lapas gar apmali vāji ieritinātas, līdz 4 cm garas. Ziedi balti vai iesarkani, dzinumu galos, vienpusīgos ķekaros. Atsevišķu ziedu kātiņi ļoti īsi. Pie mums savvaļā purvos, republikas austrumu daļā bieži

. . . *CH. CALICULATA* Moench — PARASTĀ KASANDRA

7. *Calluna* Salisb. — Virši

Puskrūmi. Lapas adat- vai zvīņveida. Vainags dziļi dalīts 4 daļās, īsāks par tādas pašas krāsas līdz pamatam 4 daļās dalīto kausu. Bez tā vēl ārpusē zaļš 4-lapiņu ārējais papildus kauss. Ģints pārstāvēta republikā ar 1 sugu, kura sastopama savvaļā.

Lapas 4 rindās, viena otru sedz, virspusē ar dziļu rievu. Kauss un vainags violeti rožains, retāk balts. Ziedi sakārtoti vienpusīgos, ciešos ķekaros. Pie mums savvaļā ļoti bieži

. . . *C. VULGARIS* Hull. — PARASTIE VIRŠI

8. *Erica* L. — Eriķas

Puskrūmi. Lapas adat- vai zvīņveida. Zieda vainags kaus- vai zvanveida, garāks par kausu. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kura sastopama savvaļā.

Putekšņīcas ieslēgtas vainaglapās. Kausa zobīņi, lapu kātiņi un pa lielākai daļai pa 4 mieturī sakārtotās lapas ar cietiem matiņiem. Lapas gar apmali ieritinātas. Ziedi dzinum galos galviņās, sarkani vai balti. Pie mums savvaļā ļoti reti — tikai grīšos (Kurzemes jūrmalā)
 E. TETRALIX L. — PARASTĀS ERIĶAS

45. dz. — *Vacciniaceae* Ldl. — Melleņu dzimta

Putekšņīcas brīvas, reti viegli saaugušas. Putekšņlapas 8—16. Auglis — oga vai ogveida kaulenis. Dzimta republikā pārstāvēta ar 2 ģintīm.

1. *Vaccinium* L. — Brūklenes. Mellenes. Dzērvenes

Puskrūmi. Sēklotne apakšēja. Auglis — oga. Ģints republikā pārstāvēta ar 4 sugām, kuras sastopamas savvaļā un ir vērtīgas uzturam derīgu ogu devējas.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Stublājs tievs, ložņājošs. Lapas 0,3—0,8 cm garas, nosmailētas, gar apmali stipri ieritinātas. Auglis 0,7—1 cm resns, sarkana oga. Savvaļā pie mums ļoti bieži, purvajos
 V. OXYOCOCCUS L. — DZĒRVENES

- Vienu no šīs sugas varietatēm ar sikākām lapām un ogām izdala kā atsevišķu sugu
- V. *MICROCARPUM* (Turcz.) J. D. Hook.
- Stublājs resnāks, stāvs vai pacilus 2
- 2 Dzinumi asi šķautnaini, zaļi. Lapas smalki zāģzobainas, vasarzaļas. Zieda vainags apaļš, zaļgans, ar iesārtu nokrāsu. Ogas zilgani melnas. Savvaļā pie mums ļoti bieži mežos V. *MYRTILLUS* L. — MELLEENES
- Dzinumi apaļi 3
- 3 Lapas apakšpusē ar dziedzerīšiem, gar apmali nedaudz ieritinātas, ar līdzenu apmali vai nelieliem robiņiem, ziemzaļas. Ziedi balti vai iedzelteni, sakārtoti dzinumū galos novietotos īsos, nokarenos ķekaros. Putekšņīcas bez akotiem. Ogas sarkanas. Savvaļā ļoti bieži sausos mežos V. *VITIS-IDAEA* L. — BRŪKLEENES
- Lapas apakšpusē bez dziedzerīšiem, zilgani zaļas, ar manāmi izteiktu dzīsløjumu, vasarzaļas. Ziedi balti vai iesarkani, sakārtoti pa 1—4 čēmuros, kuri novietoti dzinumū galos. Putekšņīcas ar 2 akotiem. Ogas zilgani melnas. Savvaļā bieži purvājos, mežos V. *ULIGINOSUM* L. — ZILEENES

2. *Arctostaphylos* Adans. — Miltenes

Gulošs puskrūms. Sēklotne augšēja. Auglis — sarkans kaulenis. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kura sastopama savvaļā.

- Lapas ar līdzenu apmali, kailas, ādainas, vienmērzaļas. Ziedi balti ar rožainu galotni, pa 4—6 nokarenos ķekaros. Auglis sarkans. Savvaļā pie mums bieži, smilšainās vietās
- A. *UVA-URSI* Spr. — MILTENES

46. dz. — *Oleaceae* Ldl. — Olivkoku dzimta

Lapas pretēji vai pamīšus sakārtotas, veselas vai plūksnoti saliktas. Auglis — sauss spārnulis. Dzimta republikā pārstāvēta ar 5 ģintīm.

1. *Fraxinus* L. — Oši

Ziedu vainagi ar nesaaugušām vainaglapiņām vai arī pilnīgi bez tām. Lapas plūksnoti saliktas, retāk vienkāršas. Augļa smaile izveido lidspārnu. Pirmā līdz trešā lieluma koki. Ģints republikā pārstāvēta ar 8 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos un vairākas no tām arī meža kultūrās.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Lapas vienkāršas, retāk dažas lapas saliktas no 3 lapiņām, iegarenas, ar līdzenu apmali vai arī galotnē ar nenoteiktiem zāgzbobiņiem. Jaunie dzinumi asi 4-šķautņaini. Ziedi tikai ar kauslapām. Auglis 1,5—2 cm garš. Savvaļā Ziemeļamerikas rietumu daļā. Kultūrā ļoti reti (Aucē). Bargās ziemās apsalst *F. ANOMALA* Torr. — NEPARASTAIS OSIS
- Visas lapas plūksnoti saliktas 2
- 2 Lapas ass lapiņu piestiprinājumu vietā ar rūsas sarkaniem, villainiem matiņiem 7
- Lapas ass lapiņu piestiprinājumu vietā nav ar rūsas sarkaniem, villainiem matiņiem, dažreiz ar retiem rūsas sarkaniem vai gariem pelēkiem matiņiem 3
- 3 Vairums lapu saliktas no 11—13 lapiņām. Pumpuri melni. Dzinumi kaili. Lapiņas apakšpusē uz vidus dzīslīņas ar matiņiem vai gandrīz kailas. Ziedi bez vainaga un kausa,

putekšņīcas sirdsveida. Auglis 3—4 cm garš. Savvaļā pie mums bieži mežos. Kultūrā ļoti bieži
 F. EXCELSIOR L. — PARASTAIS OSIS

Sugai vairākas dekoratīvas formas, no kurām izplatītākās:

- f. pendula* Ait. — sēru forma ar nokareniem zariem;
- f. aurea* Pers. — jaunie dzinumi zelta dzeltenā krāsā;
- f. heterophylla* Vahl. — lapiņas 1—3 reizes dziļi šķeltas;
- f. lutea* Loud. — lapas dzelteni raibas;
- f. argentea* Loud. — lapas balti raibas;
- f. monophylla* hort. — lapas vienkāršas, reizēm pie pamatnes daivainas.

- Vairums lapu saliktas no 3—9 lapiņām 4
- 4 Lapu lapiņas ļoti lielas, visas garākas par 10 cm 5
- Lapu lapiņas mazākas, īsākas par 10 cm, izņēmuma gadījumos gala lapiņa garāka par 10 cm 6
- 5 Pumpuri melngani. Lapas ass kaila. Lapas apakšpusē balti pelēka. Lapa salikta no 5—9 gari nosmailētām lapiņām. Lapiņas ar līdzenu apmali, tumši zaļas, spīdīgas. Auglis 3—4 cm garš. Augļa spārns tikai līdz augļa vidum. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kultūrā reti (Rīgā, Skrīveros u. c.). Zied un dažkārt ražo digstošas sēklas
 F. AMERICANA L. — AMERIKAS OSIS
- Pumpuri rūsgani brūni. Lapas ass ar matiņiem. Lapas apakšpusē zaļas. Lapa salikta no 7—9 nosmailētām lapiņām. Lapiņas ar līdzenu apmali vai arī zāgzobainas, apakšpusē no sākuma bieži pelēki villainas, vēlāk tikai gar dzīslīņām ar matiņiem. Auglis 4—5 cm garš. Spārns līdz pašam augļa pamatam. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kultūrā paresti. Ražo digstošas sēklas
F. PENNSYLVANICA Marsh. — PENSILVANIJAS OSIS

- 6 Lapiņas sēdošas vai augstākais ar 0,5 cm garu kātiņu. Lapiņu plātnes ar pagarinātu smaili, diezgan asi zāgzbainas, apakšpusē kailas vai tikaigar vidus dzīslīņu ar matiņiem. Pumpuri rūsas sarkani. Auglis 2,5—4 cm garš ar spānu līdz augļa pamatam. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kultūrā ļoti reti (Pelčos, Salaspilī, Rīgā u. c.)
 F. VIRIDIS Michx. — ZAĻAIS OSIS
- Lapiņas ar garāku kātiņu, parasti pa 5—9 lapā, visas apmēram vienāda lieluma, caurmērā īsākas par 9 cm. Lapiņas apakšpusē uz vidus dzīslīņas, kā arī pievienošanas vietā pie lapas ass, ar brūniem matiņiem. Pumpuri sudrappelēki. Augļi 2—3 cm gari. Savvaļā Eiropas Vidusjūras apgabālā. Kultūrā ļoti reti (Rīgā, Salaspilī). Bargākās ziemās apsalst
 F. ORNUS L. — KRĀŠNAIS OSIS
- 7 Lapiņas pamats kātveidīgi sašaurināts, apmale rupji un nevienādi zāgzbaina. Jaunie dzinumi strupi 4-šķautņaini, sākumā ar sīkiem matiņiem. Savvaļā Austrumāzijā. Kultūrā ļoti reti (Skrīveros, Salaspilī u. c.)
 F. MANDSCHURICA Rupr. — MANCZURIJAS OSIS
- Lapiņas uz lapas ass sēdošas, vienmērīgi zāgzbainas. Jaunie dzinumi apaļi, kaili. Ziedi bez vainaga un kausa. Savvaļā Ziemeļamerikas rietumu daļā. Kultūrā ļoti reti (Skrīveros). Bargākās ziemās apsalst
 F. NIGRA Marsh. — MELNAIS OSIS

2. *Forsythia* Vahl. — Zeltpluksteniši

Zieda vainags ar saaugušām vainaglapiņām. Ziedi zelta dzeltenī, parādās pirms lapu plaukšanas. Vidēja lieluma krūmi. Ģints republikā pārstāvēta ar 5 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

41. att. Zeltpulkstenīši zied jau aprija beigās, pirms lapu plaukšanas.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Krūmi ar stāviem, šķautnainiem zaļas krāsas zariem un dzinumiem 3
- Krūmi ar izplestiem, pat gulošiem zariem. Zari un dzinumi apaļi, dzeltenī vai dzeltenbrūni 2
- 2 Lapas uz neziedošiem dzinumiem ar 3 lapiņām, plūksnoti saliktas. Uz ziedošiem dzinumiem lapas bieži arī veselas. Ziedi zelta dzeltenī, stobriņa iekšpusē ar oranžu zīmējumu. Savvaļā Ķīnā. Kultūrā paretī. Zied
F. *SUSPENS*A Vahl. — NOKARENAIS ZELTPULKSTENITIS
- Lapas vienkāršas, plati eliptiskas, 5—7 cm garas. Jaunie dzinumi dzeltenī, ziedi dzintardzeltenī. Savvaļā Korejā. Kultūrā ļoti reti (Rīgā). Zied
. . . F. *OVATA* Nakai — OVALLAPU ZELTPULKSTENITIS
- 3 Lapas eliptiskas, 5—8 cm garas, nedaudz zāgzbainas. Ziedi pa 1—3 uz ļoti īsiem kātiņiem, nolikuši, gaiši dzeltenī ar oranžām svītrām. Savvaļā Albānijā. Kultūrā reti (Rīgā u. c.). Zied un ražo sēklas F. *EUROPAEA* Deg. et Bald. — EIROPAS ZELTPULKSTENITIS
- Lapas lancetiskas, 4—14 cm garas, mazākās ar gandrīz līdzenu apmali. Ziedu kātiņi līdz pusei zvīņaini. Savvaļā Ķīnā. Kultūrā ļoti reti (Rīgā). Zied
F. *VIRIDISSIMA* Ldl. — ZAĻAIS ZELTPULKSTENITIS
Bieži sastopama F. *intermedia* Zab. Krustojums (F. *viridissima* × F. *suspensa*). Pazīmes stipri variē.

3. *Syringa* L. — Ceriņi

Lieli krūmi līdz nelieli koki. Zieda vainags ar saaugušām vainaglapiņām. Vainaga zobiņi olveida vai iegareni. Auglis — divcirkņu gareniski uzplīstoša

pogaļa. Ģints republikā pārstāvēta ar 19 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Vainaga stobriņš garāks par kausiņu. Putekšņlapas gandrīz sēdošas, pilnīgi vai daļēji slēptas stobriņā, zied maija beigās — jūnija sākumā 2
 apakšģints *EUSYRINGA* Koch 2
- Vainaga stobriņš tikai nedaudz garāks par kausiņu. Putekšņlapas uz tieviem kātiņiem, paceļas virs vainaga, augļi gludi vai reizēm kārpaini. Ziedi sīki, krēmbalti. Zied jūnija beigās — jūlija sākumā 17
 apakšģints *LIGUSTRINA* Rupr. 17
- 2 Ziedkopas izveidojas no iepriekšējā gada dzinuma augšējiem sānu pumpuru pāriem, reizē ar lapu plaukšanu. 3
 sek. *VULGARES* C. Schn. 3
- Ziedkopas pa 1 tekošā gada lapoto dzinumu galos. Lapu apmale vairāk vai mazāk skropstaina 9
 sek. *VILLOSAE* C. Schn. 9
- 3 Lapām atvārsnītes abās plātnes pusēs. Vainaga apmales diametrs lielāks par 1 cm. Pumpuri kaili, reti viegli pūkoti 4
 apakšsekc. *EUVULGARES* C. Schn. 4
- Lapām atvārsnītes tikai lapas plātnes apakšpusē, kura ir vairāk vai mazāk pūkota, reti kaila. Vainaga apmales diametrs ap 0,6 cm. Pumpuri pūkoti, reti kaili. 6
 apakšsekc. *PUBESCENTES* C. Schn. 6
- 4 Lapas plati sirdsveidīgas vai plati olveidīgas, pussirdsveidīgas vai ar nogrieztu pamatni, galotnē smailas 5
- Lapas iegareni olveidīgas līdz iegareni eliptiskas vai pat šauri iegarenas ar ķīļveida pamatni. Lapas kāts 0,5 un vairāk cm garš. Lapas ar veselu pamatni, reti plūksnoti šķeltas, 2,5—6 × 1,5—3 cm lielas. Ziedkopas vairāk nekā

5 cm garas. Ziedi garāki par 1,2 cm. Augļi strupi. Sastopama tikai kultūrā. Plaši kultivē Iranā, Indijā, Ķīnā. Pie mums kultūrā reti (Rīgā u. c.).

. *S. PERSICA* L. — PERSIJAS CERIŅŠ

Krustojums *S. CHINENSIS* Will. (*S. persica* var. *laciniata* West. × *S. vulgaris* L.) — Ķīnas ceriņi ļoti līdzīgi Persijas ceriņiem, tikai veido augstāku, stāvāku krūmu, gaišākām lapām, lielākām ziedkopām. Kultūrā reti, bet biežāk par *S. persica*. Pazīstama tikai kultūrā.

- 5 Lapas nepaliek sārtas pirms nobiršanas rudenī. Lapas platumā un garumā attiecība 1:1,3—1,6 (reti lielāka vai mazāka). Putekšnicu galotnes sasniedz vainaga stobriņa rīklīti. Savvaļā Balkanu pussalas kalnos. Kultūrā ļoti bieži

. *S. VULGARIS* L. — PARASTAIS CERIŅŠ

Sugai vairākas formas, kā arī ļoti daudz dekoratīvu šķirņu:

var. alba Ait. — ziedi balti, zied agrāk nekā pamatforma;

var. coerulea Ait. — ziedi zili;

var. rubra Lodd. — ziedi sarkani;

var. violacea Ait. — ziedi violeti, šī variācija atbilst pamatformai un visplašāk izplatīta.

- Lapas sārtojas pirms nobiršanas rudenī. Lapas platumā un garumā attiecība 1:0,9—1,2 (reti lielāka). Putekšnicu galotnes nesasniedz stobriņa rīklīti. Savvaļā Ķīnā, Korejā. Kultūrā ļoti reti (Salaspilī, Skrīveros). Zied un ražo sēklas . . . *S. OBLATA* Ldl. — PLATLAPAINAIS CERIŅŠ

- 6 Putekšņīcas gandrīz zem vainaga rīklītes, $\frac{1}{2}$ — $\frac{1}{3}$ no stobriņa garuma. Ziedkopas ass un zarojumi parasti īsi pūkaini. Lapas no virspuses diezgan biezi pūkotas. 7

- Putekšnīcas virs stobriņa vidus, ievērojami zemāk par rīkli, $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{5}$ no stobriņa garuma. Ziedkopas ass kaila. Stobriņš 1,2—1,5 cm garš. Lapas virspusē kailas, sīkas, ieapaļi eliptiskas, tumši zaļas, apakšpusē pelēcīgas, gar dzīslām ar gariem matiņiem. Dzīslas plati atstāvošas. Ziedkopa 8 cm gara, 4 cm plata. Ziedi ļoti smaržīgi, violeti. Savvaļā Ķīnā. Kultūrā ļoti reti (Rīgā, Salaspilī)
 S. PUBESCENS Turcz. — POKOTAIS CERIŅŠ
- 7 Putekšnīcas purpursarkanās vai pelēki zilas. Lapas līdz 10 cm garas, nosmailētas, kāti 0,5—1,2 cm gari 8
- Putekšnīcas dzeltenas. Lapas nav garākas par 6,5 cm, kāti 0,15—0,6 cm gari. Lapas ar matiņiem tikai apakšpusē uz dzīslīnām. Savvaļā Ķīnā. Kultūrā ļoti reti (Salaspilī)
 S. PINETORUM W. W. Sm. — PRIEDULAJU CERIŅŠ
- 8 Ziedkopu asis un lapu kāti ar īsiem matiņiem. Savvaļā Ķīnā. Kultūrā ļoti reti (Salaspilī, Rīgā)
 S. JULIANAE C. Schn. — JŪLIJAS CERIŅŠ
- Ziedkopu asis ar samtainiem matiņiem. Lapu kāti uz rudens pusi kaili. Lapas apakšpusē ar sudrabainiem matiņiem. Savvaļā Korejā. Kultūrā ļoti reti (Rīgā)
 S. VELUTINA Kom. — SAMTAINAIS CERIŅŠ
- 9 Lapas ar kārpiņām pie pamatnes, apakšpusē kailas un bāli zaļas 10
- Lapas bez kārpiņām pie pamatnes, apakšpusē zaļas vai bāli zaļas, ar matiņiem gar galveno dzīslu, reti kailas 11
- 10 Putekšnīcas izliecas no stobriņa par pusi sava garuma. Lapas eliptiskas līdz iegarenas, 5—22 cm garas, 2,5—12 cm platas. Savvaļā Himalajos. Kultūrā reti (Kazdangā, Rīgā, Salaspilī u. c.). Zied un ražo sēklas
 S. EMODI Wall. — HIMALAJU CERIŅŠ
- Putekšnīcas nedaudz vai nemaz neizliecas no stobriņa. Lapas eliptiski iegarenas līdz eliptiski lancetiskas, 4—8 cm

- garas, 1,2—2,5 cm platas. Savvaļā Ķīnā. Kultūrā ļoti reti (Rīgā, Priekuļos)
 S. YUNNANENSIS Franch. — JUNNAŅAS CERIŅŠ
- 11 Vainaga stobriņš piltuvveida, no vidus pakāpeniski paplašinās, apmales zobiņi vairāk vai mazāk stāvi, putekšnicas zemāk par stobriņa rīkli 12
- Vainaga stobriņš cilindrisks vai gandrīz cilindrisks. Apmales zobiņi izplesti 15
- 12 Ziedu skaras taisni stāvošas, augļi bez kārpīnām 13
- Ziedu skaras slīpas vai saliektas, ciešas. Augļi vairāk vai mazāk kārpaini 14
- 13 Lapas eliptiskas līdz iegareni eliptiskas, bālgani zaļas apakšpusē, 5—14 cm garas. Putekšnicas gandrīz zem stobriņa vidus. Ziedkopas ass pūkota. Savvaļā Karpatos, Transilvānijas Alpos. Kultūrā bieži
 S. JOSIKAEA Jacq. — UNGARIJAS CERIŅŠ
- Lapas iegareni eliptiskas līdz eliptiski lancetiskas, apakšpusē pelēki zaļas, 8—18 cm garas. Putekšnicas stobriņa augšējā trešdaļā. Ziedkopu asis bieži matainas, reizēm kailas. Savvaļā Korejā, Mančžurijā un Dienvidusurijā. Kultūrā ļoti reti (Rīgā, Salaspilī)
 S. WOLFII C. Schn. — VOLFA CERIŅŠ
- 14 Ziedi bālgani un viegli iedzelteni iekšpusē, pumpuros karminsarkani, parasti pārliktās 8—30 cm garās, šaurās skarās. Lapu apakšpusē dzīslu tīkls spēcīgi izteikts. Savvaļā Ķīnā. Kultūrā reti (Bulduros, Salaspilī)
 S. REFLEXA C. Schn. — PĀRLIEKTAIS CERIŅŠ
- Ziedi sārti, iekšpusē bālāki, saliektās, kompaktās, cilindriskās 5—15 cm garās skarās. Savvaļā Ķīnā. Kultūrā ļoti reti (Rīgā, Salaspilī)
 S. KOMAROVII C. Schn. — KOMAROVA CERIŅŠ

- 15 Putekšņīcas sasniedz stobriņa rīklīti un pat nedaudz izvīzās no tās ārā. Ziedkopas pie pamatnes ar 2 pāriem lapu, retāk ar lielāku skaitu 16
- Putekšņīcas nesasniedz stobriņa rīklīti. Ziedkopas skrajas ar gariem atzarojumiem un 2. pakāpes sazarojumiem, pie pamatnes tikai ar 1 pāri sīku lapu vai bez tām, bieži ar papildu sānu ziedkopām. Lapas gari nosmailētas, apakšpusē uz dzīslām matainas vai kailas, jaunākās virspusē pūkainas, vēlāk ar retiem matiņiem, biežām un smalkām skropstiņām gar apmali. Savvaļā Ķīnā. Kulturā reti (Rīgā, Mazsalacā, Salaspilī u. c.) S. *SWE-GINZOWII* Koehne et Lingsh. — *SVEGINCOVA CERĪŅS*
- 16 Ziedkopas kompaktas ar īsiem atzarojumiem. Ziedi uz īsiem kātiņiem pušķos. Lapas asas, 3—6,5 cm platas, virspusē kailas, apakšpusē bāli zaļas, matainas tikai uz dzīslām vai kailas. Savvaļā Ķīnā. Kulturā ļoti reti (Rīgā, Salaspilī) S. *VILLOSA* Vahl. — *MATAINĀIS CERĪŅS*
- Ziedkopas irdenas ar gariem sānzariem un 2. pakāpes sazarojumiem. Ziedi pussēdoši. Lapas nosmailētas, 2—5 cm platas, vairāk vai mazāk matainas virspusē, smalki pūkotas apakšpusē, reizēm tikai uz dzīslām. Apmale ar biežām smalkām skropstiņām. Ziedi violeti rožaini. Savvaļā Ķīnā. Kulturā ļoti reti (Rīgā, Salaspilī) S. *TOMENTELLA* Bur. et Franch. — *SMALKMATAINĀIS CERĪŅS*
- 17 Lapu kāti 1,2—2 cm gari. Lapas samērā lielas, plati olveidīgas līdz olveidīgi lancetiskas 18
- Lapu kāti 1,5—3 cm gari, tievi, lokani. Lapas blīvas, lancetiskas līdz olveidīgi lancetiskas un apaļas, 2,5—9×2—5,5 cm lielas. Savvaļā Ķīnā. Kulturā reti (Skrīveros, Salaspilī) S. *PEKINENSIS* Rupr. — *PEKINAS CERĪŅS*
- 18 Lapas galotnē pakāpeniski nosmailētas, virspusē nedaudz spīdīgas. Lapu kāti līdz 1,5 cm gari. Ziedkopas apmēram

- 30 cm garas un 18 cm platas. Putekšņlapas 0,4 cm garas. Savvaļā Japanā. Kulturā reti (Skrīveros, Salaspilī)
 S. JAPONICA Dene. — JAPANAS CERĪNS
- Lapas galotnē strauji nosmailētas, virspusē spīdīgas. Lapu kāti ap 2 cm gari. Ziedkopas 12—18 cm garas. Putekšņlapas ap 0,5 cm garas. Savvaļā Amuras baseinā, Usurijā, Mančžurijā. Kulturā reti (Bulduros, Skrīveros, Salaspilī)
 S. AMURENSIS Rupr. — AMURAS CERĪNS

4. *Chionanthus* L. — Sniegpārslu koki

Lieli krūmi. Zieda vainags ar saaugušām vainaglapīņām. Vainaga zobiņi šauri lineali, līdz 3 cm gari. Ziedi balti. Ziemcietība vāja, bargās ziemās apsalst līdz sakņu kaklam, pat zem pieseguma. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kura lietojama dekoratīvos apstādījumos.

Lapas vēlāk paliek cietas, garākas par 8 cm, virspusē spīdīgas. Ziedkopas nokareņas. Ziedi balti ar 4 vainaglapām, kuras iegareni linealas, tikai pie paša pamata saaugušas. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kulturā ļoti reti (Salaspilī)
CH. VIRGINIANA L. — VIRGINIJAS SNIEGPĀRSLU KOKS

5. *Ligustrum* L. — Ligustrs

Vidēja lieluma krūmi. Zieda vainags ar saaugušām vainaglapīņām. Vainaga zobiņi olveida vai iegareni. Auglis — oga. Ģints republikā pārstāvēta ar 2 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Zieda vainaga stobriņš īsāks vai tikai nedaudz garāks par vainaga apmali. Putekšņlapas nepaceļas virs vainaglapiņām. Lapas pa lielākai daļai 3—4 reizes garākas nekā platas, apaļu galotni, reizēm ar zelta dzelteniem plankumiem, kailas. Ziedi balti vai iedzeltenbalti, smaržīgi. Ogas spīdīgi melnas, retāk dzeltenas vai zaļas. Savvaļā Dienvidēiropā, Krimā, Kaukazā. Kulturā bieži. Ražo dīgstošas sēklas . . .
 L. VULGARIS L. — PARASTAIS LIGUSTRS
- Zieda vainaga stobriņš vismaz 2 reizes garāks par apmali. Dzinumi kaili. Lapas virspusē tumši zaļas, olveida, asu smaili, kailas. Ziedi balti. Putekšņīcas paceļas virs vainaglapiņām. Savvaļā Japānā. Kulturā ļoti reti (Rīgā, Salaspilī) . *L. OVALIFOLIUM* Hassk. — OVALLAPU LIGUSTRS

47. dz. — *Loganiaceae* Ldl. — Strichninaugu dzimta

Lapas pretējas. Putekšņlapas 4. Auglis — pogaļa. Lapas ar pielapām vai pielapu līniju starp pretējo lapu pāri. Dzimta republikā pārstāvēta ar 1 ģinti.

Buddleia L. — Budlejas

Vidēji līdz lieli krūmi. Apsalst pat normalās ziemās. Ģints republikā pārstāvēta ar 4 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Ziedi sakārtoti apaļos neīstos čemuros. Savvaļā Cilē, Andos. Kulturā ļoti reti (Salaspilī)
 B. GLOBOSA Lam. — APAĻA BUDLEJA

42. att. Parastais ligustrs rudenī bagātīgi ražo.

- Ziedi sakārtoti skarveida ķekaros 2
- 2 Zieda vainaga stobriņš tikko 2 reizes garāks kā kausiņš.
Savvaļā Rietumķīnas kalnos. Kultūrā ļoti reti (Salaspilī).
Zied un ražo dīgstošas sēklas
. *B. ALBIFLORA* Hemsl. — BĀLZIEDU BUDLEJA
- Zieda vainaga stobriņš vairāk nekā 2 reizes garāks kā
kausiņš 3
- 3 Zieda vainaga stobriņš gandrīz kails. Kausiņš stipri

matots. Savvaļā Ķīnā. Kulturā ļoti reti (Rīgā, Salaspilī). Zied un ražo sēklas

. *B. DAVIDII* Franch. — DAVIDA BUDLEJA

- Zieda vainaga stobriņš ārpusē ar sīkiem matiņiem. Savvaļā Ķīnā. Kulturā ļoti reti (Salaspilī). Zied un ražo dīgstošas sēklas . . . *B. LINDLEYANA* Fort. — LINDLEJA BUDLEJA

48. dz. — *Apocynaceae* Ldl. — Oleandru dzimta

Vainaglapas saaugušas, sēklotne augšēja, brīva. Vainags kārtns. Putekšņlapas brīvas. Dzimta republikā pārstāvēta ar 1 ģinti.

Vinca L. — Ķapu mirte

Ložņājošs puskrūms. Ziemcietība laba. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto dekoratīvos apstādījumos.

Gulošs augs ar stāviem ziedu dzinumiem. Lapas ādainas, spīdīgas, kailas, caurmērā 2—5 cm garas. Ziedi zilganvioleti, retāk iesarkani vai balti, arī pildīti. Vainaga stobriņš divreiz garāks par kausu. Savvaļā Vidus- un Dienvidēropā, Kaukazā. Kulturā bieži (kapsētās)

. *V. MINOR* L. — MAZĀ ĶAPU MIRTE

49. dz. — *Asclepidaceae* Ldl. — Asklepiju dzimta

Vainaglapas saaugušas, sēklotne augšēja, brīva. Vainags kārtns. Putekšņlapas saaugušas. Dzimta republikā pārstāvēta ar 1 ģinti.

Periploca L. — Periplokas

Vijīgi krūmi. Ziemcietība vāja — bargās ziemās apsalst līdz sniega līnijai. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto dekoratīvos apstādījumos.

Stublājs vijīgs. Lapas olveida vai olveidīgi iegarenas, kailas. Zieds ārpusē zaļgans, iekšpusē netīri violets. Vainags dziļi 5-daļīgs, putekšņlapas pie pamata savienotas ar nelielu gredzenu, kuram vainaglapām līdzīgas piedevas. Savvaļā Dienvideiropā, Kaukazā. Kultūrā ļoti reti (Rīgā, Salaspilī).
Zied *P. GRAECA* L. — GRIEKIJAS PERIPLOKA

50. dz. — Labiatae Juss. — Lūpziežu dzimta

Vainaglapas saaugušas. Sēklotne augšēja, brīva. Vainags nekārtns. Putekšņlapas 2 vai 4. Lapas pretējas. Sēklotne 4-daļīga ar tievu irbuli, kas sākas starp sēklotnes daļām. Katrā cirknī 1 sēklaizmetnis. Dzimta republikā pārstāvēta ar 1 ģinti.

Thymus L. — Mārsili

Sīki ložņājoši puskrūmi. Ģints republikā pārstāvēta ar 2 sugām, kuras sastopamas savvaļā.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Stublājs noteikti 4-šķautnains, tikai šķautnes ar matiņiem. Lapas eliptiskas, olveida vai ieapaļas, strauji pāriet kātā. Lapas plātne ar asiem matiņiem. Apakšējie neīstie mieturi bieži attālināti. Ziedi gaiši sarkani, reti tumši sarkani vai

- balti. Pie mums savvaļā sausos mežos, uzkalniņos ļoti bieži . . . TH. CHAMAEDRYS Fries — LIELAIS MĀRSILS
- Stublājs apaļš vai nenoteikti šķautnains, visapkārt ar matiņiem. Lapas iegarenas vai linealas, sīkas, 3—4 reizes garākas nekā platas. Neīstie mieturi galviņveidā satuvoti. Ziedi purpursarkani, reti balti. Savvaļā pie mums tur pat, kur iepriekšējā suga, paretī
- TH. SERPYLLUM L. — MAZAIS MĀRSILS

51. dz. — *Solanaceae* Hall. — Nakteņu dzimta

Vainaglapas saaugušas. Sēklotne augšēja, brīva. Vainags kārtns. Putekšņlapas 5, pieaugušas pie vainaga stobriņa. Auglis — vairāksēkļu oga. Dzimta republikā pārstāvēta ar 2 ģintīm.

1. *Lycium* L. — Licijas

Vidēja lieluma krūmi. Putekšnīcas viena no otras atstāvošas. Ģints republikā pārstāvēta ar 2 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Lapas lancetiskas, 1,5—2,5 cm platas, pelēki zaļas. Dzinumi nokareni, bieži dzeloņaini. Ziedi sakārtoti pa 1—5 pušķos, purpursarkani. Oga sarkana. Savvaļā Dienvidēiropā, Rietumazijā, pie mums reti — Latgalē. Kultūrā paretī. Ražo dīgstošas sēklas
- L. HALIMIFOLIUM Mill. — PARASTĀ LICIJA
- Lapas plati lancetiskas līdz olveida, dažām formām rombiskas, 1—3,5 cm platas, koši zaļas. Dzinumi nokareni vai

guloši, bieži bez dzeloņiem. Ziedi pa 1. Oga sarkana. Savvaļā Ķīnā. Kulturā ļoti reti (Rīgā). Zied un ražo sēklas . . .

. *L. CHINENSE* Mill. — ĶINAS LICĪJA

2. *Solanum* L. — Bebru kārkliņi

Kāpelējoši krūmi. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kura sastopama savvaļā un var tikt lietota dekoratīvos apstādījumos.

Stublājs kāpelējošs. Lapas iegareni olveidīgas, bieži 3-daļīgi plūksnoti saliktas. Ziedi violeti vai rožaini ar zaļgani baltiem plankumiem. Oga olveida, sarkana. Pie mums savvaļā mitrās vietās, krūmājos paretī

. . . *S. DULCAMARA* L. — RUGTAIS BEBRU KĀRKLIŅŠ

52. dz. — *Scrophulariaceae* Ldl. — Virceļu dzimta

Vainaglapas saaugušas. Sēklotne augšēja, brīva. Vainags kārtns, ar ļoti īsu stobriņu. Ziedi dzinumū galos vai lapu žāklēs, ķekaros. Auglis — pogaļa. Dzimta republikā pārstāvēta ar 1 ģinti.

Paulownia S. et Z. — Paulovņijas

Nelieli krūmi. Pastāvīgi apsalst. Savvaļā sasniedz otrā lieluma koku izmērus. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto dekoratīvos apstādījumos.

Lapas ļoti lielas, gaļīgas, uz garvasām līdz 30 cm garas un 25 cm platas, veselas vai ar stūrainām daivām, apakšpusē, sevišķi uz dzīslīnām, villainas. Ziedi zilganrožaini, iekšpusē

ar gaiši dzelteniem punktiem un svitrām. Savvaļā Ķīnā, Japānā. Kulturā reti (Rīgā, Salaspilī). Stipri apsalst pat normalās ziemās

. *P. TOMENTOSA* Steud. — PŪKOTĀ PAULOVNIJA

53. dz. — *Bignoniaceae* Pers. — Bignoniju dzimta

Vainaglapas saaugušas. Sēklotne augšēja, brīva. Vainags nekārtns. Putekšņlapas 2 vai 4. Pogaļas pa lielākai daļai pagarinātas, pākstveida. Sēklas parasti spārnotas. Dzimta republikā pārstāvēta ar 1 ģinti.

Catalpa Scop. — Katalpas

Lieli krūmi. Ziemcietība vāja. Bargās ziemās apsalst līdz sniega līnijai. Ģints republikā pārstāvēta ar 3 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Zieda vainags iedzeltens, iekšpusē ar violetiem punktiem un 2 oranždzeltenām, vēlāk dzeltenbrūnām svitrām, 1,5—2,5 cm garš. Lapas pa lielākai daļai ar 3 vai 5 stūrainām daivām, apakšpusē diezgan kailas. Savvaļā Ķīnā, Korejā. Kulturā ļoti reti (Salaspilī). Stipri apsalst
. *C. OVATA* Don. — OVALĀ KATALPA
- Zieda vainaga pamatkrāsa balta 2
- 2 Zieda vainags 3—5 cm garš ar ļoti greizu apmali, iekšpusē ar purpurkrāsas punktiņiem un 2 dzeltenām garensvitrām. Lapas pa lielākai daļai pa 3 mieturī, reti daivainas. Lapas plātne apakšpusē ar diezgan daudz matīņiem. Lapas nepatī-

43. att. Pūkotās paulovņijas stādi LPSR ZA Botaniskajā dārzā (Salaspilī).

kami ož. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kulturā ļoti reti (Rīgā, Rīgas Jūrmalā u. c.). Ziemcietīgāka par pārējām sugām. Zied, bet digstošas sēklas neražo

. . . *C. BIGNONIOIDES* Walt. — CERINĻAPU KATALPA

- Zieda vainags 4—5 cm garš ar mazāk greizu apmali, iekšpusē ar mazāk noteiktu punktojumu. Lapas kā iepriekšējai sugai, tikai pakāpeniski nosmailētas un tik nepatikami neož.

Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kulturā ļoti reti (Rīgā, Salaspilī). Stipri apsalst
 C. SPECIOSA Ward. — KRASŅA KATALPA

54. dz. — *Caprifoliaceae* Vent. — Kaprifoliju dzimta

Vainaglapas saaugušas. Sēklotne apakšēja. Putekšņlapas 4—5, brīvas. Sēklotne 3 (5)-cirkņu. Dzimta republikā pārstāvēta ar 6 ģintīm.

1. *Sambucus* L. — Plūškoki

Lieli līdz vidēji lieli krūmi. Lapas plūksnoti saliktas. Ziedi sīki, sakārtoti čemurainās vai vienkāršās skarās. Ģints republikā pārstāvēta ar 2 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Ziedu skaras apaļas līdz iegarenas. Jaunu dzinumu serde balta, vecāku — brūngana. Ziedi dzeltenbalti. Ogas šarlak-sarkanas. Savvaļā Eiropas taigas zonā, Rietumsibirijā. Kulturā ļoti bieži. Ražo dīgstošas sēklas
 S. RACEMOSA L. — SARKANAIS PLŪSKOKS

Sugai vairākas dārza formas, no kurām izplatītākās:

- f. *plumosa* Andre — lapas līdz vidum šķeltas, plaukstot violetas;
 f. *laciniata* Koch — lapas dziļi šķeltas, plaukstot zaļas.

- Ziedu skaras čemurveida, plakanas. Ziedi gandrīz balti. Ogas spīdīgi melnas ar 3, retāk 4 cirkņiem. Arī vecāku dzinumumu serde balta. Savvaļā Vidus- un Dienvidēiropā. Ziemeļ-

afrikā, Rietumāzijā. Kultūrā paretī, biežāk Kurzemē. Ražo dīgstošas sēklas. Republikas centralajā un austrumu daļā bieži apsalst . . . S. *NIGRA* L. — MELNAIS PLUSKOKS

Sugai daudzas formas, no kurām izplatītākās:

- f. laciniata* L. — lapas šķeltas;
- f. variegata* Haine — lapas balti vai dzeltenī raibas;
- f. aurea* Sweet — lapas dzeltenas.

2. *Viburnum* L. — Irbenes

Vidēji līdz lieli krūmi. Lapas veselas vai nedaudz daivainas. Putekšņlapas 5. Irbulis ļoti īss. Ziedi sakārtoti lielās čemurainās skarās. Ģints republikā pārstāvēta ar 6 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Lapas daivainas. Lapas kāts šauri rievots un ar sīkām, vidū paaugstinātām kārpīņām. Skaras čemurveida ar 2,5—3 cm garu kātiņu. Auglis — līdz 1 cm resna sarkana oga. Savvaļā pie mums mitros krūmājos, mežos paretī. Kultūrā bieži . . .
 V. *OPULUS* L. — PARASTĀ IRBENE

Izplatītākās dārza formas:

- f. aureum* hort. — lapas gaiši dzeltenas;
- f. sterile* Schmidt — ziedkopa apaļa, ar lieliem neauglīgiem ziediem — pazīstama ar nosaukumu Sniega pika.

- Lapas nav daivainas 2
- 2 Lapas sānu dzīslīņas vienmēr izbeidzas lapas apmales zobiņos 4

- Lapas sānu dzīslīņas, nerasniedzot lapas apmali, izzūd audos 3
- 3 Lapas kāts ar krokotām ādainām vilēm, lapas lielas, gari nosmailētas, pa lielākai daļai zem vidus visplatākas, akot-smailiem vai dziedzerotiem likiem zobīņiem, apakšpusē, sevišķi uz dzīslīņām, ar smalkām zvīņām. Lapas rudenī skaisti sārtojas. Ziedi balti. Auglis strups. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kulturā paretī. Ražo dīgstošas sēklas V. *LENTAGO* L. — KANADAS IRBENE
- Lapas kāts bez vīles, lapas īsi nosmailētas, visplatākas vidū, kailas vai tikai apakšpusē uz dzīslīņām ar iesarkanām zvīņām. Ziedi balti. Auglis strups. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kulturā izplatība noskaidrojama V. *PRUNIFOLIUM* L. — PLŪMJLAPU IRBENE
- 4 Lapu apmale ar smalkiem zobīņiem, kuru katrā lapas pusē vairāk nekā 40. Lapas apakšpusē ar zvaigzņveida matiņiem. Jaunie dzinumi pelēki villaini. Ziedi balti. Auglis sākumā sarkans, vēlāk melns. Savvaļā Dienvideiropā, Krimā, Kaukazā. Kulturā bieži. Ražo dīgstošas sēklas V. *LANTANA* L. — POKAINĀ IRBENE
- Lapas gar apmali ar rupjākiem zobīņiem, katrā lapas apmales pusē zobīņu mazāk nekā 40. 5
- 5 Lapas tumši zaļas, matētas, apakšpusē pa lielākai daļai ar tumšiem zvaigzņveida matiņiem. Parasti vairāk nekā 1,5 reizes garākas nekā platas. Jaunie dzinumi biezi villaini ar rūsas sarkaniem matiņiem. Ziedi balti. Ziedkopas malējie ziedi lieli un neauglīgi. Auglis sarkans. Savvaļā Ķīnā, Japānā. Kulturā ļoti reti (Rīgā) V. *TOMENTOSUM* Thunb. — TUBAINĀ IRBENE
- Lapas svaigi zaļas, spožas, apakšpusē tikai uz dzīslīņām ar nedaudz matiņiem, ieapaļi olveidīgas līdz olveidīgi lance-tiskas, parasti mazāk nekā 1,5 reizes garākas kā platas, ar

6—10 sānu dzīslīņu pāriem un rupji zobainu lapas apmali. Ziedi balti, visi vienāda lieluma un auglīgi. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kulturā ļoti reti (Salaspilī). Zied, bet sēklu ražošana nav novērota
 V. *DENTATUM* L. — ZOBAINĀ IRBENE

3. *Symphoricarpus* Juss. — Sniegogas

Nelieli vai vidēji krūmi. Lapas veselas vai dažreiz daivainas. Irbulis pie pamata paresnināts. Zieda vai nags gandrīz kārtņš, ar 5 zobiņiem. Ģints republikā pārstāvēta ar 3 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Irbulis ar bieziem atstāvošiem matiņiem. Lapas ieapaļi olveidīgas līdz eliptiskas, apakšpusē ar matiņiem. Ziedi zaļgansarkani. Ogas sarkanas. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kulturā ļoti reti (Salaspilī)
S. ORBICULATUS Moench — APAĻLAPAINĀ SNEGOGA
- Irbulis kails 2
- 2 Putekšņlapas nedaudz garākas par vainaglapām. Dzinumi nedaudz nokareni. Lapas iegarenas līdz olveida, vēlāk gandrīz ādainas, apakšpusē ar paliekošiem izkaisītiem matiņiem. Ziedi balti līdz iesarkani. Irbulis putekšņlapu garumā Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu un vidus daļā. Kulturā ļoti reti (Rīgā, Salaspilī)
S. OCCIDENTALIS Hook. — RIETUMU SNEGOGA
- Putekšņlapas ieslēgtas vainaglapās. Lapas ieapaļas līdz iegarenas, apakšpusē kailas vai gandrīz kailas. Ziedi rozāžaini. Irbulis daudz īsāks par putekšņlapām. Savvaļā

Ziemeļamerikas austrumu un ziemeļaustrumu daļā. Kulturā
 ļoti bieži. Ražo dīgstošas sēklas
 S. *ALBUS* Blake — BALTĀ SNIEGOGA

4. *Linnaea* Gronov. — Linnejas

Sīks, ložņājošs puskrūms. Lapas veselas. Putekšņ-
 lapas 4. Ziedi pa 2 uz gara kātiņa. Ģints republikā
 pārstāvēta ar 1 sugu, kura sastopama savvaļā.

Lapas sīkas, ieapaji olveidīgas, vāji robotas. Zieda vainags
 gaiši rozains ar tumšākām dzīslīnām, piltuvveida. Ogas
 dzeltenas. Ziedi sakārtoti pa 2 uz gariem kātiņiem. Pie mums
 savvaļā ēnainos, sūnainos skuju koku mežos, paretī
 L. *BOREALIS* L. — ZIEMEĻU LINNEJA

5. *Lonicera* Mill. — Sausserži

Vidēji lieli stāvi vai vijīgi krūmi. Lapas veselas.
 Zieda vainags divlūpains vai gandrīz regulars. Aug-
 lis — oga. Ģints republikā pārstāvēta ar 24 sugām,
 kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Ziedi sakārtoti pa lielākai daļai pa 6 mieturos, kuri dzinuma
 galos veido vārpas vai galviņas. Stublājs gulošs vai
 vijīgs 18
- Ziedi pa pāriem uz gariem kātiņiem. Stāvi, reti vijīgi vai
 guloši krūmi 2
- 2 Priekšlapas saaugušas kausam līdzīgā veidojumā, kas abas

šķirtās auglenīcas ietērpj līdz pat kausam, tā ka ziedu pāris izskatās kā ar 1 auglenīcu. Vainags piltuvveida ar gandrīz regulāru apmali, zaļgans līdz dzeltenī balts. Lapas iegarenas vai ieapaļas, 2—3 cm garas, nedaudz zilganzaļas. Oga zilganmelna. Savvaļā pie mums ļoti reti (Ķemerose, Tukumā, Ventspilī u. c.). Kulturā parēti

. *L. COERULEA* L. — ZILĀIS SAUSSERDIS

- Priekšlapas, ja tās vispār ir, šķirtas vai pa pāriem saaugušas, reizēm visas 4 vienā kausā saaugušas, bet tad sēklotne vismaz ar savu augšmalu paceļas ārpus šī pielapu kausa 3
- 3 Vainags noteikti divlūpains 9
- Vainags ar 5 vienādiem vai gandrīz vienādiem zobīņiem 4
- 4 Seglapas ļoti lielas, to pamatnes pamīšus pārsedzošas, pilnīgi ieslēdz auglenīcas. Vainags pie pamata ar nelieliem izcilņiem 8
- Seglapas sīkas, ja lielas, tad pamatnes nav pamīšus pārsedzošas 5
- 5 Zieda vainaga stobrveida daļa noteikti īsāka par apmali. Dzinumi bez serdes. (Sk. 10. tezi.)
- *L. TATARICA* L. — TATARIJAS SAUSSERDIS
- Zieda vainaga stobrveida daļa garāka par apmali. Dzinumi ar serdi 6
- 6 Vainags pie pamata bez izcilņiem, ar slaidu, tievu stobriņu, rožainā krāsā. Kausa zobīņi gari, šauri. Auglenīcas pa lielākai daļai tikai pie pamata saaugušas, apmēram 2 reizes garākas par saaugušajām priekšlapām. Seglapas lineālas 7
- Vainags pie pamata ar izcilņiem. Kausi ar 5 īsiem zobīņiem. Lapas pie pamata noapaļotas vai sirdsveida, 4—8 cm garas. Ziedu kātiņi 2—2,5 cm gari. Ziedi iedzeltenbalti. Auglenīcas pie pamata saaugušas. Priekšlapas īsākas vai to pavisam nav. Seglapas augstākais sēklotnes garumā. Ogas

- koši sarkanas. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kulturā ļoti reti (Salaspili)
 L. CANADENSIS Marsh. — KANADAS SAUSSERDIS
- 7 Dzinumi ar ērkšķiem. Auglis balts līdz zilganviolets. Savvaļā Himalaju kalnos. Kulturā ļoti reti (Skrīveros). Zied
 L. SPINOSA Jacq. — ĒRKŠKAINAIS SAUSSERDIS
- Dzinumi bez ērkšķiem. Auglis zilgani sarkans. Savvaļā Tjanšāna kalnos. Kulturā reti (Bauskā, Rīgā u. c.). Zied un ražo dīgstošas sēklas
 L. ALBERTI Rgl. — ALBERTA SAUSSERDIS
- 8 Putekšņīcas sasniedz un pat pāceļas virs vainaga augšējās apmales. Lapu kāti 1—1,5 cm gari. Lapas kailas vai ar nedaudz matiņiem. Vainags 1—1,5 cm garš, pa lielākai daļai dzeltens. Oga spīdīgi melna. Savvaļā Ziemeļamerikas rietumu un vidus daļā. Kulturā ļoti reti (Rīgā u. c.)
 L. INVOLUCRATA Banks — SEGTAIS SAUSSERDIS
- Putekšņīcas tikko sasniedz vainaga apmali. Lapas tumši zaļas, cietas, apakšpusē ar paliekošiem mikstiem matiņiem. Vainags 1,5—2 cm garš, ārpusē dzeltenī sarkans. Ziedu kātiņi un seglapas iesarkanas. Oga tumši purpursarkana. Savvaļā Ziemeļamerikas rietumu daļā. Kulturā reti (Rīgā, Ķemeru, Rīgas Jūrmalā u. c.). Bieži apsalst
 L. LEDEBOURII Eschsch. — LEDEBURA SAUSSERDIS
- 9 Sēklotnes vismaz līdz vidum saaugušas. Vainags dzeltenī zaļš, ārpusē netīri sarkans ar īsu un resnu stobriņu, kurš iekšpusē ar gariem, retiem matiņiem. Priekšlapas apmēram 3 reizes īsākas nekā sēklotne. Ziedu kātiņi 2,5—4 cm gari, galā paresnīnāti. Lapas tumši zaļas, apakšpusē kailas vai gandrīz kailas. Auglis spīdīgi sarkans, neliela ķirša lielumā. Savvaļā Alpos, Karpatos. Kulturā reti (Tārgalē, Pālē, Kazdangā u. c.). Ziemcietīga suga. Ražo dīgstošas sēklas
 L. ALPIGENA L. — ALPU SAUSSERDIS

- Sēklotnes šķirtas vai tikai pie pamata saaugušas . . . 10
- 10 Ziedu kātiņi ne garāki par sēklotni un kausu. Vainags balts, vēlāk dzeltens, 1—2 cm garš. Augšlūpa līdz vidum šķelta. Priekšlapas saaugušas pāros. Kaus sēklotnes garumā. Ogas asinsarkanas. Savvaļā Austrumāzijā. Kultūrā ļoti reti (Salaspilī) . . . *L. MAACKII* Max. — MĀKA SAUSSERDIS
- Ziedu kātiņi garāki par sēklotni un kausu 11
- 11 Vaināga stobriņš pie pamata bez vai ar 1 vāji izteiktu, uz āru vērstu izcilni. Noziedējuši ziedi nekad nav dzeltēni vai iedzeltēni. Lapas (izņemot pašas augšējās) ar sirdsveida pamatni, kailas, 3—6 cm garas. Zieda vainags 1,5—2 cm garš, tumši sarkans vai balts, stobriņš īsāks par vaināga apmali. Virslūpa līdz pamatam šķelta. Irbulis ar retiem matiņiem. Priekšlapas 2 reizes īsākas par sēklotni. Ogas asinsarkanas, retāk dzeltenas. Savvaļā PSRS Eiropas daļas austrumos, Rietumsibirijā. Kultūrā bieži. Pilnīgi ziemcietīga suga. Ražo sēklas
. *L. TATARICA* L. — TATARIJAS SAUSSERDIS

Formām ļoti bagāta suga. Sugai ļoti daudz krustojumu, kurus grūti atšķirt no pamatsugas. No tiem izplatītākie krustojumi:

L. Morrowii × *L. tatarica* — *L. bella* Zab. — lapas šauri iegarenas līdz iegarenas, asi nosmailētas, ar matiņiem vai gandrīz kailas. Ziedi lieli, tīri balti vai rožaini. Ogas tumši sarkanas;

L. tatarica × *L. Korolkovii* — *L. amoena* Zab. — bagātīgi ziedoša. Lapas strupas. Ziedu kātiņi 1,5—1,9 cm gari. Vainags 1,7—1,9 cm garš rožains vai balts, noziedējis — dzeltēni balts. Ziedi smaržīgi. Ogas koši sarkanas;

L. Ruprechtiana × *L. tatarica* — *L. notha* Zab. — lapas platākas un ne tik gari nosmailētas kā *L. Ruprechtiana*. Ziedi baltgani, noziedējuši — iedzeltēni;

L. tatarica × *L. xylosteum* — *L. xylostoides* Tusch. — lapas pie pamata sašaurinātas, ziedi sīkākī nekā *L. xylosteum*;

L. nigra × *L. tatarica* — *L. micranthoides* Zab. — lapas 4—8 cm garas. Ziedi 1—1,4 cm gari, rozaini, noziedējuši — netīri dzeltensarkani. Putekšņlapas īsākas par vainaga apmali.

- Vainaga stobriņš pie pamata ar noteiktiem izciļņiem . . . 12
- 12 Ziedi sarkani 13
- Ziedi iedzelteni, zaļgandzelteni vai balti, noziedējuši krāsojas iedzelteni 15
- 13 Priekšlapas visas šķirtas 17
- Priekšlapas vismaz pa pāriem saaugušas 14
- 14 Ziedu kātiņi apmēram 1 cm gari. Lapas zaļas, bieži ar sarkani krāsotu vidus dzīslīņu. Vainags caurmērā 1 cm garš, gaiši sarkans, ārpusē kails. Priekšlapas bieži visas 4 saaugušas kausam līdzīgā veidojumā. Seglapas tikko sēklotnes garumā. Ogas melnas. Savvaļā Ķīnā. Kulturā ļoti reti (Salaspilī)
 . . . *L. NERVOSA* Max. — DZISLOTAIS SAUSSERDIS
- Ziedu kātiņi 2—4 cm gari. Lapas īsi nosmailētas. Vainags ap 1 cm garš, netīri sarkans, reti baltgans. Seglapas 2 reiz īsākas nekā sēklotne, priekšlapas par 1/4 īsākas nekā sēklotne. Ogas zilganmelnas. Savvaļā Vidus- un Dienvideiropas kalnos (Pirenejos, Karpatos). Kulturā ļoti reti (Salaspilī)
 . . . *L. NIGRA* L. — MELNAUGĻU SAUSSERDIS
- 15 Augšlūpa gandrīz līdz pamatam dalīta. Vainags ar 4 gandrīz izplestām daivām. Priekšlapas visas šķirtas, apmēram sēklotnes garumā. Priekšlapas, seglapas un kausa zobiņi ar matiņiem. Ziedi balti, vēlāk iedzelteni, ārpusē ar mikstiem matiņiem. Lapas 3—5 cm garas, apakšpusē bieziem,

- mīkstiēm matiņiem. Oga asinssarkana. Savvaļā Japanā. Kūltūrā paretī. Ražo dīgstošas sēklas
- *L. MORROWII* Gray — MORROVA SAUSSERDIS
- Augšlūpa augstākais līdz vidum šķelta. Ziedu kātiņi 1—2,5 cm gari 16
- 16 Sēklotnes kailas, bez dziedzerīšiem. Lapas 4,5—10 cm garas, olveidīgi lancetiskas, vienmērīgi gari nosmailētas. Vainags 1,5—1,8 cm garš, balts, vēlāk iedzeltens, ārpusē kails. Priekšlapas apmēram par $\frac{2}{3}$ īsākas nekā sēklotne. Savvaļā Tāļajos Austrumos, Mančžurijā. Kūltūrā ļoti reti (Skrīveros, Salaspilī u. c.)
- L. RUPRECHTIANA* Rgl. — RUPRECHTA SAUSSERDIS
- Sēklotne vismaz augšējā daļā ar dziedzerīšiem 17
- 17 Lapas plati eliptiskas, strupas vai ļoti īsi nosmailētas, ar mīkstiēm matiņiem, 3—6 cm garas. Zieda kātiņš 1—2 cm garš. Vainags apmēram 1 cm garš, iedzelteni balts, vēlāk dzeltens. Priekšlapas pa lielākai daļai 2 reizes īsākas par sēklotni. Seglapas linealas, smalkas, reti pārsniedz kauslapu garumu. Ogas tumši sarkanas. Pie mums savvaļā mežos, paretī. Kūltūrā paretī
- *L. XYLOSTEUM* L. — PARASTAIS SAUSSERDIS
- Lapas olveidīgi lancetiskas līdz plati lancetiskas, gari nosmailētas, ar skarbiem matiņiem, 6—12 cm garas. Ziedu kātiņi 1,5—2,5 cm gari. Vainags 1,5—2 cm garš, dzeltens. Priekšlapas 2 reizes īsākas par sēklotni. Seglapas pa lielākai daļai 2—5 reizes garākas par sēklotni. Ogas gaiši sarkanas. Savvaļā Sibīrijā, Tāļajos Austrumos. Kūltūrā ļoti reti (Skrīveros, Salaspilī)
- L. CHRYSANTHA* Turcz. — ZELTAINAIS SAUSSERDIS
- 18 Lapas visas šķirtas, kailas. Ziedi sakopoti daudziedu galviņās. Vainags balts, reizēm ar iedzeltenu nokrāsu, 4—5,5 cm garš, noteikti divlūpains. Savvaļā Viduseiropā.

Kulturā reti (Rīgā, Salaspilī u. c.). Zied un dažkārt ražo sēklas

L. PERICLYMENUM L. — VĀCIJAS VIJIGAIS SAUSSERDIS

Izplatītākā dekoratīvā forma:

f. quercina West. — lapas ar daivainiem zobīņiem, nedaudz atgādina ozola lapas.

- Vismaz augšējais lapu pāris pie pamata saaudzis 19
- 19 Zieda vainags īsi 5-zobains, kārtns, 4—5 cm garš, dzeltens vai šarlaksarkans. Vainaga stobriņš iekšpusē ar matiņiem. Putekšņlapas un īrbulis paceļas virs vainaga apmales. Ziedi sakārtoti attālinātos mieturos. Augšējais vai 2 augšējie lapu pāri saauguši apaļā lapā. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kulturā izplatība noskaidrojama *L. SEMPERVIRENS* L. — ZAĻOJOSAIS VIJIGAIS SAUSSERDIS
- Vainags noteikti 2-lūpains 20
- 20 Zieda vainaga stobriņš iekšpusē kails, 1,5 reizes garāks nekā vainaga apmale. Ziedi balti vai iesarkanbalti. Putekšņlapas un īrbulis apmēram augšlūpas garumā. Savvaļā Vidus- un Dienvideiropā, Rietumazijā. Kulturā paresti. Zied un ražo dīgstošas sēklas *L. CAPRI-FOLIUM* L. — PARASTAIS VIJIGAIS SAUSSERDIS
- Zieda vainaga stobriņš iekšpusē ar matiņiem. Stublājs pilnīgi kails. Saaugusi lapa eliptiska, abos galos nosmailēta. Lapas kailas, apakšpusē zilgani baltas. Vainags 1,5—2 cm garš, zaļgani dzeltens ar sārtām svītrām. Savvaļā Ziemeļamerikas austrumu daļā. Kulturā ļoti reti (Skrīveros, Salaspilī). Zied un ražo dīgstošas sēklas *L. GLAUCA* Hill. — ZILGANLAPU VIJIGAIS SAUSSERDIS

6. *Diervilla* Adans. — Veigelijas

Vidēja lieluma krūmi. Lapas veselas, sīki zāgzobainas. Ziedi ar samērā kārtņu vainaga apmali. Auglis — ādaina vai gandrīz koksaina pogaļa. Ģints republikā pārstāvēta ar 3 sugām, kuras lieto dekoratīvos apstādījumos.

Sugu noteikšanas tabula

- 1 Vainaglapas baltas līdz tumši sarkanas ar 5 samērā vienādiem zobiņiem 2
- Vainags dzeltens, gandrīz 2-lūpains, ap 1 cm garš. Ziedi sakārtoti vairākziedu ziedkopās jauno dzinum galos. Dzinumi 4-šķautnaini. Savvaļā Ziemeļamerikas dienvidaustrumu daļā. Kulturā ļoti reti (Rīgā, Salaspilī). Zied un ražo sēklas *D. SESSILIFOLIA* Buckl. — SEDLAPU VEIGELIJA
- 2 Kausa zobiņi ar platu pamatu, trīsstūraini, apakšdaļā saauguši, kaili vai gandrīz kaili. Vainags gandrīz 3 cm garš, rožains. Driksna 2-daivaina. Sēkla ar nelieliem spārniem. Savvaļā Tālajos Austrumos, Ziemeļķīnā, Korejā. Kulturā paretī. Zied un dažkārt ražo sēklas *D. FLORIDA* S. et Z. — DAUDZZIEDU VEIGELIJA
- Kausa zobiņi šauri lineāli, līdz pamatam šķirti. Driksna galviņveida. Vainags sākumā baltgans, vēlāk karminsarkans, vidū strauji paplašināts. Irbulis nemaz vai tikai nedaudz paceļas virs vainaglapām. Lapas abpusēji ar matiņiem. Sēklas ar noteiktu spārnu. Savvaļā Japānā. Kulturā ļoti reti (Rīgā). Zied *D. JAPONICA* DC. — JAPANAS VEIGELIJA

55. dz. — *Compositae* Adans. — Kurvjziežu dzimta

Vainaglapas saaugušas. Sēklotne apakšēja. Putekšnīcas saaugušas stobriņā, kas aptver irbuli. Ziedi sakārtoti kurvišos, kurus aptver vīkals. Dzimta republikā pārstāvēta ar 1 ģinti.

Artemisia L. — Dievkociņi

Nelieli līdz vidēji krūmi. Ziemcietība vidēja. Bargās ziemās apsalst līdz sniega līnijai. Ģints republikā pārstāvēta ar 1 sugu, kuru lieto dekoratīvos apstādījumos.

Stublājs stāvs. Ziedu kurviši garās, zarainās skarās. Lapas vien- vai divkārt plūksnoti dalītas, ar ļoti tieviem linealiem lapu plātnes šķēlumiem. Augs pilnīgi vai gandrīz kails, ar īpatnēju smaržu. Savvaļā Dienvidēiropā. Kulturā bieži . . .

. . . A. ABROTANUM L. — PARASTAIS DIEVKOCIŅS

LITERATURA

1. Berg Fr. u. Sivers M. Die räumliche Ordnung im Park. Mitt. d. Deutsch. Dendrol. Gesellsch., Nr. 22, 1913.
2. Bickis J. Latvijas augu noteicējs. R. 1946.
3. Ceļvedis pa Skrīveru dendroloģisko dārzu. R. 1938.
4. Galenieks P. Skujkoku aklimatizācijas panākumi Latvijas PS republikā. LPSR ZA Vēstis, 1947., Nr. 4.
5. Гиргидов Д. Я. Интродукция древесных пород на северо-западе СССР. М.—Л. 1955.
6. Деревья и кустарники СССР. Под редакцией С. Я. Солодова, т. I—III. М.—Л. 1949—1953.
7. Kiršteins K. un Eiche V. Baltā skābarža (*Carpinus betulus* L.) dabiskā izplatība un oikoloģija Latvijā. Latvijas Universitātes Raksti. Lauks. serija, II sēj., Nr. 13, 1933.
8. Klinge J. Die Holzgewächse von Est-, Liv- und Curland. Dorpat 1883.
9. Kuphaldt G. Ausländische Gehölze in den Rigaer öffentlichen Gärten. Mitt. d. Deutsch. Dendrol. Gesellsch., Nr. 24, 1915.
10. Lange V. Par korinšu ģints (*Amelanchier* Med.) izplatību Latvijas PSR. LPSR ZA Mežsaimn. problemu institūta Raksti, I sēj., 1949.
11. Latvijas PSR flora. Prof. P. Galenieka redakcijā, I—III sēj., R. 1953.—1957.

12. Mauriņš A. Dekorativo koku un krūmu sugu introdukcijas rezultāti Latvijas PSR. Pa Mičurina ceļu, R. 1957.
13. Мауринь А. М. Жарновец метельчатый. Лесное хозяйство, 1955, № 12.
14. Мауринь А. М. Экзоты в парках Латвии. Бюлл. Главного бот. сада, вып. 22, 1955.
15. Мауринь А. М. Редкие иноземные породы в парках и садах Латвийской ССР. Ботанический журнал, 1957, № 6.
16. Мауринь А. М. Хвойные экзоты Латвийской ССР. Р. 1957.
17. Ozols A. un Zukovska Z. Valrieksta (*Juglans regia* L.) un citu riekstu sugu kultivēšanas perspektīvas Latvijas PSR. Augļkopība un dārzeņkopība, I. R. 1953.
18. Ozols A. un Zukovska Z. Perspektīvās lazdu savvaļas formas Latvijas PSR. LPSR ZA Vēstis, Nr. 10, 1955.
19. Pētersons E. Vīnogas brīvā dabā. R. 1955.
20. Sakss K. Svešzemju koku sugu ieaudzēšanas mēģinājumi dažādās Latvijas PSR vietās. LPSR ZA Mežsaimn. problemu instituta Raksti, 1 sēj., 1949.
21. Sivers A. Dendrologische Mitteilungen über die Folgen des strengen Winters 1887/88 in Livland, Estland und Petersburg. Mitt. d. kais. Livl. Gem. u. Oekon. Soc., Nr. 12, Dorpat 1889.
22. Sivers M. Dendrologische Mitteilungen aus den baltischen Provinzen. Mitt. d. Deutsch. Dendrol. Gesellsch., Nr. 20, 1911.
23. Starcs K. Koku un krūmu noteicējs. R. 1925.
24. Sudrabs J., Mežapuķe J. un Pētersons E. Augļkopība. R. 1955.
25. Zviedris A. Papeļu stādījumi Latvijas PSR mežos. LPSR ZA Vēstis, Nr. 10, 1948.

DZIMTU, ĢINSU UN SUGU NOSAUKUMU ALFABETISKAIS
RĀDITĀJS

<i>Abies</i> Hill.	9
— <i>alba</i> Mill.	16
— <i>arizonica</i> Merr.	11
— <i>balsamea</i> Mill.	13
— <i>concolor</i> Ldl. et Gord.	9
— <i>Fraseri</i> (Pursh) Poir.	13
— <i>holophylla</i> Max.	11
— <i>homolepis</i> S. et Z.	11
— <i>Lowiana</i> Murr.	9
— <i>lasiocarpa</i> Nutt.	11
— <i>koreana</i> Wils.	13
— <i>Nordmanniana</i> (Stev.) Spach	15
— <i>pectinata</i> DC. = <i>A. alba</i> Mill.	16
— <i>sibirica</i> Ldb.	11
— <i>subalpina</i> Engelm. = <i>A. lasiocarpa</i> Nutt.	11
— <i>Veitchii</i> Ldl.	13
<i>Acanthopanax</i> Dcne. et Planch.	213
— <i>pentaphyllus</i> Marsh.	213
<i>Acer</i> L.	189
— <i>barbinerve</i> Max.	192
— <i>campestre</i> L.	192

<i>Acer circinatum</i> Pursh	192
— <i>dasycarpum</i> Ehrh. = <i>A. saccharinum</i> L.	193
— <i>ginnala</i> Max.	192
— <i>glabrum</i> Torr.	193
— <i>negundo</i> L.	190
— <i>pictum</i> Thunb.	190
— <i>platanoides</i> L.	195
— <i>pseudoplatanus</i> L.	194
— <i>pseudo-sieboldianum</i> Kom.	192
— <i>rubrum</i> L.	194
— <i>saccharinum</i> L.	193
— <i>saccharum</i> Marsh.	195
— <i>spicatum</i> Lam.	193
— <i>tataricum</i> L.	190
Aceraceae Ldl.	189
<i>Actinidia</i> Ldl.	207
— <i>arguta</i> Miq.	207
— <i>kolomikta</i> Max.	207
— <i>polygama</i> Max.	207
Actinidiaceae Van Tiegh.	206
<i>Aesculus</i> L.	196
— <i>carnea</i> Hayne	196
— <i>flava</i> Ait. = <i>A. octandra</i> Marsh.	196
— <i>hippocastanum</i> L.	196
— <i>lutea</i> Wangh. = <i>A. octandra</i> Marsh.	196
— <i>octandra</i> Marsh.	196
— <i>rubicunda</i> Lois. = <i>A. carnea</i> Hayne	196
<i>Ailanthus</i> Desf.	179
— <i>glandulosa</i> Desf.	179
<i>Alnus</i> Gaertn.	62
— <i>alnobetula</i> Hartig = <i>A. viridis</i> Lam. et DC.	63
— <i>viridis</i> Lam. et DC.	63

<i>Alnus glutinosa</i> (L.) Gaertn.	63
— <i>incana</i> (L.) Moench	63
<i>Amelanchier</i> Med.	137
— <i>alnifolia</i> Nutt.	138
— <i>canadensis</i> Med.	138
— <i>ovalis</i> Borkh. = <i>A. spicata</i> (Lam.) Koch	138
— <i>ovalis</i> Med. = <i>A. rotundifolia</i> (Lam.) Dum.-Cours	137
— <i>rotundifolia</i> (Lam.) Dum.-Cours.	137
— <i>spicata</i> (Lam.) Koch	138
— <i>vulgaris</i> Moench = <i>A. rotundifolia</i> (Lam.) Dum.-Cours.	137
<i>Amorpha</i> L.	169
— <i>fruticosa</i> L.	169
— <i>quinquefolia</i> Michx. = <i>Parthenocissus quinquefolia</i> Planch	201
— <i>aconitifolia</i> Bunge	202
— <i>brevipedunculata</i> Koehne	202
— <i>quinquefolia</i> Michx. = <i>Parthenocissus quinquefolia</i> Planch	201
<i>Amygdalus</i> L.	155
— <i>communis</i> L.	156
— <i>nana</i> L.	156
— <i>triloba</i> (Ldl.) Rick.	156
<i>Anacardiaceae</i> Ldl.	182
<i>Andrachne</i> L.	180
— <i>colchica</i> Fisch. et Mey.	181
<i>Andromeda</i> L.	223
— <i>Catesbaei</i> Walt. = <i>Leucothoë Catesbaei</i> A. Gr.	223
— <i>floribunda</i> Pursh	224
— <i>polifolia</i> L.	223
<i>Apocynaceae</i> Ldl.	240
<i>Aquifoliaceae</i> DC.	185
<i>Aralia</i> L.	212
— <i>chinensis</i> L.	213
<i>Araliaceae</i> Vent.	212

<i>Arctostaphylos</i> Adans.	226
— <i>uva-ursi</i> Spr.	226
<i>Aristolochia</i> L.	84
— <i>durior</i> Hill. = <i>A. macrophylla</i> Lam.	86
— <i>macrophylla</i> Lam.	85
— <i>manshuriensis</i> Kom.	84
— <i>sipho</i> L'Her. = <i>A. macrophylla</i> Lam.	86
— <i>tomentosa</i> Sims.	84
<i>Aristolochiaceae</i> Blume	84
<i>Armeniaca</i> Mill.	161
— <i>manshurica</i> (Max.) Skvortz.	161
— <i>vulgaris</i> Lam.	161
<i>Aronia</i> Pers.	136
— <i>melanocarpa</i> (Michx.) Ell.	136
<i>Artemisia</i> L.	258
— <i>abrotanum</i> L.	258
<i>Asclepiadaceae</i> Ldl.	240
<i>Atragene</i> L.	88
— <i>alpina</i> L.	88
— <i>sibirica</i> L.	88
<i>Azalea</i> L.	221
— <i>lutea</i> L.	222
— <i>mollis</i> hort.	222
— <i>pontica</i> L.	222
— <i>sinensis</i> Lodd.	222
— <i>viscosa</i> L.	221
<i>Berberidaceae</i> Torr. et Gray	92
<i>Berberis</i> L.	93
— <i>amurensis</i> Rupr.	94
— <i>canadensis</i> Mill.	95
— <i>Julianae</i> C. K. Schn	94
— <i>koreana</i> Palib.	94

<i>Berberis Thunbergii</i> DC.	94
— <i>vulgaris</i> L.	94
— <i>Wallichiana</i> DC.	94
— <i>Wilsonae</i> Hemsl. et Wils.	93
<i>Betula</i> L.	57
— <i>alba</i> L. = <i>B. verrucosa</i> Ehrh.	62
— <i>alba v. dalecarlica</i> hort. = <i>B. dalecarlica</i> L. f.	60
— <i>coerulea</i> Blanch.	60
— <i>dalecarlica</i> L. f.	60
— <i>Ermanii</i> Cham.	58
— <i>humilis</i> Schrank	58
— <i>lenta</i> L.	59
— <i>lutea</i> Michx.	59
— <i>nana</i> L.	58
— <i>oycoviensis</i> Bess.	62
— <i>papyracea</i> Ait. = <i>B. papyrifera</i> Marsh.	60
— <i>papyrifera</i> Marsh.	60
— <i>pendula</i> Roth. = <i>B. verrucosa</i> Ehrh.	62
— <i>pubescens</i> Ehrh.	59
— <i>verrucosa</i> Ehrh.	62
— <i>verrucosa v. oycoviensis</i> hort. = <i>B. oycoviensis</i> Bess.	62
<i>Betulaceae</i> C. A. Agardh.	57
<i>Bignoniaceae</i> Pers.	244
<i>Biota</i> D. Don.	35
— <i>orientalis</i> Endl.	35
<i>Buddleia</i> L.	238
— <i>albiflora</i> Hemsl.	239
— <i>Davidii</i> Franch.	240
— <i>globosa</i> Lam.	238
— <i>Lindleyana</i> Fort.	240
<i>Buxaceae</i> Dum.	182
<i>Buxus</i> L.	182

<i>Buxus sempervirens</i> L.	182
<i>Calluna</i> Salisb.	224
— <i>vulgaris</i> Hull.	224
<i>Calycanthaceae</i> Ldl.	99
<i>Calycanthus</i> L.	100
— <i>floridus</i> L.	100
— <i>occidentalis</i> Hook. et Arn.	100
<i>Caprifoliaceae</i> Vent.	246
<i>Caragana</i> Lam.	174
— <i>arborescens</i> Lam.	175
— <i>arenaria</i> Dipp.	174
— <i>caragana</i> Karsten = <i>C. arborescens</i> Lam.	175
— <i>chamlagu</i> Lam.	174
— <i>frutescens</i> DC. = <i>C. frutex</i> (L.) Koch	174
— <i>frutex</i> (L.) Koch	174
— <i>microphylla</i> Lam.	175
— <i>pygmaea</i> DC.	175
— <i>spinosa</i> DC.	175
<i>Carpinus</i> L.	64
— <i>betulus</i> L.	65
— <i>caroliniana</i> Walt.	65
<i>Carya</i> Nutt.	56
— <i>alba</i> (L.) Koch	57
— <i>amara</i> Nutt. = <i>C. cordiformis</i> (Wangh.) Koch	56
— <i>cordiformis</i> (Wangh.) Koch	56
— <i>glabra</i> (Mill.) Sweet	56
— <i>ovata</i> (Mill.) Koch	57
<i>Castanea</i> Mill.	70
— <i>sativa</i> Mill.	70
— <i>vesca</i> Gaertn. = <i>C. sativa</i> Mill.	70
<i>Catalpa</i> Scop.	244
— <i>bignonioides</i> Walt.	245

<i>Catalpa ovata</i> Don.	244
— <i>speciosa</i> Ward.	246
<i>Celastraceae</i> Ldl.	186
<i>Celastrus</i> L.	186
— <i>articulatus</i> Thunb.	186
— <i>hypoleuca</i> Warb.	187
— <i>orbiculatus</i> Thunb. = <i>C. articulatus</i> Thunb.	186
— <i>scandens</i> L.	187
<i>Celtis</i> L.	81
— <i>australis</i> L.	81
— <i>occidentalis</i> L.	81
<i>Cerasus</i> Juss.	156
— <i>austera</i> (L.) Roem.	157
— <i>avium</i> (L.) Moench	157
— <i>Besseyi</i> (Bail.) Sok.	158
— <i>fruticosa</i> (Pall.) G. Woron.	157
— <i>glandulosa</i> (Thunb.) Lois.	157
— <i>tomentosa</i> (Thunb.) Wall.	157
— <i>vulgaris</i> Mill.	157
<i>Cercidiphyllaceae</i> Van Tiegh.	86
<i>Cercidiphyllum</i> S. et Z.	86
— <i>japonicum</i> S. et Z.	86
<i>Cercis</i> L.	162
— <i>canadensis</i> L.	162
<i>Chaenomeles</i> Ldl.	127
— <i>cathayensis</i> (Hemsl.) C. K. Schn.	128
— <i>japonica</i> (Thunb.) Ldl.	128
— <i>lagenaria</i> (Lois.) Koidz. = <i>Ch. japonica</i> (Thunb.) Ldl.	128
— <i>Maulei</i> (Mast.) C. K. Schn.	128
<i>Chamaecyparis</i> Spach	35
— <i>Lawsoniana</i> (Andr.) Parl.	36
— <i>nootkatensis</i> (Lamb.) Spach	36

<i>Chamaecyparis pisifera</i> S. et Z.	36
<i>Chamaedaphne</i> Moench	224
— <i>caliculata</i> Moench	224
<i>Chionanthus</i> L.	237
— <i>virginiana</i> L.	237
Cistaceae Ldl.	209
<i>Cladrastis</i> Raf.	164
— <i>lutea</i> Koch	164
— <i>amurensis</i> Rupr. et Koch = <i>Maackia amurensis</i> Rupr. et Max.	166
<i>Clematis</i> L.	88
— <i>alpina</i> Mill. = <i>Atragene alpina</i> L.	88
— <i>coccinea</i> Engelm.	90
— <i>Davidiana</i> Dcne.	89
— <i>flammula</i> L.	92
— <i>heracleifolia</i> DC.	89
— <i>integrifolia</i> L.	89
— <i>Jackmanii</i> Moore	91
— <i>lanuginosa</i> Ldl.	89
— <i>montana</i> Buch.-Cham.	90
— <i>orientalis</i> L.	91
— <i>paniculata</i> Thunb.	92
— <i>patens</i> Morr. et Dcne.	92
— <i>recta</i> L.	92
— <i>sibirica</i> Mill. = <i>Atragene sibirica</i> L.	88
— <i>stans</i> S. et Z.	90
— <i>tangutica</i> Korsh.	91
— <i>virginiana</i> L.	90
— <i>vitalba</i> L.	91
— <i>viticella</i> L.	91
<i>Clethra</i> L.	217
— <i>alnifolia</i> L.	218

<i>Clethraceae</i> Klotzsch.	217
<i>Colutea</i> L.	171
— <i>arborescens</i> L.	173
— <i>cilicica</i> Boiss. et Bal.	173
— <i>orientalis</i> Mill.	173
<i>Compositae</i> Adans.	258
<i>Cornaceae</i> Link.	215
<i>Cornus</i> L.	215
— <i>alba</i> L.	217
— <i>amomum</i> Mill.	216
— <i>mas</i> L.	216
— <i>pubescens</i> Nutt.	215
— <i>sanguinea</i> L.	216
— <i>stolonifera</i> Michx.	217
<i>Corylus</i> L.	66
— <i>americana</i> Walt.	69
— <i>avellana</i> L.	68
— <i>colurna</i> L.	66
— <i>cornuta</i> Marsh.	68
— <i>rostrata</i> Ait. = <i>C. cornuta</i> Marsh.	68
<i>Cotinus</i> Scop.	183
— <i>coggygia</i> Scop.	183
<i>Cotoneaster</i> Med.	124
— <i>acutifolia</i> Ldl. = <i>C. lucida</i> Schlecht.	126
— <i>acutifolia</i> Turcz.	126
— <i>bullata</i> Bois	125
— <i>Dammerii</i> C. K. Schn.	127
— <i>divaricata</i> Rehd. et Wils.	125
— <i>Franchetii</i> Bois	125
— <i>horizontalis</i> Dcne.	124
— <i>integerrima</i> Med.	125
— <i>lucida</i> Schlecht.	126

<i>Cotoneaster melanocarpa</i> Lodd.	126
— <i>multiflora</i> Bge.	126
— <i>nigra</i> Wahlbg. = <i>C. melanocarpa</i> Lodd.	126
— <i>tomentosa</i> Ldl.	125
<i>Crataegus</i> L.	139
— <i>crus-galli</i> L.	140
— <i>Douglasii</i> Ldl.	140
— <i>flabellata</i> (Bosc) Koch	142
— <i>macracantha</i> Lodd.	143
— <i>Maximowiczii</i> C. K. Schn.	143
— <i>mollis</i> (Torr. et Gray) Schelle	142
— <i>monogyna</i> Jacq.	141
— <i>nigra</i> Waldst. et Kit.	143
— <i>oxyacantha</i> L.	141
— <i>pinnatifida</i> Bge.	144
— <i>prunifolia</i> (Marsh.) Pers.	143
— <i>punctata</i> Jacq.	142
— <i>rotundifolia</i> Moench	142
— <i>sanguinea</i> Pall.	141
— <i>submollis</i> Sarg.	143
<i>Cryptomeria</i> D. Don.	32
— <i>japonica</i> D. Don.	32
<i>Cupressaceae</i> F. W. Neger	32
<i>Cydonia</i> Mill.	128
— <i>japonica</i> Pers. = <i>Chaenomeles japonica</i> (Thunb.) Ldl.	123
— <i>Maulei</i> T. Moore = <i>Chaenomeles Maulei</i> (Mast.) C. K. Schn.	128
— <i>oblonga</i> Mill. = <i>C. vulgaris</i> Pers.	129
— <i>vulgaris</i> Pers.	129
<i>Cytisus</i> L.	167
— <i>capitatus</i> Scop.	168
— <i>elongatus</i> W. et K.	168

<i>Cytisus nigricans</i> L.	168
— <i>ratisbonensis</i> Schaeff.	168
<i>Daphne</i> (Tourn.) L.	210
— <i>mezereum</i> L.	210
<i>Dasiphora</i> Raf.	148
— <i>fruticosa</i> (L.) Rydb.	148
<i>Desmodium</i> Desv.	176
— <i>canadense</i> DC.	176
<i>Deutzia</i> Thunb.	104
— <i>gracilis</i> S. et Z.	104
— <i>scabra</i> Thunb.	104
<i>Diervilla</i> Adans.	257
— <i>florida</i> S. et Z.	257
— <i>japonica</i> DC.	257
— <i>sessilifolia</i> Buckl.	257
— <i>versicolor</i> S. et Z. = <i>D. japonica</i> DC.	257
<i>Elaeagnaceae</i> Ldl.	210
<i>Elaeagnus</i> L.	211
— <i>angustifolia</i> L.	211
— <i>argentea</i> Pursh = <i>E. commutata</i> Bernh.	212
— <i>commutata</i> Bernh.	212
— <i>multiflora</i> Thunb.	212
— <i>umbellata</i> Thunb.	212
<i>Empetraceae</i> Ldl.	181
<i>Empetrum</i> L.	181
— <i>nigrum</i> L.	182
<i>Erica</i> L.	225
— <i>tetralix</i> L.	225
<i>Ericaceae</i> DC.	218
<i>Euphorbiaceae</i> J. St.-Hill.	180
<i>Evonymus</i> L.	187
— <i>alata</i> Koch	188

<i>Evonymus europaeus</i> L.	188
— <i>latifolia</i> Scop.	188
— <i>nana</i> M. B.	187
— <i>verrucosa</i> Scop.	188
<i>Exochorda</i> Ldl.	123
— <i>Albertii</i> Rgl.	123
<i>Fagaceae</i> A. Br.	69
<i>Fagus</i> L.	69
— <i>grandifolia</i> Ehrh.	70
— <i>silvatica</i> L.	69
<i>Forsythia</i> Vahl.	229
— <i>europaea</i> Deg. et Bald.	231
— <i>intermedia</i> Zbl.	231
— <i>ovata</i> Nakai	231
— <i>suspensa</i> Vahl.	231
— <i>viridissima</i> Ldl.	231
<i>Frangula alnus</i> Mill. = <i>Rhamnus Frangula</i> L.	197
<i>Fraxinus</i> L.	227
— <i>americana</i> L.	228
— <i>anomala</i> Torr.	227
— <i>excelsior</i> L.	228
— <i>mandschurica</i> Rupr.	229
— <i>nigra</i> Marsh.	229
— <i>ornus</i> L.	229
— <i>pennsylvanica</i> Marsh.	228
— <i>pubescens</i> Lam. = <i>F. pennsylvanica</i> Marsh.	228
— <i>viridis</i> Michx.	229
<i>Genista</i> L.	166
— <i>germanica</i> L.	166
— <i>tinctoria</i> L.	166
<i>Ginkgo</i> L.	7
— <i>biloba</i> L.	7

<i>Ginkgoaceae</i> Engelm.	7
<i>Gleditsia</i> L.	163
— <i>triacanthos</i> L.	163
<i>Grossularia</i> Mill.	109
— <i>cynosbati</i> (L.) Mill.	110
— <i>nivea</i> (Ldl.) Spach	110
— <i>reclinata</i> (L.) Mill.	110
<i>Gymnocladus</i> Lam.	163
— <i>dioeca</i> Koch	164
<i>Halimodendron</i> Fisch.	173
— <i>argenteum</i> Fisch.	173
— <i>halodendron</i> Voss. = <i>H. argenteum</i> Fisch.	173
<i>Hamamelidaceae</i> Ldl.	110
<i>Hamamelis</i> L.	111
— <i>japonica</i> S. et Z.	111
— <i>virginiana</i> L.	111
<i>Hedera</i> L.	214
— <i>helix</i> L.	214
<i>Hedysarum</i> L.	175
— <i>multijugum</i> Max.	176
<i>Helianthemum</i> Tourn.	209
— <i>apenninum</i> Lam. et DC.	209
— <i>nummularium</i> (L.) Mill.	209
<i>Hibiscus</i> L.	206
— <i>syriacus</i> L.	206
<i>Hippocustanaceae</i> DC.	195
<i>Hippophaë</i> L.	210
— <i>rhamnoides</i> L.	211
<i>Holodiscus</i> Max.	123
— <i>discolor</i> (Pursh) Max.	123
<i>Hydrangea</i> L.	105

<i>Hydrangea arborescens</i> L.	105
— <i>paniculata</i> Sieb.	105
<i>Ilex</i> L.	186
— <i>aquifolium</i> L.	186
<i>Juglandaceae</i> Ldl.	51
<i>Juglans</i> L.	53
— <i>cinerea</i> L.	55
— <i>cordiformis</i> Max.	55
— <i>manshurica</i> Max.	55
— <i>nigra</i> L.	55
— <i>regia</i> L.	53
— <i>Sieboldiana</i> Max.	55
<i>Juniperus</i> L.	36
— <i>chinensis</i> L.	37
— <i>communis</i> L.	37
— <i>sabina</i> L.	37
— <i>sibirica</i> Burgsd.	37
— <i>virginiana</i> L.	37
<i>Kerria</i> DC.	144
— <i>japonica</i> (L.) DC.	144
<i>Labiatae</i> Juss.	241
<i>Laburnum</i> Gris.	167
— <i>anagyroides</i> Med.	167
— <i>alpinum</i> Bercht. et Prsl.	167
— <i>vulgare</i> Gris. = <i>L. anagyroides</i> Med.	167
<i>Larix</i> Mill.	22
— <i>americana</i> Michx.	23
— <i>dahurica</i> Turcz.	23
— <i>decidua</i> Mill.	22
— <i>europaea</i> DC. = <i>L. decidua</i> Mill.	22
— <i>kurilensis</i> Mayr	23
— <i>laricina</i> Koch = <i>L. americana</i> Michx.	23

<i>Larix leptolepis</i> Gord.	22
— <i>maritima</i> Suk.	23
— <i>sibirica</i> Ldb.	23
— <i>Sukaczewii</i> Djil.	23
<i>Laurocerasus</i> Roem.	160
— <i>officinalis</i> Roem.	160
<i>Ledum</i> L.	219
— <i>palustre</i> L.	219
<i>Leguminosae</i> Juss.	162
<i>Lespedeza</i> Michx.	176
— <i>bicolor</i> Turcz.	177
<i>Leucothoë</i> D. Don.	222
— <i>Catesbaei</i> A. Gr.	222
<i>Ligustrum</i> L.	237
— <i>ovalifolium</i> Hassk.	238
— <i>vulgare</i> L.	238
<i>Linnaea</i> Gronov.	250
— <i>borealis</i> L.	250
<i>Loganiaceae</i> Ldl.	238
<i>Lonicera</i> Mill.	250
— <i>Alberti</i> Rgl.	252
— <i>alpigena</i> L.	252
— <i>amoena</i> Zbl.	253
— <i>bella</i> Zbl.	253
— <i>canadensis</i> Marsh.	252
— <i>caprifolium</i> L.	256
— <i>chrisantha</i> Turcz.	255
— <i>coerulea</i> L.	251
— <i>glauca</i> Hill.	256
— <i>involucrata</i> Banks	252
— <i>Ledebourii</i> Eschsch.	252
— <i>Maackii</i> Max.	253

<i>Lonicera micranthoides</i> Zbl.	254
— <i>Morrowii</i> Gray	255
— <i>nervosa</i> Max.	254
— <i>nigra</i> L.	254
— <i>notha</i> Zbl.	253
— <i>Periclymenum</i> L.	256
— <i>Ruprechtiana</i> Rgl.	255
— <i>sempervirens</i> L.	256
— <i>spinosa</i> Jacq.	252
— <i>tatarica</i> L.	253
— <i>xylosteum</i> L.	255
— <i>xylostoides</i> Tusch.	254
<i>Loranthaceae</i> D. Don.	82
<i>Lycium</i> L.	242
— <i>chinense</i> Mill.	243
— <i>halimifolium</i> Mill.	242
<i>Maackia</i> Rupr. et Max.	166
— <i>amurensis</i> Rupr. et Max.	166
<i>Magnolia</i> L.	97
— <i>acuminata</i> L.	97
— <i>Soulangiana</i> Soul.-Bod.	97
<i>Magnoliaceae</i> J. St.-Hill.	97
<i>Mahonia</i> Nutt.	93
— <i>aquifolium</i> Nutt.	93
— <i>Fortunei</i> (Ldl.) Fedde	93
<i>Malus</i> Mill.	130
— <i>baccata</i> (L.) Borkh.	131
— <i>coronaria</i> (L.) Mill.	132
— <i>domestica</i> Borkh.	131
— <i>floribunda</i> Sieb.	132
— <i>Niedzwetzkyana</i> Dieck.	132
— <i>orientalis</i> Uglizkich	132

<i>Malus praecox</i> (Pall.) Borkh.	132
— <i>prunifolia</i> (Willd.) Borkh.	131
— <i>Sargentii</i> Rehd.	133
— <i>Sieboldii</i> (Rgl.) Rehd.	133
— <i>silvestris</i> (L.) Mill.	131
— <i>spectabilis</i> (Ait.) Borkh.	131
— <i>Toringo</i> Sieb. = <i>M. Sieboldii</i> (Rgl.) Rehd.	133
— <i>Zumi</i> (Mats.) Rehd.	133
<i>Malvaceae</i> Juss.	206
<i>Menispermaceae</i> DC.	95
<i>Menispermum</i> Tourn.	95
— <i>canadense</i> L.	95
— <i>dahuricum</i> DC.	95
<i>Mespilus</i> L.	139
— <i>germanica</i> L.	139
<i>Micromeles</i> Dcne.	137
— <i>alnifolia</i> (S. et Z.) Koehne	137
<i>Moraceae</i> Ldl.	81
<i>Morus</i> L.	82
— <i>alba</i> L.	82
— <i>nigra</i> L.	82
<i>Myrica</i> L.	51
— <i>gale</i> L.	51
<i>Myricaceae</i> Ldl.	51
<i>Oleaceae</i> Ldl.	227
<i>Ostrya</i> Scop.	65
— <i>carpinifolia</i> Scop.	66
<i>Padus</i> Mill.	158
— <i>Maackii</i> (Rupr.) Kom.	159
— <i>mahaleb</i> (L.) Borkh.	159
— <i>pennsylvanica</i> (L. f.) Sok.	159
— <i>racemosa</i> (Lam.) Gilib.	160

<i>Padus serrulata</i> (Lindl.) Sok.	159
— <i>serotina</i> (Ehrh.) Agardh.	160
— <i>virginiana</i> (L.) Mill.	160
<i>Paeonia</i> L.	87
— <i>arborea</i> Donn	87
<i>Panax</i> L.	213
— <i>sessiliflorum</i> Rupr. et Max.	213
<i>Parthenocissus</i> Planch.	200
— <i>quinquefolia</i> Planch.	201
— <i>tricuspidatus</i> Planch.	201
<i>Paulownia</i> S. et Z.	243
— <i>imperialis</i> S. et Z. = <i>P. tomentosa</i> Steud.	243
— <i>tomentosa</i> Steud.	243
<i>Periploca</i> L.	241
— <i>graeca</i> L.	241
<i>Persica</i> Mill.	162
— <i>vulgaris</i> Mill.	162
<i>Phellodendron</i> Rupr.	177
— <i>amurense</i> Rupr.	179
<i>Philadelphus</i> L.	101
— <i>caucasicus</i> Koehne	103
— <i>coronarius</i> L.	102
— <i>Falkoneri</i> Sarg.	103
— <i>floribundus</i> Schrad.	101
— <i>Gordonianus</i> Ldl.	101
— <i>grandiflorus</i> Willd.	104
— <i>inodorus</i> L.	103
— <i>latifolius</i> Schrad.	101
— <i>Lemoinei</i> Lem.	102
— <i>Lewisii</i> Pursh	102
— <i>microphyllus</i> Gray	103
— <i>Schrenkii</i> Rupr. et Max.	102

<i>Philadelphus tenuifolius</i> Rupr. et Max.	102
— <i>Zeyheri</i> Schrad.	103
<i>Physocarpus</i> Max.	114
— <i>amurensis</i> Max.	114
— <i>monogyna</i> (Torr.) A. Nelson	114
— <i>opulifolia</i> (L.) Max.	114
<i>Picea</i> Dietr.	17
— <i>ajanensis</i> Fisch. = <i>P. jezoensis</i> (S. et Z.) Carr.	21
— <i>alba</i> Link. = <i>P. canadensis</i> Britt.	18
— <i>canadensis</i> Britt.	18
— <i>Engelmanni</i> Engelm.	21
— <i>excelsa</i> Link.	18
— <i>glauca</i> (Moench) Voss. = <i>P. canadensis</i> Britt.	18
— <i>jezoensis</i> (S. et Z.) Carr.	21
— <i>koraiensis</i> Nakai	21
— <i>mariana</i> Britt.	19
— <i>nigra</i> Link. = <i>P. mariana</i> Britt.	19
— <i>obovata</i> Ldb.	21
— <i>omorica</i> Purk.	22
— <i>orientalis</i> (L.) Link.	19
— <i>pungens</i> Engelm.	19
— <i>rubra</i> Link.	19
— <i>sitchensis</i> Carr.	21
<i>Pinaceae</i> Ldl.	8
<i>Pinus</i> L.	25
— <i>Banksiana</i> Lamb.	29
— <i>cembra</i> L.	28
— <i>contorta</i> Dougl.	29
— <i>koraiensis</i> S. et Z.	28
— <i>montana</i> Mill.	31
— <i>Murrayana</i> Balf.	29
— <i>nigra</i> Arn.	29

<i>Pinus peuce</i> Gris.	25
— <i>ponderosa</i> Dougl.	29
— <i>rigida</i> Mill.	28
— <i>sibirica</i> (Rupr.) Mayr	28
— <i>silvestris</i> L.	31
— <i>strobilus</i> L.	25
<i>Platanaceae</i> Ldl.	111
<i>Platanus</i> L.	111
— <i>occidentalis</i> L.	112
— <i>orientalis</i> L.	112
<i>Populus</i> L.	38
— <i>alba</i> L.	44
— <i>angulata</i> Ait.	39
— <i>angustifolia</i> James	43
— <i>balsamifera</i> L.	42
— <i>berolinensis</i> Dipp.	43
— <i>Bolleana</i> Lauche	43
— <i>canadensis</i> Moench	39
— <i>canescens</i> Sm.	43
— <i>candicans</i> Ait.	42
— <i>italica</i> Moench = <i>P. pyramidalis</i> Rozier	39
— <i>laurifolia</i> Ldb.	43
— <i>monilifera</i> Ait.	41
— <i>nigra</i> L.	39
— <i>nigra</i> v. <i>italica</i> Du Roi = <i>P. pyramidalis</i> Rozier	39
— <i>pyramidalis</i> Rozier	39
— <i>Simonii</i> Carr.	42
— <i>suaveolens</i> Fisch.	42
— <i>tremula</i> L.	44
— <i>tremuloides</i> Michx.	44
— <i>trichocarpa</i> Torr. et Gray	41
— <i>tristis</i> Fisch.	41

<i>Potentilla fruticosa</i> L. = <i>Dasiphora fruticosa</i> (L.) Rydb.	148
<i>Prinsepia</i> Royle	161
— <i>sinensis</i> (Oliv.) Kom.	161
<i>Prunus</i> Mill.	154
— <i>americana</i> Marsh.	155
— <i>amygdalus</i> Stokes = <i>Amygdalus communis</i> L.	156
— <i>armeniaca</i> L. = <i>Armeniaca vulgaris</i> Lam.	161
— <i>avium</i> L. = <i>Cerasus avium</i> (L.) Moench	157
— <i>Besseyi</i> Bail. = <i>Cerasus Besseyi</i> (Bail.) Sok.	158
— <i>cerasifera</i> Ehrh. = <i>P. divaricata</i> Ldb.	155
— <i>cerasus</i> Ldb. = <i>Cerasus vulgaris</i> Mill.	158
— <i>cerasus v. austera</i> L. = <i>Cerasus austera</i> (L.) Roem.	158
— <i>divaricata</i> Ldb.	155
— <i>domestica</i> L.	155
— <i>fruticosa</i> Pall. = <i>Cerasus fruticosa</i> (Pall.) G. Woron.	157
— <i>glandulosa</i> Thunb. = <i>Cerasus glandulosa</i> (Thunb.) Lois.	157
— <i>insititia</i> L. = <i>P. domestica</i> L.	155
— <i>laurocerasus</i> L. = <i>Laurocerasus officinalis</i> Roem.	160
— <i>Maackii</i> Rupr. = <i>Padus Maackii</i> (Rupr.) Kom.	159
— <i>mahaleb</i> L. = <i>Padus mahaleb</i> (L.) Borkh.	159
— <i>manshurica</i> Koehne = <i>Armeniaca manshurica</i> (Max.) Skvrtz.	161
— <i>nigra</i> Ait.	155
— <i>padus</i> L. = <i>Padus racemosa</i> (Lam.) Gilib.	160
— <i>pensylvanica</i> L. f. = <i>Padus pensylvanica</i> (L. f.) Sok.	159
— <i>persica</i> Stockes = <i>Persica vulgaris</i> Mill.	162
— <i>salicina</i> Ldl.	155
— <i>serotina</i> Ehrh. = <i>Padus serotina</i> (Ehrh.) Agardh.	160
— <i>serrulata</i> Ldl. = <i>Padus serrulata</i> (Ldl.) Sok.	159
— <i>spinosa</i> L.	155
— <i>tomentosa</i> Thunb. = <i>Cerasus tomentosa</i> (Thunb.) Wall.	157
— <i>triloba</i> Ldl. = <i>Amygdalus triloba</i> (Ldl.) Ricker	156

<i>Prunus virginiana</i> L. = <i>Padus virginiana</i> (L.) Mill.	160
<i>Psedera quinquefolia</i> Greene = <i>Parthenocissus quinquefolia</i> Planch.	201
— <i>tricuspidata</i> Rehd. = <i>Parthenocissus tricuspidatus</i> Planch.	201
<i>Pseudotsuga</i> Carr.	16
— <i>caesia</i> (Schwer.) Flous.	16
— <i>Douglasii</i> (Ldl.) Carr. = <i>P. taxifolia</i> (Poir.) Britt.	16
— <i>Douglasii</i> v. <i>glauca</i> Mayr = <i>P. glauca</i> Mayr	16
— <i>glauca</i> Mayr	16
— <i>taxifolia</i> (Poir.) Britt.	16
<i>Ptelea</i> L.	177
— <i>trifoliata</i> L.	177
<i>Pterocarya</i> Kunth	51
— <i>caucasica</i> C. A. Mey = <i>P. pterocarpa</i> (Michx.) Kunth	52
— <i>fraxinifolia</i> Spach = <i>P. pterocarpa</i> (Michx.) Kunth	52
— <i>pterocarpa</i> (Michx.) Kunth	52
<i>Pyracantha</i> Roem.	138
— <i>coccinea</i> Roem.	139
<i>Pyrus</i> L.	129
— <i>communis</i> L.	129
— <i>salicifolia</i> Pall.	130
— <i>ussuriensis</i> Max.	130
<i>Quercus</i> L.	71
— <i>bicolor</i> Wild.	74
— <i>borealis</i> Michx. f.	71
— <i>cerris</i> L.	72
— <i>coccinea</i> Muench.	72
— <i>macranthera</i> Fisch. et Mey.	72
— <i>macrocarpa</i> Michx.	74
— <i>pedunculata</i> Ehrh. = <i>Q. robur</i> L.	72
— <i>petraea</i> Liebl.	74

<i>Quercus robur</i> L.	72
— <i>serrata</i> Thunb.	71
— <i>sessiliflora</i> Salisb. = <i>Q. petraea</i> Liebl.	74
<i>Ranunculaceae</i> Juss.	86
<i>Rhamnaceae</i> R. Br.	196
<i>Rhamnus</i> L.	197
— <i>alpina</i> L.	197
— <i>cathartica</i> L.	193
— <i>daurica</i> Pall.	198
— <i>fallax</i> Boiss.	198
— <i>Frangula</i> L.	197
— <i>imeretina</i> Koehne	197
<i>Rhododendron</i> L.	219
— <i>catawbiense</i> Michx.	220
— <i>caucasicum</i> Pall.	220
— <i>dahuricum</i> L.	221
— <i>ferrugineum</i> L.	221
— <i>flavum</i> D. Don. = <i>Azalea pontica</i> L.	222
— <i>japonicum</i> Sur. = <i>Azalea mollis</i> hort.	222
— <i>maximum</i> L.	221
— <i>nudiflorum</i> Torr. = <i>Azalea lutea</i> L.	222
— <i>ponticum</i> L.	220
— <i>sinense</i> Sweet. = <i>Azalea sinensis</i> Lood.	222
— <i>Smirnowii</i> Trautv.	220
— <i>viscosum</i> Torr. = <i>Azalea viscosa</i> L.	221
<i>Rhus</i> L.	184
— <i>toxicodendron</i> L.	184
— <i>typhina</i> L.	185
— <i>Cotinus</i> L. = <i>Cotinus coggygria</i> Scop.	183
<i>Ribes</i> L.	106
— <i>alpinum</i> L.	106
— <i>americanum</i> Mill.	108

<i>Ribes aureum</i> Pursh	109
— <i>cereum</i> Dougl.	109
— <i>cynosbati</i> L. = <i>Grossularia cynosbati</i> (L.) Mill.	110
— <i>diacantha</i> Pall.	106
— <i>grossularia</i> L. = <i>Grossularia reclinata</i> (L.) Mill.	110
— <i>floridum</i> L'Her. = <i>R. americanum</i> Mill.	108
— <i>multiflorum</i> Kit.	107
— <i>nigrum</i> L.	108
— <i>nivea</i> Ldl. = <i>Grossularia nivea</i> (Ldl.) Spach	110
— <i>odoratum</i> Wendl.	104
— <i>orientale</i> Desf.	109
— <i>petraeum</i> Wulf.	107
— <i>procumbens</i> Pall.	108
— <i>rubrum</i> L.	107
— <i>sanguineum</i> Pursh	108
— <i>vulgare</i> Lam.	107
<i>Robinia</i> L.	170
— <i>hispida</i> L.	171
— <i>luxurians</i> C. K. Schn. = <i>R. neomexicana</i> A. Gray	171
— <i>neomexicana</i> A. Gray	171
— <i>pseudoacacia</i> L.	171
— <i>viscosa</i> Vent.	171
<i>Rosa</i> L.	148
— <i>acicularis</i> Ldl.	150
— <i>alba</i> L.	151
— <i>Afzeliana</i> Fries	153
— <i>canina</i> L.	154
— <i>centifolia</i> L.	152
— <i>cinnamomea</i> L.	150
— <i>coriifolia</i> Fries	154
— <i>corymbifera</i> Borkh.	151
— <i>dumetorum</i> Thuill. = <i>R. corymbifera</i> Borkh.	154

<i>Rosa eglanteria</i> L.	153
— <i>foetida</i> Herrm.	151
— <i>gallica</i> L.	152
— <i>glauca</i> Pourret	152
— <i>glauca</i> Vill. = <i>R. Afzeliana</i> Fries	153
— <i>laxa</i> Retz.	150
— <i>lutea</i> Mill. = <i>R. foetida</i> Herrm.	151
— <i>mollis</i> Smith	153
— <i>multiflora</i> Thunb.	149
— <i>pimpinellifolia</i> L. = <i>R. spinosissima</i> L.	151
— <i>pomifera</i> Herrm.	153
— <i>rubiginosa</i> L. = <i>R. eglanteria</i> L.	153
— <i>rugosa</i> Thunb.	149
— <i>spinosissima</i> L.	151
— <i>Wichuriana</i> Crep.	149
<i>Rosaceae</i> Juss.	112
<i>Rubus</i> L.	145
— <i>caesius</i> L.	147
— <i>chamaemorus</i> L.	145
— <i>corylifolius</i> Smith	147
— <i>deliciosus</i> Torr.	147
— <i>idaeus</i> L.	146
— <i>nessensis</i> W. Hall.	147
— <i>nutkanus</i> Moc. = <i>R. parviflorus</i> Nutt.	147
— <i>occidentalis</i> L.	146
— <i>odoratus</i> L.	146
— <i>parviflorus</i> Nutt.	147
— <i>phoenicolasius</i> Max.	146
— <i>plicatus</i> W. et N.	147
— <i>saxatilis</i> L.	145
— <i>strigosus</i> Michx.	146
— <i>suberectus</i> Anders. = <i>R. nessensis</i> W. Hall.	147

<i>Rutaceae</i> Juss.	177
<i>Salicaceae</i> Ldl.	38
<i>Salix</i> L.	44
— <i>acutifolia</i> Willd.	50
— <i>alba</i> L.	47
— <i>amygdalina</i> L. = <i>S. triandra</i> L.	50
— <i>aurita</i> L.	46
— <i>bicolor</i> Ehrh. ex Willd. = <i>S. phylicifolia</i> L.	49
— <i>caprea</i> L.	47
— <i>chrisochoma</i> Dode	50
— <i>cinerea</i> L.	47
— <i>daphnoides</i> Willd.	50
— <i>dasyclados</i> Wimm.	46
— <i>fragilis</i> L.	50
— <i>lapponum</i> L.	46
— <i>livida</i> Wahlb.	49
— <i>myrsinifolia</i> Salisb. = <i>S. nigricans</i> Sm.	48
— <i>myrtilloides</i> L.	49
— <i>nigricans</i> Sm.	48
— <i>pentandra</i> L.	48, 49
— <i>phylicifolia</i> L.	49
— <i>purpurea</i> L.	50
— <i>repens</i> L.	47
— <i>rosmarinifolia</i> L.	48
— <i>rossica</i> Nas.	45
— <i>triandra</i> L.	50
— <i>viminalis</i> L.	45
<i>Sambucus</i> L.	246
— <i>nigra</i> L.	247
— <i>racemosa</i> L.	246
<i>Sarothamnus</i> Wimm.	169
— <i>scoparius</i> Wimm. ex Koch	169

<i>Saxifragaceae</i> DC.	100
<i>Schizandra</i> L. C. Rich.	97
— <i>chinensis</i> (Turcz.) Bail.	99
<i>Scrophulariaceae</i> Ldl.	243
<i>Securinea</i> Juss.	181
— <i>ramiflora</i> J. Muell.	181
<i>Sibiraea</i> Max.	122
— <i>altaiensis</i> (Laxm.) C. K. Schn.	122
— <i>laevigata</i> Max. = <i>S. altaiensis</i> (Laxm.) C. K. Schn.	122
<i>Simarubaceae</i> Ldl.	179
<i>Solanaceae</i> Hall.	242
<i>Solanum</i> L.	243
— <i>dulcamara</i> L.	243
<i>Sophora</i> L.	164
— <i>japonica</i> L.	164
<i>Sorbaria</i> A. Br.	122
— <i>sorbifolia</i> (L.) A. Br.	122
<i>Sorbus</i> L.	133
— <i>americana</i> Marsh.	134
— <i>aucuparia</i> L.	134
— <i>aria</i> Crantz	135
— <i>domestica</i> L.	134
— <i>hybrida</i> L.	135
— <i>intermedia</i> (Ehrh.) Pers.	136
— <i>latifolia</i> Pers.	135
— <i>melanocarpa</i> Koch = <i>Aronia melanocarpa</i> (Michx.) Elliot	136
— <i>Mougeottii</i> Soy. et Godr.	136
— <i>torminalis</i> (L.) Crantz	135
<i>Spiraea</i> L.	115
— <i>alba</i> Du Roi	121
— <i>albiflora</i> (Miq.) Zbl.	120

<i>Spiraea arguta</i> Zbl.	117
— <i>Billiardii</i> Dipp.	122
— <i>bumalda</i> Burv.	120
— <i>cana</i> Waldst. et Kit.	118
— <i>canescens</i> D. Don.	119
— <i>chamaedrifolia</i> L.	118
— <i>cinerea</i> Zbl.	117
— <i>crenata</i> L.	117
— <i>Douglasii</i> Hook.	121
— <i>hypericifolia</i> L.	116
— <i>japonica</i> L. f.	120
— <i>media</i> Fr. Schmidt	118
— <i>notha</i> Zbl.	121
— <i>pumila</i> Zbl. = <i>S. bumalda</i> Burv.	120
— <i>salicifolia</i> L.	121
— <i>semperflorens</i> Zbl.	121
— <i>trilobata</i> L.	118
— <i>Vanhouttei</i> (Briot) Zbl.	119
<i>Staphylea</i> L.	188
— <i>colchica</i> Stev.	189
— <i>pinnata</i> L.	189
— <i>trifoliata</i> L.	189
<i>Staphyleaceae</i> DC.	188
<i>Stephanandra</i> S. et Z.	115
— <i>incisa</i> Zab.	115
— <i>Tanakae</i> Franch. et Sav.	115
<i>Symphoricarpus</i> Juss.	249
— <i>albus</i> Blake	250
— <i>occidentalis</i> Hook.	249
— <i>orbiculatus</i> Moench	249
— <i>racemosus</i> Michx. = <i>S. albus</i> Blake	250
<i>Syringa</i> L.	231

<i>Syringa amurensis</i> Rupr.	237
— <i>chinensis</i> Will.	233
— <i>emodi</i> Wall.	234
— <i>japonica</i> Dcne.	237
— <i>Josikaea</i> Jacq.	235
— <i>Julianae</i> C. K. Schn.	234
— <i>Komarowii</i> C. K. Schn.	235
— <i>oblata</i> Ldl.	233
— <i>pekinensis</i> Rupr.	236
— <i>persica</i> L.	233
— <i>pinetorum</i> W. W. Sm.	234
— <i>pubescens</i> Turcz.	234
— <i>reflexa</i> C. K. Schn.	235
— <i>rothomagensis</i> A. Rich. = <i>S. chinensis</i> Will.	233
— <i>Sweginzowii</i> Koehne et Linglsh.	236
— <i>tomentella</i> Bur. et Franch.	236
— <i>velutina</i> Kom.	234
— <i>villosa</i> Vahl.	236
— <i>vulgaris</i> L.	233
— <i>Wolfii</i> C. K. Schn.	235
— <i>yunnanensis</i> Franch.	235
<i>Tamaricaceae</i> Ldl.	207
<i>Tamarix</i> L.	208
— <i>gallica</i> L.	208
— <i>odessana</i> Stev.	208
— <i>tetrandra</i> Pall.	208
<i>Taxaceae</i> Ldl.	7
<i>Taxodiaceae</i> F. W. Neger	31
<i>Taxodium</i> Rich.	31
— <i>disticum</i> (L.) Rich.	32
<i>Taxus</i> L.	8
— <i>baccata</i> L.	8

<i>Taxus cuspidata</i> S. et Z.	8
<i>Thelycrania</i> (Dum.) Fourr. = <i>Cornus</i> L.	215
<i>Thuja</i> (L.)	33
— <i>occidentalis</i> L.	33
— <i>plicata</i> D. Don.	33
<i>Thujopsis</i> S. et Z.	32
— <i>dolabrata</i> S. et Z.	33
<i>Thymelaeaceae</i> Adans.	209
<i>Thymus</i> L.	241
— <i>chamaedrys</i> Fries	242
— <i>serpyllum</i> L.	242
<i>Tilia</i> L.	202
— <i>americana</i> L.	205
— <i>cordata</i> Mill.	203
— <i>euchlora</i> Koch	203
— <i>heterophylla</i> Vent.	205
— <i>manshurica</i> Rupr. et Max.	205
— <i>petiolaris</i> DC.	205
— <i>platyphyllos</i> Scop.	203
— <i>rubra</i> DC.	204
— <i>tomentosa</i> Moench	206
— <i>vulgaris</i> Hayne	203
<i>Tiliaceae</i> Juss.	202
<i>Tsuga</i> Carr.	17
— <i>canadensis</i> (L.) Carr.	17
<i>Ulmaceae</i> Mirb.	76
<i>Ulmus</i> L.	76
— <i>americana</i> L.	77
— <i>campestris</i> L. = <i>U. foliacea</i> Gilib.	77
— <i>campestris</i> v. <i>suberosa</i> Ldl. = <i>U. suberosa</i> Moench	81
— <i>effusa</i> Willd. = <i>U. laevis</i> Pall.	76
— <i>foliacea</i> Gilib.	77

<i>Ulmus glabra</i> Huds. = <i>U. scabra</i> Mill.	77
— <i>laevis</i> Pall.	76
— <i>pumila</i> L.	80
— <i>scabra</i> Mill.	77
— <i>suberosa</i> Moench	81
Vacciniaceae Ldl.	225
<i>Vaccinium</i> L.	225
— <i>myrtillus</i> L.	226
— <i>oxycoccus</i> L.	225
— <i>uliginosum</i> L.	226
— <i>vitis-idaea</i> L.	226
<i>Weigelia</i> Thunb. = <i>Diervilla</i> Adans.	257
— <i>florida</i> DC. = <i>Diervilla florida</i> S. et Z.	257
— <i>japonica</i> Thunb. = <i>Diervilla japonica</i> DC.	257
<i>Viburnum</i> L.	247
— <i>dentatum</i> L.	249
— <i>lantana</i> L.	248
— <i>lentago</i> L.	248
— <i>opulus</i> L.	247
— <i>prunifolium</i> L.	248
— <i>tomentosum</i> Thunb.	248
<i>Vinca</i> L.	240
— <i>minor</i> L.	240
<i>Viscum</i> L.	83
— <i>album</i> L.	83
Vitaceae Ldl.	198
<i>Vitis</i> L.	198
— <i>amurensis</i> Rupr.	200
— <i>Coignetiae</i> Pull.	199
— <i>cordifolia</i> Michx.	200
— <i>labrusca</i> L.	199
— <i>riparia</i> Michx. = <i>V. vulpina</i> L.	200

<i>Vitis vinifera</i> L.	200
— <i>vulpina</i> L.	200
<i>Wistaria</i> Nutt.	170
— <i>frutescens</i> DC.	170
— <i>sinensis</i> Sweet.	170

ĢINSU NOSAUKUMU RĀDITĀJS

Kailsēkļi — *Gymnospermae* — Голосеменные

Baltegle	<i>Abies</i> Hill.	Пихта	9
Biota	<i>Biota</i> D. Don.	Биота	35
Dīžegle	<i>Abies</i> Hill.	Пихта	9
Duglazija	<i>Pseudotsuga</i> Carr.	Лжетсуга	16
Egle	<i>Picea</i> Link.	Ель	17
Ginks	<i>Ginkgo</i> L.	Гинкго	7
Hemlokegle	<i>Tsuga</i> Carr.	Тсуга	17
Ive	<i>Taxus</i> L.	Тисс	8
Kriptomerija	<i>Cryptomeria</i> Don.	Криптомерия	32
Lapegle	<i>Larix</i> Mill.	Лиственница	22
Paeglis	<i>Juniperus</i> L.	Можжевельник	36
Platlapainais dzīvības koks	<i>Thuja</i> S. et Z.	Туевик	32
Priede	<i>Pinus</i> L.	Сосна	25
Purva ciprese	<i>Taxodium</i> Rich.	Болотный кипарис	31
Rietumu dzīvības koks	<i>Thuja</i> (L.) Tourn.	Туя	33
Skujmete	<i>Larix</i> Mill.	Лиственница	22
Zemā ciprese	<i>Chamaecyparis</i> Spach.	Кипарисовик	35

Segsēkļi — *Angiospermae* — Покрытосеменные

Abele	<i>Malus</i> Mill.	Яблоня	130
Acalija	<i>Azalea</i> L.	Азалия	221
Ailants	<i>Ailanthus</i> Desf.	Айлант	179
Akantopanakss	<i>Acanthopanax</i> Dec. et Planch.	Акантопанакс	213
Aktinidija	<i>Actinidia</i> Ldl.	Актинидия	207
Alksnis	<i>Alnus</i> L.	Ольха	62
Alpu roze	<i>Rhododendron</i> L.	Рододендрон	219
Amerikas dzeltenkoks	<i>Cladrastis</i> Raf.	Желтое дерево	164
Amorfa	<i>Amorpha</i> L.	Аморфа	169
Āmuļi	<i>Viscum</i> L.	Омела	83
Andračne	<i>Andrachne</i> L.	Андрахне	180
Andromeda	<i>Andromeda</i> L.	Андромеда	223
Aprikose	<i>Armeniaca</i> Mill.	Абрикос	161
Apse	<i>Populus</i> L.	Тополь, осина	38
Aralija	<i>Aralia</i> L.	Аралия	212
Aronija	<i>Aronia</i> Pers.	Арония	136
Atragene	<i>Atragesis</i> L.	Княжик	88
Avenes	<i>Rubus</i> L.	Малина	145
Baltā akacija	<i>Robinia</i> L.	Белая акация	170
Baltais skābardis	<i>Carpinus</i> L.	Граб	64
Balzamkārklis	<i>Myrica</i> L.	Стальник, восковница	51
Bārbele	<i>Berberis</i> L.	Барбарис	93
Bebru kārkliņš	<i>Solanum</i> L.	Паслен	243
Bērzs	<i>Betula</i> L.	Береза	57
Brūklenes	<i>Vaccinium</i> L.	Брусника	225
Budleja	<i>Buddleia</i> L.	Будлея	238

Buksis	<i>Buxus</i> L.	Самшит	182
Bumbiere	<i>Pyrus</i> L.	Груша	129
Burvju lazda	<i>Hamamelis</i> L.	Волшебный орех	111
Celtis	<i>Celtis</i> L.	Каркас	81
Ceriņi	<i>Syringa</i> L.	Сирень	231
Cidonija	<i>Cydonia</i> Mill.	Айва	128
Citronliana	<i>Schizandra</i> Rich.	Лимонник	97
Čužas	<i>Dasiphora</i> Raf.	Курильский чай	148
Deicija	<i>Deutzia</i> Thunb.	Дейция	104
Desmodijas	<i>Desmodium</i> Desv.	Десмодия	176
Diervilla	<i>Diervilla</i> Adans.	Вейгелия	257
Dievkociņš	<i>Artemisia</i> L.	Артемисия	258
Dižskābardis	<i>Fagus</i> L.	Бук	69
Dzeltenā akacija	<i>Caragana</i> Lam.	Желтая ака- ция	174
Dzērvenes	<i>Vaccinium</i> L.	Клюква	225
Efeja	<i>Hedera</i> L.	Плющ	214
Ekzohorda	<i>Exochorda</i> Ldl.	Эксохорда	123
Eleagns	<i>Elaeagnus</i> L.	Лох	211
Erikas	<i>Erica</i> L.	Болотный вереск	225
Erkšķogas	<i>Grossularia</i> Mill.	Крыжовник	109
Etiķkoks	<i>Rhus</i> L.	Сумах	184
Fizokarps	<i>Physocarpus</i> Max.	Пузыреплодник	114
Gledičija	<i>Gleditsia</i> L.	Гледичия	163
Glicinija	<i>Wistaria</i> Nutt.	Глициния	170
Goba	<i>Ulmus</i> L.	Ильм	76
Grimonis	<i>Cornus</i> L.	Дерен	215
Halimodendrs	<i>Halimodendron</i> Fisch.	Чемыш	173
Hedizarijas	<i>Hedysarum</i> L.	Копеечник	175

Holodisks	<i>Holodiscus</i> Max.	Холодискус	123
Hortenzijas	<i>Hydrangea</i> L.	Гортензия	105
Ieva	<i>Padus</i> Mill.	Черемуха	158
Ilekss	<i>Ilex</i> L.	Падуб	186
Irbenes	<i>Viburnum</i> L.	Калина	247
Irbulene	<i>Genista</i> L.	Дрок	166
Jānogas	<i>Ribes</i> L.	Смородина	106
Jūdasa koks	<i>Cercis</i> L.	Иудино дерево	162
Kalikants	<i>Calycanthus</i> L.	Каликант	100
Kapu mirtes	<i>Vinca</i> L.	Барвинок	240
Karija	<i>Carya</i> Nutt.	Гикори	56
Karkass	<i>Celtis</i> L.	Каркас	81
Kārkli	<i>Salix</i> L.	Ива	44
Kasandras	<i>Chamaedaphne</i> Moench	Болотный мирт	224
Kastaņa	<i>Castanea</i> Mill.	Каштан по- севной	70
Katalpa	<i>Catalpa</i> Scop.	Катальпа	244
Katsura	<i>Cercidiphyllum</i> S. et Z.	Багрянник	86
Kaulenes	<i>Rubus</i> L.	Костяника	145
Kazāboliņš	<i>Cytisus</i> L.	Ракитник	167
Kazenes	<i>Rubus</i> L.	Ежевика	145
Kerijas	<i>Kerria</i> DC.	Керрия	144
Kizils	<i>Cornus</i> L.	Кизил	215
Klematiss	<i>Clematis</i> L.	Ломонос	88
Kletra	<i>Clethra</i> L.	Клетра	217
Klintene	<i>Cotoneaster</i> Med.	Кизильник	124
Kļava	<i>Acer</i> L.	Клен	189
Kokveida malva	<i>Hibiscus</i> L.	Мальва древо- видная, гиби- скус	206

Kokžņaudzējs	<i>Celastrus</i> L.	Древогубец	186
Koluteja	<i>Colutea</i> L.	Пузырник	171
Korinte	<i>Amelanchier</i> Med.	Ирга	137
KorĶa koks	<i>Phellodendron</i> Rupr.	Бархат	177
Krūklis	<i>Rhamnus</i> L.	Крушина	197
Ķekarspireja	<i>Sibiraea</i> Max.	Сибирка	122
Ķirsis	<i>Cerasus</i> Juss.	Вишня. Че- решня	156
Lācenes	<i>Rubus</i> L.	Морoshka	145
Laurķirsis	<i>Laurocerasus</i> Roem.	Лавровишня	160
Lazda	<i>Corylus</i> L.	Лещина	66
Lespedesa	<i>Lespedeza</i> Michx.	Леспедеса	176
Leukotoje	<i>Leucothoē</i> D. Don.	Левкотое	222
Liepa	<i>Tilia</i> L.	Липа	202
Licijas	<i>Lycium</i> L.	Дереза	242
Ligustrs	<i>Ligustrum</i> L.	Бирючина	237
Linnejas	<i>Linnaea</i> Gronov.	Линнея	250
Magnolija	<i>Magnolia</i> L.	Магнолия	97
Mahonijas	<i>Mahonia</i> Nutt.	Магония	93
Mākija	<i>Maackia</i> Rupr. et Max.	Макия	166
Mandelkoks	<i>Amygdalus</i> L.	Миндальное де- рево	155
Mārsils	<i>Thymus</i> L.	Тимьян, чабрец	241
Mellenes	<i>Vaccinium</i> L.	Черника	225
Mēnešsēkla	<i>Menispermum</i> Tourn.	Луносемянник	95
Mespils	<i>Mespilus</i> L.	Мушмула	139
Mežvins	<i>Ampelopsis</i> Michx.	Ампелопсис	201

Mežvīns	<i>Parthenocissus</i> Planch.	Дикий ви- ноград	200
Mežvītenis	<i>Clematis</i> L.	Ломонос	88
Mikromele	<i>Micromeles</i> Dcne.	Мелкоплодник	137
Miltenes	<i>Arctostaphylos</i> Adam.	Толокнянка	226
Neīstie jasmini	<i>Philadelphus</i> L.	Чубушник	101
Osis	<i>Fraxinus</i> L.	Ясень	227
Ostrija	<i>Ostrya</i> Scop.	Хмелеграб	65
Ozols	<i>Quercus</i> L.	Дуб	71
Pabērzs	<i>Rhamnus</i> L.	Жестер, кру- шина	197
Panakss	<i>Panax</i> L.	Диморфант	213
Parūkkoks	<i>Cotinus</i> Scop.	Скумпия	183
Paulovnija	<i>Paulownia</i> S. et Z.	Пауловния	243
Pekanrieksts	<i>Carya</i> Nutt.	Пекановый орех	56
Peonijas	<i>Paeonia</i> L.	Пион	87
Periploka	<i>Periploca</i> L.	Обвойник	241
Persiks	<i>Persica</i> Mill.	Персик	162
Pīlādzis	<i>Sorbus</i> L.	Рябина	133
Pīpju koks	<i>Aristolochia</i> L.	Кирказон	84
Piracanta	<i>Pyracantha</i> Roem.	Пираканта	138
Platans	<i>Platanus</i> L.	Платан	111
Plūme	<i>Prunus</i> Mill.	Слива	154
Plūškoks	<i>Sambucus</i> L.	Бузина	246
Prinsepia	<i>Prinsepia</i> Royle	Плоскосемян- ник	161
Pteleja	<i>Ptelea</i> L.	Вязовик	177
Pterokarija	<i>Pterocarya</i> Kunth.	Лапина	51
Pūšļa koki	<i>Colutea</i> L.	Пузырник	171

Ragukoks	<i>Gymnocladus</i> Lam.	Бундук	163
Riekstkoks	<i>Juglans</i> L.	Орех	53
Rododendrs	<i>Rhododendron</i> L.	Рододендрон	219
Roze	<i>Rosa</i> L.	Роза	148
Sarotamni	<i>Sarothamnus</i> Wimm.	Жарновец	169
Saulrozītes	<i>Helianthemum</i> Tourn.	Солнцецвет	209
Sausserdis	<i>Lonicera</i> Mill.	Жимолость	250
Segliņš	<i>Evonymus</i> L.	Бересклет	187
Sekurīnega	<i>Securinea</i> Juss.	Секуринага	181
Sērmūkšspireja	<i>Sorbaria</i> A. Br.	Рябинник	122
Smilšu ērkšķis	<i>Hippophaë</i> L.	Облепиха	210
Sniega pārslu koks	<i>Chionanthus</i> L.	Шионант	237
Sniegoga	<i>Symphoricarpus</i> Juss.	Снежнаягод- ник	249
Sofora	<i>Sophora</i> L.	Софора	164
Spireja	<i>Spiraea</i> L.	Спирея	115
Stafīleja	<i>Staphylea</i> L.	Клекачка	188
Stefanandra	<i>Stephanandra</i> S. et Z.	Стефанандра	115
Tamarikss	<i>Tamarix</i> L.	Тамарикс	208
Upenes	<i>Ribes</i> L.	Смородина	106
Vaivariņi	<i>Ledum</i> L.	Багульник	219
Veigeliņa	<i>Diercilla</i> Adans.	Вейгелия	257
Vīksna	<i>Ulmus</i> L.	Вяз	76
Vilkābele	<i>Crataegus</i> L.	Боярышник	139
Vīnkoks	<i>Vitis</i> L.	Виноград	198
Virši	<i>Calluna</i> Salisb.	Вереск	224
Vītols	<i>Salix</i> L.	Ива	44
Vīstenes	<i>Empetrum</i> L.	Водяника	181

Zalktene	<i>Daphne</i> L.	Волчье лыко	210
Zeltlija	<i>Laburnum</i> Med.	Золотой дождь	167
Zeltpulkstenīši	<i>Forsythia</i> Vahl.	Форзиция	229
Zemā cidonija	<i>Chaenomeles</i> Ldl.	Хеномелес	127
Zīdakoks	<i>Morus</i> L.	Шелковица	82
Zilenes	<i>Vaccinium</i> L.	Голубика	225
Zirgkastaņa	<i>Aesculus</i> L.	Конский каштан	196

S A T U R S

levadam	3
<i>Spermatophyta</i> — Sēklu augi	5
1. apakšnodalījums — <i>Gymnospermae</i> Ldl. — Kailsēkļi	5
1. klase — <i>Ginkgoinae</i> — Ginku augi	7
2. klase — <i>Coniferae</i> — Skuju koki	7
1. <i>Taxaceae</i> Ldl. — Ivju dzimta	7
2. <i>Pinaceae</i> Ldl. — Priežu dzimta	8
3. <i>Taxodiaceae</i> F. W. Neger — Taksodiju dzimta	31
4. <i>Cupressaceae</i> F. W. Neger — Ciprešu dzimta	32
2. apakšnodalījums — <i>Angyospermae</i> A. Br. et Doell. —	
Segsēkļi	38
1. <i>Salicaceae</i> Ldl. — Vītolu dzimta	38
2. <i>Myricaceae</i> Ldl. — Purva miršu dzimta	51
3. <i>Juglandaceae</i> Ldl. — Valriekstu dzimta	51
4. <i>Betulaceae</i> C. A. Agardh. — Bērzu dzimta	57
5. <i>Fagaceae</i> A. Br. — Ozolu dzimta	69
6. <i>Ulmaceae</i> Mirb. — Vīksnu dzimta	76
7. <i>Moraceae</i> Ldl. — Zīdkoku dzimta	81
8. <i>Loranthaceae</i> D. Don. — Āmuju dzimta	82
9. <i>Aristolochiaceae</i> Blume — Aristolochiju dzimta	84

10. <i>Cercidiphyllaceae</i> Van Tiegh. — Katsuru dzimta . . .	86
11. <i>Ranunculaceae</i> Juss. — Gundegu dzimta	86
12. <i>Berberidaceae</i> Torr. et Gray — Bārbeļu dzimta . . .	92
13. <i>Menispermaceae</i> DC. — Mēnešsēkļu dzimta	95
14. <i>Magnoliaceae</i> J. St.-Hill. — Magnoliju dzimta . . .	97
15. <i>Calycanthaceae</i> Ldl. — Kalikantu dzimta	99
16. <i>Saxifragaceae</i> DC. — Akmeņlauzišu dzimta	100
17. <i>Hamamelidaceae</i> Ldl. — Burvju lazdu dzimta . . .	110
18. <i>Platanaceae</i> Ldl. — Platanu dzimta	111
19. <i>Rosaceae</i> Juss. — Rožu dzimta	112
20. <i>Leguminosae</i> Juss. — Pākšaugu dzimta	162
21. <i>Rutaceae</i> Juss. — Rūtu dzimta	177
22. <i>Simarubaceae</i> Ldl. — Simarubu dzimta	179
23. <i>Euphorbiaceae</i> J. St.-Hill. — Eiforbiju dzimta . . .	180
24. <i>Empetraceae</i> Dum. — Visteņu dzimta	181
25. <i>Buxaceae</i> Dum. — Bukšu dzimta	182
26. <i>Anacardiaceae</i> Ldl. — Anakardiju dzimta	182
27. <i>Aquifoliaceae</i> DC. — Akvifoliju dzimta	185
28. <i>Celastraceae</i> Ldl. — Segliņu dzimta	186
29. <i>Staphyleaceae</i> DC. — Stafileju dzimta	188
30. <i>Aceraceae</i> Ldl. — Kļavu dzimta	189
31. <i>Hippocastanaceae</i> DC. — Zirgkastaņu dzimta . . .	195
32. <i>Rhamnaceae</i> R. Br. — Krūkļu dzimta	196
33. <i>Vitaceae</i> Ldl. — Vīnkoku dzimta	198
34. <i>Tiliaceae</i> Juss. — Liepu dzimta	202
35. <i>Malvaceae</i> Juss. — Malvu dzimta	206
36. <i>Actinidiaceae</i> Van Tiegh. — Aktinidiju dzimta . . .	206
37. <i>Tamaricaceae</i> Ldl. — Tamariksu dzimta	207
38. <i>Cistaceae</i> Ldl. — Saulrozišu dzimta	209
39. <i>Thymelaeaceae</i> Adans. — Zalkteņu dzimta	209
40. <i>Elaeagnaceae</i> Ldl. — Eleagnu dzimta	210
41. <i>Araliaceae</i> Vent. — Araliju dzimta	212

42. <i>Cornaceae</i> Link. — Grimoņu dzimta	215
43. <i>Clethraceae</i> Klotzsch. — Kletru dzimta	217
44. <i>Ericaceae</i> DC. — Viršu dzimta	218
45. <i>Vacciniaceae</i> Ldl. — Melleņu dzimta	225
46. <i>Oleaceae</i> Ldl. — Olivkoku dzimta	227
47. <i>Loganiaceae</i> Ldl. — Strichninaugu dzimta	238
48. <i>Apocynaceae</i> Ldl. — Oleandru dzimta	240
49. <i>Asclepidaceae</i> Ldl. — Asklepiju dzimta	240
50. <i>Labiatae</i> Juss. — Lūpziežu dzimta	241
51. <i>Solanaceae</i> Hall. — Nakteņu dzimta	242
52. <i>Scrophulariaceae</i> Ldl. — Virceļu dzimta	243
53. <i>Bignoniaceae</i> Pers. — Bignoniju dzimta	244
54. <i>Caprifoliaceae</i> Vent. — Kaprifoliju dzimta	246
55. <i>Compositae</i> Adans. — Kurvjziežu dzimta	258

Literatura	259
Dzimtu, ģinšu un sugu nosaukumu alfabētiskais rādītājs	261
Ģinšu nosaukumu rādītājs	293

Arturs Mauriņš,
Miervaldis Morkons,
Andris Zvirgzds

LATVIJAS PSR KOKI UN KROMI

Vāku zīmējusi A. Ozoliņa

Redaktore N. Krilova

Techn. redaktore A. Zuko v s k a

Korektore V. S m i t e

Nodota salikšanai 1958. g. 17. februārī. Pa-
rakstīta iespiešanai 1958. g. 29. aprīlī. Papīra
formats 70×108^{1/2} mm. 19,0 līz. iespiedl.; 13,01
uzsk. iespiedl.; 13,27 izdevn. l. Metiens
2000 eks. JT 07583. Maksā 8 rbj. 15 kap.

Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas izdevniecība
Rīgā, Smilšu ielā Nr. 1

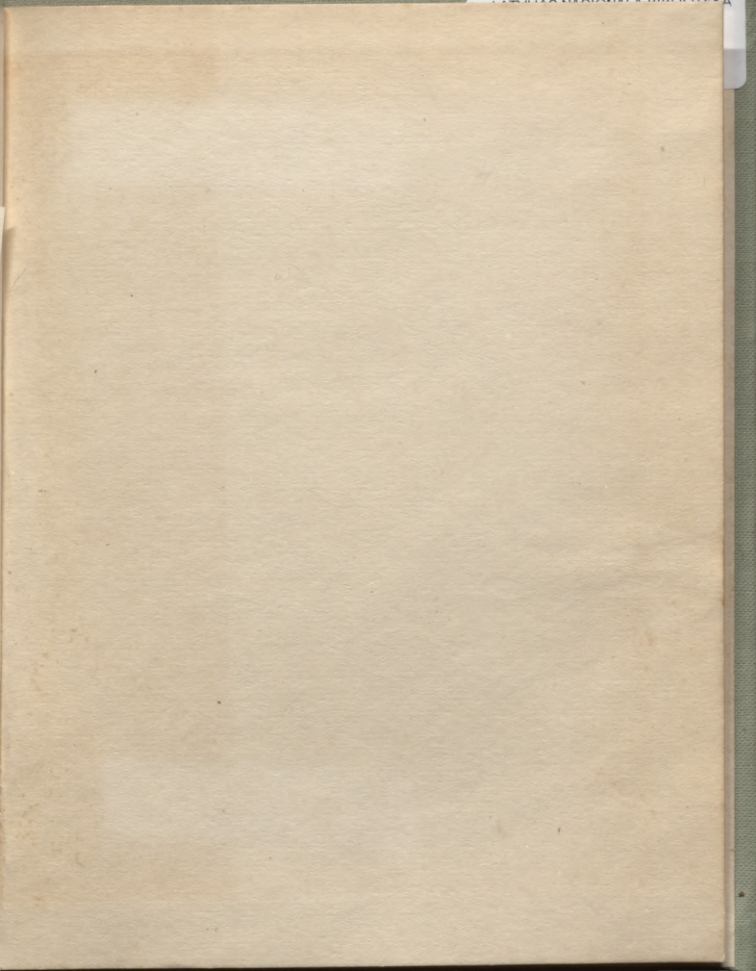
Iespiesta Izdevniecību un poligrafiskās rūp-
niecības Galvenās pārvaldes Paraugtipografijā
Rīgā, Puškina ielā Nr. 12. Pasūt. Nr. 250

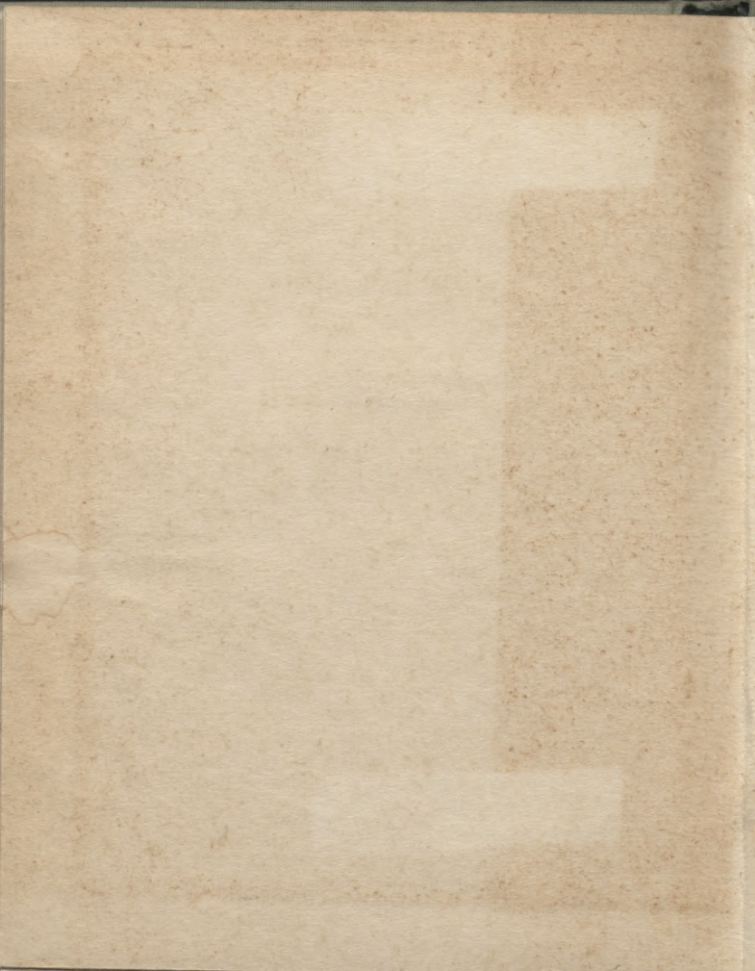
Pamanītās iespiedklūdas

Lpp.	Rinda	Iespiests	Jabūt	Kā vainas dēļ
60.	3. no augšas	L.	L. f.	Autora
85.	23. att. paraksts	Liellapainā aristolochija	Liellapainais pīpju koks	Autora
94.	2. no apakšas	robainas	zobainais	Autora
188.	11. no apakšas	mazākais	mazākas,	Autora
190.	8. no augšas	<i>f. aureo-margi- natum</i> hort.— ar dzeltenām	<i>f. argenteo- marginatum</i> Wesm.-ar baltām	Autora
225.	1. no apakšas	<i>oxycoccus</i>	<i>oxycoccus</i>	Autora
263.	13. no augšas	<i>-quinquefolia</i> Michx.- <i>Parthe- nocissus quin- quefolia</i> Planch.	<i>Ampelopsis</i> Michx.	Tipogra- fijas
267.	13. no augšas	157	158	Autora
"	16. no augšas	157	158	Autora
"	19. no augšas	157	158	Autora
275.	13. no augšas	222	223	Autora
278.	12. no augšas	243	244	Autora
"	13. no augšas	243	244	Autora
280.	17. no augšas	43	44	Autora
281.	15. no augšas	157	158	Autora
282.	12. no apakšas	129	130	Autora
"	11. no apakšas	130	129	Autora
284.	10. no augšas	104	109	Autora

Parliamentary Debates

Page	Volume	Section	Topic	Page
284	104	10	10	104
285	104	11	11	105
286	104	12	12	106
287	104	13	13	107
288	104	14	14	108
289	104	15	15	109
290	104	16	16	110
291	104	17	17	111
292	104	18	18	112
293	104	19	19	113
294	104	20	20	114
295	104	21	21	115
296	104	22	22	116
297	104	23	23	117
298	104	24	24	118
299	104	25	25	119
300	104	26	26	120
301	104	27	27	121
302	104	28	28	122
303	104	29	29	123
304	104	30	30	124
305	104	31	31	125
306	104	32	32	126
307	104	33	33	127
308	104	34	34	128
309	104	35	35	129
310	104	36	36	130
311	104	37	37	131
312	104	38	38	132
313	104	39	39	133
314	104	40	40	134
315	104	41	41	135
316	104	42	42	136
317	104	43	43	137
318	104	44	44	138
319	104	45	45	139
320	104	46	46	140
321	104	47	47	141
322	104	48	48	142
323	104	49	49	143
324	104	50	50	144
325	104	51	51	145
326	104	52	52	146
327	104	53	53	147
328	104	54	54	148
329	104	55	55	149
330	104	56	56	150
331	104	57	57	151
332	104	58	58	152
333	104	59	59	153
334	104	60	60	154
335	104	61	61	155
336	104	62	62	156
337	104	63	63	157
338	104	64	64	158
339	104	65	65	159
340	104	66	66	160
341	104	67	67	161
342	104	68	68	162
343	104	69	69	163
344	104	70	70	164
345	104	71	71	165
346	104	72	72	166
347	104	73	73	167
348	104	74	74	168
349	104	75	75	169
350	104	76	76	170
351	104	77	77	171
352	104	78	78	172
353	104	79	79	173
354	104	80	80	174
355	104	81	81	175
356	104	82	82	176
357	104	83	83	177
358	104	84	84	178
359	104	85	85	179
360	104	86	86	180
361	104	87	87	181
362	104	88	88	182
363	104	89	89	183
364	104	90	90	184
365	104	91	91	185
366	104	92	92	186
367	104	93	93	187
368	104	94	94	188
369	104	95	95	189
370	104	96	96	190
371	104	97	97	191
372	104	98	98	192
373	104	99	99	193
374	104	100	100	194

0.82

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTEKA

0311016909

8.15

LATVIJAS PSR
ZINATŅU AKADEMIJAS
IZDEVNĪCĪBA